

Инна АҲАШБА

А И З Г А

II

Ажәеинраалақәа
Апоемақәа

Ақәа
Апқәынтшәкәтыжьырта
2015

ББК 84(5Абх) 6-5

А 81

Ахашба, И.Н.

А 81 АИЗГА. II. Ажәеинраалақәа. Апоемақәа.

Апқәынтшәкәтыжырта.

Ақәа, 2015. – 568 д.

Еицырдыруа апсуа поет Инна Ахашба леизга
афбатәи ашәкәы ианылеит иреиғу лфымтақәа.

ББК 84(5Абх) 6-5

© Ахашба, И.Н., 2015

© Апқәынтшәкәтыжырта, 2015

АЛАЦШХЭАНАХЫС

Зкэыпшылара хэычза Дунеиз цыызшьоз Ауафы игага днакэпало днеиуеит. Хай, Хазшаз Анцэа ду абриакара дыррей хшыфы сызтаз ухышьяргэйтца сакэыхшоуп хэа Ажэфан датцацшуа. Дызтазо илацшхэаа акны еизганы имоушэа уи Идунеи-ду-хэыч дахзызаауа. Уи идунеи-ггы шака ицэдуцэоу идыруазар уатцэы ицэызыр шалшо ирдыртэума?! Убри акэхап агэыцра захьзуггы. Изазтаада, мшэан, агэыцра захьзузеи хэа. Уи сара схы иасто зтаароуп, уи сдунеи лацшхэаа еилкаатэыс хыхь сзыхцэажэо ауафы имоу айха сарггы исымам. Аха сара схы сазтаауеит, ис-зымдыруа Иара ихы дазтаауама хэа?

Сызтааракэа сыерылахэаны снаскэоит хэа сшафыз, избеит сагышдагэахаз, сагышлэшэахаз. Уи шца хэа шэыс-зымтаан. Ихэатэу, ихэатэым, ибатэу, ибатэым, ьемырба-ьемырха-ьыргаза, агэлымфэра, агэымбылра, азхаракам-лара, амтакьакьара, аьхырцэажэара, ахзыргара (изыруго ахы анумамггы) абарт зеггы апсуа бызшэа ажэар иахьа-лоуггы анузымчхауа, ухаца кэзшьас иааухэар уабацо хэа сышхэыцуаз, ажэа Ачхара абрахь ишрылатцатэыз схаштыз цыысшэан атдыхэахь исыргылеит, аха иара рыламгылазт ьытуа исышьтоуп сахьцо, иахьаггы ухаггы снахкьашо, сызрыланхом ара хэа аьытбжыы слымха иштэфуа. Уи абжыы шсахэзтцэкьа схьацшит, иарггы снахьыцшит, ус-кан ауп ажэа Ачхара шысхамыштыз ансгэалашэа, аха атдыхэахь ишгылаз сгэаламшэеит. Сылацшхэаа Адунеи хэыч итцэоз ажэамзаарын. Абар амфэихысыртаф сахьы-наихьзэз здунеи зыцэдуз Ауафы. «Сфыза» схэеит хайлазоз цышьа, аха Ачхара ажэа атыц шысзалымхыз еипш, исыз-гэамтэит уи сара дшысфызамыз, избанзар, уи Ачхара ада хыхь ианыстэз ажэакэеи иареи еифызцэахахьан, ишь-тибахьан. Акызатцэык хайдызкылоз лацшхэаак итцэоз хзыфназ Афн ду акэын. Уи иалымшеит хайдкылара. Ус сха-ла снызмыжбуаз хбызшэа ахамта ажэа Ачхара сыхьзеит, сара уи атыц шсзалымхызггы сгэаламыршэакэа сыхшыф

аҕны нхарта тыҕс илнахит, сылапш хэаа аҕазараҕе ишын-
хаз ихышэаны ауп ишгэастаз, нас ауп иансгэалашэа «акыр
зычхаз акры ибеит» – аҕсуаа рбызшэа иагэылырхыз
ахькэырҕаха, ажэаҕка.

Сцоит сара зегы срафсны, акгы сус рылазамшэа,
схы сгэы ахшэаны, Адунеи тызшэа сахэлазуа, стыпданы,
сфызаданы, снапшаапшуа зытра иххалаз аҕсаатэ еипш,
ускан... ускан исыхьзоит зтып сҕэеилагаз Ачхара, уи сыц-
нат с-Дунеи ду алапшхэаа шхэаадоу сныруеит, избанзар
уи сбызшэа иахылтыз, сыжэлар ирхыпшу ажэа тынхоуп.

Амарҕа, ишэцэеиламгааит Ачхара атып.

Инна Аҕашба

* * *

Сшәоит исцәызыр хәа исмырзша.
Сшәоит исхәар хәа ихәатәым.
Сзымцо садхалар сызпыртцша,
Нхашья соурым сахьатәым.

Сыңсы ақәтәтәхар изызтамыз,
Сшәаць иацәыпхашьо ирахар,
Сызбахә дыршар изыхәтамыз,
Сышьтахь иааиуа сыркәахар.

Баша ццышәны мца сахылтдыр,
Иҫыцәаз кәицны сыгеҳәахар,
Фәыда шәтыцны азын сгәылтдыр,
Ма апыткәыр хәыч сынтахар.

Ашәа инамфыз еипш сымфасыр,
Цшашьтан сықәтдыр сашта, сдәы.
Азын агәтан зны имацәысыр,
Аамта исцәатцәағәар са стәы...

Сыңсы халан усқан шәацшыны,
Жәфәан иатцәара сағәтәаз.
Ирхәаларцаз сшыказ жәабжьны,
Шаецәакеипш шыжь сәтаз.

Сымфыхытып шәышыжь сацны,
Мрашәахәа цха сықәсны саап.
Сымфа сықәлап дырфегь ҫыцны,
Сдоуха матәа ихаз сыңшаап.

* * *

Амшын салашәеит сыңсызны,
Ацәқәырп ськыднакъон са стәыцны.
Цслымзны афьқәафь скацсон.
Ашәах шкәакәа ҳарцъны испон.

Ағба шкәакәа амшын ихыз,
Сақәтәан сишьтан сызтахыз.
Аха сымџақәа адыркхъан,
Сьдгъыл ағба итәнарцәхъан.

Нас сыңсаатәхан хыхь сыприт,
Ажәџан атцла амахә скит.
Аха арақа са смыцхәын,
Ацта кәашқәа сымџа ркын.

Ажәџан сшәыстцеит матәаны,
Аетцә ґастцеит хәынтәраны.
Ус амтәыжәџақәа стаххеит,
Ашьауардын-мџа сырхеит.

Ажәџан матәа цәгъа исгәапхеит,
Схәынтәра цырахар стаххеит.
Схәынтәрахар саргъы сбылуан,
Сахьиз дгъылахь сылбаауан.

* * *

Идгьылтэын са схьаа, исымхэыцзеит, –
Сеыхэа сьэеыжэлан саауаз.
Адгьыл гьежьюан исымпытџкеит,
Жэџанаџ ма исџымлар иауаз.

Аиашоуп иџоу хэа сьырџада,
џэџакьџџа исьџэкьџџан иџеҳьеит.
Иштэылада, Аиашаџ инхада,
Ихџэазаап ртыџ џьаџџахеит.

Иалакьыс дарбан Нџэаиажэа,
Амшын ду ихзыжьюа аџэџырџа.
Асаркьал абызшэала изьырџэажэа,
Хџеыхраз даазышьџыз Аџа.

Сшэатџџоит сьшнеиуа, сшьахџџоит,
Изымџэажэо сакэхоит баџак.
Схьаа сьзлымгаз сьџэџыџоит,
Саазгазгьы сеидру асџак.

Адгьыл зџэаршэшэоит сназыџэгылаз,
Изуазеи, џэгыак сымхэазеит.
Иашоуп сьзышьџалаз сангылаз.
Сшашьџаз са сьмра џашэеит.

* * *

Сгәы сыцәкыдкьан исцәыңеит,
Убаскан, атцатәкьа стаңшит.
Мца цхак сықәсит, сымбылзеит,
Амшқәа исафсхьоу сыпхьазеит.

Сшәа саңәґыхеит ишахьан,
Сгәы аңґыхақәағь рыкәшәахьан.
Адгьыл сықәыңсан скәыкәны,
Сцарцгьы сдәықәлеит еизганы.

Абна тоураґ абгыз хәхәон,
Абжьас гәыжәла атра итнаңон,
Амш иаґытқьасон ақәа,
Рычха хытңны иңон азқәа.

Сара мфазатцәла саауан,
Бжьы мазакгьы саґауан.
Сңон, сыздырам сызшьахаз,
Уи абжьы маза ахьсаґаз.

Сара абас идәықәлаз соуп,
Сгәы аңґыхақәа сгәы итаңсоуп.

* * *

Ахҗеипш ажәџан салан, –
Шъауардынк – спыруан.
Исцәынхаз зегь сгәалан,
Срыхъзарц җыц сиуан.

Саҗәырчахан дунеи ссирзак,
Мшык сахтысын санаауаз.
Аетцәцыршәа кәицк сагәытдак
Скашәеит схышәхәыч анатуаз.

Уагъзахымцо хәахъак сыцын,
Лахъ ианитдаз Ашаџы.
Ирхәахъаз зегь еитә рҗыцын,
Ишәахац ауп – шәаазырџы!

Игалароуп саркъал бжыкгы,
Угәы ухаштыр, иантацәлак.
Узшаз уазхәо, уара утәыкгы
Иныжътәу арантәи уанцалак.

Уртқәа збон ара саныҗаз,
Сшәон ирхаштыр хәа шьюуы.
Испырхаган еиҗа исзыҗаз...
Сташәан сзымтысуа спыркы.

* * *

Атх шыахит, ацәа хтамзеит,
Арашәыга абжы саршәоит.
Саамта бжата зынза исмеизеит,
Абгъыц иатцәагъ зны икашәоит.

Мца иахыргаз афатә шәартам,
Зи-мцеи ирылсхьоу дыгәрагоуп.
Аетцә рыжәѡан ацта иртәартам,
Аха ихырѡарц рышьта антәоуп.

Ачча ахыккоу мѡасыѡ дагзам,
Агәыцкәа итысуеит бзиеи цәгъеи.
Иаазгъы цароуп псахрагъ ақәзам,
Узышьтоу ныжъны иузишаз геи.

Усоуп мѡасѡык имѡа дшықәлаз,
Усоуп иишаз рымѡа шгоу,
Ҷыцны ддәықәлеит сара исықәлаз,
Хынхәра шамуа зынза имбоу.

Амш ханаазоуп, тхуп хандәықәло,
Ацәа итамзо зны икашәоит.
Ажәырт илсыз рымѡа иқәло,
Икатцәкьоу рымбар хәа сшәоит.

* * *

Сара аиаша зѣаршьхьоу камоуп.
Сыцсы штоуггы, сышны самоуп.
Ахыц икылгоу, хэшәыкгы змышәо,
Амца зтысхьоу сгәатца итыхо,

Хәашьак сзамтар уа итацсыроуп,
Ускан сҕама сыцсгы ашыроуп.
Хра-такнаҕа рҕашла иҕазәзәоуп,
Шәацшыла иҕыцу ашыжь ҕыцзоуп.

Сыцсы рықәлар мра-шәахәацқәа,
Сыцсы нысхыр зынза имшацкәа.
Дгьыл иацәызго исхарам гәнаҕауп,
Саб ихәатҕа атзаҕы икнаҕауп.

Аиаша сцәызго мцала иблыроуп,
Иаша хьчаган сҕама скироуп.
Аныхәаф иоуп дгьыл иазымхо,
Җадгьыл аҕы Аиаша знымхо,

Доуха нтҕамта ашьта ххызлар,
Аиаша мҕа иану анызлар
Җашыжь шара нас мышхома,
Иаша ахнымхо инхаз дзынхома.

* * *

Сымцахар сҥахын сымцамхеит,
Аетдә ҕысхырц ажәфан самхеит.
Уртқәа сылшартә сматәахәымхеит,
Адгьыл ада са сыхәшәымхеит.

Ашәа сашьталан-сыннажыт.
Схьаа нымтдәа сҕацшыа хнажыт.
Мшык сатаан, шыбыжь аахьан,
Сзышьтаз сныжьны исыцәцахьан.

Сжәытә шәындыкәра цапха аркын,
Гәи-пси зцыз зегь уа итдәахын.
Сынхыцшылон шытак исзымгаз,
Храк сағалан, сапхьа изымцаз

Рыбжьы аныфны исахауан,
Схьагәгәа сышьтахька саауан.
Иатдәа матәа атдла ирнаалоз,
Уажәшьта исшәутцаргы, исзалаз

Шбашаз здыруан, сыццакзомызт,
Матәа ҕежь сҕәынтдәра асыркзомызт.
Умцахарцаз амца укыроуп,
Етдәа ҕыхра уцарц упрыроуп.

* * *

Апыршыа сзымтцеит арака,
Иныкэоз сынрыжыит, кыртцеит.
Сабацо? Саауеит сара аоныка,
Сыоныдоума? Схы сазтаауеит.

Амш аныршоз сырхаштит,
Атх еикэа амцкэа рдулап
Стамлеит, снаган ари ашта
Стартаргы, самкыр калап.

Сафыхэеит арыжэтэ арфышыга,
Мца иатцоу асеипш сымбац.
Сыхнахуеит ажэфан ашэыга,
Сзыргэамтца – макъана имшац.

Атх иазынсыжыхьеит ацхызкэа,
Етэамца жэфангэы зыблыз.
Ажэфани амш ахтысқеи,
Рыбгыц ғыц санымтца саныз.

* * *

Саазлагылаз срылафашьеит,
Дара среипшхоу схатагы.
Уцэа пызёеи, зынза абашеи,
Ирымтдахырхэо иахьагы.

Иауан-иашэан ара инымхеит
Уафрак, ахэшэеипш иашахеит.
Ари агэаратаф сызнымхеит,
Ари агэаратаф смыцхэхеит.

Имкэашацгы ара дкэашароуп,
Шэа зымхэац ибжы реихауп,
Са сгэы афёыхақэа сыкэшэароуп,
Иаасычхароуп мшыкгы ҳауп.

«Сара интэаша, сара ицсыша»
Ан, игаз лыбжы саҳаит.
Иахьа асабша уатэ амёыша...
Ауаа баапсқэа раамтагь ааит.

Сацэшэазом зынза узыцэшэаша,
Адсра сдаргы исасуп.
Уеурххаргы зны уахьааша,
Абарт зегь рымбараз – цатэуп.

Иумаҳашагь зны иуаҳароуп,
Зтыц зыркааз зегь дреихауп.
Са сгэы афёыхақэа сыкэшэароуп,
Иаасычхароуп мшыкгы ҳауп.

* * *

Сыѳнашә кьақьаза иаасыртит,
Истахқәамызгы ѳнапшит.
Сышыта гәағын иаанагоз,
Лацшышәк сышытан са сахьцоз.

Сызбахә цыфан идырххон,
Шьоук рныхәагь станархон.
Ашәтқәа срылакны сдырхуан.
Бғыжәтцас снаган сыртәахуан.

Аамта иацыз матцуцәк
Сыргәапхомызт урт рацәак.
Сыцсы рзысшон изыхәтам.
Ала ташуам абга ахьтам.

Шьта абахәақәа стаххон,
Зиас пандак нырцә сынхон.
Сымѳа исцәызхьаз сыцшаауан,
Сахьындәықәлаз саахынхәуан.

Сыхәда зартәик ахашәон,
Сәатца сәытцшәан икашәон.
Дардык игьежьюаз сахан,
Ирзыхгомызт сыхьз нхан.

* * *

Аамта апжәахеипш такәажәык,
Адгьыл дықәыпшуа днаскьон.
Дзаҳәацшуамызт уи митәык,
Лгәы алыртызаап, дархәацәон.

Еидарак датқан илызгомызт,
Тәахык лыман ихәатәыз,
Амш лцәыхәлахьан, ишомызт,
Дазыцшын уи иахьыцштәыз.

Мәа мариамызт уи дызнысыз,
Азхьамцш анылгошәа днаскьон.
Бцъартцас аамта илышкляхысыз
Иахьанзагьы абжы дацәшәон.

Абжы аафун уи азиас,
Гәыграшәк ықәхәан изгахьаз.
Лахьынтцацәгьан лахь ианыназ
Гәнаҳа хыхган ибылхьаз,

Лымәа лрыцқьон дызлацоз,
Аамта лхьызсон цәқәырцаны,
Лағырз кәацны илғыкәкәоз
Аамта пжәахала ирбаны.

АГӘЫҒРА

Агәығра ухәеит хәа, ацацхеипш,
Сышә иаҕоуп иаҕымшәо.
Гәығра мтәыжәҕоуп сара сҕеипш,
Уи ауп акгы сзацәымшәо.

Сыҕхәа иамцоуп, сыцхаларц,
Сытдых лашыца иацәымзоуп.
Нарха сызто, сшәахаларц,
Уи саниз са сымзоуп.

Гәығра мшыказ, имазоуп,
Са санизгы цәыргам.
Агәығра зхәыцызгы са соуп,
Дарбан уаха исцәызго.

Гәыгроуп сымыш ашәахәа,
Амра цха сзықәныкәо.
Гәығра ҕамҕак санахәа
Ауп суаҕны саныкоу.

Гәыгран аацынгы хынхәуеит,
Ашәтқәа ҕыц игәылтүеит.
Гәығра аныкамла слахәуеит,
Сышәгы аркны сапыртүеит.

СЫЦЦАКУЕИТ...

Иццакуеит адэыгба инеиуа,
Дыццакуеит афнытқа итоу.
Ахра иагэылкыар сыцсак аиуа,
Иццакуеит асырз иахъзоу

Сеидру, цсыртоуп иазыпшузеи,
Мшын цэкэырцакаф еикэхарым.
Аетдэ абылра изафүзеи,
Аццышэ дгылахь иаазарым.

Иабаццакуеи ацша идэыкэлаз,
Амахэ бгыцкгыы фэхарым.
Аеы ццышэкэа амфа икэлаз
Рызагь ацхяхэ рызгарым.

Амра халоит, нас италоит,
Ахьацшха умоузо амш цоит.
Амца еикэутцар алфа халоит.
Рыфбагь аццышэ ртынхоит.

Ашамтаз ауп са сандэыкэлаз,
Шэымтак ахэлара сыхъзеит.
Дышцацъасшьоз сара исыкэлаз,
Исымбазакэа сияфсны сцеит.

* * *

Алашьцара иалыпхо,
Цэашы иатцэак былует.
Сахэо хазшаз илцха,
Скъаадаф ак зыфует.

Мацэыс еимкъа иалышэшэо,
Сажэақэа сыкэшэоит.
Ииасхёу зегь сгэаларшэо,
Хшыф-цардак еимшэоит:

Мшы лаша лашарак,
Аамта иагэылс ицоит.
Мфа уадаф-фадарак,
Храқэцэахь ифаскьоит.

Етцэа лабжыш сықэыртэан,
Сшышлара сышлеит.
Ханк ихэыцыз сықэдыртэан,
Исылдыршаз кастцеит.

Цшарацэа анеиғаслак,
Сышэқэа зегь еимкъон.
Уатцэы аамта анеитаслак,
Исылшашаз кастцон.

* * *

‘Еык хәа сақәтәоуп исыххәыцуам,
Ағәра снаџом, ҕамчгыы скым.
Саамта қәсыршәит исзырҕыцуам,
Сдунеи нықәсит сҕам, сажәым.

Дардык сацгьежьюеит дардхоушәа,
Исхахазгыы матәа сшәым.
Жәџанкалт шәацшыны саҕәтәоушәа
Сынташәеит ауп, нас сыцшшәым.

Ашәацшь ацәхытцуеит амра ангыло,
Ацшшәы ннажьюеит ианташәо.
Аха ирдыруеит уатцә иапыло,
Аша лашара тцых шацәшәо.

Амш иагәылшәаз ашыжь шара,
Шәацшыла азамџақәа ҕацшыуп.
Амра иацлабыз сыркаран,
Аташәамтаҕ сазыцшуп.

‘Еыкхәа сақәтәоуп, исыххәыцуам,
Ағәра сшәџом, ҕамчгыы скым.
Саамта қәсыршәит исзырҕыцуам,
Сдунеи нықәсит сҕам, сажәым.

* * *

Аамта хаштаҕе ицѣаҕѣоит,
Амшқѣа рдакѣаҕе хартѣаҕѣоит.
Абҕыц џеижьқѣа аҕышѣшѣоит.
Ашѣыр кѣамцѣаҕе зны икашѣоит.

Ажѣџан-хыб ақѣа аҕыкѣкѣоит,
Ази амцеи ршѣацѣгы нтѣоит.
Мџа ианылаз зегѣ зџом,
Цшқеи бырги уаха еихѣзом.

Ахѣра хѣааз ашѣа рхѣоит,
Ацша зымтѣа агѣаҕ сагоит.
Ахѣшь еипш иқѣсуеит ианакѣзам,
Хѣацшѣа кылтѣа аџы тѣазам.

Амши амши еихѣашоит,
Пытѣкѣыр гѣылшѣа ашѣт ахшоит.
Азѣы иркѣаҕеуеит иѣхѣара,
Ѣазѣы ихаштѣеит дышцара.

Сымч зегѣытѣѣкѣа ирызхѣазом,
Ацша зымтѣаҕе еиқѣтѣазом.
Аѣы кѣаша агѣра ахшѣоит,
Зегѣ хѣаикѣаҕежѣуа хѣаикѣшоит.

Мџакѣы хѣақѣуп хѣаихѣязом,
Ихынхѣызхѣаҕе уаџ дызбом,
Аха игѣахтѣомеи интѣѣаз, –
Ашѣтахѣ иааиз ацхѣа ишцѣаз.

* * *

Ареипш сыркәыбеит сызлашәаз,
Какан камшәазеит иҗшәаз.
Ахьча икәа зегь тапшуан,
Дамхацәаанза даапшуан.

Арҗаш иатцаскын аирыз,
Азхьамцш амҗақәа ирнытцт.
Ашәах шкәакәа аҗныка изгон,
Аха изгаанза икабон.

Пхызла ицәажәон аласба,
Цәгьала игәыргъеит санаба.
Етәак кыдшәан икашәеит,
Инхаз жәаҗа сыпхьазеит.

Сдәықәлеит сеидру сахьцара,
Дарбан сеидру исыхьзара.
Илагамтан ша саауан,
Шәахәа кнаҳа сазтцауан.

Ицахьада арака имҗасны,
Захәеи тыраси ирцасны,
Зышьта нзыжьыз Абрыскьыл,
Ғыц дымҗасуеит азә шәипыл.

* * *

Сыңшандаган, зны смахэын,
Зны сцэыкэбарын мра сахэын.
Схынхэуан зышътран сахътыкэкэаз,
Сқэан, лабжышны ишэхыкэкэаз.

Сара зымтэа сныхын баша,
Аха дсықэымзаап избаша.
Са слахын нтца зынфылаз,
Аха исзымдыруа ианфылаз.

Пхъашьагь ауран избазом,
Изларфыз абызшэа ртцазом.
Амшын схыршэлан зны сбыбыцны,
Нас сызхытцит ацэкэырц срыцны.

Зымтэа, зымца, сеилахеит,
Фнык сыфнамзо сындырхеит.
Ашэкэа фыхуп иадыркзом,
Мцабзк фнысуеит уарцхазом.

Асаат ахыцкэа ашэа рхэоит,
Аамта изымцо рыцхэзоит.
Схэычуп, сдууп, зны сажэуп,
Исызшэымхуа адгьыл сшэуп.

САРА ИСЫХЭОДА ЗХЭАЗ ИАХЬ

Досу шэхи ихэеит ҳа ханишоз,
Досу иахтэыз анаҳзишоз.
Зегьы ихайхэеит ихэатэыз,
Аха ихаштит ишхэатэыз.

Ихамыштзеит, ус ҳамхэароуп,
Знык ихайхэазар иахцароуп.
Изаҳаз иоуп Иара иитәу,
Иуаҳарцаз мазак дыртәуп.

Иара иакэзам амц зшаз,
Зегьы ирзишеит ирыхэтаз.
Амч арақа иматәахэзам,
Иумырҳаз акагь гатэзам.

Зегь акака рзын ҳаишеит,
Ҳара ҳаалаган иаҳшеит.
Ҳамшахә иалаз еилыргам,
Ғыстаа ицлаз дыгәрагам.

Шәы ахьяарту зегь зыфналом,
АмҒа газаргь хра узхалом.
Изызшоу иоуп уахь ицо,
Уара уныжьуп уахьахьзо.

Улымҳа итархәо са исмаҳароуп,
Уара ишухәазгьы исымхэароуп.
Цьаргьы сухәазом идыр,
Ғыцья зақәтәом акәадыр.

* * *

Ахышә аартуп, ацша җнасуеит,
Дыҗназам аҗнытҗка азәгы.
Ацсаатә прымҗа ара инҗасуеит,
Сыцсы рыкәҗашоит зегы.

Ауарҗалеипш ашыац каршәуп,
Аетра итамзас җык аатҗоит.
Сыбҗыц җеижьхан ашта старшәуп,
Ижәҗангәашәны схаҗы иааимҗоит.

Азха җазгоит хзыхь сынтасны,
Ишпахьшәашәуу кәыркәа агәта.
Сыбла лыдхалоит саанҗасны
Атыцҗа инеиуа, са схаҗа.

Атцла хоурақәа срышьтуазма,
Рышәшьыра снытцаркуеит еиҗа.
Даргы са сеипштәҗка игәыкуазма,
Ғытуа исышьталт еипхьытта.

Сеирыз каҳан сзы катәзаап,
Сылабжышқәа зыхьны изжәуан.
Абна зхытцәаз хаштаҗ стәзаап,
Ацша җнасуан, ашәқәа атуан...

* * *

Исымтѣа сымтѣа, исымтѣа изгоз,
Сдунеи иқәызгоз ласхеит.
Сымыш цыршәа аамта иацәызгоз,
Снапсыргәытца хәыц азхеит.

Скәыкәы-цыкәуа штәк сынталан,
Икыдыз ҫнашәкгы аасыртит.
Истыцымкәа жәҫанахь схалан,
Етѣа-ҫыц-лаша асырkit.

Дгъыл-шәындыкәра-цапха иҫысхыз,
Гәашәк ианааломызт ара.
Маза цыба маза итысхыз,
Ирмаҳацызт аипш цъара.

Зиас кәытѣак иаладыршәыз,
Насыцк сашьтан, иргахьан.
Ахыц хәымпал хара идыршәыз,
Жәҫан етѣа мцак ахәхахьан.

Адәы иатѣа пшак иазныжьны,
Арашькәа мҫасны ицахьан.
Ацәқәырцақәа эжәылаз нышьны,
Сызтаз ағба наскъахьан.

НЫРЦӘИ ААРЦӘИ

Бҕыцк анызжәеит сымшынҕа,
Саамҕа бжыпраа ансыҕа.
Схышә асаркыа аҕша иҕнаеит,
Сасык дааиуеит, ала шит.

Ахыта аҕалеит, шыта зынроуп,
Хәыч дзеигәырҕо асгы роуп.
Абҕы ҕҕәыхаа аҕла хтуп,
Ашыха рика ауапа ашәуп.

Ҙаҕшыа хытк еиҕш амш цеит,
Ҙхызла итәуозгы дрыжжәеит.
Иҕандаз зиаск сыхнатон,
Саршәон азсашыа снартҕон.

Аарцә сынталан нырцәҕа сҕон,
Нырцәгы аарцәгы азы схыкәкәон.
Сышыта дхылан азә даауан,
Нырцәынтә иччабжы саҕауан.

Нырцәҕа изгомызт сара акгы,
Аарцә инсыжыуан са сыҕсгы.
Бҕыцк анызжәеит сымшынҕа,
Убри ауп изгоз нырцә санца, –
Слахынҕа...

* * *

Сшэыламзозар сшэылалом,
Сгэалақәа сыргэылалом.
Ипхыз уаахаз рымшала,
Цьмеи уасеи реипш шэешәшала.

Абаз кыдѣар маатхома,
Ицәаз амца узатхома.
Арашәыга иашәхьоузеи,
Удгьыл тины иааухәозеи.

Арџаш хәыцгьы гәаауеит,
Апша, амахәқәа араауеит.
Сшэыламзозар сшэылазом,
Иутәым матәа ушәылазом.

Ҷык џџара изцәажәазом,
Исхәаз схәароуп цсажәазам.
Мци цабырги еилысыцшаан,
Иашак схәеит сахышәымшәаан.

Сшыџоу сыџаз сгәашәымтан,
Апша ахьасуа шәеашәымтан.
Хшыџ кьаџк аматц зызуазеи,
Сгәы итам схәартә еипш изуазеи.

* * *

Ашәыр кақәха ишъхныцсылаз,
Ифымшәазеит ацша анрылас
Абгъ џеижъқәа атцла зхыбуаз.
Ацша саццар саргъы смызуаз.

Ацшшәы иатцәа сыбла хызкыз,
Цәахәақәакгъы рацхъа изыскыз,
Ицаргъы ишааиуаз шцасызгәамтџи,
Игәыграмзар уаха ак снамтџеит.

Сыхшыџ ласи сқәыцшра хъамтџи,
Тагалани сықәра гәамтџи...
Ацштәы иатцәеи абгъыц џеижъқәеи,
Хара изымцаз сыпра нышьқәеи,

Мшаџенеипш сеитәдырџыцуан,
Схәыцраџ акәын, нас ҳаипыртцуан.
Шәыр кақәханы срыдыцсылон,
Гәтыха ажәакгъы рыдызџылон.

Етѣашта сынталан етѣаччабжь саҳаит.
Мзмамахѣ сынѣалан мзмамаза сҳаит.
Испаз атцкы пшза мзаххьала ихырчан.
Жѣфан-лаша-хьытѣца слеиѣеиуа сыѣнан.

Адгылаѣ истѣз дгьыл абызшѣ,
Сшанхазѣап, исхаштѣт арака саншѣ.
Аптакѣа рхыза бамбашла сцѣартѣн,
Евеи Адами рбахча шѣтыш стан.

Схарақәа сыххны сгәыщқәа асыртын,
Асар рымға тгәыхаа ажәџан ианын.
Срыцхаишьарц сыхәон уаҕагь Анцәа,
Адгьыл сацәыззар хәа сшәон сара нтәа.

Сгара сызгартчыз, зи-мцей сызтгаз,
Жѳсанахъ исыпхъаз Адсыцкъа сзыхъчаз,
Сылахъ ианыртгаз сацхъар стахын.
Дѳы-иатѳа-рашыкъѳа рышьтагъ анын.

Мазамџеи мазажџеи иргарцаз угџра,
Агџрыцкџеи апсрыцкџеи ургароуп хара.
Сеидру сыргозар сдџыкџелеит ианша,
Зи-мџеи иргџылттыз Адгџыл ахша.

* * *

Сгәы арахәыцқәа ашәак рґыҕуан,
Имхәазацыт уи азәгы.
Ацша абгы махәқәа ирзыҕуан,
Ирхарамызт урт акгы.

Зымца хытцыз амра хыґеа,
Адгыл иқәкәашон шыжы.
Арҕаш акыр-кыр ианычча,
Ахра ианыҕуан уи абжы.

Са сыбжын, сшәахәан сырҕашын,
Сыччон, стәуон, ма сбылуан,
Еинымшәазоз мши-тхи еиґашын,
Срыбжыаказо рыхь зыҕуан.

Лыхәта икылсуаз шыла нымхак,
Сыхәны салацсан саргы.
Змаґәа зшәырхыз атцла еиґымха
Аацын иеицхызуан уажәгы.

Нак сыркәатцит ирхәои ируеи,
Ирцәызгаз хәаауп, уаха акгы.
Ара инсыжыует, уахь иаызуеи,
Инсыжыа ак сзыцшаазар саргы.

АЛАКЪАЛА

*Ацъам шәкъәтәы Садек Хедаиат
иәжәабжъ «Алакъала» санаңхъа...*

Ари жәабжъуп, ибалладам,
Саргъы исхъаауп уи аладагъ.
Схъаа шәзысшазом азәгъы,
Ахала иатцан алагъы.

Хазшаз, суҳәоит, мацк саагәат.
Ихъқәаз снырит Хедаиат.
Ила-къала сгәы тнашьааит.
Хашта интысын сышқа иааит.

Ицәажәон, аблақәа ттәаауан,
Ацсшәа аҳәозшәагъ саҳауан.
Исыздыруам ас изсылсыз,
Лажәк агәәкра са изысхысыз,

Аха иламызт уи уафын,
Саргъы исхъаан, цъамк ифын.
Адгъыл сытцыууаа игъежъуан.
Ала-къала ахы сшьышьуан.

Исаазахъазшәа уи шласбаз,
Иааит са сышқа сыгәра згаз.
Излааз амфа саныцшылон,
Исымбацыз фнык сахылон.

Хъаак ҟнызгон, арахъ схынхәуан.
Алакьала ахы сшышыуан.
Саргы скъалан, чагъак сашьтан,
Сабагашаз, схылар лашьтак...

АИАША – УАНЦСЛАК АШЬТАХЬ

Анцѳа иакѳзам инаскѳажѳго,
Анцѳа иѳынза дшѳызгазом.
Анцѳа димхынѳгы дабажѳго,
Апс ихцѳажѳо ддырцѳазом.

Ихѳатѳыз иман, ихѳатѳымѳгы,
Хрыламцѳажѳо аранза ѳааит.
Ирбар акѳын уи дызтѳызѳгы,
Аха ирзымѳѳеит, амц риааит.

Дрычѳаит, иаѳсит, имаѳд дгѳартѳеит,
Иаб иашѳа рѳѳеит даѳазны.
Иабхѳа ишѳшьыраѳ анышѳ дартѳеит.
Дааит иахѳанза дѳѳазаны.

Дѳѳазеит, дыѳѳтѳеит, дкаркарит.
Изымтѳаз ѳыркѳаша каитѳеит.
Итѳчкѳым кыдѳѳо зны дмаѳарит,
Ихѳзѳгы ѳамтала ичаѳеит.

Амш даѳѳтѳѳѳо атѳх далан,
Иигаз атѳѳеипѳш илашьѳѳѳп.
Цѳѳа дыздыруаз рѳѳы иалан:
Дзычѳаз ижѳлар ус рыхѳѳѳп –

Иныкѳарѳѳон аатра иаваз.
Дзырѳѳѳоз срылан схѳаѳѳгы.
Истахытѳѳѳам ихѳтѳа, аиашаз,
Амц еибахѳѳар даныпѳсѳгы.

* * *

Аамта бгыц хычык ааныхны,
Сахьанзалоз сантатэын.
Ашәахәацқәа жәѡан икныхны,
Зымѡаск хыцқан ихтатэын.

Нырцәи-аарцәи хәлеи-ашареи,
Рыцқа нықәсны ицатәхар,
Мрашәахәацқәа рхы лашара,
Умѡа еицыршып иаґаххар.

Аамта еицызшыуа ахырахәыцқәа,
Мѡамыш дықәырґоит азәы.
Ирнымзалаз заамта абгыцқәа,
Дмыцхәны даақәхоит даеазәы.

Зымца дәықәла имѡа цыртәоит,
Аамта зымхынхә дґәнахәоит.
Дахьанымлаша азә данырґоит,
Нырцәи-аарцәи дрыбжьахоит.

ґақа игылоу ѡада ддәықәлоит,
ѡада ихалаз дылбаауеит.
Азы имырша ахыцқа дықәлоит,
ґазшаз урт зегь дрызґаауеит.

* * *

Имѡадун са сызнылаз итшѡахеит.
Аапынымзи сыштѡт ангѡылтдыз, иѣшѡахьеит.
Сышытахь иааиуаз пхьа ианбацеи сырхьыпшуеит,
Сышыта ихылаз азѡ дсыхьызозар хѡа сыпшуеит.

Исцѡыптѡаз сымтѡыжѡа сыхьуеит, имѣазеит.
Самхацѡама, апѣа мѡасқѡа сымбазеит.
Азын агѡтаз идыдыма, кыр иазку,
Ажѡфан саркьа апшшѡы цама, ма ипѣу,

Саныпшылан акгы збартам итацѡуп.
Жѡфан исзалои, срытцашьыцуеит, аетцѡақѡа иртѡуп.
Аеы иѣыжѡу ѣыла дааиуан рхѡалап,
Ахра иазыркыз ахра иашѡан игалап.

Са сцахьазаргь дыѣазамызт узхѡазом,
Апхьа идѡықѡлаз апхьа дцароуп уихьазом.
Аамта нымгыла иахьязгьы дѣкалазом.
Ега ухѡхѡаргьы, псцѡаха ишытахьѣа дгьежьзом.

Апѣа мѡасқѡа ажѡфан цыршѡоит сырхьыпшуп,
Абгьыц ѡеижьқѡа атцла рымахѡқѡа ирѣашьуп.
Амца иннажьуа кѡицуп, рацѡоуп, ихѡахоит,
Адгьыл ныжьны жѡфан санцаша сашѡахоит.

ААМҢА ИАРКАРАЗ

А. С.

Сара сөйө шьамхыла икәадахеит.
Сығеҳәа кьата акәицқәагы хәахеит.
Жәәан лакытца аңта кьалақәа иртәахит,
Ашәтца шкәакәа азын иалхны иззахит.

Схы мацәазгы снацәкьарақәа ирыцәхәыцхеит,
Ихнымхәырцу, ааңын гәаа наскьацәеит.
Аамта злысыз иташәамта сархәацәоит,
Аурт зхысхьоу аңьмахә карақәа зазоит.

Амра мчыдеи амш антәамтеи еикәшәалоит,
Здунеи хықәағ армз икәтәоу дыччалоит.
Аччаңшь сылсуеит сара хьаан, сеимнадоит,
Сгәатца итаршәу гәыгра хьшәашәак сама ицоит.

Адуanei гәашә итармыжьлаз ишьтахька дмаазеит,
Икьағ хәынтәра иңсы зтамзас уахагь иааимыркзеит.
Адуanei ду дхытц дантәалон дандыршлак,
Амца иакәыз имыцәоз гәаңшьны данбыллак.

Урт акәицқәа аңша анрыслак еибакуан,
Хьаа нымтәак ишьта иххалан иблақәа цәаакуан.
Аамта датәхәон ирхынхәышан, иамуаз аирурц,
Адуanei гәашә дызтармыжьлоз кьакьаза иатырц.

Абжыы аныѳра ашьха икыду назалоит.
Апсаатѳ-цшыхѳ-шьауардын ахра кнаѳа иазцалоит.
Дунеи хсаала злахь ианѳылоу имшқѳа нтѳѳазом,
Зкѳаѳ хѳыртѳѳѳра зыцсы тамзѳаз уаѳагь иаиркзом.

* * *

Амѡа дықэын дхычпыцырха,
Зҕаб хэычык дызбеит.
Адэы иатцэа, акаршэра, арха
Дрықэсын кыр дааскьеит.

Лыччабжъ ааѡуан акыркырхэа,
Ашэтыц шкэакэақэа лыкэшэон...
Дабацарыз иааиуаз, зырхэа,
Шэахтцас лыччабжъ нкабон.

Ажэѡан далалон дыцсаатэха,
Апстхэа кэашқэа налхыыршо.
Уахь дызгазеи зырхэа, аратэха,
Амтэыжэѡа лызтазеи шэымхэо?!

Хычпыцыр хэыч, азҕаб шкэакэа,
Сныжыны дцар хэа цэгъа сацэшэо,
Сыблеи слымхаи рыгэра мгакэа,
Цсыла слышьталон дахьцо.

Диатцэахон уи зны дкэеикэеиуан,
Атцх далазсон, дымзан.
Амш антэамта дашьтанеиуан,
Амра гылаанза дымран.

Са сажэуан, лара дѣахоназ,
Сыѡуа слыцын слымбазо,
Ара дынсыжыуан сара сцоназ.
Зынза дқэыцшзан, уи дмажэзо.

* * *

Аамта сыхъуеит, исхымгеите,
Апта салазт, сыптахеит.
Сыхы сгэйтцхеи насзымхэеите,
Лабжыш кәац, хәычык стазеит.

Сымшын хыгееан сыцәкәырпамызт,
Сшәах шкәакәан сынкабеит.
Цсаатәк сафэйтцхәацәо сашәамызт,
Акарматцыс-хаа сыбжыи агеит.

Стәуеит, сгәыргъеит иабасыхәеи,
Зегъ мѳасуеит ус иацуп.
Уи иамоузац уаха цсыхәа,
Амш агәашә унтытцт иаркуп.

Бжы затцәыкоуп аранза иааѳуа,
Измахазгы дцеит, дцазеит.
Аамтеикәшара сытәхәоуп иаѳуа,
Хызатә згәытцашәаз дагеит.

Аәхәа самцаз – избылуада,
Сгәи-сыцси роуп ара инхаз,
Снапсыргәытца зыцсы акуада,
Аамта исхымгаз ауп сызгаз.

* * *

Ишеит ихәеит имшазацызт,
Изхәаз ишшаз имбазацызт.
Атдых дацәшәалон азыхәа,
Ишеит ихәеит, иара иныхәа

Ашьыжь шара иадихәалон.
Атдых ааира дацәыбналон.
Амш зыфнысыз атдых хьшәашәа
Абжыы фныфун – азатцә иашәа.

҂еикәа нымгыла изықәтәазгы,
Игәыҕра хьымза уи ауп изгазгы.
Амра ццышә лашара ацәыцәан,
Ахьыршаз амшынаф ицәан.

Дгыл мазажәа жәфәан иаҳазаап,
Етцәа рхынап жәфәан дырхиазаап.
҂еикәа-фьжәла дацәшәазаргы,
Мацәыс камчык икьазаргы,

Атдых бжатаф амра згылом,
Имшазацкәа мшы узацылом.
Атдых хьшәашәа саргы исцәымгуп,
Са сфыхәа-лас ағәра сымхуп.

* * *

Амра гəашьан, амра ргəашан иташəон,
Мəа сыцəфашьан, сымшгьы фашьан исцəынтцəон.
Хра такнаха шəарах зəафуаз ацсы схан,
Шьха шьамхыла хра мəахəастақəа сырəан.

Азы ахьышьтра адгьыл мафəа зыргəгəалоз,
Арфаш кьдкьа ахра гəышпы зызəзəалоз,
Рмаршəа скыназ хьбызшəа еиныфуан хайцынхон,
Ашьхатəылан зцəа зызагам дацəтахон.

Хьышьаргəытца хьышəахəала Дгьыл датан.
Мап издыруа гəнаха зызгари – уашьтан,
Изшəарыда, изшəатəыда шəира ныжьны сызцари,
Амц лазтцаз иоуп амц аазрыхуа шəымбари.

Изхəо здыруа, изхəо зныруа – дыр дыцшьоуп,
Зьгəхəа ацхара згəы итазыршəыз уи дсашьоуп.
Амра ргəаша, шəахəа кнаха мшызатцəыкаф
ибылуеит,
Мцахакнаха еица зрыжəны иаахынхəуеит.

Арт ирыццаз, арт ирыцшаз са сзакəхон,
Амца мкьатеи, амра зрыжəи – умч зықəхой.
Зны сынтцəароуп, арантəи сцароуп, нас схынхəуеит.
Ашаеццəа жəфан атцкарафьы иасыркуеит.

* * *

Алабашъа ашьантда иафасуаз
Ацыпхъ сышыклапсо снаскьон.
Нѣасшъа змамыз аурт иасуаз,
Аамта гѣыжѣлак ланатѣон.

Схада исусмыз зегъы срытѣан,
Изгарц стѣхыноуп уаѣа акгъы.
Ашьха-рика-кѣацѣра ацъынтѣан,
Схаларц сдѣықѣлахт схатагъы.

Сызтазозеи нырцѣи-аарцѣи,
Цша хъынхѣалоуп сышьта иху.
Лацшык ѣасхѣон амахѣ ныртѣи,
Цѣахѣак сыртарц ианхынхѣтѣу.

Илакѣтоит ахарѣа итѣсуа
Арѣаш ччацшь-шѣах наѣыршо.
Сеидру адыдгъы зеихысуа,
Мацѣыс блыхак анкапсо.

Апѣа мѣасқѣа рымѣа цшыхѣаѣ,
Ршѣа иацѣызго рацхъа ицоит.
Аамта зымзырѣа иоур цсыхѣак,
Цхъарца иаѣамзѣаз узакгъы схѣоит.

* * *

Ашьыжь амш хышә сынхытдын,
Дәы-цсшәа-зымхәа мыш сатан.
Ныкәа-мра-чча ашьха ихытцны,
Уархал-шәахәа цәка ишьтан.

Абла цьбара сымѡа аннахуан,
Царшеи-хәмаррак сымч агон.
Ацсы-цкәақәа рдоуха шьтнахуан,
Гәыгра-цха ыкәтцан инаскьон.

Ауадыхә зыхшәаз ахтысқәа,
Рыбжьы ирымкәаз, цәызны интәон.
Мши-тцхи ирнышәаз, ушьта ипыскуеи,
Аамта мтцәыжәѡа сахәарц сцон.

Гъежь-кәаркәашьа атцхи-амши,
Адгьыл агъежьра иаѣуп.
Ажәфан тцкәаши амза-ѣамши,
Снапсыргәытца рсахьа ануп.

Прышьа сымазтгы сыпрышан,
Ўыц сеитеирц уажә сыцсуан,
Маха-мба-мазагъ зѡышан,
Аха исхәаанза сыршьуан.

* * *

Сахьрыхәоз сырцәызын, сырхаштит.
Саркьал бжык игозгы рмахайт.
Мцы-мца шыапкьаҕ-тлагь рҕашәтит.
Уаф-хымхәа хара-мхәыц ддырҳайт.

Ицәдыртәеит хәынтәа-мәа, зырчыра,
Итәдаз хаҳә-ҕеыхак тацсоуп.
Изаҳада, изтахыда са сөыра,
Тцых-мыцәа мца-гәыжәла датоуп.

Пша-ҕачча мыц-ҳамтак мтарсны,
Шәипхьыз агәытдак цсычча инаскьоит.
Аамтацәгьей ауаацәгьей сырцасны,
Тцых-қбаад хәахьа аншыла исыршоит.

Цәашь-хәы-мца нахызгоит ишәартоу атәыла,
Ныхәапхьзк нафыр доухамчык ааскьоит.
Хшәарта наскьазгаз цсыла ма гәыла,
Рыцсы-лаша ҳацуп, дырөегьых ҳаикәхоит.

Зи-мцей ирхыжьтәуп хҳақ иамыргыло,
Мша-мшәа зы-кьашь итыргаз цьоуки.
Срыцыз сахьрыхәо цсыла сызпыло,
Зыгәхәа зчапшьартоу ахы неиҕаки.

Ацха сықәлан, цхабжа сааихъеит.
Хынхәра сықәым, пхъа сызцом.
Сгәылабжышқәа сгәатцан иааихъеит.
Хәшәык ма иахәаша акгы збом.

Ацла уалкьар дгыл уаҭаап,
Етәа гәартак жәфан иғешәоит.
Амра уацлар, зны уеиҭаап,
Ташәа-мгылан, нас унхоит.

Бламба ҭакәажә илышьтанеиуа,
Агәашә дызтысыз алыркзом.
Ацыблыха мцаццышә аиуа,
Жәфан аҕынза иназазом.

Цшра ахьсықәшәа амҭа мҭабжоуп,
Амаакырагь гәлых цацхоуп.
Шәахъа идәықәлаз, иахъа сабшоуп,
Ацха мҭабжа сыхь, сгәыхәтәоуп.

Сымыш бжатан, сымҭа бжатан,
Уи сызхымцо слахьынтцоуп.
Истәым гәнаҭа шәатәык сатцан,
Аха изышәөгь са схазоуп.

* * *

Агәылагырз – ақәа леиуеит,
Ажәџан иамкызт ихыжжит.
Аетцә цырақәа кәеицеиуеит,
Ацта рыкәағ ихьташыт.

Имгар еигъны ашәак ааџуеит,
Атцх алажәқәа иркәыкәит.
Атзамц-саатгы аамтак аџуеит,
Ахыцқәа ирнырзаап иццакит.

Ахтысқәа аґысхын алацкьага,
Ласа гәартак реипш ишьтоуп.
Зытра итамзаз аґыџ нага,
Шьта шьамхыла уи кәадоуп.

Азы зхытцәаз айрыз шкәакәа,
Азха итылгон цшза-цҳа.
Ашәтыц цәырцуан, мазак акәа
Иштәз ҳдырхьеит ҳәа анаҳа..

Адунеи ду џуп, ианыхуп,
Аеқәа рґеыжәла аамта цеит,
Иаҳцәыцсыз зегь ушьта ицґеыхоуп –
Ҳсаркьал қаҳар ҳәа саашәеит.

* * *

Амца сҕалашеит саниз,
Азыхь саҕыхәеит исзыпшыз.
Дгылын стара, сартысит,
Жәфан тдыккара сназыпшит.

Адәы иатцәа сышыта анын,
Ахәыхә шкәакәа збеит ипрын.
Уи амтцәыжәоақәа стаххеит,
Адгыл самкуа итшәахеит.

Амц еитархаит, илартцеит,
Аха ашәшьыраҕ знык сымтәеит.
Арҕаш неиуан хазәзәаны,
Аччапшь шкәакәақәа кьаны.

Сара зымпыр тцака стәан,
Ахәыхә шкәакәа хыхь исхан.
Амца еикәыстцаргы стахын,
Сымацара аоны сахын.

Сцарц сахьдәықәлаз сызцазом,
Ажәак ҕыцәа ирызхәазом.
Мцоуп сызҕыхәаз саниггы.
Амца салоуп иахьаггы.

* * *

Ахәшә сызфыхәаз цәгъа иашан,
Хәшәгъы амыхәо сгәы амца тан.
Амш пшшәыда салазомызт,
Апхыз баапсқәа сдырцәазомызт.

Чархьтдас сахуан атызшәа,
Схы аныспызоуп цәгъа саншәа.
Имфыркәароуп сашта, сдәы,
Схазгъы исымоуп шыта ахәатәы.

Алацкьага зны сафгоуп,
Ласа хахатәны сышьтоуп.
Атцла икәтәан жәаха тцыск,
Цьарк санылтцеит истәым пцхәыск.

Атцыс чырчыр хәыч ак ахәон,
Апцхәыс лышәи фанахәон.
Адгъыл нышьын итцыс-тцысуан,
Ахра рхылца – асы зытуан.

Дунеи дуззак сыцәтацәын,
Аамта сакәаршәын сзатцәын.
Ахәшәыц сфызхша сыцшаауан,
Адгъыл нышь ду тцыс-тцысуан.

АХЭЫХЭ ШКЭАКЭА

Ахэыхэ шкэакэа ажэѡан иалан иѡыруан,
Уи лаѡшыла сыѡуа сашьтан сазѡауан.
Ѣырра злымшо, дгьыл иазныжью хайкэхару,
Ѣьарла хэызхыз Хазшаз имѡала дхынхэру.

Аамѡа ибжьасуа аѡша азхома хайкьахарѡ,
Ахэыхэ шкэакэа ажэѡан иалоу ѡаѡа итэарѡ.
Сара сымѡа ѡьара иабыкэу иахьхэарѡу,
Сымлакѡаккэа уара иуѡѡит сыѡсы шѡу.

Анѡэа рашэа ашьха ихыѡны исахаларѡ,
Доуха ѡсыѡкьа Анана-Гэында дызбаларѡ.
Ахьы ргэыѡшэа ажэѡан еѡэа ачаѡраз,
Схэыѡра тэылаѡ сара сажэакэа ирхадаз.

Уажэ сыѡхаршьѡу ма сраѡэаршьѡу иѡхазѡ.
Еѡэа тэылантэ рхьеѡбжь иааѡуа сахазѡ.
Сара сакэзам дгьыл-ѡызшэа-рша зегь зызбаз,
Хсаркьал кнаха абз-ѡаз-хэыѡ зыѡэакашэаз.

Ахэыхэ шкэакэа аѡсы шкэакэа ѡсыс иахаз,
Дгьыли-жэѡани аѡхаражэхэара ирыбжьаз.
Сымш ныхны, сыѡсы ѡыхны сузыѡшуеит,
Ѣырра злымшо, дгьыл иазныжью,
аѡсыѡкьа иааира сазыѡшуеит.

* * *

Ашәалкъамреипш аамтак сацын,
Азыхтарта шыантак таршәын.
Азыхәашьқәа ицоз срыцәхьатцын,
Исыхьчон азыхь сәәғаршәын.

Акәәпеиеипш сыцсы хыршәлан.
Ғажәкк иныхәәцәашь насхигон.
Алабжышқәа ссан ианыршәлан,
Гәнаҳак истәымгы сацәигон.

Аамта ауаргьала саркаран,
Адунеи агәашә сынтысуан.
Хытцакырта смоузо сгәаран,
Аетдә рымца-блы сакьысуан.

Ацша сымѡан избазомызт.
Царта змам ахьнеихьаз гәастон.
Ахра шыантца амца акзомызт,
Азыблара сызгоз сәастон.

Акацкац цъара аршәаа иасуан,
Схала сшықамыз снардыруан.
Сареи ацшаласи ҳамѡасуан,
Азыхәашьқәа этцамлаз дыруан.

* * *

Агәырҗыҗга – амш нымтәә,
Аеырҗәышра – атацәра.
Аапын ашәтыш – амахә цымтәә,
Адырра хысха – ахынхәра.

Ахшыѿ уаара – атцыхә апрышья,
Аб патуда – адамыҗ.
Аламысда – иҗсра, ижышья
Инеитархәо рыжәла аных.

Ахәатә хамтца – аҗа җьала,
Гәыла знымха – агәырѿа.
Ашьхыц зымтәә – ашәт ргәала,
Адгьыл... Ажәѿан... – шаҗа мѿа.

Аҗша хага – җара еиқәымтәә,
Ацәқәырҗ кыдҗья-агәыпҗәә.
Аҗсаа амтәыжәѿа – җьара зымтәә,
Аетәә ажәѿан ацыршәә.

Абзиабара – амца иалоу,
Аҗсы ахазтә аѿната.
Идыркараз зыцәә җьалоу –
Дунеик иамкыз са схата.

* * *

Ашара сапылеит сеилаххаа,
Атдых хапы атта еимданы.
Хақәйтра-насың-лаша шәахха,
Арфашқәа цон иткъаны.

Адәымфөи ахәымфөи еилатцәан,
Хтынра ссирк шытыхзан иркын.
Иаңсышәаха аңша лас икартцәан,
Баша-мфас ишытақәа ирнын.

Атдых салхо снейуан суазыруа,
Амш гәыпжәага иафашуаз алеипш.
Сыкам, сахыкыоу, сахыцаша акы здыруа,
Ахәымфа, адәымфа, арфашқәа рдеипш.

Сыргәакуп, сыркароуп уи пышәан,
Салиааит ус иказ аамтак,
Сырфашхозма, сеидру, санышәан,
Ҷымтуашәа сааиуеит рацәак.

Доухамчык асаанеипш сангылоуп,
Цхи-мши рыхтысқәа злазо.
Хтынра ссирк агәашәаф игылоуп,
Шта итамлаша, уи ауп сагъзыцәшәо.

САНДУ

Сдунеи стамзеит исырхан,
Санду илыхъзын Кадихан.
Лхыпша аафуан уи харантә,
Са дызбартоуп уажә арантә.

Нан хәа җылтуан сахьцалак,
Ашә дацрыхон ианаклак.
Лылацш схагъежъуан сахьцоз,
Лымшра сыцылтцеит данцоз.

Лышьта схылан сыцшаауан,
Ихызгаз сыман саахынхәуан.
Ифатәымызт, уи, доухан,
Сыхъзи сьжәлеи иреихан.

Лдунеи җыцын ихазомызт,
Сыџуа слышьтан, слыхъзазомызт.
Аамта шпацеи, исыцәхан,
Санду илыхъзын Кадихан.

Акәиц снапаштда иалыркуан,
Амца датәхәар еибакуан.
Ицәар, смыцәарц схаҗагъы,
Амца датәхәоит иахъагъы.

АШЫТРА

Ацсуа ишьтра дахьынхалан,
Ацсуа ицәәҭа игәы итасан.
Дад, дзышьтрада? – ражәа иалан,
Ишьтра рдырыр, уа зегъ хәан.

Дабаукәшәеи, ма уазтцаада,
Дызтәу дарбан атыцҳа.
Иумаҳацкәа, дад, уажәада
Акәкәа зхартцаз аб ицҳа,

Шьтра къашьыгас дабоукәшәеи,
Сыбла ихырбало зегъы.
Узшьахазеи, иабоукәшәеи,
Сахьымзандаз уи саргъы.

Аб ипцатцә диауазыруан –
Игәырғъа иазхымҭо игәырҭа.
Кәкәа шихартцаз – зегъы ирдыруан,
Ишцаизеипцхейи уи азҭа.

Хайи, уи адагъ уи дуафызма,
Җыцъа ахьнеиуаз идмыртәоз.
Сылахъ чышәны абри анызма,
Сышпанақәшәеи еиҳа сзыцәшәоз.

Амца датцхоит еиқәыхьшәашәа,
Алҭа халоит иханто.
Иаацәыригеит абырг иашәа,
Хьаа хьыгас, уи дзыхьчо.

Ашта дамкуа дтоуп дуазыруа,
Збашья изамтазо дзыхъзо.
Излоутцѣахуеи зегъы ирдыруа, –
Аķēķѣа ихартцазшѣа цхъазо.

АБЖЬЫ

Адгьыл итцыфуашә абжьи,
Са сымгылацкәа шыжьи,
Слымха итафуан еилыкка
Саркьал бжьума, аҕеѳ ахга

Иааѳуеит, шәартоума изызхәоу.
Абрыскьыл цъара дҕахәоуп,
Хбартца ахыбит азахәа,
Атырас дацкәа, еитцыхәхәа...

Аблагәыгра илацш хақәшәеит,
Исахаит абарт зегь лакәшәа,
Ешбеи Қацәбеи еита иҕацеит,
Ахацы атца цәгьа илашьцеит.

Сыцәан, сыцәазам, избоит,
Сара стәала ҕыцк сызбоит.
Цсаатәк ѳнацыруеит цъара,
Хтысқәак мѳасуеит ахтынра.

Уахь инагоу амѳа цшьоуп,
Изыцшьазгьи икартәаз шьоуп.
Ара ацсыцкьақәа шаҕьоит,
Гәнаха зузгьи дымѳахҕьоит.

Адгьыл итцыфуан абжьи,
Еиларгыло са схәы-сжьи.
Сыцәа ҕьалеит, цәгьа саршәеит,
Цсаатә-ѳнацыргьи сыцәцеит.

* * *

Ашәалкъамра ианархоузеишь,
Апсытбарақәа ирҕахәу.
Алашә имҕа ианахәозеишь,
Илаба иадыруеит уи игәу.

Дабылрымашь мца зыцрасыз,
Зи-мцеи еикәызтәо дихьзару.
Ацәгъа нагаҕ, ииго ицасыз,
ҕахә иатныху шәихару.

Лахь изрыцқар лахьынтцацәгъа,
Асабшахь иааихыр мшаҕы.
Дгъыл даныргар изыршо ацәгъа,
Ухьша анырттар унапы.

Иацхъа дыкоуп напсыргәытца –
Жәҕан-гәашә-хьыцацхъа азыртуа.
Ақә-аныхәа, Хьышьяргәытца,
Хгәатцеи хгәаратей иртацшуа.

Алашә имҕагъ уахь инагоуп,
Ацәгъагъ знитто қбаад икуп.
Уртқәа зхаштыз цәгъа дуаҕагоуп,
Лашә-лаба-тцарсны дикуп.

Алахәа ижыышуа жьабаак абароуп,
Икыдыртцаз цәкьарак агәытцәкьа иташәароуп.
Ауафы кьашь ицсызгы, даныржуа ддырәхәароуп.
Храцәгьа иафәркыз ахрашәа идырхәароуп.

Аеыѿкәа идыркараз адәы иатцәа цәыртцәоуп.
Ашықәсқәа рпышәа иаргәашазгы ддырцәоуп.
Ацха антцәамтагь лагамтагь – нырцәоуп.
Ашәи назхароу иныхәацәашь ырцәоуп.

Тцламахәу ифәлаз абгьыцкәа ғышәшәароуп.
Аиатцәа ззырхәаз аапын иапшшәхароуп.
Ацәгьахәаѿ ичкәын иаб дицахароуп.
Аехәа ануцәкьата акәицкәагь хәахароуп.

Псылашак дизар, лашарак акуеит,
Жәѿаниатцәа ғшәазар атыпгы тацәуеит.
Зкама зымпытшәаз ахәа идыркуеит,
Зеирыз зыцәкартәаз ғыцны иртәуеит.

Аамта кәаркәашьа ианыхуа, ианцо,
Пшалас напыла адгьыл уанто...
Азы кьашь, ауафы кьашь, адәы кьашь аанхеит,
Абарт зегь чхалахәа абра сындырхеит.

* * *

Сымцахә назлоу ари адгъыл,
Стамзотцәкьа сықәуп сшәаны.
Иқәызгарц икоу сгәы инадкыл
Сцәызрашәа, ишьтастоит ифны.

Ипстыхган сызхьымзаз схьынхалоуп,
Сырзымхеит иутәыз зегь сыршан.
Иснышәозар, аамта стәык алоуп,
Цхи-мши сыфуа срыбжъан.

Ипысеуан амш нкыдкьан,
Ҷеикәа-тых сынхытцуан ашәхымс.
Аеыфкәа аеылас нарылкьан
Инеиуан ахызатцә иапыс.

Сицәшәон, аеыфккәын дахкьархәа,
Ацхьахә игар хәа изыхәтам.
Ауафы ахацатцан данфархәа,
Уацәшәароуп, сшәарцгъы сыхәтан.

Сыпсы акәын исызмгоз сахьцозгъы,
Ишәоназ зегъы ирыхкьашон.
Сеидру, сыздырам сзыхьозгъы,
Апсратцәкьагь сахьымзар хәа сшәон.

* * *

Сыңсы икараһаз сыннажыт,
Азыршеипш саршын сыхнажыт.
Уархал каршәтәны инкасыршәит.
Нахәта еиларшәтәс исхасыршәит.

Сеысшыр адгылгы тшәахоит,
Сышә-цапха амтуа сыфнахоит.
Адгыл-шыац-иатәа былхъеит.
Атцх каkantцәс еикәшәахъеит,

Сыңсы иатрамызт икәашын,
Ашамта шкәакәа иазыпштәын.
Цамфак сықәын, инаскәаган,
Сыңсы атәарта фәда ифәаган,

Саргы сцархәа цәгәала ишәон,
Сыңсы сныжыны инаскьон.
Ағба шкәакәа амшын ихзалом,
Сыңсы ахала фәда изхалом

Ицатәуп хәа амфә сықәлеит,
Сыңсы ныжыны, мшәан сыздәықәлеи.
Баша сашьтан, уи цахьан,
Саргь зыршыкеипш сҭабахьан.

Аамта иагәылкѣа аеыѳтѣкѣагъ зцом.
Апхызкѣа рдунеиаѣ уеихбаала узынхом.
Дарбан иѳызтѣаз ашѣаѳшь-махѣ ихшьыз,
Лашарак зызхымгакѣа мшы-лаша зшьыз.

Удунеи ауп узкѣитѣ, идыр, иухатѣу,
Егъырт зегъ башоуп, ус баша ибатѣу.
Ишьбатѣуп хѣа зызуархѣаз, идыр ишьбатѣуп,
Агѣагъра цѣгъазаргъ зны аиаша хѣатѣуп.

Мѣамѣа узхылои, уаѣа былроуп,
Аѣѣышрахъ уназго иудыруаз чѣароуп.
Ишкѣакѣазааит амш, идыруп аѣшшѣы,
Атѣых иазахѣѣом еиѣшуп хѣа ашѣы.

Сыѣсакѣушь, нас, исшьѣ мамзар изакѣи,
Агѣы амѣа тѣзтѣеи, зырхѣа, азыркѣи.
Ѵшы-мѣоуп анѣѣаза агѣыгъра зыхшаз,
Атѣла изыѣшѣазоуп ашѣыргъы зкѣашѣаз.

Алажѣеиѣш еишуа аамта иаѣѣѣаз,
Адааз аѣрыхѣо, махѣыѣ иѣахаз
Абгъыѣ хѣыѣ, амахѣ ѣагѣаѣра иаѣуп,
Инсыжъуа сахзѣзо агѣашѣаѣ сыѣшуп.

* * *

Арѡашкѡа ианбаршьо рыцсы?
Ахракѡа ирхырхыр ркасы.

Реимхѡыц кѡашкѡа зѡацсо,
Ацакѡа ѡызѡзѡан ианцо.

Бжыхаак ирхылтцуа еикѡтѡазом,
Арѡашкѡа рыцсы рызшьазом.

* * *

Са сцәагы ыкам, сыңсы аныкам,
Цсыда цәа-бзаха сҕазам.
Сыңсы ахыкам, саргыы сыкам,
Цәала ацәажәара сҕахзам.

Сгәи-сыңси еиңырхәоит сажәа,
Уи заҳаша доуха рҕоуп.
Цсыда цәа-бзаха, цәа-цәажәа,
Ицқам цсы-қашык рхоуп.

Жәәан-аңшшәы, благәы-лашароуп,
Урт ирхылтҕа шәахәа-цхоуп.
Сызладәықәлаз имәа-еикәшароуп,
Мәа лагамтәе сымәа рхоуп.

Цсы-лаша-доухак назцәызыз,
Иузынхаз зегь мцурахеит.
Ҷыңны диороуп шәкы иртыцыз,
Ҷынтәны-иыра дыцқахоит.

Иркшоуп амш, тқхык назхьымзаз,
Иртазашаз зымша игеит.
Шақа нхазеи, мшәан сахьзымцаз,
Сыңсы атәартәе саанагеит.

* * *

Амзар бгыщ хэыч ааурхэыр,
Амш инаанархоит амхэыр.
Атх агэарата унтапшуеит,
Апхыз гэшэқэа зегь аатуеит.

Угэатцан рыц хэычык кашэоит,
Шыжь игылаз мра ташэоит.
Иташэоит, иаба? – стцауеит,
Хэыцра гэартакгы сцауеит.

Амра блызаап икацсоит,
Ажэфан аетцэ ирцссоит.
Амца иалхуп урт былзом,
Адгыл иқэтэоу харбазом.

Мфы-мца еипшзам рбылра.
Дгыл цэашы акэзам рыцхара.
Атых лакэқэа рахтынроуп,
Еимхэыц рыцхны рыхэда иахоуп.

Адгыл сықэуп са сшақьо,
Ицъасшьо хтысқэак срыхкъашо.
Сцон арантэи сынтэаны,
Икыдшэаз тыпкаё сиатэаны.

* * *

Саауан сара сахьцазынтәи,
Илакътон сымџа исцасынггы.
Умцар еигъны санақәшәалоз,
Сеыхәа-цша-лас санақәтәалоз,

Мџасџык иччапшь сықәкъашон,
Илапш сымџа сықәнакъон.
Идыд камчы сџеикшон,
Афы имацәыс сџалашон,

Аамта исырхоз сыматәа,
Ушьта уаҳа исыматәам.
Ашьха напы рхахақәа,
Амра царда имџахакәа.

Рыцҳа сықәлар зымцароуп,
Нас иқоузеи ушымцара.
Исхәо ара изтаххашадаз,
Сымца мкьада ззашадаз...

Сшәаць амцәыжәџа инытцакны,
Сыцсы ацыц иафьтцакны.
Хәыхә шкәакәак сеитанахәап,
Ицаз сшымцаз шәанахәап.

* * *

Амш бзиан – мшыбзиа,
Ихәлеит амш – хәылыбзиа,
Ашамтазы – ашыжь бзиан,
Аамта бзиан, ауаа қиан.

Ажә мтәыжәған – угәы шытнахуан,
Ашәт рыфыхаа уцсы ғнахуан.
Амца лғамызт кәиц лашаран,
Атцых ғначча, мза қацхаран.

Арцыс нага иағәра нкылан,
Атыцқа ссир мға дангылан.
Агәы разқәа ргәашәқәа артыхын,
Адсы-дгғыл-хьчағ иахәа шытыхын.

Ихзыркьякьомызт пхәа неицәа,
Ажә рымамызт хәлеицәак.
Ахшыфкьяғгы иашта дтарбон,
Акәыш, ачқа, иажәа наргон...

Изыбзиаз амш уи акәын,
Ихәлон амш, ахәлара ақәын.
Ажәған лакәын, адгғыл лакәын,
Са санишаз усқан акәын.

* * *

Смышәкәан хәыҗ иламзоз,
Гәырҗеи хәаи срытцалан
Сахьцоз, сцартаҕ инамзоз
Бна еилачырак снытцалан,

Сымҗа аптцәашьа тызтцаауаз
Рыцәҗьа тцәах саҕацалон.
Мца-бл рышьта хызблаауаз
Иалҗьан рылацш сҕацалон.

Рымыҗ дацқәа излашьаҳаз,
Ршьаҳәырзызқәа ирхаҕьежьюан.
Ацъныш-хәынтцәа излакәаҳаз
Илтц дырҗегь еитаҕьежьюан.

Абла-жъаза-гәы тыфаакәа,
Зыцсы знымшәо арыцхақәа,
Рыцъныш җамч нарывакуа
Иахьцоз, ирымбеит рыцхақәа.

Рҕыхәа-кәадыр гәра-намза,
Иқәлом уаҳа цха-ҕаҗәа.
Бна еилачыра ианыламза,
Иатцсыр акәхеит ацәаҗәа.

Шәымта мҗасрак иацкәашоз,
Рыдгьыл гәнаҳа иашьталеит.
Жәҗан-Етцәацъаа ирыцлашоз,
Смышәкәан сымхны иатцалеит.

* * *

Салиааит тэылак, тынчра ахыыкам,
Цсеитакра хэа тынч сымтэац.
Тэылак сгэазташаз дахыыкам,
Цхык хаинышэан иахьсмыршац.

Хьаа нымтэеи, гэыгреи, гэтыхеи,
Рахтынра ашэқэа ахьасыртыз.
Аамта ламзеи, сара зымхеи
Сыпса кэашшэа хэхьзытыз.

Ажэџан кэына мра мрахэага
Бзанеипш цсынгыи иухацоит.
Сгэы иаламзас гэыгра хагак
Ихэа-тыцны ашьта нхоит.

Мацэаз тшэа сыдгыл гэара
Стамзар, цшахьшэа сынкабап.
Сара еиқэымха, сашэа ркара
Доуха нымтэа зыхьны иртап.

Мшы мџа иқэзыз сажэеи суси,
Нафра бжьызааит аамтаны.
Истынхази, нас сызфэзи
Сзихэап мџасфык итцааны.

МАРТИ САРЕИ

Азын цахъеит хәа инаскъаган хаштәаз,
Март мза хагаха иаакылсит абас.
Атцлақәа ибыбшза игылаз аршәеит,
Апшатцәытцә наргәыдтцан рымахә аршәшәеит.

Анакә еишыылза мра-бла иафәтәеит,
Ахьтагъ амтцәыжәџақәа шалшоз иакъеит.
Ажәџан рыцссазшәа иаауеит асырхәы,
Март мзас азын аахт ихынхәны.

Ахьта саршәама, сеидру закәу,
Март мза сахәит, сыздырзом сызфәу.
Мџа мариа сықәлан саауазшәа снарбон,
Қәа-бааза сыруан, цша-мџас сарбон.

Ахьта-мџа сықәнакт, аацын аахьан,
Ицаз сырзыцшымызт, иаауазгьы хынхәхьан,
Мра-былра сацын, шәахәа-ццышә сафган,
Март-аацын сашьтан Март-зын саған.

Аамта сыцсахуан, схынхәуан схатагьы,
Аацынра смеизеит цасагъ уажәгьы.
Ашәтқәа сыргәылан шьхыцшәа сеимдон,
Аацынра сшашьтаз азын сыхьзон.

Атцлақәа џеижьхеит, асы канархәхәит,
Март-аацын сныжьны, Март-зын хынхәит.
Арыжәтә еицш ахьта исылсыз сашьит,
Арџашқәа зцылаз сзыцқба хәашьит.

Март шта сынтысын агәашәқәа асырkit.
Кәыркәа агәазынгы абастәкәа слаҳәит.
Март-аапын шааиуа здыруеит, сажьом,
Март-аапын иалиааз Март-зын сацәшәом.

АТЦАНГӨАРА

Атцангөара, атцангөара,
Уара кара, сара кара.
Аамтак ҳацуп ихазом,
Ҳазбахә аафועит ҳаикөһазом.

Ушьта схыланы саауан.
Цөыха кәамкыак сазтцауан.
Изтцаз аидара хьантан,
Са сгәы ацөыха сыкәа итан.

Мцак сацрытцуан са сбылны.
Сгон ирхаштхьаз ашөаны.
Сөамфөан, азыхькәа антабахьаз,
Цсаатөк зымтцөыжөфөкәа цтцөахьаз.

Сцөажөон, ирымтцац бызшөан,
Сахьымиз ажөфөан сацыршөан.
Жөытө тоурыхк абгьыц ипжөаз,
Азы ахьышьтраф итабаз.

Ашьха ирөазхьоу акапқац...
Баша ихашьтоуп цьеи ҳарбап.
Атцангөара, атцангөара,
Уара кара, сара кара.

Аптақәа анеимкәа жәған гәашә збеит,
Исхәашаз сашьталт, акыргы сацәшәеит.
Истаху иарбан, исзымхо закәи,
Ажәған сазхьуазар дгылаф сызкуи.

Сымцома, сызцома мѳабжа саахьеит,
Сызцызи, сызцаази сныжьны ицахьеит.
Сыцшума, сыцшоума сахьаазахь схынхәру.
Сызцымыз, исықәшәаз иахьырхәо сцару.

Бжьымазак ааѳуеит, еилгам абызшәа,
Сызлаҳаз санбалтцшеи сызлам атызшәа.
Хынхәышыак абакоу, бна тоуроуп сызлоу,
Ацха амаакыра санықәлатцкәа иптцәоу.

Хықәуп игәастахьеит сымѳагь ахьцо,
Цсыкьашьк дымѳасзар ишьтақәа антцо.
Избашашәа сааиуан, сыцсы сахкьашо,
Уака исзыцшыда мшәа, иабыкәу сахьцо.

Апхыз лабѳабазтәыз ахтысқәа сыржьон,
Азы хәашьқәа рышьтыбжь аккара иахьзон.
Сымѳасфын, сымѳасуан иахьсыдыз сназон,
Жәғангәашә акаанза ихәатәызгы сызбон.

* * *

Саамта иґысхыз сышықәсқәа,
Шьта сырзычхазом са сеипш,
Сымѡа ианхалаз цытцыцшқәа,
Зынза игәастазом иацеипш.

Исызгашоуп сара иназго,
Аирыз бжатан иаазгазом,
Са сыцсыцқьа лазга-ѡазго,
Сиаша агәашәқәа ахасыркзом.

Етґәа кыдла скыдымларгы,
Мзатахамтангы сцазом.
Цхаґәақәала нырцәка сцаргы,
Азиса цанда калазом.

Аѡадароуп амѡа уцызшәо,
Хыцк аазышьтүа лахьынтоуп.
Блеихақәысроуп сымш анысшәо,
Аамта цәыхак сыхьз антцоуп.

СААИТ ИАХЪАНЗА СКАРАХА

Сааит иахъанза скараха,
Сымч мырха, сеидараха.
Сыг сызхъымзас шөзашьталеи,
Сыцсы ахьтоугъы цъашәшьала.

Мѡак сықәырцан сзымцазеит,
Мыц хәатәыкгъы сзымхәазеит.
Цша еиҕасыртоуп сымѡагъы,
Сызлаауаз уи сҕа мѡагъы

Шьантда цөыхак атцацсан,
Сшәыр махә ҕытцшәа самтцацсан,
Сыцсы еитакшәа сақәымшәо,
Сыцша хәтаа сақәыршәо,

Еилаѡ-еилас срылганы,
Ҝрыцқъа хыц сынкылганы,
Сааит иахъанза срыцхамкәа,
Схала, ҕыхаѡ дсыцымкәа.

Хацсы ҕызхыз ишьтала,
Игәра гатцәкъан, сишьтала.
Иахъагъ уа ауп сахъықазоу,
Ҝа дунеик сазықаттам.

Сааит иахъанза скараха,
Сымч мырха, сеидараха.
Сыцсы сшеит зехъынцъара,
Иахәтамкәангъы, акырцъара.

Аҳәасашәтеипш скыдхәаша
Санцо сгәеитарц псылаша.
Сааит иахьанза скараха,
Сымч мырха, сеидараха.

Ара инсыжьыз шәшәтала.
Еиқәхеит иблыз сгәамцала.

АЦХА

Ацха хырхын, шахак хыршыт,
Иқәсуа итәуп рхәеит адәы.
Иқәлан иқәсырц шыоук рөыршыт,
Ашаха иазааргеит урт митәы.

Амаамын еицш иахынхалеит,
Адәы ауп ирбо азы рбазом.
Рееилырхит, азы итәлеит,
Нырцәка рымға рызгазом.

Итцысуеит ашаха нгылом,
Азы хышхытцәоит иоумаха.
Атра итытцүеит сгәы тагылом,
Сыркуп хәыцрашәк сеимырхха.

Адәы иатцәа иқәло дарбан,
Сыцсы таршәны иахьтцәаху.
Азы ахышьтра итытцт еиларган,
Сеидру ашаха зматәахәу.

Пры-сахаџо адәы сакәшоит,
Аз-хытц неирхәагь сацәшәоит.
Иаднамкылазгы митә дақәшәоит,
Сыцсы ицылан дҕанахәоит.

АЦШЬАФЫРА

Сыңсы сшыап сҳәан, иамузеит,
Шьара хҕыхахеит са сзы.
Уңсы узымшыар иамоузеи –
Ус умхәыцын уңсы азы.

Ақә зызшыаз иоуп насың таа,
Уңсы ушьозар, уқәгы мшуп.
Зыңсы ззымшыаз роуп сзыцәгәаа,
Рныха цәашьхәы ҫыстаа икуп.

Ақә-мтцәыжәәа цырра иамҫоуп,
Ицшыоу цыла згәашәқәа арту.
Аңсы цқара сгәы иаҕамҫоуп,
Ицшыа-ҫыран лахь иану.

Ашьара амҫа иқәу дҕыхуп,
Ҳазшаз имцахь имҫа атуп.
Ашәтқәа рыкәа маза тыхуп,
Цсы шыатәупаз итцәахуп.

Зегь знысуоуп имҫадуу,
Ашьантца-мҫа уи хазуп.
Аңсы адагы – ишыатәуу?
Ацшыаҫыра уртқәа ануп.

Сыршыт сара инагәйдтан,
Сыңсы ирзымшыз рымбазеит.
Сыфны сдәылтцит ашә нкыдтан.
Уаха сышытахь сымхынхәзеит.

Иркъашьхан уа стың ирыцкъаз,
Ашәтқәа ирғалоз мыркаңын.
Сдәы иатцәара сышыта ианыстаз,
Аңьныш дтацаларц дағын.

Амца иатцхон кәиц ахыккам.
Ахәа хьшәашәа илхо итәан.
Сыфн иахылаз азә дысзыккам,
Иашьтан ирымбоз ачан.

Ара инсыжыыз сара малзам,
Сыңсы ахылацшуеит сыфны.
Истәым гәнахашәара суалзам,
Ара иныжьуп сәахәы фны.

Доуха тәартан са сахыкказ,
Доуха нсыжыит сцахьаны.
Доуха рзысшеит сара исзыкказ.
Сыршыт цсымтәқәак сыхьзаны.

Сыңсы амтәыжәфақәа ирынтәалан,
Ахы злымкьо кәалзы сшәын.
Срымбазакәа фада схалан,
Сыфны ахылацшра сағын.

АТҶХИ АМШИ

АтҶхи амши еимадоума,
Срыбжъаҕазан, ирмузеит.
Амра аныҕам амш лашыцоума,
АтҶх агәашәқәагь асмыркзеит.

Исзыпшзам зынза срыхьзап хәа,
Цша-мфас сахәан сагазом.
Сызлацаша рхышә сыпшаап хәа,
Срыхьзахьазаргь сырбазом.

Аласкәыгә иафызган сусқәа,
Саамта хахо ус снасқьон.
Амш иснатон ҟапхьа афьыцқәа,
АтҶх иаасымхны ус сартәон.

Ахатәы схауан срыбжьалан,
Дара схыччан инасқьон.
Зегь ҳаицнеиуан ус ҳаишьталан,
Амра гылон иташәон.

Сусқәа инымтәоз сындыртәозаап,
АтҶх апхызқәарфь сыннархон.
Сыг смырхәакәа урт сыргозаап,
Рыхьзара акәым срафсны сцон.

* * *

Быцсы шыа рхэан, сыцсы сшыеит.
Быцсы га рхэан, сыцсы ргеит.
Дгыл батәуп рхэан, сынхеит,
Сыфны дгыл хәыч сыфнахеит.

Амшын схырцеит сызсаларц,
Ицаз гба шкәакәак сахьзаларц.
Рнапы еиныркъон скәашаларц,
Цәымзан рытцых счацшьаларц,

Мцак сыцрартцон цәашь аркы,
Фнык сыфнартцон ашә схаркы.
Азын-шәты-канзеипш сәышәшәон,
Зымца игәаратаф сеикәшон.

Руы-рхәа иалтцуан сызмышьтыз,
Гәтыхеи-хәаи згәы итәшьыз.
Цьныш дызлалаз еибашьуан,
Саргыы исгәыдцан зны сыршьуан.

Фадхәа италахуан сыцсы,
Ашьхагь иқәзытуан асы.
Сыцсы сшыарцаз снатәоны,
Бжык сарфәхеит иаашоны.

АҢААРТРА

Аамта сахьымзо инеиуан са сырзны,
Агәашәқәа сзыртамло сапатла иаркны.
Азиас хышхытцәа леиуеит исырзны,
Ацантәкьа узгәамто, ашьта зәзәаны.

Жәәан-махә шәәхәа-хаа зны сахьынхалоуп,
Мра-штә стәнажьлом, мца-кымта былүеит.
Сыцстазаара тхымхарц ажәәан сымзалоуп,
Аптақәа рышхауа срылоуп, сыржәуеит.

Амш сацәхьатцит дгьыл-тшәа санзалом,
Снышыи амшыни еинаалом еицыртит.
Цсахьык дрыбжәлеит пшазар исзалои,
Мәә-мцак санхалар сышьтагь анытцып.

Ацьныш даргәырґап, цәґәәґәәша мәанызго,
Иччабжьґы тыәлап ҳацшьатца итацәхьоу,
Цсы-ықәха ицамтаз дыцҳашт, – сара игәнызго,
Ирқьалаз ҳзынижьит, здуinei зыцәхахьоу.

Салугарц суҳәоит, Хазшаз, ари агәамтра,
Цсылаша, ушә-гәашә ґазнык исзарты.
Ианызгазу сымәә – исзушаз ахьамтра,
Иґымцәарц етцә мцак ґазнык исзаркы.

* * *

Соушәыжъ сшәыхәоит иҕалозар,
Шәысхынҳалан сшәымшьахан.
Ихәатәытцәкьоу кыр сызхәозар,
Сыдгьыл иахәроуп, ишәмычхан.

Адгьыл сықәлеит сара сныхәан,
Цсымтәык ишәи сашәмырган.
Имфанызгом цәгьак азыхәа,
Исатәам цәгьакгы сышәмырхәан.

Аха ичхатәым сычхарггы,
Ицәгьоуроуп убрыгь са сзы.
Сара гәнаха цәгьан изгарггы,
Сыдгьыл сзықәлазом схазы.

Амца ахьейкәу алџа џеиуеит,
Мцеибаркыроуп цшак анас.
Ныхәа зцыртцаз, ацхьа днеиуеит,
Гәыцәгьей цсыцәгьей зегь рцас.

Шьаџа ныҕәак даеа мшыкгы,
Дәеа ацсыкгы зиаша збаз.
Шәызхынҳалоу сара стәыкгы,
Ахәаха ситахыр Хазшаз!

Азиасгъы мшыноп са сзыхѣа,
Маакырадоуп ацѣагъ ахъху.
Аблацѣгъа иархѣашыыз сныхѣа,
Исханарштит агѣыргъагъ закѣу.

Ашѣа хаак ѣнахеит сара суада,
Апенцъыр асаркъа пнаѣеуеит.
Дунеи зегъ схѣаауп, са схада,
Ашѣт рыфѣы слымѣа иаѣаеуеит.

Снапсыргѣытѣа изныстѣаз сыпсыхъча,
Сдунеи хѣыч, иѣымшѣо схѣынтѣара.
Ѣагалан пѣа, сымахѣкѣа сзыхъча,
Сашѣахаа – сымыш иаѣу антѣара.

Дгъыл дардха сѣаршѣуп – гъежъырак,
Зышхѣак умоуа иахъѣабаз.
Сыпсыцкѣа иамѣа шѣышѣырак.
Сымѣасроуп, сымѣасны сахъѣаз.

Сзаази сызѣази рыбжъара,
Снапсыргѣытѣа, сдунеи хѣыч сатѣын.
Саашъѣымызт мѣасра маѣараз,
Еиѣаѣатѣык сылахъ ианын.

* * *

Аѡстаа дтацалеит са сашта,
Сиргэыбзыгырц, сикатэарц.
Имхэыр ааирхарц са сгэашта,
Сыцсы атыѡра дынтатэарц.

Ажэѡан иалицаарц са сымра,
Сгэыгра шэахтас икабарц.
Сымшқэеи сусқэеи тымра-тымра,
Еипыртырц, нызбак саиргарц.

Сашэа аимтаз сгэатца итеишыырц,
Сышыта анигарц мѡа иантаз.
Сыбгы иатцэа махэ иѣеишыырц,
Исхаирштырц сықэ са стас.

Аҳарамра ибла ихытѡаз,
Уарҳалкаршэны сацхэа ишытан.
Иагырѡашьеит шака схытѡаз,
Шака ныстцшазгы мазан.

Аха икан сымч, са сгэыгра,
Уи ахамтақэа иреихан.
Аѡстаа иакэдыртэаз Аеыгра
Хазшаз иағэра зымца ахан.

* * *

Сымцахар сабажәгарыз?
Сашәахар – сышәхәап.
Сынхацәар сабацарыз,
Зынза шәгәы сыхшәап.

Ашкәакәа еикәатцәастәуазар –
Гәнахауп, уи цәгьоуроуп.
Иалакам деихастәуазар –
Зымцароуп, тироуп.

Адагәа иеирдагәома,
Алашә дызцару?
Ахага иеирхагома,
Акәышкәатцәкьа нтцәару?!

Ашәа цсра ианышәазом,
Ацсыхьшәашәа изхәатәуи?
Кәыши хшыфи еипыршәазом,
Гәагла агәы зыртәтәуи?

Мәа мариа ианылаз,
Атдыхәанза дцахьоу?
Мцакәаша назцылаз,
Иццышә еикәтәахьоу?

Имцахаз дабажәго?
Дышәхәап – иашәахаз.
Инхацәаз данбажәго?
Дабажәго имцахаз?!

* * *

Атҗа гылоуп агәы кылжәан,
Ианпыккала ахқәа ртыц.
Сыцстазаара амаа сымжәан,
Иргарц иашьтан шьоук насыц.

Ахы икыднажәон са сыжәфан,
Амца исцәабылуан сыцсы.
Сатцагылон ирхәыз ижәфа,
Саргыи сицыцсуан ацсы.

Ага сахон, Ажьи сицын,
Сымцан, саткьон ажьахәа.
Амш сапылон – сгәырфа ғыцын,
Сыцсы злеикәхазеишь – ишәхәа.

Снеиуан гәыграк ашьта схылан,
Сымфа сапхьака исымбо.
Исыцнаскьон ацша спылан,
Аамта сҗаччошәа сырбо.

* * *

Са сымтдэыжэѡан сыказ прыгас,
Сицхраап жэѡангэахь изгэапхаз.
Са скаламны сшэымаз ѡыгас,
Сиашэаз згэатцантэи сызхэаз.

Сгэыргъа цэыхаз иамузаргъы,
Маѡа шкэакэаны сышэшэыз.
Сыцсы шэыцыз са сцазаргъы,
Шэгэырѡа еиѡахшап, саргъы истэыз.

Шэыѡба шкэакэа сталап шэцозар,
Гэыргъа ныкэараз – ххынхэлап.
Сшэымазажэаз сыгэра жэгозар,
Гэарц лак сеипшны шэсыхьчалап.

Цацхазатцэны шэгэшэ саѡазааит,
Зегъыцэкыа зтамло иаасырклап.
Шэытых зырлашо ецэазааит,
‘Еынлеипш мѡацкыак шэсырбалап.

Амш сахтысыз, атх сагэалаз,
Адшеипш сшэыцыз зны сшэыхьзо...
Абас аеныхроуп ара исзалаз,
Сшэаѡсыр мѡакоума сахьцо.

Аеырхәмарра – хәмаршы аныкам,
Аеыркәышра – кәышра нтәар.
Еилкаашыас икоуи, акгы ахыкам.
Зегь рбазшәа шыоуки ирхәар.

Зны амца еикәын хәа аеҳәа пхома,
Идагәам иарбан имаҳаз.
Ахы тамкәа абцар ткьома,
Алашә иарбан дзеилаҳаз.

Ҷадазароуп акяхь зкәыртцо.
Аеыф камчыла идыршәазом.
Ифым қяадуп ағыц зныртцо,
Пхамшыа ихылтцызгы пхашьом.

Хәатә ахыкам тәыца ркуама,
Абарбарра ахы атаҳзам.
Бажә злачыкгы амца акуама...
Ных, уажә исхәоггы хәатәзам.

* * *

Иалымшазаап сгәы аатгылеит,
Сыңсырц акәым сыңсы сшъарц.
Сықә Етәаңбаа рышьта анылеит,
Сырблырц акәым, саадырпхарц.

Маза тыңкахъ сыңсы халеит
Шәымтак, сныжьны иаахынхәырц.
Амаалықыңәа рашта сәлеит,
Доуха-мца-еикәтцак сыехәаңшырц.

Зыңсы нызхыз ишьтыбжь аафуан,
Мца зкыз иашак каирчңон.
Бызшәа маҳак ғыңпрак афуан,
Пңхызла хтысқәакгы хсырчңон.

Хара бага, бланарңшыга,
Пшшәы змазамыз насдыркуан.
Еибадыруан зегъ са сыда,
Мца-ңәашьк ааган иасыркуан.

Настәи сеидру зегъ аргаман,
Исыхәтаз, изгаз, сызлаз.
Дгыли-жәфани сңәеилагама,
Сымфә сашьтан сызлацаз.

* * *

Н.К.

Уда дсымам сызхынхало,
Сдунеи ныжыны зегь цахьеит.
Игәәтеиуа ажәәан иалоу,
Сыңсы схытцны иңырхьеит.

Ақәа зкылсуа сыжәәан хыбгы,
Аңша зәәтәхәо схәыштаара
Иадызбало сара стәыкгы
Иеҳәатәоу уаразәк, уара.

Агәы итамло аңсы зхамло,
Доуха ахьныжбу иахьтацәу.
Агылға тцла бгың зәамло,
Сашта, сгәарағ санзатцәу.

Анцәа игәатца итытц исзааиз,
Сыңба иазырсыз аңарсал.
Хьаа зцыз уи мөак иаиааиз,
Изхытцыз ацәкәырц иахьынхал.

Слахьынтца-цха, амаакыра,
Сыңша-чыжәла, с-Абрыскыл.
Зыда дсымам, са с-сгәыкыра,
Сымш антцәамтағгы усцыл.

ИЦО

Мшы мѡаск сахъзеит хѡа исзалго закѡызеи,
Шъыжъ амра-шѡахѡахаа хѡылц-шѡацшь ианаго.
Жѡѡан-чуан злакнахау архнышьнагъ зкузеи,
Нцѡа-хцѡ рмартхѡ назѡаршѡны излагѡ.

Цсықѡтымта снейр, сгѡашѡамта стысны,
Сызхъымзѡз хѡатѡы рацѡа ркѡаркѡашъ саннатѡп.
Ѣырбартак насмоузо сцѡрцу сеилысны,
Ѣхѡа-мцѡк назцѡызхъѡу, схынхѡырцгъы сызбап.

Сызтысыз уи аамта стамзо стахѡзар,
Ицшасхъѡу апшамѡас хынхѡыр кѡлазом.
Ахѡа иѡхѡаршѡу кѡиц хѡыч сеиқѡхѡзар,
Сзыхъ-кѡапей хыршѡлоуп азба шѡысцѡакзом.

Ѣамѡа-хѡшѡуп сзыхъ-цқѡа, шѡироуп –
изкъашърыда,
Псыцқѡа иахъыршѡзуп, блачыц иацыршѡаз.
Хѡтгѡын хѡхѡк сыхъз аныхра згѡыгърыда,
Бзан акѡын уитцѡкъѡ еихѡ санацѡшѡоз.

Кѡышроуп, цѡгъѡ-мыцѡгъѡас икоу ириааиуѡ,
Измам иѡуп, ажѡа дѡацѡуп хѡа зархѡѡ,
Шѡцъѡасшьѡзом шѡшыкоу шѡынхѡзар санааиуѡ,
Шѡеицгъымхѡ здыруеит азыхѡѡуп сызцо.

* * *

Сыхь амтцэыжәфа еитцых ихалеит
Жәфан иаблымфан ашыта анхалеит
Адгьыл иамкыз сара тшәа,
Самшәан хыхьынтә санкашәа,

Шьоук жәынтыгылатцас сырбон,
Какан-цәакеипш сеикәдыршәон.
Сыхь исгәытцакыз тдыршәон.
Сара зымца сыхь сыхьзон.

Са саамтаназ сцахьаны,
Сеитадырхынхәуан җытны.
Сахьааз сышытақәа нтәахьан,
Стыц инсыжьызгьы ркьашьхьан.

Амца ркьатан сыгәхәа ипшьаз,
Сеирыз кьдкьан сзыхь зтаз.
Сшьац етәара хьблаахьан,
Саацын шәтышқәа канзахьан.

Атынчра абжьакәын ара игоз,
Схынхәны сшаааз сызнацхоз.
Сара зымтәа ара смыцхәеит,
Стәыла еимызтәазгьы срыхәеит.

Саб инапсыргэытца ианызфылт ахсаала,
Иалган амфохэастақәа иахьанза саазго.
Саб инапсыргэытца ианызгеит са сгәала,
Инымтцәазо иахьанза, рыццас сызлаго.

Ныхәамшык исцәалазт саб ицәашьхә икьатаз,
Ахра ианыфыз ашәеипш нтцәашьа назмазам.
Саб ижыбра амтца, доуха тәартә иснатаз
Цсы лыпха сзыхьчаз ауп, сгәеисреипш еикәтәазом.

Шәапшь-мцак иафызозу сымра аҭашәамтә
Ажәфәан цшшәы мца нзыжьуа имцаз са сыцсоуп.
Тцхы лашьца сызхәынчаз амш ашаха намтә
Салыхәхәа сәыркаран ихынхәуа са соуп.

Лацш зхәынчаз амца, сыҭхәәҭ хайбаркара,
Кәицқәак ахәа иазныжьыз, игәастон рыцхапсы.
Саб ипцхара инымтцәоз цшахьуан ҳа ҳабжьара,
Сацынтцәон уи шытада иаргы саргь ханыцсы.

Саб инапсыргэытца сыдгьыл са сгәы ахсаала,
Сымцахара иҭымцәо, сызныкәуа амаҭа.
Саб инапсыргэытца сықәынхоит са схала,
Дырәегьх ҭыцны дныхәоит, икуп аныхәәҭа.

АБААГӘРА

Садгъежбылон сара абааш,
Сгәы аңеыхақәа ирылсхыз.
Саазгаз амѡагы сцәынтцәашт,
Сгәы аңеыхақәа ирылахыст.

Иашәахаз сыңсы ықәыпрааит,
Хәыхә шкәакәак иамтцәыжәѡаны.
Жәѡан лакытца итцызбааит,
Жәѡан-махә етцәа кыдшәаны.

Дгъыл ианызгаз хгәашара,
Ишьта схылеит схышьархо,
Сыңсы ашәарта арѡашъара
Згәағыз сыҕам срыцынхо.

Зыңсы ҕашъу тыпдахоит,
Ргәы аҕацәымта изашъапкуам.
Рашәа намѡ ргәытцахоит,
Иашеи мцы-жәлеи рзеиҕакуам.

Са сбаагәара аңеыхақәа
Сырхәыр кыдшәа цсыртазам.
Сбааш хыжәжәара – сныхақәа
Рымтца рахәы ирхәыртазам.

Сашәамхеит сашәазар сҭаххан,
Сгәы самхо, иахәтамкәа исырхан.
Чҳара алшом, жәаңкала исхәышәтәырц,
Зыхь-ытцхәраа зыхтартак артәырц.

Сшашьтаз, сҕажәкит, азыхькәагь тәбеит,
Сажәаңка еикәхазаргь, амчкәа капсеит.
Сгәы пызтәаз Базала илакәкәа нтәазом,
Аамта дызнымшәаз, ағәра инаркзом.

Аехыцәгьа ҕыкәбалла дақәтәарц избан,
Анкьахь дыннажыит акырцхеипш ихьзан.
Базала мцахыцәа шыапыла даауеит,
Иказ акгы ыҕам, иабаци? – дтәауеит.

Дызхьымзас иацы акәын, уатәеипш дазыпшуп.
Иаамта матәажәтцас агәашәаҕ ихшьуп.
Иацакәын сандәықәлаз иахьа сажәзахьеит,
Базала насыпда сияфсны сцахьеит.

Иихәац еитеихәоит джәарҕасо дахьтәоу,
Апырхәа дытцкьоит излысыз Ешсоу.
Сашәамхо, сажәамхо, Базала ситоуп.
Абарткәа узхәозар уабтәкьа уипоуп.

Сырфашьоуп сыркъалоуп, аамта сахәуп,
Стәыцны апстазаара аблагәы схуп.
Аамта ацыпжәахак сшәыстдан иажәуп,
Атцлақәа азын атқы шкәакәа ршәуп.

Пшьыцъара иршаз мзак ауп сызтәыз,
Амзаға сацин игәастеит иштәыз.
Ирхәаз еитасхәеит ифыцыз цышьаны,
Ақәыц махә еитасхаит шәтыс ишьаны.

Азатца-мазажәа-апсызқәа-ртызшәа
Тыстдаарц сшафыз ауп азатца сшаршәа.
Адгьыл сазшаназ, сыдгьылтәын уажәы,
Издыруеит илшәыртцом зғабк акәымжәы.

Мфамшу мфа-къалоу сызныртцаз сануп,
Афыцъбара злысхьоу ҳапшьакеипш схыжжуп.
Ғхәа-мца иатынхазаап акәиц хәыч акуп,
Сатәхәо-сеитатәхәо еикәыстдарц сафуп.

Аамта иаркараз матәажәтцас сашәнахп,
Тагалан насхьызсан ашәыреипш сығнахп.
Скашәаргьы сышьтырхып макъана сбаазом,
Атцла сызғешәашагь амахә ғазом.

Сырфашьоуп, сыркъалоуп, арака смыцхәуп,
Стәыцны апстазаара салоуп сахәуп.

ХӘАТӘ ЗМAM

Амшә атыѳра станагалан,
Сымшәыз цьыршьеит сызбақәоз.
Шьхацaмѳала тыцкаѳ сxалан,
Бчарахк, рхәеит – ицақәоз.

Ашәак сацкәашеит истәымкәа –
Мцакәашак еипш ахә ршьеит.
Цъара срыцыртцеит сатәымкәа,
Ишыстахымыз сдырхәацәеит.

Хатца гәлымѳык иус саѳыназ,
Хатцампцхәыс рхәан сыржъеит.
Исдыркын абаха скиназ,
Зегь злоу хәа сыхьыз цеит.

Быста ушьа ззымтцаз уаха,
Сбыста цхәыск илырехәацәеит,
Изахьзыртцаз хгәыла Ѵраха,
Лымгьал аехәаѳ ибылцәеит...

Згәы ґыгьуаз хәатәык роун,
Еишьтагыла аа иахьцо.
Цак Ахәанаа иахьа дроун,
Қытак иалан иахьыгзо.

* * *

Атџ алашбжьқәа ирлагоит,
Рыц сытдырхит са скәыкәны.
Снышь амшынгәәф изазоит,
Сақәтәарц сашьталт сахъзаны.

Асаат ахыцқәа сгәы рџссоит,
Ццышә зыцрытџуа ианбыллакъ.
Аетдә рыцқәа жәџан рыжьжьоит,
Рымца згәытџашуа аџлакь.

Атынчра цәажәоит тџагәаны,
Адунеи хаҳәхар ҳәа ишәо.
Сытџх каканшәа еиқәыршәаны,
Стәан арыц хәыцқәа пхъазо.

Атџх салан сџаџшьафын,
Сыџсы срыхъуа азафь,
Атынчра бжьыхааф сматџуфын,
Сахъан скыдын атџзафь.

Тоурых-тынха-џеыха ианыз,
џыра нбанқәак ансыршәшәон.
Снышь амшынгәәф аџскы зкыз,
Лакә неитаҳәатәны сынхон.

* * *

Сара стәымын урт рыбжьара,
Сыҕан, сыҕамызт ара.
Аха избомызт сара схара.
Схала сныжын мѳабжара.

Пардак ѳеиуан сара сѳацхьа,
Зны илашьцараз, нас иатуаз.
Ѳырак қбаад ианымыз сацхьан,
Җәахьа нижьит уи зыѳуаз.

Дгьыл уазырбжьын уи иахылтцуаз,
Уи змаҳаша ара дмиларц.
Җахь зхәоз кәаркәашьак ианытцуан.
Ахы атдыхәа зегь еиларз.

Агәы далымхан еилзыргаша.
Алѳа иалкьаз мцак аркын.
Лахьынтца мѳа, цыла збаша,
Жәлар зыргәәкуаз ишьта ихын.

Пша цьбарак арака иѳнасуан,
Иснымаалоз маҗәа сшәын.
Зыбыз тамыз саркьалк иасуан,
Хәрашәа змыхәоз хәракгы снын.

Атѣца џеын скаџѣеит са срыжѣтѣны,
Адгъыл сыџѣџѣеит са сшыаны.
Сиит сара адгъылаѣы џынѣны,
Дгъыл љъашь срыџљоз џышыаны.

Тѣын љъашь сахон – арџышыга,
Дгъыл хѣымгазѣуа сымбарџы.
Ашыапы ишыџнагашаз зшыга,
Акѣѣы иаздырхзом шѣымхѣарџы.

Храк саѣыџљасон сырѣашхан,
Ахѣра ѣызѣзѣан ашхам згон.
Схыжѣжѣахъазаргъ сеитѣ баашхон,
Хызатѣ мѣаскгы сгѣы иѣашѣон.

Стаѣажѣ-гѣашан зхѣыџѣѣа зѣѣызхъаз,
љѣаџѣ гѣашѣѣак аазырѣуаз,
Сљѣаад бгъыџын ѣыра зныџхъаз,
Хѣоурых ашѣѣѣа ирѣаџсуаз.

Рыџны салиааит сгѣы аџыблыха,
Тынчрак смоузо, шѣныжъ сымџо,
Сыџсы атѣыла, сыџс аныха
Рымѣан сныжбуп – бан сзымбо.

* * *

Цырҕа цыбак стадыртәеит,
Сыхъз рымхәарцаз ҕыцны иааз.
Рацхъа исцылаз сырҕатәеит,
Рхамта рзымхеит ҕынтә изгаз.

Алҕа халеит рымца збомызт,
Ишьац блыган уаха акгы.
Исхәарц истахыз сызхәомызт,
Сажәа сахәуан еихагы.

Цхызгы итынчым дубахьоума,
Акәа итамзо атх иахшаз.
Зәыр хәатәы зегь изхәахьоума,
Шәоуп инижыыз зыцсы згаз.

Уи рхәаларцаз акацкацкәа,
Ацша хышәашәа бжыыс иахаз,
Инеибырхәо ашьха лакәкәа.
Рҕаш-разны-ссир зыцсаҕьаз.

Амрахәага шәахәа хахо,
Хәыкаҕ сныжьуп сырбазом.
Цырҕа цыба слаха-ҕахо
Стыпшуеит, стазкыз дызбазом.

АТҘХ АЦАМҘЕИ СА СЫНЦӘАМҘЕИ

АтҘх ацамҘеи са сынцәамҘеи,
Ажәѡан ацстхәақәа рдунеи.
АтҘх нзыжыыз етәа рцамҘеи
Еиқәшәеит ашамтанза саннеи.

Сыңсы җыхны слага-ѡаго,
ШамҘеи хәламҘеи сырнацхо,
Сануп амѡа, ирылга инагоу,
Цәқәырц ирнымшәо гбак анцо.

Ацырсал еипш сахьынхалоуп,
Амшын атҗа сныруеит цәгъа.
Сыңсы атәыц хәыц ада исзалоу
Адуinei сзықәу сзымцтҗеит цқба.

Напыхъараць мшыкгы нхәеит,
Сзыѡнамгыло цәгъала итшәоуп,
Истынхахзеи баша схяцшит,
Мѡасѡык ишьҗеипш гәашәк сытгоуп.

Тыск иацәызыз шәак ианашьтоу,
ШамҘеи хәламҘеи рхәаа еилгоуп.
Къала мѡала изымцо исышьтоу,
Ацша зымныкәа дацоуп,

Шьыцра нымтәа дагәатцәоуп.
АтҘх ацамҘеи са сынцәамҘеи...

Кæада зкæйттаз ишæарц дафгæышьоуп,
Мши-тхи дрылоуп уи дгæатеуа.
Ииыз дабазцо зны дыцсгæышьоит,
Ицо дзышьтоузеи, дцап дахънеиуа.

Шауафк дхатэразаргь дынтэароуп.
Иааиуа цозар унзырходашь.
Аамта иакэшэо хэатэ ухэароуп
Аха изхэаша... издырхэодашь?!

Мпыл уанасшагъ аамтак ыкоуп,
Амба зыхъчо баша дгылам.
Уара иуцэымгу са дысзыкоуп,
Хара ицаша цэгъаршаф дрылам.

Атла икѣхаз шѣыр ѣаиѣуам,
Инеиго ркѣалоуп иаб диѣазар,
Ѓыгч ихѣатѣа ѣьарггы иниѣуам.
Хапшьажѣк атѣан ѣѣыкѣбар тазар,

Кæыбры зхызлаша тахартоуп,
Мшы еилымгоуп фар зтынхазгъы,
Ажæлар саркьоуп зегъ рбартоуп.
Га дигхазом иаша зхæазгъы.

Ицаз ракəзам ихынхəызгы,
Иаауа рымѡуп иззыпшызгы.
Исхəаз иацуп исымхəазгы, –
Хəашьа змаоуп са сызтəугы.

Атѣх агѣашѣ санылаха,
Самхо, иамсырѣѣит агѣыхъ.
Амза кнаѣа хы лаха
Иамкуа ихыѣѣахъан са сыхъ.

Аршѣаа злыѣуаз атѣх еикѣара
Наѣхо иааѣуаз алашбыжъѣа
Сырѣѣыѣѣарѣаз схы сырѣаран,
ѣѣахѣак снашьѣалт сзашъѣымѣѣуа.

Наѣшыхаѣѣѣы сылаѣѣш зѣѣымшѣаѣ,
Хаѣѣахъаѣѣак сзаархуан.
Зымшын гѣеисра уаѣа еикѣымѣѣаѣ,
ѣѣыз фырхатѣѣак дсылырхуан.

Жѣѣан-ѣѣа-ѣыѣ ѣыѣжѣахаѣѣа,
Гара матѣан сылархѣон.
ѣѣхи-мши рѣѣашѣ еиѣѣахаѣѣа,
Исыхъша мазак нылархѣон.

Сдунеи рѣѣашъѣ салс сызѣѣозма,
Сыѣѣѣа ѣѣѣѣа иахылаѣѣшуан.
Аѣѣѣырѣѣ жѣѣыла ашьѣа нхѣозма,
Аѣслымз гѣѣзара инылаѣѣсуан.

Шьантца цѣыхан са сгәы злыхыз,
Еихымцадагъ амца акуан.
Фымца хәархьын са сызѣыхыз,
Афы самцан жәѡан сакуан.

Сзыхь кәапеин җамѡа змымтәоз,
Азба иҗажәкуаз сырҗакын.
Сныхәа цәашьын блын инымтәоз –
Саркын, абылра саҗын.

Ацта салыцхо сымрахын,
Доуха црытцны гәык стацхон.
Цсаа сеимыртәо зны сашәахын,
Санцахъазгьы бжъык стынхон.

Уи заҳаша ирахазомызт,
Адгьыл хырѡон агәтацәкәа.
Сахәрашәазаргь сырхәазомызт,
Сымра хырѡон сара стәкәа.

Зу-зхәа ззымшыз амца далган,
Адгьыл дықәтцан ауаѡы.
Гәнаҳа зхытцәаз иѡны ддәылган,
Ацъныш дықәлеит деитцаѡѡы.

Сныгэнысуа атцх салоуп,
Такда ишпанхеи сызтцаара.
Исмахаит уи, сыгэгы иалоуп,
Сызустада мшэан, сара?!

Схы сазтцаауеит уаф даныкам,
Ауаа санрылоу сазтцаауеит.
Сара исышытада саныкам,
Сара сфынзагь ус иаауеит.

Са сафыхуп алацкьага,
Аласкэыгэаф сыркэыкэуп.
Амшкэа ирыцу ауаф ага,
Моак саныртцан ус сануп.

Сымцаз цысшыан, амца сеисеит,
Ахауа сыццышэ ахыыгзоуп.
Абла-саркыа-гэы сызтсеисеит –
Ицыххаа афэыхақэа кацсоуп.

Ацсаа рашэа исыкэыртэазгы –
Дагэаа рлымха иамахазеит.
Рашь мтэыжэфа сзыкэдыртэазгы,
Дгылтэын – жэфанахь импырзеит.

Амш еипысшыуан, са сыгэтыхан,
Алашыцара акалт хсырчон.
Хапык атцахь инаихан
Интафархэаз дысчапшыон.

Қаршөй алеира сатпағылан,
Сыңсы рыстон итнагоз.
Ацәқырц хызла шхәак санғылан,
Рымға сныхәон исцәагоз.

Кәалзы хәантә җраца намга
Ишәыртцаз, иалкяхьан ахы.
Җазшаз сыхәон амца салга –
Сеитеихәон, иарс сшьамхы:

Сааишьа сааишьоуп, сумырҗашьан,
Исхәахьазаргь шәынтәгьы исхәеит.
Скәәтшоуп, исыхьзуп сара Аиаша –
Иаша лымга сыхьт сагеит.

* * *

‘Суаф хаттак атх пхбахэо,
Амѡа дықэын дыццакуан.
Етѡа-жѡан рыхтыс неитахэо,
Амза ихэаччо иаапшуан.

Аласкэыгэ иахигаз имѡа,
Доуха цханы дықэла дцон.
Изыпшыи иаркараз цшымѡа,
Урт рыцсы ахэага ихьчон.

Иеыхэа-кэадыр имахмыздаз,
Агэы дтацэажэон мазала,
Адгыл ныхэан абри дрызтаз,
‘Сынлан дныкэар уицэшэала.

Алацш дашьтрым – абаагэара,
Бзыихадыршэып, – ашьамтлахэ.
Аамта цашам ас мацара.
Цьныш дыцьнышуп ега иахэ.

Бла зыргэыргэо ѡраца инеигом,
Еимактэык ишоит жэласы.
Аеыуаф сишьтоуп, цхуп сабеиго,
Цхуп сызцэиго, ишоит лассы!

Иацы нсыжыит иац акны,
Сара сыкоуп иахьакны.
Уатцазын иахьа иацхоит,
Са сахьыкоу иахьахоит.

Шәахьоуп, ҫашоуп, ма хашоуп,
Сара цшъашам, хәаша хшоуп.
Сабшеи мөеши са стәазан,
Саниз сымышқәа цхъазан,

Анцәа имшқәа сыртоуп,
Быжьба рахьтәи мшыказ сшоуп.
Сыртахызу сыртахымзу еилкаазам,
Саниз ада сыцстазаара мазазам.

Ак сыцрыхоит, цъара ысыхоит,
Саныцәамгы бжьык сарҕыхоит.
Мазак сархәоит исмаҳаз,
Дунеик салан цәгьа исеихаз.

Шьантца мцак еипш сеибакуан,
Етцәак сыжәфан иасыркуан,
Лашьцар сымҫа зырцхара,
Иахьа сзымхәо санцара.

САБ ИТӘРҖА

Азыхъ зыстаз са схазы акәым,
Иҗажәкуа мөасфык инеисыркып.
Сыхәра ихтыз хәрыбгыцгы сзақәым.
Цшацла сгәалақәа сцәыхтып.

Абгы иатцәа кыдха илеиуеит,
Избоит, тагалара иахьязом.
Срашь мтцәыжәәда леиҗеиуеит,
Са соуп иамтцәыжәәоу изпырзом.

Ацслымз сылхоит, сышьта анхалом,
Ацқәырц мтцасқәа ируантоит.
Сызҗу сеидру ара сзыхала,
Сценцъыр аблақәа тышәшәоит.

Ацша җналахьеит са суада,
Сқәадқәа ирылсхьеит ирхәацәо.
Зегъ са исхәаауп уажә са схада,
Мшынцәа игәастазом сшынцәо.

Амш антцәамтаз са слагамтоуп,
Зыхк саҗыхәоит исдыркын.
Сзыхъ зыхтартаҗ саб итәартоуп,
Азха тыртарц шьюук аҗын.

* * *

Сыфадара ладарахеит,
Ацша ахьасуа сказыцшлоит.
Сыцстазаарагь еидарахеит,
Затцә игәашәәҫ саахынхәлоит.

Сымца еикәымла аахьшәашәахоит,
Агәатцан кәицқәак аасҫәацчоит.
Имгоз хәрашәак аасашәахоит,
Тцых нымтцәакгы аасыцәшоит.

Гәысакарак иқәхаз ахьча,
Сы ҫамгыла итәнасыз,
Хра-мҫа-лыпха сыцсы ацәыхьча,
Сааит абранза цъашьатәыс.

Зиас цандак саднагалеит,
Сшәа-сацәымшәо сҫалан сырт.
Гәы ахьымҫазоз сышьта анхалеит,
Сышзатцәызгы шытахь издырт.

Газа дшәом хәа смахахьази,
Уи акәу, шәартакгы наскьон.
Сандәықәлози, нас санаази
Ирыбжъазозеи, цәгьала сшәон.

* * *

Мшылыпџа зауша,
Мџа лыпџа иеџэатэоу.
Мши-тџхи рзеила анырша –
Иуатэаршьаз узхоу?

Цсымтэ маџэаз утамхан,
Мџа абз уаџэшэала.
Шэыр џамлан уџамхан,
Иамур уџшэала.

Шэты нархак узхашан,
Фџы-хаа ухнатџы.
Аџстазаара узашан –
Хшыџуаара ушэнатџы

Мшы лыпџа узыџналом,
‘џхэа лыпџаџ узтэом.
Хџага маџэа унаалом...
Иаџугыы сызхэом.

* * *

Аамта ꝑеыха сатцахан,
Шәацны шыоуки еимдыркъеит.
Апта еикәара салахан,
Сымтцәыжәәқәагъ кыр искъеит.

Цәкәырц иағалоз, спышәатәын,
Шыыцра кәарағ саттамшәарц.
Зегъ аамтала ирнышәатәын,
Исызнамгаша саттамшәа.

Сыцсы иафыхсуаз хъаакәак
Снырххъан сапын кыроушәа.
Сызтамзашаз хәаакәак
Зхытцра цанкеипцш срыруашәа...

Мхәыц гәыгъран – сышцатахоз.
Ғыц лагамтак пысшәалон.
Затцәра амәа ишьтадахоз,
Сыцсы нарха анысшәалон.

Аамта нымтцәа салагон,
Рыц еикәшәак сагәылыршәан.
Аамтеикәшара еиталагон,
Апта рхыза снылыршәан.

* * *

Ца шьаха, мѡа нымтѡа,
Дзымцеит, дагьхынхѡуам.
Шаха цѡа маа цымтѡа,
Уѡларгьы итцысуам.

Жѡаѡаык ртѡарта,
Гѡыцхтык дѡтоуп.
Цѡа бымбыл сасиарта,
Шысуантѡз ишьтоуп.

Мѡа шеишеи иарѡыхаз,
Блы нарха изыцтѡоуп.
Зыхь кѡапѡи иѡѡыхѡаз,
Наунагѡз дыцшьоуп.

* * *

Ишәтәымызт са саншәаз,
Ицатәымызт са сахьцаз.
Сыхцәы сашьахаит, испан.
Ацәкәырц салашәеит, схәыццәан.

Хьаак сшәыртцеит исыщәдуз,
Зынза илзымгашаз иандуз.
Анра симтеит сызшаз.
Реиха исцәымғыз анцсас,

Шьоукы сриҗеит рххатәыс,
Доуха чагъан – кәкатәыс.
Ацша саццар – сыцшахон,
Ацәкәырц сеисар – стәнархон.

Сызшаз акәын сызмараз.
Ицкъан гәыс хәа исызтәаз.
Аха иалшомызт қәцара,
Сыцсы сыцхраауан чҳара.

Сан дсыхьтәыуоит ес уаха,
Затцә итәылағ санынха.
Лыцсы сыхәшон сеикәнархарц,
Схәычра тәылағ сынлырхарц.

Аха, иабакәу, сықә акхъан,
Сыхцәы кәашза ишлахъан.

* * *

Сахьцаз акəзам сахьыцшыз,
Сгəатца итызгеит сгəы иташыз.
Амца аныслеит амфаду,
Сныжь дабацеи мшəан сабду.

Ара сцыынцбаф ссасхону,
Сыхьз абыкəушь иахьану.
Шəара згымхоз са смилат,
Рныхəа-гəырцба азы инат,

Псымтəык дхалеит ахəада,
Хазфыз хналагеит еита,
Цыныш датааит ха хəфны,
Хабла хызфаз аш хтаны.

Ашəа ныжьны атцыс зырфит,
Исымфышаз саргбы изфит.
Амца аныслеит амфаду,
Сныжь дабацеи мшəан сабду.

Цыбак стартцə са схəыцхеит,
Амц аиаша иахтынцатəхеит.
Са сзынгылоу дгбылым псуп,
Снапсыргəытцаф сабду джуп.

Ныхəа нижьит уи дшəизом,
Сцыынц зыцсахыз деикəхазом.
Сахьцаз акəзам сахьыцшыз,
Сгəатца итызгеит сгəы иташыз.

* * *

Сыңсы – асаан саныгъежбылоит,
Блымѳеи шыамѳеи уи иангоуп.
Бзоу кѳадырны исыдгъежбылоит,
Аинар-жьи-мца сыѳѳѳа аѳгоуп.

Цша-цѳгъа зѳамзо дунеи лыхуп,
Шъха-баагѳара згѳашѳ рыхъчо,
Са сызну атѳыла цшыхѳуп,
Изѳахым дыѳѳлар хѳа ауп сзыцѳшѳо.

Абаашѳѳа рѳыра, шыоуп изларѳыз,
Иѳахоз рсиа сыхъзгъы антѳоуп.
Аергъ-ашѳа сышыха ирѳѳѳыз –
Хазшаз ишыѳан сашѳа итѳоуп.

Жѳымѳашѳѳѳѳа зыхък даѳыхѳоит,
Ашыха ргѳатѳан цшыѳѳгъы дирѳ.
Мра гѳыбзыѳи мши еиѳыхѳоит,
Ирыламзѳаз сыхъгъы рѳырѳ.

Сара нымѳѳѳа, сара зымѳа,
Сыңсы асаанаѳ сгъежъ-гъежъуан
Еѳѳѳа кыдшѳа – Нарѳѳа рымѳа
Сыѳѳѳа мыѳѳѳа еибанаркуан.

АҢАРАКА БААЛА ЗҰӘАЗ ИАХЬ

Н.К.

Акғы сзалам сара Аҗара,
Аҗара тәымуп, сара сгәыхь
Сара с-Кырахә, сыңсы апара,
Сыңсы җызхуа, иҗамбо сзыхь.

Исҗадыршәуа счабра шкәакәа,
Сан лыбжыхаа, саб иҗеыз...
Аамҗа җша лас агәра мҗакәа
Сахыхынхәыз, сгәы ахыҗеыз.

Аҗеыхақәа сыңсы ахырхәыз –
Шьа злазамыз,сахышьабаз.
Схәыҗра-мҗәыжәфа ашәҗ ихырхәоз –
Згәы мазажәа зыҗәнагаз.

Аҗша иацу, хнымхә-иқәатҗаҗ,
Аршәаа мҗас еипш иҗахьоу.
Ихьаа нымҗәахаз са сгәатҗаҗ,
Мҗаҗцышә змыжьны иҗатәахьоу

Зсашьа зымҗа, сахәаеыргы,
Сыңсы иаҗшаауеит атыҗ.
Дунеи хагьежь ашә сзакыргы
Ара исыҗзаауеит насыҗ.

Са слахьытцоуп, са слакытцоуп,
Исхагылоу шәшһырак сытцоуп.
Амра алыхәтеипш идразоит,
Амшһамцшқәа сыѿ срыхъзоит.

Шәартак ыкоу, цартак ыкоу,
Исыцу дарбан, еиха исзыкоу,
Етцәа гәарта сыхь рымбо,
Мѿас хәа крыкоу сызлацо.

Ара абаша, абзиа збаша,
Амѿа иқәлаз хара ицаша.
Сицырхагам шыыцра сцымзааит,
Хра такнахаѿ лаба скымзааит.

Гәнаха шытызхыз игалароуп,
Хабицара ишәо дцалароуп.
Ирхәо збароуп, истәу згароуп,
Азы иркьашьһоу тысымтароуп.

Са сыкнахауп, са сыгәнахауп,
Ацәгьа зыршо ацәгьа драхуп.
Ацша ахьасуа абгьы тцысыроуп,
Ныхәа уахәамаѿ цәашһы акыроуп.

Иаазгаз дарбан сара скынза,
Уарбак ықәтәеит ашьха рцынтца,
Ахаѿацәа, хәи, рхәароуп,
Уарба зымтәа ацсы агароуп.

Сара зымтәа, сара зымца,
Имкьатандаз Аергъ рымца.
Ацша мѳасуеит, ацша еиѳасуеит,
Ашьха кацкап, ашақә иасуеит.

Ёыхеи пхызи сцәеилагама,
Аергъ ртыцха зәыр дигама.
Са слахытцоуп, са слакытцоуп
Исхагылоу шәшьырак сытцоуп.

СЫЦСИ СЫБЗЕИ

Цэыкэбар кашэа, дгыл ламгыла
Цан иакэыршэуп чабра исфаршэыз.
Мреикэша ташэа шыыжь мгыла,
Шэахэа блыха амра иаршэыз,

Хызатэ хьаауп сгэы иацрыхо,
Ашэа ихнамчеуа цсынгы бзангы.
Дырга мазоуп сара исыхэо,
Илхазырштыз саниз сангы.

Мцабаагэара итахаз зрыжэуп,
Рытэа тыцгы цъара инхашам.
Бзоу дахьзааап деита ыжэуп
Нарт Сасрыкэа, имца фашьам.

Аццышэ тэара иалгоу блымфоуп,
Нцэа игэапхозар афа феироуп.
Саб иалигаз ишыта сымфоуп,
«Шэнеибац» ажэа иацу неироуп,

Иангозаалак – саркьал нымшэоуп,
Апси-дгыли еидызкыло.
Акэ змырфашьо етэа ымшэоуп,
Мафа тыцны иаххазыргыло.

АҒЫХАРА

Ҳадгьыл агәеисыбжь еиха-еиха ишьтытцуеит,
Шәартак амтәыжәә ашәшы шытанатцоит.
Ацәкәырпеи псылмзи еилалоит, еилытцуеит,
Агаға шәах-кәаш ҳарцьшәа ихнарцоит.
Мәалаша назгоз ацсы-цкәа гәәтеиуеит,
Ашәауардын пшыхәгы ахрагә иазцоит.
Аиәхаа тырцәажәо ацшамәас леиәеиуеит,
Ахатдәшәа «Шәнеибац» ахацәаткәа ирхәоит.
Амца назтартцаз ақәаб еипш ихытцуеит,
Гәагла мацара итәхьоу ахапшәа.
Ҳадгьыл ҳдоуха-мч ацҳарагь ацәызуеит,
Ацсадгьыл азғымхыр икахтәаз ҳа ҳшәа.
Аеыхәа гәәтеигы уазыруеит уа дәыкағ,
Инеитәуп, иадыруеит, жәларык азыпшуп.
Ҳамцахә ихәныргаз мкьатарц уа хәыкағ,
Ацша-цәгьа уаңысырц мацк иццактәуп.
Изхароу уишишьтоу ҳамцахә ҳацәкьатар,
Ҳадгьыл ҳанихуеит, ихазтаз дымчуп.
Ашамтаз ашәетдәа шгыло ҳазгәатар,
Ҳамра шәахәа лашагь уи иахьыпшуп.

* * *

Амацәыс, аптақәа иргәылкьоз,
Иафьтцшәан аццхь катәеит.
Адггылаф акәын сахьыказ,
Ажәџан ахь сымџа сырхеит.
Аетцә цыблыха иаргәакуаз
Ртәылаф исоурц апсра,
Адггылаф астцәкьа ҳангәакуа,
Исықәугьы сеидру хынҳәра.
Дықан арака исзынмыжьуаз,
Игәакьазан адггыл сзырбоз.
Дықан арака исзынмыжьуаз,
Здунеи хәыч сыцсала исыхьчоз.

* * *

Дунеи дук сызлытцыз,
Сызлалаз, сызтәыз.
Сааныжъны испыртцыз,
Ицаз иахыцатәыз.
Рыкәа сынтысны
Мажажәак хәаны,
Мѡакгы санысны,
Ғыцрак гәыҕны,
Дунеи хыцк сынкылган,
Мразыцқъа схырша,
Цәашь-хәы мцак нарылган,
Изгарц иансызша,
Лакѡакра камтцакәа,
Изгеит уи агәра.
Иахьырхәоз сымцакәа,
Сцеит сахыцара.

Аңараҳәа гәашәк атын,
Ашта стартцеит исзыпшын.
Агәра зган ара сшатәыз.
Сызбахә рыстеит рыххатәыс.
Амца еиқәыртцахьан шьоуқы,
Ашәт анбалахьан сытқы.
Ғыцымтала жәйтәк саған,
Гәнаҳа шьтыхтәык саңхьа ишьтан.
Схала сықәымхарц адәы,
Ашәт еиталҳахьан ғазәы.
Амахә хыстцәар исцәыпсуан,
Маза схьаақәа стәахуан.
Са исыздырам сызшьаҳаз,
Маза гәы маза сзырҳаз.
Сгәы иахәра хьаан сызнапхоз.
Ара дықан сызгәапхоз.
Уи са схьаақәа дреиҳан,
Сгәи сыпси зегь уи ихәтан.
Бзи лапши зегь срылсны сцеит.
Сыпсы иқәтқан деиқәсырхеит.

* * *

Ахаан сзышыцылаз сдунеи акәалап,
Исцәызхъаз цацхала иасыртызар калап.
Аамта лагага сәара зыхәлашәаз,
Ахәыла итанаршәит ашьана смацәаз.
Исцәызхъаз, сызцәызхъаз азәы сипшаауан,
Адәы иатцәа дықәсны рашыла даауан.
Имәа уадафәе стыц ирхиахъан,
Саштае дааныжъны ирашыгы цахъан.
Апша лас иазныжъыз мазакгы артытуан,
Сқәыпшра дызхъымзас сгәаг инаркуан.
Сыздыруаз уи сәыуаф ґыцны диуан,
Инапатца иантатцәкъан ицсыцқъа сиркуан.
Рашыла истааз сыгеҳәе дсыртәеит,
Ицсы цқъа исзынижъыз сыхъхарцаз изгеит.

Мышкызны санылеит ари амѡа,
 Дгылы-жѡани рахѡыцны ирыбжѡу.
 Адггыл азыхь-цшѡа аѡамѡа,
 Сызѡыхѡахѡаз сеидру иашѡу.
 Иснышѡом, сырнышѡом сыхѡтазкуа,
 Еихѡа-еихѡа стѡпггы тшѡахоит.
 Аша лаша иахѡишаз еитѡазкуа
 Дѡыказам, дѡкаларггы дѡтахоит.
 Апышѡара хамѡоуп са сзыхѡа,
 Сымшѡѡа ирыцын саниз.
 Сзыхь-цшѡа ашазаап сызѡыхѡаз,
 Сыгѡхѡаѡггы кыр сыхѡташыт.
 Шѡымѡак адггыл ду сыѡан,
 Атѡхи ашареи еихѡозар еихѡзарѡ.
 Апѡхыз дунеи еипѡи сыѡан сеибѡѡан,
 Апѡхызи сдунееи еиламло еилгарѡ.
 Сашѡѡѡѡа сѡѡызгѡз апшалас сахѡозар,
 Исѡѡаша сѡѡашан, инхазггы хѡатѡуп.
 Адггыл са сымѡа ачѡартѡ избѡзар,
 Снеилап сышнеипѡ, мамзар ихынхѡатѡуп.

Абзиабара ашәа аниуаз саниазтгы,
Издыруеит, исныруеит сара сшәахәафхон.
Абзиабара амтдан сышәтыцны скашәазтгы,
Ашәт апыткәырқәа сырғәылтцны сыччон.
Амтәыжәәқәа срыхәон срыман ипрырцаз,
Амра иацәызгон еимхәыцны ашәахәац.
Аша лаша сихәон сылахь ианитцаз,
Арашьқәа рдәы атдыхәан насыцны сихьзарц.
Абзиабара иалхны атқы цшза ззахышан,
Аетдә рыцхра ґастцон хәынтәрас.
Абзиабараз ашәа иреигьзоу сызбышан,
Иреипшым адунеиаґ ирхәахьоу ашәас.
Икәицзаргь инаган снапатца иансыршәлон,
Иццышәха иблыргы, уи сычхарын.
Ацәгьеи абзиеи, иауазар, еинсыршәон,
Исызхымго хьаахар цсразар – сыцсрын.

Аамта исцэызыз сахьтцэуом,
Ицазааит, сасык иеипш истан.
Схынхэзаргы уаха испылом,
Сышьтақәа рхылара цэгъан.
Исцэызыз, сызцэызыз еилгамызт,
Хшеилыргам аамтеи сарей.
Аамтагъ санышәо игәрагамызт,
Сагхахъан кырза, санней.
Схылон агәыршьта рахәыцны,
Иззахуаз сшәымлартә итшәан.
Аамта қәра шамам сазхәыцны,
Сасык иеипш истамызт, саған.

* * *

Шәәхәә лаша ацәызгон ашара.
Иахъашьхьоу адгьыл ҳакзом.
Атх лашьцарае лашарак
Налыцхар, уаҳа схәәезом.
Зибнака, амшгы тхымхарц,
Шәәхәә лаша сашьтоуп есены,
Сшәыхәоит, са схалатцәкьа снымхарц,
Шәәхәә лаша шәашьтаз зегьы.

УСЫЦШААУАН, СЫЦСЫ

Н.К.

Итцозеи, сашьтан сыцсы,
Ашьхара, изфәршәыз асы,
Рыхра цыфцыфкәа сыржьон.
Арфаш ххәа-кәашкәа срыжьжьон.
Ашәацхәаф дангылан ишькыл,
Шаанза сымфәф дысцылт.
Амахә иәфшәазар иахьфаз,
Аетцә зыццышә кацсаз
Иабылзар, дгылахь имцарц,
Иркәашьхьоу тыпкаф имтәарц?
Ацшамфас иауан алаура:
– Быцсы ыказам, икам ара. –
Амшкәа хәлар – итцыххон,
Икамыз хәаак сырххон.
Сталахуан акәа мазак,
Исшәахрашәа адгьыл аҳақ.
Аамта иарххаз анапы,
Сацнаскьон сықәсырц цхакы.
Иабакоу, уи ацхагь ауцәоуп,
Икәлахьоу рымфәгь фәхтәоуп.
Сашьтан сыцсы, сыцшааун,
Уа уакәын, уа ушка саауан.

Амшқәа реимхәыц атҭа ҭтәазаап, иахышәшәеит.
Атҭхқәа гәаан аимхәыц цырақәа рыкәшәеит.
Мшык са сзыхәа иртәахызаап – исызшеит.
Сжәытәи сәтәи еилыргатцәкьан исзашеит.
Сышьта змаздаз амҭахәаста ҭссаны,
‘Ҕыц санылеит, саапын шәтышахь сааскьаны.
Амра иаршәит ашәахәацқәа еикәапхо,
Ихынхәыц саапын амш хьшәашәақәа зырҭхо.
Сызмарахи, аамтә мҭасаҕ саашанхеит.
‘Ҕамҭа-гәыргьак са сызҕыхәазгьы сызхеит.
Адгьыл иалтҭыз адгьыл иалахоит идац.
Амшра згаша уаха дзаламтҭит – дмизац.
Ахьта зысыз ашәтқәа ирытатәзам гәыбҭан.
Аапын ашәт рбахча сшытцамлоз ибан,
Азын хьшәашәаз ашәтыш амахә аахтәаны,
Саштә дталеит ‘еуаҭ хатцак дашәаны.
Ишьта схылоит, игәра гатцәкьаны ҳаиццарц,
Адгьыл гәыршьта амҭахәастаҕ ҳаилазарц.
Апша хага, апшандага мақьазоу,
Ҕашьта ихылеит, иаапсахьазаргь уаха злоу...
Аамтә иннамхыц ҳамш цырақәа ҳшаларц,
Ахьта иацәымшәаз ашәт мазажәа ҳапшааларц.

Сымтәыжәѡақәа хызблааз улацш спырхаган,
Адгьыл агәеисыбжь еикәтәон истәынтәар.
Арѡашқәа ргәашьамх, ацәқырц зырхагоз,
Амшын ду иацсыртан, шәымтак еикәтәар.
Ацстазаара амаа скызшәа сзырбазгы,
Апштәы иатцәа сныжьны мац-мац инаскьон.
Аамта лацкьага, ччацшыла ҳазжьозгы,
Ҳанарха афьттрак апка еипш ицон.
Амш шыбжьонын ахьацшха ансазас,
Моак зны узнысхьаз уанылт ухынхәны.
Лацшыхаак уцызгалт, иахьанза сыцс иатцас,
Сдәы иатцәа иазынсыжьхьаз анкьаза зны.
Ицбасшьейт сызлақаз, шыбжьамцаз ифьыхаз,
Аетцәқәа ртәылаф мракгы лашейт.
Саамта кәалац хәыч итамзо исыцрыхоз
Схьаақәа еизызган, уаразәк уртынхейт.
Хәызмамыз ҳамтан исшоз сыцс акәын,
Сгәатцан иахьтаршәыз итызгарц сызбеит.
Ҳныха цәашьы-мца зхыргоз ҳа ҳакәын,
Урт рымтан, сыцсыцкьа уаргы саргы иахшеит.

* * *

Икацкацуан акацкац,
Ахра икақәа зыѡнраз.
Ан иацәкъалеит ақәасаб
Абахә кнаҳа иахьағаз.
Цша-мазажәа зымзарыз,
Махә иҕакәашоз абҕыц,
Адгьыл гәнаҳа ианацыртц,
Ацсра иацәажәон ицшыртц.
Аччацшь акәын иатынхоз,
Еиқәатцәан уи цшшәыла.
Зхәа иахымцоз, изнацхоз,
Иртцахьан зегьрыла.
Ахра иацыз адоуха,
Имтҕыжәѡан шьхатәылан,
Адгьыл гәнаҳақәа амырҳа,
Цсраенынза ирхагылан.

Ажәфән хыбра сытдахеит,
Сыдгыл чан сшахьеит.
Ажәфән хыбра сытданхеит,
Сыдгыл гәашә сцәакхьеит.
Сцәымза-лаша, сымза җеижь.
Җынлагь исхаркуп.
Сбырфын шәахәә, сымра хьҗежь
Цәаматәан исшәуп.
Разын кәапхәыч цырақәә
Дгыл бызшәә сдыртцон.
Сдунеи маза рхы ылакуа,
Етәә-былқәә җышәшәон.
Мцада сыгәхәә дагәаха,
Сеидру сныжьны ицаз.
Ацша қяқәә хагаха,
Зи-мцеи изрыбжәахаз.
Стынчра сшәә иаңәытәахуа,
Стәоуп, цьарантә саауеит.
Сцоит, сахьцо сынцәытцаххуа,
Стыц-цқя сыцшаауеит.

Уаха ари адгылаҕ сызнымхеит,
Истәу тыпзам, сеилагоит.
Ихышәан избаз ҕьаргы усзымгеит,
Уара ари адгылаҕ унхоит.
Уныжыны сзымцо сгәеипш усыхьеит,
Сыбла чыц еипшгы суцәшәоит.
Апша хышәашә ҕамшқәа арыхьеит,
Атла абгыцқәаг ағышәшәоит.
Мҕак санын, сабаго збомызт,
Салтхьан адгыл атызшә.
Улапш сықәшәеит, нас сызцомызт,
Исыхьыз збартан оумашә.
Зегь рҕыцтәхеит уажә араҕа,
Ғыц сеитақәлеит адунеи.
Уаапынушә, мшәан, уабаҕаз,
Ажәтыс уеипшны сышқа узнеи?
Иабазгахуеи адгыл гәнаҕа,
Исырхаз сатцоуп, сацәшәазом.
Сагьзапыртцуам адгыл уаха –
Уара уныжыны сызцазом.

* * *

Сцоит, сабацои хәа сцаазом,
Схынхәыр, уаха сызцазом.
Җыхәак ағәра аҗатцаны,
Ацша амтҗәыжәҗақәа цтҗәаны,
Схала сдәықәлап сыпшаха.
Схы сазхәыцыртә санынха
Схала исымаз са сдунеи,
Шәыспырхагамхан саннеи,
Уа сзышьҗазоуп, сахынхоз,
Реиҗа атәыла исгәацхоз.
Схала тәыла дук сахыз,
Ара дынхоитаз сызҗахыз.

* * *

Сеыхәа иатцәа, саацын ғәрада,
Схәычра тәыла иалкьо исзааз,
Ушәтыш гара игараутцада,
Сеитархынхәны уахь сызгаз?
Амра ашәахәа касыш злухыз
Сыбла ччацшыла итаурпшит
Ажәтыс рацхәа зажәа зәухыз
Ачырчырбжбы саанарпшит.
Амазақәа рхы цацхала
Апыткәыр хәыч еикәуршәеит.
Доуха зцутцаз, нас лыцхала
Схәычра агәылцызшәагь снарбеит.

* * *

Ампыл хасуеит – аимтцакьача.
Адгьыл ашта хтоуп.
Ампыл хасуеит – аимтцакьача,
Изызгазгьы ихэтоуп.
Ашәа ажәала иґаххуеит
Гәыла-псыла изхәаз.
Гәнахауп – баша инаххуеит
Мпылтцас Ажәа згаз.
Ажәа ацсоуп изхылтцуа,
Гәыла-псыла ирпхоу,
Ажәа агәатца итытцуа,
Агәытцәкьа анузтоу.
Ажәа мпылтцас иасуа
Адгьыл ашта итоу,
Баша ус умфасуеит,
Уи акәзам уызшоу.
Дгьыли-жәфани еимаздо
Ажәоуп псыс ирхоу.
Урт рыцкара еилазго
Адгьыл ашта итоу
Ажәа пшьоуп, икәицуп,
Агәыграқәа ирцәашьуп.
Ажәа зцитцаз ицуп
Уи дзыхьчо кәалзуп.

Тагалан абгъыцкѣа анѣышѣшѣоз,
Срыцын саргы. Зегъ реиха сзыцѣшѣоз
Аамта саштаѣ апшѣымара ауан,
Хыхъынтѣ абгъыцкѣа лбаауан.
Амза атахамтаз ихъшѣашѣан,
Схѣычра атцхкѣа ирыцыз мазажѣан.
Сызтаршѣыз адунеи ду амацѣаз
Итыпраахъан аамта исыцѣцаз.
Агѣашѣкѣа сзатуеит хѣа сыцшыи,
Снышь затѣ зыххалаз амшыи.
Ахапатцан агѣашъа тцысуан,
Сыцхызкѣа рдунеиаѣ сажѣуан.
Атцыс хѣыч, изызбоз хлахъынтца,
Агѣашъа икѣпраан ианца,
Хамтѣыжѣѣакѣа збеит ишхытѣтѣаз,
Хтцыс хѣыч ашѣагъ шынтѣаз.
Убриаахыс стѣоуп са сѣабо –
Атцыс хѣыч иазымхѣаз ашѣакѣа збо.

* * *

Амш шейт –
Мшапы –
Амёша.
Амшқәа аниша
Амш-аңа,
Даниша
Мёшан –
Анцәа имш –
Ихазгы –
Амёша.

* * *

Дунеи дук хануп, игъежъуеит,
Хазымкызшәа хазегъ хагъуеит.
Апстазаара убас ицъбароуп,
Уаналашәа, настәи қәңароуп.
Аеыхацәа инаргоит уа җык
Иатцаҳәхәо: абар, җа хәычык!..
Ашәақәа мчыла ииуеит,
Иззымхәаша иажәа уашъуеит.
Аинҕьяф игәамшьамх тцаруп,
Уаргы саргы хсия дануп.
Дкаиатцәҕан иуеит алаура,
Тыцкгы тацәуазаап цъара.
Аеҳәа уеҳәызцаз атәым,
Уеы кәаша ағәра ирктәым.
Адунеи ду гъежъуеит ишгъежъыц,
Ижәытәзоу хашьтоуп зегъ җыц.
Апстазаара убас иаҳзыптцәоуп –
Иара ыкоуп, ҳа ҳауп иацәынтцәо.

АРИ АДГЬЫЛ

Ари адгьыл сатəымзар, истəымзар,
Стəхозу сынхозу мазан.
Ари адгьылаҕ сгəакьоуп, са стəымзам,
Дац-пашəла ари адгьыл сахəтан.
Мцамџа санысит сымблыкəа,
Ахахəкəа сшыацкəа рхьыршо.
Рџаштцас итыхьейт са сыхкəа
Сылабжыш, сыдгьыл кəабо.
Сықəцсоуп ццышəны ари адгьыл,
Ачагьа са сыда имиуа.
Сыцсы-цкəа зызгəакьоу иагəйдкыл,
Иагəйтцашəоит са саныцсуа.
Мышкызны сдоуха-мшуп, стоурыхуп,
Сашəа хаан ахьаа зхəышəтəуа.
Сыбгьыцуп ашəыгакəа зныху,
Укаламха атоурых ҕыц зыџуа.
Ныхəа-цшыа сыман слеиџеилап,
Ацша-хаа шəгəараҕ иансуа.
Итцхəраауа азыхь ҕыц сазнеилап,
Ғамџак изышо иҕакуа.
Сламысны сшəыцыз, сеидаран,
Инышьтамтца зымџахь изго.
Сызғалаз шыхацамџа саркаран,
Саннықəио исымдан ицо.

АХЪТӘЫ ЦСЫЗ

Сгәыгра сымпытцшәан азатца итәшәеит.
Ахътәы цсыз игәәтан ахь-тәылахь иагеит.
Амца шкәакәа ағыст ахәаса.
Җадгъыл ргәыхырц ианылт абгасса.
Зыжәлаз мацара иахыргаз шыоукы,
Иршәырхит анкәаза иршәыртцаз рыткы.
Алахәа кыруеит, агәагкәа мтәазац
Идырхәашыыз хзыхькәа макъана имзазац.
Ацъныш иркараз рхада акы мбо,
Ицълытуеит ирзымхаз ачан еизыхәхәо.
Ажәа ахатранак ицсы разаны
Дықәтәоуп Ахәы-цшза Җазшаз дзыпцшны.
Сгәыгракәа ззымхаз ахътәы-цсыз аауан.
– Быцсы-цкәа зыбтода? – ғыцны итәауан.
Мра-матәа зшәызххәаз амш наскъон,
Ахътәы цсыз аакылсны сыцсы сыцәнагон.

Апстазаара амтдан шәшһыратдас саатәит,
Хамтан уа иснатар нықәстдән исшеит.
Сгәалақәа исыцәхытцыз дгһылхап измароу,
Сашәақәа са снызхыз, сыцсы зығәхәроу,
Рыда шыта сабацо, снышәуп чағһа зқәым,
Сығәхәа иамаз сыламыс, адагһ сматәахәым.
Сымшра, ус акрықазар, зажәа зхәо иртәыз,
Схһаақәа исыцрыхогһы шәыстом рыххатәыс.
Ихәыцу адунеиағ сықан сыбжаны,
Уахь исзалхыз амға сықәлеит ихышәаны.
Сапхһақа азә дықан исхәаша зхәахһаз,
Зегһ реихагһ исзықаз, сдунеи хәыц зыртәхһаз,
Дызлацаз уи амға савсыр сыбжахон,
Уанзагһы сызнамызт, сыбжагһ сыцәтахон.
Қһачақһ-тәыла иақәшәаз, сдунеи уаарахон,
Уи асцена сықәмлар, хәатәыда шәынхон.
Апстазаара ашәшһыра, сытатәан сызбон,
Избатәыз абақаз, избазгһы сызхон...

Инымтдэазо ахэыцрақәа ррыцхра насхастдан,
Теисцыхәшәа акакала иском еихыршәшәо.
Ашәыгақәа ҟеижыи-иатдәареи неиластдан,
Тыцха ссирк дысхәыцит лыбла тыцхо.
Сгәатца иантацәажәа арҟаш хәатәхамтца,
Аччашәа ацәыстцеит сдунеи хәыц зыртәуаз.
Аетдә цыблыха ажәҟан аххәамца
Иамшәаз акәиц хәыц акәын сара суаз.
Аәхәа, ацхараз мацара исызхома,
Амцажәла анацым иҟыцәоит акәиц.
Ажәа зыркьало ирымтоу крынхама,
Ажәытәтәи хамбозар, иабакоу аҟыц.
Уаҟы-цқьак дызнымсыц амҟа уанылар,
Ишәартоуп уи амҟа, анысра цәгьахап.
Шьапы-затдә, лацшыцәгьа амҟан дупылар,
Дуаҟыцәгьоуп, уа уцәгьагь иутар игап.
Дунеи-цқьак убазар, уашьтаз, унеила
Еиҟыхоит ацәгьеи абзиеи рхыцша.
Апсҟазаара иахамтоуп, убас угәтәила,
Атцх уздәылтыр знык, ианузша.

* * *

Схышәәҗ ианычча амрахәага,
Салтцит ахәыцра сызлаз.
Аапын ахауа цстатцага
Салазит ашәтқәа анпытуаз.
Амш иснаҗаз агәала
Сымпытцшәан, чабразшәа икашәеит.
Амра сшышыуан са снапала,
Ашыыжытәи сашәагь ахшеит.

* * *

Агәы сакара сықәхазшә,
Хәыцрақәак схаңеит.
Аетдә кыдшәа сықәхазшә,
Сыццышәқәа сыкәшәеит.
Сышыжь сеидру иснәтара,
Сытцых цәгәа ихьантан.
Слакә-пхыз иафыз сшатара
Схышәаф аеашьхьан.
Сцон, сахыцозгы сзымдыруа,
Мөеикәшарак сафны.
Амтцәыжәәа сыртан сзымпыруа,
Адгылаф стацәны.
Сжәытә дунеиаф сгәашаха
Ғыцрак сыцшаауан.
Афыц сшашьтаз схышьбарха
Сжәытәахь саахынхәуан.

Сызфьтцрак сназгоз аамтагъ аапсазаап,
Ашәымтак снаргылан ицеит ишцара.
Атцых мазажәа саҳархәа иацәшәазаап,
Сшалаз сгәәтеиуа, ишеит ишшара.
Сымцахә неидкылан ашара саңылеит,
Иахьакгы саңызааит җыц анхара.
Зи-мцеи еинзыршәоз аамтакгы ханылеит,
Иамои шыта дыршыас, уажәоуп уаншәара.
Цхызла удыргәырғьом, атцых иагәылоуп,
Цсымтәи хайуани иргеит ахтынра.
Рыцҳарас иҗалаз, сфызатцәҗьа дрылоуп,
Исызхымго убриакоуп, избом сахьцара.
Амыг рхытцәеит амфәқәа еималан,
Ашәатцәҗьа еицаркын игоит итцәытцәза.
Арфәши зыхьи еинышәеит еилалан,
Иҗәжәкыз рхықәәҗ утәаз узатцәза.
Адгьыл зыцсы ықәхаз уцсыҗьашь узгома,
Зи-мцеи ургәылсыр ублып, ухәәеып.
Схәыцпрақәа сцәызгаз апша-цәгьа абжьоума,
Машәырда хайлгарцаз сышәқәа асыркып.

* * *

Амшын цәкәырца сналашәеит,
Ацсызқәа срыздырзом.
Сышуафыз шыта иргәалашәеит,
Цсыз бызшәа сыздырзом,
Атәым тыцағ икастои,
Сзынхома сыртцаанза.
Ас сынтәахзар, сзыказои,
Бахпыртцроуп рхәаанза.
Ахтынра ацшәма дыказар,
Сымцахә тыц ахь сдәықәйтцап,
Уа сзыцсоу акгы ыкамзар,
Сызтәу сымфа сыкәртцап.
Сшоуп, сызшоугы акрыказар,
Тыцкоуп сыхыз иамадоу.
Аарцә Сыцсадгьыл ыказар,
Сдоуха хәшәысгы иамазоу,
Инсыжыыр уаха исылазом,
Сшоуп сызлоугы сратәаны.
Ахтынра Ах сзицылазом,
Схынхәит урт зегь гәатаны.

Ашәт апыткәыр хәыч атын, снаҗаңшит.
Апырраз ишазаап, амтдәыжәфақәа гәастон.
Апыткәыр амацәаз хәыч сынталан сташәит,
Истәым дунеи җыцк еибыстон.
Алахәа ақырраз ишаз ааскьяцәон,
Атцкы еикәатцәа, агәы еикәатцәа ххаршәуа.
Амцахә ахькьатаз ашья рыбацьон,
Гәнаҳас – жәынтыгьлак нкаршәуа.
Ибылхьоу амцоуп акәицгьы зтынхо,
Апыткәыр хәыч сталан сышәтхома.
Аетдә сзеипхызуаз блыр иантахо,
Сынкыдлан, етдәак еипш сзыцхома.
Апыткәыраҗ изтыпыз ашәтыц мазан
Иантыпраа лацшыцәгьак иаркьалеит.
Ашәт апыткәыраҗ сара сгазацәан,
Сшышәтымхоз сымдыруз, сызталеи?

Еидарак сатцалейт исзымго,
Уи апстазаара иеихан.
Хэык сафалеит фада сзымцо,
Сымфа шьантца сапхьа ишьтан.
Зыжэфа птэаз апсаатэ сафызан,
Жэфан сазкымызт, дгыл сазшан.
Адоуха амч арака испызаз
Пхьака изымтысуа ишьахан.
Уаапаршеикэак апхьахэ наргон,
Атэптэеипш аамта иахахаз.
Аеыхацэа даеазэ дфаргон,
Ифцарафы ифы згэапхаз.
Ақьачақыцэа асцена икэын.
Азэ дактиорын, егы дзафын.
Игэы тыхны икны ддэыкэын,
Еазэ дахьугалак дуафын.
Дзагэзагэуа цэгьахэафыкгы
Аатра дшаваз дынтэахьан.
Диграгылан иара итэыкгы,
Ибжыцаа ампыл игахьан.
Ари асценафы сшэымбозаргь,
Уи бафхатэроуп, сышэмырцъан.
Ақьачақыцэа срықэымшэозаргь,
Зынза дбашазоуп шэымхэан.

ААЦЫН ШӘАЛАЗ, ШӘЫЦШААЛА

Сцәа сҗазызейт, исхыцсааит,
Сыцхыз лакәәҗ усыцшааит,
Ғыц сеиталагеит аора,
Сеитадәықәлейт ғыц сасра.
Схаргь амцәыжәәа асыртуан,
Иатахзамыз қәак ауан.
Амра абақаз, ицхашьан,
Ацта рхызақны ишьтан.
Тыцқа ссирзак днатәаны,
Уархал чыцрак аацаны,
Ахауа иалтеит ицырларц,
Ашәт пытқәырқәа зегь пытларц.
Аацын ахьзын луархал,
Аарла иныкәогь ашта шәтал.
Уа тыц ссируп, шәеилагоит,
Шәхәычра адәы-какач шәыкәшәоит.
Қыба-зыбак рххатәым,
Иихәаз, исхәаз ак хәатәым,
Мамзар хтыцқәа зегь кьашьуеит,
Аухәан-схәанқәа ҳархәәеуеит.
Аацын шәалаз, шәеимдала,
Шәдоуха ишәцәызхьоу шәыцшаала.

АХШЕИЦШ ИХЫТЦУЕИТ СЫЦСЫ

Сықәхеит сакарак, сзатцәуп,
Сзынхалаз адунеигыы тацәуп.
Улымхақәа ҕнахуеит ацша.
Еимбҕыжәааит сөызцәа рычеша.
Инеиуеит азиасқәа, еишьтоуп,
Ауахьадгыы тшәарак ибжьоуп.
Иуроуп аеқәа зегь, еикәшоит,
Аеыџқәын иеыхәа дахкьоит.
Дыкказам нахәтак зку,
Адәы иатцәае аеыџқәа ирзыцшу.
Иатәхәода, амца дырцсхьеит,
Ахәае акәицқәагь былхьеит.
Ахахәқәа цахьеит ихәытәны,
Имџасхьеит ацсаатәгыы цырны.
Гәамк еипш еизыргон ачан,
Иашьтоуп ирзымжәыц атәан,
Кәацзам, баџуп идырххо,
Дырбартазам рызагь знацхо.
Ухәан-схәанқәа идыркараз азәы
Аамта иахьишьуеит атцәы.
Ахшеипш ихытцуеит сыцсы:
Иацеипшу сыздыруам х-Ацсны.

Ажәған саркәа уаныңшылон,
Адгьыл амра икәнатон.
Амш мөасағ ҳаитеиңылон,
Иаңтәи амш ҳәа ҳаатәон.
Асаат агәеисыбжь – азлагара –
Аамта дыххаа илаганы,
Ҳаитаңылон амш ашара
Иаңтәи ҳусқәа еилырганы.
Амш аеышькыл иахьангылоу
Иеыжәымтцзакәа апсшәа ахәоит.
Дарбан сеидру зыхьз аныло,
Абгьыц ҫыцқәа еихышәшәоит.
Ажәа рытоуп изхәо, иззымхәо,
Абжьы дуззоуп ауалыр.
Ашышкамс еиңш ҫазә изымго
Датцоуп, иахьиго уара идыр.
Аухәан-схәанқәа абжьы роун,
Урт ркынза ҳлакәхахьан.
Цьныши-цсымтәи рнапы дроун,
Апсны аңыба тадырцәхьан.
Аҳамтақәа ршон – аңызқәа –
Хьзи-ңшеи рыхьзын измазам.
Ахахә ыршәуа икәтәоу ахәызқәа
Раамта шцаша иазыңшзам.
Ҳамшқәа мөасуеит, ҳаитарцылом,
Адунеи алу ду гьежьуеит.
Алу дузза мап иаангылом,
Апшыц ҳаиңшуп, ҳаркәыцуеит.

* * *

Адунеи ду гъежъуеит...
Агәы былъуеит,
Ажәѡан агәы –
Амра.
Адунеи ду гъежъуеит
Агәы ахъкыду –
Арма.
Ажәақәа иуеит
Цсҕыхганы –
Иашәазарц.
Адунеи агәы
Былны
Иашәарцаз.
Агәнаҳа
Иҳарҳаз баны
Иагарцаз –
Адунеи ду гъежъуеит...

Агәнаҗақәа еизырган, исыртан,
Гәырҗала сааит санаауаз.
Агәнаҗа шәага сыцсыртан,
Изурц саҗын изымуаз.
Адгьыл алымҗа стацәажәон:
– Исараза, – саҗәон җазнык.
Арҗаши аҗреи еицәажәон,
Рынарҗа наргарц ацсык.
Ажәфан-шьҗа – амра – сыцәгылон
Сахьзаанза иашашаз ашон.
Сымышқәа сымцахә иапылон,
Гәнаҗак стынхар җәа сацәшәон.
Шьантҗеи-еихымҗеи еихьысшьуан,
Амра анысцәызуа сыцхарц.
Нас адгьыл ашьшьыҗәа сапыртцуан,
Сыгәнаҗа исышьтоу ирымшәарц.

ШӘҒЫХА!

Адгьыл амтдәыжәфақәа еитцыхны
Ишыцырра ицшуп изырфуа.
Атоурых бғыц ажәытәти аныхны,
Дарбану иґыцу зыфуа?
Җәеҳәә акәицқәа зтәахыда,
Фымцала дарбан хзырпхо?
Җаштәә апшәымас иахыда,
Җасасра иааиуа игәапхо.
Җацәымҳа, ҳабызшәа, ҳеызхуа,
Узныхәода,. Хныха уакхьеит!
Җдоуха-цқьа ҳадгьыл ианызхуа
Ацсымтәра мацара уахәхеит.
Укьалан уабацо, ифашьаз,
Уабацәа ароуп иахьынхо.
Ахаангьы, иудыруаз, аиаша
Иашьтало роуп иацәтахо.
Амфақәа еихалоит, еихытцуеит
Җазшаз иоуп уртқәа зымчу.
Җдоурыхгьы ишьтақәа анытцуеит
Зыдгьыл знапхарцгьы иаґу.
Адгьыл, зымтдәыжәфақәа еитцызхыз,
Гәнаҳала итәуп, еибарххоит.
Аублаа ртәыла ианызхыз,
Шәґыха. Җаргьы ҳтанархоит!

АПКАҚӘА

Апкақәа мөасит тагалан,
Ажәған рышьтақәа антца.
Апка... тагалан... сгәы ак алан,
Срышьтан тагалара анца.
Аиатцәа өежыла исыңсахуан,
Иснаалон иснаалартә иансоу.
Апкақәа рышьта саннахуан,
Ажәған ахь сеидру сзыңсоу.
Хыбран ажәған са сзыхәа,
Егъырт зегь арақа имазан.
Апкақәа ирыман аныхәа,
Ажәған рышьтақәа антцан.
Дгъыл тызшәа арақа изыңсоузеи,
Апкақәа инрыжьхьан хара.
Сеыртынчны арақа сызтәоузеи
Апкақәа ирцәызыз сара?!
Апкақәа мөасит тагалан,
Ажәған рышьтақәа антца.
Апка... тагалан... сгәы ак алан,
Срышьтан тагалан ианца.

СГӘЫ ЗЛАТЫНЧУ

Са сцәыкәбарны ашәт амтцәыжәџа сахыкәкәон,
Амархәагеи ашыжь зазеи ашыац иатцәа ркәабон.
Гәыргәаџәаша згарц иеыжәлаз ацша талон

сымзырха.

Сытцх сцәырзон исмырбакәа азәыркәиқәа ес уаха.
Ашә нкыдтцан џнык сныџнытцит зны сызтәыз,
Схәаанымтцәа са сыгәтыха схәычра иадәыз.

Ихәычхаз скәаџ еипш иныкнахан саахынхәит,
Ашәт иагәылшәаз ацәыкәбар еипшгыи слахәит.

Шәтыла ирысын са сдунеи хәыч сызтазоз

Уаџ дызнымсыц имџа џыцын сызлацоз.

Еидарак сатцан сара исытаз игатәны.

Азба иџажәкыз шыоук рзын ацхал ртәны.

Амџа сықәын, зегь атцәыцак нарџакуа,

Азба иџажәкуаз са схазыхәа тцәыцакгыи мтцәахуа.

Сашәа ззыскхәаз лағырзыла сикәабон,

Ашәт зызџысххәаз мыркацъызшәагь инарбон.

Сыцсы тыхны знапсыргәытцаџ изсыркыз

Жәак изымхәеит сара сзыхәа ианхәатәыз...

Сымш наскъазгеит, сытцх наскъазгеит ицқәаны,

Ашәт амтцәыжәџа иалшәаз ацәыкәбар еипш

слағырзны.

Ари адунеиаѣ саргъы схэыцын,
Крыкоу сеидру сзатахыз.
Хэтакны срылан, саргъы срыцын
Атѣхи амши рыххатэыс.
Ажэѡан аетѣ сеиѡазозар
Сыхэтак алан насшэа изгарц.
Аетѣ кыдшэа сацташэозар,
Дгъыл сазныжбын хайлазарц.
Хьаак салхын уаха иухымгоз,
Хэшэыкгъы змышэоз иухэышэтэырц.
Еидарак сатѣан ѡраѣа иузымгоз,
Исахэан мѡасѡык исмыркырц.
Уск саѣын зынза сыззымхоз,
Дгъыл ѣытк сыѣан исхатэыз.
Тэылак сашьѣан уаѣ дахьнымхоз,
Тэылак уа насыѣла иахьтэыз.
Ашьха рѡыѣа азыхькэа ртэыла
Ахьышьбаргэыѣа имшра зѣаз.
Ашэт мазажэа ашьхыѣ рыла
Анасыѣкэа ртэыла иазшаз.
Иахьыртыѣу саргъы сыѣказ,
Уанза снеиртэ сыѣкъахар.
Ара сахьыѣказ еиха исзыѣказ
Уныжьны сзымѣар, сеилахар?!
Ари адэышаѣ са сышэтэыѣхап
Уара ушьхыѣчны уѣырлап.
Адуinei еиѣа харѣыѣлап,
Шэтэыѣчны, шьхыѣчны ханхалап.

* * *

Амаа сзыркыда сара амш,
Итәуп ихыхәхәо, исыцәкәтәоит,
Җазныкгы исхәароуп, нас Җамш,
Ажәәанаҗ амзаҗа збоит.
Дгылы жәәани мазажәак еибырхәоит,
Ахымаҗа амзаҗа мшуп.
Тацак шәәхәала деибыртәоит,
Җамш! Өнатәк лзыцшуп.
Ааңын раңхәатәи җамыш
Амзаҗа гылеит өаңхәа,
Амаа сзыркыда сара амш,
Сныхәоит, шәысныхәоит иахәа.
Амзаҗа сеиңшуп, са сҗыцуп,
Аныхәаз иҗыцны сыршоит.
Шәәхәак еиңш шәымшқәа срыцуп,
Сынтәөозар шәәхәак еиңш сынтәөоит.

* * *

Дунеик шьтыхны сатцалан,
Харак уаха исзымгазеит.
Хжэйтә-тцла ацъ ду атцака
Снеины уаха сзымтәазеит.
Ацсра ацша мѳас иакәтәаны
Хаштақәа ианырталало,
Ашәт азаза нақәтәаны
Ашьыжь аныбналало,
Среисар сеидру исылшашаз,
Сзызшоу ауп сызгәалашәоз.
Сытцх ахышә хәыц зырлашоз
Амзоуп атцх иагәалашәоз
Мчыс хәа исытоу сзымдырзо
Жәѳан ахь сымѳа назгалоит.
Етәацъаа рдунеи сеиѳазо
Дгъыл хтыс жәѳан ихазгалоит.
Амра мроуп, иазухәахуеи,
Ахысыбжьгы наѳлазом.
Уи мазоума, ишцастәахуеи,
Сымчгы исытам иакәхазом.

ҚҰАЧАҚЪ ТӘЫЛА

Құааақъ тәыла сақәшәан,
Саламзеит – ҳааибзом.
‘Еыхәа зымца сақәтәан
Сасыргы ицазом.
Ацстазаара анахәта
Сцәыргахьейт шьоуқы.
Нахәта зхам санақәтәа
Сзықәлазеи мѡақы!
Адгьыл цәзыртцәаз рышьтаѣ
Ашьац иатцәа былхьан,
Исымѡаламыз срышьтан
Сымѡақәа адыркхьан.
Құааақъ тәыла шоуран,
Ала абзгы хәытәуан.
Құааақъ хәмарцәа ироун
Тәылак тадырцәуан.
Са сабаказ, рыцха,
Зымцақәа ҳаишьтан,
Савнагахьейт, рыцха,
Ҳаиқәымшәанда уашьтан.

* * *

Ацша мцабзуп, ижэбахьоу?
Ацша мцабзуп!
Ацша ҕыжэла шэахьзахьоу?
Адунеи иабжоуп.
Иургэаар амч гэгэоуп,
Адунеи иаиааиуеит.
Ацша ахьугалак ицшоуп,
Знык ицаргы иааиуеит.
Ацша сацлоит, сызтэазом,
Ара сыҕны анынсыжьуа
Бжылоуп, уаха сыжэбазом,
Сцынхэрас апшоуп инсыжьуа.

АХӘРАШӘА

Жәлар рыцсымтаз, жәлар рхамтаз
Рыцсы еиҗазкуаз гәығыртан –
Ахатда иашәа ицсы ацамтаз
Ихъаа ртәаган, ихәра рҗан.
Аб игәтыха, ан лмыткәма,
Ацсуа хатца ихәа тҕа.
Арашь тоуғангы зырзыzymкуа,
Знык махмызшәа ианахҕа.
Тцыс абахчаҗ ашәа иакәызхуаз,
Адыд инызкылоз абжы,
Ахәа ццышәтцас аҗа данызхуа,
Ибла ртаага ахә шыжы,
Ан лгарашәа зыцсахуа,
Ацсуа хатца игәығырта,
Ишәхәалароуп шәыбжы цсахуа,
Ихәу дҕамларгы, хәҗеита.

Хэык сынхало, хэык сынхытцау,
Сызын қытахь сааигәахоит.
Шьтак анхало, шьтак анытцау,,
Сымфагь сышьтахька исцәынхоит.
Ашәтқәа рбаҳча схәычра зтаскыз
Еихатә хыцла икәыршоуп.
Саацын тцыс хәыч, зыбжы пхъазкыз,
Сыцсы амтәыжәфақәа ирынтцоуп.
Сгәы пшаауеит, исцәызхьоу иашьтоуп.
Атцх хьшәашәақәа еикәапсоит.
Амш абгьыцқәа ирныстцаз иатцоуп,
Ссаат ахыц хәычқәа ццакцәоит.
Атзамц баашқәа ирыдыххылаз
Рашьла ицыххаа дымцазац.
Сышьтахь иааиуа сышьта ихылаз,
Уртгы шзымцо рымбазац.
Ацстазаара иунато уцәызго,
Ахәыла хтаршәны хазлаго,
Иарбан сеидру мчыла иацәызго,
Дыкан, дыказам дзырхәо.

* * *

Икәкъя ицоз адәыҗба сҗалан,
Цхи-мши аикәшара саҗуп.
Исмыргылаз җнык сыҗналан,
Пҗара җнамлеит, итацәуп.
Шәакгы сҗәарц саҗуп, исзымхәоу?
Азә дазызырҗуа збазом.
Еидарак сатцалан исзымгоу,
Сымҗаҗ сышыҗакәа нхазом.
Ацсшәа изымхәеит са сзеигәырҗыз,
– Умҗахыҗ арахь – засҗәаз.
Сҗахи сҗәакҗеи зны исырҗәырҗоз
Игәаауп, сеидру сзыхдырҗыз.
Сҗыза гәакҗа сыздынтәалаз
Зынза абашаз ситиуеит,
Зны сзеигәырҗоз ма сҗәы иалаз
Засҗәо дсымамкәа сҗацәуеит.
Адгьыл, ажәҗан шыҗац иҗоуп,
Аха ицсаххаз җара җауп.
Ипсугы ибзоугы зегь җаицыҗоуп,
Арахь җзеилымго җаилоуп.

Ашықәсқәа рылфатцә шџеиц иџеиуан,
Амшқәа ркәицқәа хәахон.
Аныхга ацшалас леиџеиуан,
Ахтысқәа ркәаркәашь ду еикәшон.
Тытцшья назмамыз мацәазын
Нахәташәа сыхәра иахаз.
Адгбыл аапсама, исцәажәын,
Иахаштит ҳарт зегь ҳазшаз.
Инымтцәо тызшәацәгьак ҳабжьалан,
Хәымпалшәа ҳаршәуеит ахыц.
Ацшацәгьеи акырцхи еилалан,
Адгбыл иацәдырзит арыц.
Амџақәа еихалоит, еихытцуеит,
Быбыцтцас ҳрыншәалоит цъара.
Агәағқәа рыцбақәа зхытцуеит,
Ацәқәырпқәа ируеит алаура.
Аамта иахылтцыз ашьыга
Ахәшә еицш ҳахәоит ағамџа.
Аацын иннажьыз ашәыга
Еицхызуа инхеит агылџа
Тцлакгы адац иннакылом,
Тагалан еилнахын ацша.
Иуаџсхьоу амшқәа урпылом,
Атцхгы абакоу, ианша.
Ацстазаара акамақәа еиғасуеит,
Дарбан ирытцкья ицара.
Назаза акгы ыкам, имџасуеит,
Ҳцароуп ҳаргы ҳашцара.

Дгьыл мѡахѡастак саннагалан,
Кыр сааскьеит ишысхьынхалаз.
– Бгъежы, – сықѡѣытуа, цьоукы
Мѡак саныртдан имышьтаркы.
Уахь сымцарц, – арахь баала, –
Амшын иацаауан ғбала.
Сыгѡхѡа дырцѡарц шьоук аѣын,
Рабцъар хьшѡашѡақѡа сѡакын.
Дгьыл атдыхѡан шьоук агъуан,
Инцѡытцак ирхѡоз сахауан.
Аамта иашѡырхын акѡылзы,
Шьоукы ихаларкъон рыжѡзы.
Змаѡа шытызхыз шьоук тахон,
Иртынхаз шьоукы идырххон.
Ғычаа рхабла ашѡқѡа атуан,
Еитарымхаз ашѡтқѡа шѡтуан.
Саргы исархѡеит: – Бынхала,
Хазѡу ббозаргь ичхала...
Амра аныртцахъан рсаан,
Лыхѡгы лыртахъан са сан.
Уртқѡа цѡеишьон сызцахъаз,
Ллеишѡа цѡгъоуп хѡа зархѡахъаз.
Сыцсы тыхны баша икуп,
Ғычи мтарси рус иаѡуп...
Амра гылахуеит иахъа,
Ашѡт еитархауеит ѡапхъа.
Ғычаа рхаблаѡ сзынхазом,
Сан лыхѡтаагь дсырхѡазом.
Хазшаз иихѡахъаз заҳаз
Сара соуп урт иртынхаз!

Азыхь хэыч, азиас, амшын
Апстазаара иацын, имшын.
Адуinei иацшшэыз еилыргам,
Адуinei ду иалган шыта гам.
Аацын иампытцкьаз ацшшэы,
Иатцэаран аацын хазшэы.
Амахэкэа ирҕаччоз ацша
Иаццеит иныжыны ахыцша.
Адуinei зларку ацацха
Иханажыны дцом ханнацха,
Хадгьыл ихайтаз Хазшаз
Иаргьы харгь харзымхеит хазшаз.
Иргарцгьы иаҕуп ацацха,
Игэамтакэа тцеида ишынха.
Абахтеипш аихашэкэа рзаҕоуп,
Цаахак еипш ицсыдаха иҕноуп.
Азыхь хэыч, азиас, амшын,
Хҕыхозар харт иахзыцшын.
Шэацшыын ажэҕан зкьашьыз
Амра аташэамтаз иахьшыыз.
Хадгьыл иахан уи ацшшэы,
Дшэины дымцарцаз Шьашэы.
Хтцеицэа ршьацкьа кашуан,
Ршэацшыла хадгьылгы ршэуан.
Ацша атцазар – амца еибакзом,
Азы атдан ацсызкэа хэаезом...
Азыхь хэыч, азиас, амшын
Хҕыхозар харт иахзыцшын.

* * *

Адгъыл агæеисыбжъ сахан,
Саацшит.

* * *

Адәы иатцәа сықәыршәуп,
Зны атцла сағшәан.
Абғыы иатцәа сыкәыршоуп.
Зны атцла иатцәан.
Аурт анасуаз атцла
Абғыы иатцәағь ғышәшәон,
Аха игылан дацла,
Афеижьхарағь иахьзон.

Амза тызфааз атых хәмаруан,
‘Етдыск кырккыруан адәәфы.
Амш амтцәыжәә шкәәкәә сныруан,
Зыхцәы кыларуаз ахәәфы.
Амра цәыха, ссаан ианзалоз,
Ашьха рфытцә сазыцшы.
Ацәкәырц гәамтцкәа зхыкә иацәкьлалаз
Адгьыл ашьышыуан амшын.
Тцхы-мшы еинымшәеи сара змыцәеи
Хьчафәи қәылеи реицш ҳаицын.
Афымца телкәа еихьыс идмырцәеи,
Лашарада ахышә хәәеын.
Суада бахта сыцсы фнамзо
Цхызк еицш сашьтан сахтынра.
Сжәытәи сәатәи зынза еиламзо
Ахтыпцхәысра сцәызт ара.
Сызтахыда, баша бгьыцк еицш
Сдәылган скаршәуп адәәхьы.
Амш мфаскәа срыцуп цхызк еицш,
Ацангьы сзыруам шьамхахьы.
Алу шьтхысаа ахыу-хыухәа
Аамта ахтыскәа афәанакәшәон.
Са сабатәу, ма сзызку хәа
Сзымдырзакәа ишон, ихәлон.

САРГЫ АБАС СЫМФАСНЫ СЦОН

Ашәтқәа гәылтцит, аапын аама,
Арахь тагалара ааигәахоит.
Ацша амтцәыжәфақәа ацәыптцәама,
Абгьыц фежьқәа ацәфахоит.
Ацәыкәбарқәа зхы дырчақаз
Хахәк ахышытаз ихәытәуеит.
Ақьацта иаххалаз, згәы тацақаз
Ан ацсцәаха дизгәыкуеит.
Азатцәра иаргәашаз хатцак
Имш еидарақәа дхәыржәоит.
Хазшаз диашьапкуеит инытцак,
Игәра шигазгьы дижьоит.
Ашәи дықәнахит разыкгьы,
Забду игәнаха ззынхаз.
Насыц ифаччеит даеазныкгьы
Заанатц зынасыц зыцхаз.
Шәтык афшәамтаз аеак фалон,
Мшык сартцәуон, зны сыччон.
Хәык сынхалон, нас сынталон,
Саргьы абас сымфасны сцон.

Цшацэгъак амысында, анацъалбеит,
Аратцлеипш иакѣбо хара хауп.
Амра шгылогъ хабла иамбеит,
Ажѣфан цта хѣашъла ихѣьоуп.
Цсзык ахазшѣа цшак аакылѣьоит,
Дгъыл мазажѣа змахара.
Храшъ-хѣа дацѣтѣарц азѣ даацѣырѣьоит.
Зеипш уажѣада думбара.
Амра иацѣигоит амрахѣага,
Сасрыѣѣа имцажѣла даѣгоуп.
Итацѣмаруа ирашъ марѣаца,
Адгъыл цѣгѣыхаа ишьта антѣоуп.
Гѣыгреи-гѣнахаи иаѣа ианацтарц
Уахъ хнапы ѣъашъѣѣа харххоит.
Мтцаси цсымтѣи рымѣа цацтарц
Цшацегъак асыргъы хтаххоит.
Уара уоуп хѣа икѣа итацхѣоит.
Цсахшъа змамыз хлахъынтца.
Дгъыли жѣѣани ѣыцк еитархѣоит,
ѣазѣ дрыцдѣыкѣлеит иекынтца.
Храшъ-хѣа гѣрада усшѣа инеиуеит,
Иацѣтѣоу дамарам зынза.
Артѣѣа цъазшъо цшак леиѣеиуеит,
Ареипш иакѣыбарц хлахъынтца.

ХЪЗЫДА

Аеыхәа цьоуцьоууан уа хаблае,
Хътыцхәысшәа дақәтәан лара.
«Хъзыда» хәа рдыруан ахаблае,
Лыхтысқәа наџхьан хара.
Қыачақъаа ртәыла данақәшәа,
Илхартцеит, итартцеит лыцсы.
Дыхәмаруеит асценае, митә ҳақәшәеит,
Ақъачақъра иаатнахит ҳацсы.
Қыачақъаа бымцәажәан хәа лархәан,
Хеырцшзо еихалкуеит ләы.
Илнаалоз матәала деилархәан,
«Лахатыр» шытырхит ҳа ҳеы.
Апхәызба қыачақъ хәыч ҳлырқәышуеит,
Дтарсан зда ҳамам ҳекран.
Ләыхәа цеицеигғы шыацәхысуеит,
Қыачақъаа ртыцхацқъа – шәмыхәхәан.
Ари ак аума адгғыл ианыруа,
Аеышькылкцәа шыџуа еихқъашоит.
Хъзыда хәа ахаблае дыздыруа
Дахьырбо ла леиха ипхашьоит.
Апстазаара сценоуп, аамтала
Шәықәыз, шәыхәмарла зегғы.
Қыачақъаа рашта шәантала
Қыачақъроуп иқоу уаха акагғы.

Ашьыжь амра мгылазеит,
Амра аччапшь халамзеит.
Аттар рашәа ныркылеит,
Игәааз амшгъы нымгылеит.
Ашәа ззымхәоз далагеит,
Зсашәа ззымтцаз далыргеит.
Апсызқәа азатца итыргахьеит,
Хәеҳәа апхара ацәыргахьеит,
Агъыч ипату халахьеит,
Амыркыцъы ашәтқәа ҫалахьеит.
Абга зцылаз деифазоит,
Ацгәы атдыхәа далазоит.
Аеыф иканажъыз деыжәыртцоит,
Тыц дук днаган дажәыртцоит.
Рыҫедыркәышуеит хагақәак,
Рыгәқәа рымкьоит нагақәак,
Илахәы-ҫахәит адгьылгъы,
Ртыцқәа ирхытцит уи адагъы.
Рыцтцас алу халаго,
Атцхи амши хцәеилаго,
Абартқәа шцәахшьоз хдырлашәын,
Аамта уадафк халаршәын.

* * *

Амца шкәакәа абна илсит,
Амца шкәакәа дгьыл иакит.
Ажәфан аблит, жәфан иахькьысит,
Аңстхәакәа рхызагь иаҳцәакит.
Апқа рышьта амца иагәылсит,
Ргәы реаныназ иалкьа ицеит.
Амца абз саргьы исхьысит,
Сыблын, сыцдышәқәагьы қаңсеит.

* * *

Аамта злагара сахэлэшәеит салагарц,
Аихаза аффы ааффеит, алу гьежьюеит.
Аамта злагара иалагоит ишалагац,
Ахтысқәа идыргәашаз адгьыл тацәуеит.
Анаатә ҟнасуеит зышәқәа зыцәҟырхыз
Адгьыл – хзыҟнамзаз, ххан ду, хаҟны.
Рҟеыццышәқәа ирықәтәан ихалоуп хайлырхырц
Зыбжьада ак зытнымхо артәаа ихәхәаны.
Зымтәыжәҟақәа шытазтаз хдоуха хнаҟрагыло
Цсыгаган хәқәуп хазларшыыз хдунеи.
Бгаҟыжәла цьнышуп ашыбыжьгы иахдыло,
Иааироуп, харгәырҟоит уатәынза ханзней.

СҒАХӘТӘЫ

Сымч зықәаша хәык сынхалан,
Скәәџа сықәгылоуп са схала.
Цшакгы сысуеит, шыта ихътахеит,
Сымшқәа рыжәәагъ хъантәхеит.
Ахра ишьтыхзан амра сыртоит,
Ашәәхәәцқәагъ ашәтца сшәыртцоит.
Мыждак дсышьтоуп дсыхъязом,
Знык дсыхъзаргы деикәхазом.
Сымџа антәамта сахыпшуеит,
Цтақәак ажәџангәы ркъашьуеит.
Амџа еималон сызлаауаз,
Сышьтахъ иқан сгәы збылуаз.
Сыдгьыл дуззан, са схәыццәан,
Еидарак сатцан, цәгъа ихъантан
Мџасџык сацхъақа дцахъан,
Сыгәәа кәиц лаша игахъан.
Изхәоз цыишьон сара стәы.
Иназон усқан сҒахәтәы.
Ахәы акәәпрағ знык саннеи,
Ғазшаз сихәон сматанеи.
Зыцсы ғазтаз ғажәлар гәат,
Ғадгьыл иатәоу кәышрак ғат.

Аамта ыыццышә хама инеиуеит,
Агәра хшахогы икәпраа ицоит.
Ацьныш ицқәа хуа длеифеиуеит,
Ашәт еитахан ақәыц иаазоит.
Здоуха ҕыхәа зытху ажәлар
Аишыцәа Нартаа ирыхьыз рыхьт.
Нарт Сасрыкәа ирашь дызҕыжәлар,
Аамта цанцәгъа дталан дырп.
Жәфан иацәигап мцажәлак аиуа,
Дырфегъх хаеҳәа мца еибакып.
Хашка ухьацшла рацхьа инеиуа,
Урашь уанҕыжәла уеышькыл хкып.
Доуха ахьыкоу ажәлар ыкоуп.
Шьала иҕыху адгьыл цшьоуп.
Хазшаз имчроуп ҳа хзыцныкәо,
Уи иацәкьалаз имфа хтәоуп.
Адгьыл-цсадгьыл амч иаркараз
Жәларык рыгәнаҳа хьантоуп.
Апшқа ицрыхон уа дахьгараз,
Аҳәа амхастаҕ ихьз антцоуп.
Ашә иарту иацрыхо уарбан,
Ныха иртыцуп, ухы уацшы.
Ашьха изтыцу ашьха уарбоуп,
Аамта ыыццышә, уаахзыцшы.

Стыц сымбеит, арака сзыкоу
Сеидру, иарбан исцэынхаз?
Дгыли жэлари са сшырзыкоу
Акэыз цысшьон ихадаз.
Ицшзацэаз дунеик сатаан,
Ахэычра ашэтыцкэа сыкэшэон.
Скэышхаз цысшьон сара заа,
Аамта ыыцьбара снахэон.
Аетцэ рыцкэа жэван иахьэазгы
Сыхьз рхызшэа снарбалон.
Ирмацэысны сацхэа ицозгы
Сиафсны сцашашэа снаскьон.
Бзиа избон ари адгьыл лакэшэа,
Ари адгьыл иалан сгэы-сыцсы.
Гэында Нарт-цхэа сара сакэшэа
Бзоу еипш исытцпраауа сшьамхы,,
Доуха зык ахыкэ сазнеиуан,
Мышрак анызгарц апшахэа.
Сзы хышхытцэа цсымшьа инеиуаз
Ицэт исхэарцаз ахэахэа:
Хазшаз сухэоит, митэ зхызгаз
‘Еазнык Хажэлар, еикэырха
Цсымтэ ицэыртцыз хдоуха хцэызгаз
Рыекэа ирытцаршэа рыгепырха.

АБГА ИАҚӘТӘОУ

Абга дәықәлеит икәадырны,
Аңьныш дақәтәоуп, ңъара дцоит.
Амѡа иитоит аңьныш ддырны,
Аѡстаа ақырқыр дыччоит.
Аурт асуеит асаба ргыло,
Аңь махә цацақәа ґыжәжәоит.
Апта аґаршәуп амра ангыло,
Амѡа шьтыхзан абга цоит...
Еиґахысуеит хатґеи-пхәыси.
Ражәа еинаалом аби ңеи.
Иркәадырын ґеи-ґадхәыси,
Абга ныркыларц имґеи.

АКӘИЦ ХӘЫЧ САШЬТАН

Аптақәа ажәџан лакытда тдыршәаит.
Зәыззахъаз стдыс хәыч ашыжь исзааит.
Ахәа иаграршәыз акәиц хәыч таауан.
Схышә иадхоз аңша мџас сара исызтаауан:
Дгъыл ссирк ианылаз ахә рызшьару?
Кәиц хәычык ала амца еибакру?
Ахәрашәа ықәыџуан пхызла са стәы,
Абжьыцәгъа сарфыхон, аңныш-аңгәы.
Икьиуан ахымџас шаауаз абошәа.
Акәиц хәыч сашьталт исмырцәарц, саншәа,
Схәыцрақәа рнышьгъы ажәџа ааңсон.
Амшынгәы иазныжьны жәџатыхла сызсон.
Ацәқәырпц иаркараз изуан алаура,
Кәыркәа аґакараз иафын асоура.
Сызхытцуан са стәылахь, пхыззар сґахын
Скыдызкьоз ацәқәырпц сыхьз ахын.
Ацәқәырпцкәа сышьтан, ргәағ еилашуан,
Пхызкаф сыцсыргъы мшыкаф сиуан.
Ахәамтақәа ртәылахь сґаргъы сґахын,
Сыгеґәаф имкьатарц акәиц хәыч тґаахын.
Агәалақәа исцәыргоз амш уааран,
Схышәаф аңшалас зәызгъы тґааран:
Дгъыл ссирк ианылаз ахә рызшьару?
Кәиц хәычзак ала амца еибакру?

* * *

Сгәыргъеи сгәалеи дунеи жәытәкаҕе еилатәоуп.
Схәычра здәылцрааз, итацәыз суада сыџнатәоуп.

АСАРКЪАЛ АБЖЫ

Адгъыл агъежъра иаакъытдын,
Ашәымтак иаатгыла изырфит.
Аңныш пхамшы даацәыртдын,
Хамшхә шыацкъала ифит.
Зығизтаз хәатыхла еилеитцeit,
Дылигеит аңшқа имышәкәан,
Халахъ ианымлаша анитцeit,
Иахзифит ирфыцны азакәан.
Аңшалас амтәыжәфақәа хитцәан,
Иуртхеит цъарак ишьтахан.
Изымкыша абцъар наритан,
Иаларгарц иашьталт Ахан.
Хбызшәатцәкыа рлымхақәа иртамло
Дасны цәартәала ижәагәeit.
Цәыхыи цәхәынтапси ирнаало
Ажәакгы узымхәо еилагеит.
Ашәтмахә ашәтыц зфытшәаз,
Ақәыц цхафырқәа атынхеит.
Аетцәқәа ажәфан иацәызхәаз
Рыццышә лабжышқәа қәахеит.
Хиркәашеит хдырра анахзымха,
Аиқәатцәа шәкәакәан иаабарц,
Хадгъыл азышхәа аназымха,
Дашьталеит шыала икәабарц.
Бжыцәгыак гәытшыаагаха иаафит:
Дарбан уа изырзуа ҳа ҳкәал?
Хазшази жәлари еигәныфит,
Агъефгы аахгеит асаркыал.

АМҲАЦЬЫР ИУАЗ

Дгьыл атдыхэан цъара скаршәуп,
Ацша бжыда уазра аует.
Сымра ацхара ацта афаршәуп,
Иалкъан мрәшәхәак сзааует.
Сымч зықәхаша збом арака.
Исхаркуп цәашьык тааза.
Мшәан, санбацо сара афныка,
Ма саазгазеи ара зынза?
Цсаатә мтәыжәфак сытдакызма,
Арфаш леира саанагоу?
Ашьха уарба сафакызма,
Исымои ара сыцсы златоу?
Аеаца Цьамхәыхә сишьталама,
Избом амфа дызлацаз.
Акацкацбжы сгәы фәнакама,
Стыц сахыцыртә ма сзыршәаз?
Агәашәқәа еиҫахама сызтысыз,
Ашьыцра зфартцахъаз сапатс.
Шьамфәуп сышьтахъка сизнысыз,
Иқәтит сашыцәагь рыцсы снат.
Ашьыцра нхоит иахъа са стәылаф,
Аишьцәа еитархан игъацоит.
Абартқәа цәуо аарцәка сгылоуп,
Итфәар, нас афныка сцоит.

Са схөымпалын, аамта хыцын,
Саршәын ашьтахъка сагеит.
Хъаак сацын, гәырғак сыцын,
Мөасфык ишьтала снаскъеит.
Бжы мазакгы слымха итафыз,
Искыз нышьтата сазцеит.
Етәә ццышәла ажәфан иафыз,
Бызшәә сзымдырзо еилсыргеит.
Ша дызтааз сымшахә иалаз,
Маза лыхын имазахеит.
Са исыздыруам амш исзалаз,
Атх аңыба исыцәтахеит.
Саниз амш иалаз сымта,
Сгара еимхәыцтас иахахеит.
Иахъа уи иазыскшан сфымта,
Аха, иабакоу, имазахеит.
Иахъа исхытца зыпхъазода.
Изуз гәашәтап, акгы аурым.
Иацсам акәым, иацсоу зхәода,
Ас хандәықәла – хазцарым.

* * *

Сара стызго шәара шәакәзам,
Ишәтаһызаргы сшәырҗыала.
Ғура иакәтәаз кәадыр ақәзам,
Ушьхәа аумырсын, уацәшәала.
Амшын еисо җбоушәа утамлан.
Зны ишгәыбзыгуагы еилашәоит.
Мтәыжәәа змамгы әада ухамлан,
Әада шәартоуп, утанархоит.
Иухәо уоужьыз уа ухатәала,
Аухәан-схәанқәа ркалт мариоуп.
Ашәа хьызхәогь уа убжьала,
Иузымхәо уаламган, ибжоуп.
Ашәт зыпсаһыз мыркаңыла.
Удоуха уцәызгаз дыңшаала.
Иунапхозар уара утәыла,
Хазшаз ишәи уацәшәала.

Ахәрашәеи ахрашәеи еигәныѳеуит,
Апсытцәкьа даргыло рхыцша.
Шәнеибац ашьхақәа ирхыѳеуит,
Артцәаа ирыбжьахәхәоит апша.
Қәоуншьтахь арѳашқәа жәылоит.
Ирпылогыи еигәйдтцан иргоит.
Цәгьеи бзиет рышьтақәа анылоит.
Атоурых абгьыцқәа еихышәшәоит.
Шьоук агәнаха иатцалт ирзымго.
Апсахѳы икәрышьқәа ипхьазоит.
Кахцыкгыи, зегьрейха иузхымго,
Дкәышзоушәа ахшыѳгыи хлыртцоит.
Ҷымтзакәа дааиуеит абырггыи,
Ицәкьалаз жәларыкгыи цьашьо:
– Сабиц! Хәикәхандаз уажәыкгыи,
ДырҶыха ахықәахь хазго.
Ахәрашәеи ахрашәеи еигәныѳеуит,
Апсытцәкьа даргыло рхыцша.
«Шәнеибац» ашьхақәа ирхыѳеуит,
Артцәаа ирыбжьахәхәоит апша.
Инеиуеит Ҷыхәак кьыркьыруа,
Иакәтәазгыи дныхәоуп, шәымшәан,
АҶыхәа иахышәартоу хзырдыруа
Неиуеит, шәапыла шәмыхәхәан.

Ашәәқәә ирашәоуп ацсадгьыл,
Арфашқәә инымтцәо рыбжьоуп.
– Ацсадгьыл зхәау са шәсыдгыл,
Ах лаша изихәо убриазоуп.
– Матәак еипш зыцсадгьыл зыцсахуа,
Адунеи ду лашара иумырбан –
Ихәлаанза лныхәапхьыз цсахуа
Дшышәиуаз слықәшәахьейт Ан.
Аныхацааф аныхаф даннеиуа,
Ахрыцқьараз диҳәоит Анцәа.
Илцха иитарц цхәа инеиуа,
Шамфә зыртаз ашацәа...
Ашәәқәә ирашәоуп ацсадгьыл,
Арфашқәә инымтцәо рыбжьоуп.
– Ацсадгьыл зхәау са шәсыдгыл, –
Ах лаша изихәо убриазоуп.

* * *

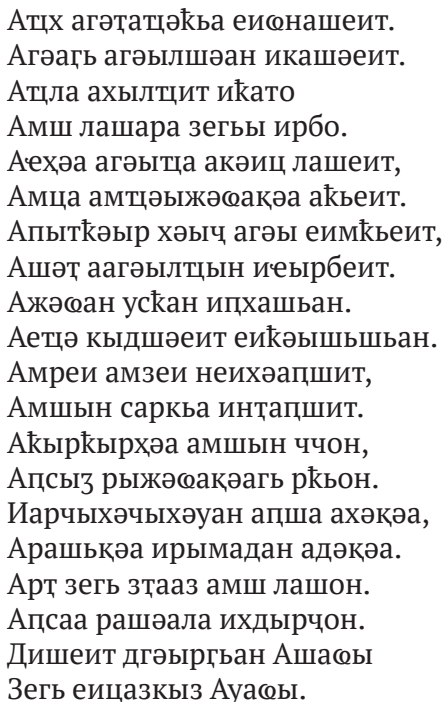
Амш иафытцкьасоз лабжышын,
Атцла кэыбан абгы шытан.
Зни тагалани еилытцын,
Ицхаражэхэо апша рыбжбан.
Хтысқәак былгьон рёырфьцуа,
Ацъныш мтэыжэоа ааигэахон.
Гёырфөеи хьааи рышьта анымтцуа
Дгьыл качырақәан инхон.
Ишьашьалкны Ажәа кнаҳан,
Ахызатцәкәа ртып ргон.
Изеикэымшэоз тцхи мши раҳа
Уажә еидгылан ражәа рхэон.
Ахшыф кьалакәа ахьацшэымаз
Цъныш дататәеит ҳаҳтынра.
– Усс исымоузеи, шәа ишэымаз, –
Доуха зықэымгылт ара.
Адыд хысит, имацәысит,
Агәра ианымшэоз ьыхәак цеит.
Дырфөгь шыамфак ҳаитанысит,
Дырфөгь шыацқьак ҳацәкатәеит.
Аҳатгөынқәарф зыцсы фнамзаз
Ҳагәлымтцәахқәа рышьтыбжь гон.
Адгьыл гәнаҳа дгьыл итамзаз
Ҳатцан, ҳзымтцысуа ҳшыақәхон.

САЖӘА НСЫЖЬУЕИТ

Атцла иалкъаз амат ицхаит рымхәахъеи,
Пхыз цәгъак иалаз шаќантә атцх сыршахъеи.
Нарха змоугъы са сеипш ирымоуп ағхәара.
Са сынтәаргъы, сажәа нсыжьюеит санцара.
Сызтаху уахъ: – сашәағ сыкоуп сеизганы,
Иара нхарцоуп са сызцазгъы сыхәжәаны.
Уашьтамларгъы уаќа икоуп са сдунеи,
Псрала исшәаз са сыгәтыха, уа саннеи.
Истахытәкъаз цъара азә дыќан, имазам,
Уи насыпны сара исыман, иашәазам.
Сымш дацын, сытцх дацны иршахъан.
Сажәа иреигъыз иара изыхәан исхәахъан,
Са слагамтан, са сынтәамтан са схазы,
Исхатәымыз гәнаҳак сатцан исшәарцы.
Сышәтаххозар, ацша сацуп шәазтәала,
Шәгәырғъа сацуп, шәныхәа сацуп, сыжәбала.
Ара саныкоугъ уахъ саныкоугъ шәа сышәтәуп,
Пхыз дунеик ағы шәхъаа шәцәызгарц сағуп.

АС ХАНДӘЫҚӘЛА...

Ашәи-тышәи неишьак ы́кам,
Хтәоуп аңданқәа ххатцаны.
Ахрагь ы́кам, ахгы ды́кам.
Иргеит тәылак еимтцәаны.
Лцан ҫнылгеит ахкәажә дааины,
Апсра дахәоит уажәааны.
Илтәахызаргь, лымчқәа лиааин,
Дхакәмақаруеит дааскьаны.
Ҫадак иакәтәаз азә даацәыртцын,
«Хшыҫла» дхакәажәоит иахьак.
Ах ишькыл иацы даацыртцын,
Иахьа иахзиҳәоит даҫа ашәак.
Ахатца ухәеит хәа, шәанаңьалбеит,
Ақьаад даныртцеит, уаҳа акгы.
Ас хандәықәла, хамцахә ҳарцәеит,
Хҫихуа сеидру Анцәаггы.

* * *

Амш аймтаз иқәасзысын, иаапхашьейт.
Атқх игәазтаз мақк ишыцын, иаалашьцейт.
Аччапшь агымхарц ашара.
Ашьха ргәашәқәа аадыртит.
Урт зегь гәазтаз жәфәан иатцәара,
Маза ргәатца интапшит.

АБАКА

Сыдгбыл сакӧаршӧуп сыҫшӧан,
Җазшаз иажӧа стӧы итӧашӧан.
Иара сацуп, сматцуѳуп,
Смалуп, схануп, са суаѳуп.
Ажӧа самоуп стаҳӧӧӧаны,
Исықӧағозар – сӧаҳӧӧаны.
Ажӧа змысхыз дсымбазац,
Иаласҳӧашагь сымҳӧазац.
Ахьтӧы мақа истанхаз
Сара исоуроуп уи бақас.

* * *

Акы исылнаркѣеит сышѣара атѣы:
Адгыл ахѣра мжыжък
Сахаѣалт.

* * *

Амш амтәыжәфа
Иахыкәкәоз
Аңсы
Сгәашә илаҳәҳәоит,
Амарҗа...
Дырөегьх ахызатә
Кәалаауа...
Агәағқәа ирхылтдыз
Амаңыс
Лашаразам – ңсзуп,
Шәмышәҳәан.

* * *

Абри аамта салызго
Амтэыжэџа сатэашьа,
Сухэоит.
Абри аамта иацызго
Ныхацшыак –
Сныхэоит.
Амш агэагкэа идьркараз
Агэы кылжэоуп.
Иахзымго хазтэоузеи еидарас,
Хгэы цызжэо.
Адгьыл агэамтцыбжь хэцуп
Хэхьнеиуа.
Илахтэаз агэнаха рыцуп
Ианџеиуа.
Аамта тудануп
Икэадырны,
Хра-нтэамта мџахэастоуп хазџоу
Идырны.

ИАХА СТАЛИН ЦХЫЗ ДЫЗБЕИТ

Ажәџан лағырз-аетә атх иахыкәкәон.
Цсы матәала еилахәаз сышка азә дааскьон.
Сеидру уи дахыызбахьаз, цхызлагь цәгья сиршәон.
Ацша атх иаалхауа, атцлақәа арышәшәон.
Сыџны абартца итцахаз, цсы шақья дшақьон.
Сыџны абартца итцигаз шыамџала дааскьон.
Адгьыл, уазк агәалашәан, ихәацәон ацхарцеипш.
Сгәы тқьан атх саларшәын, сагәыдкылан
ацгәеипш.
Жәлар рхьаа, ирыламзаз, ахәрақәа пытуан.
Бзан дунеи дук ықәызгаз ицсыгага хзаауан.
Ацъныш, атх далыхәхәа, хлахьынтца избон.
Бзан ахаан исымбац цхызла уажә дызбон.
Сшәа сацәцарц аныстахха, сыблақәа аасыртит.
Ацъныш, инапы цәытдырхәхәан, ашәгьы схаиркит.
Уажә сгәы ақәышра исанахәон: «Шәартоуп,
абаацсы,
Ацъныш, тәылак ықәызгаз, иахтаазар ицсы».

ЗЕГЪЫ ИРЫМОУП АҢҢАРА

Зыцәа сыцәеит, зыцәа,
Цсҕыхан шәашта стоуп.
Схьаа нымтәа нымтәеит,
Шә-гәалак сапхьа ишьтоуп.
Рәаш хыткьоушәа снаткьоит,
Шәахшәа нас скабоит.
Цстхәоушәа амра сацкьоит,
Схәушәа зны сшьабоит.
Чабракаршәа сыхәмаруа
Схәычра ашта стоуп.
Зны срупап мақаруа
Стакәажәхан сышьтоуп.
Шьхыцны ашәткәа срылоуп,
Ашәт мазажәа кәшәо.
Ахаан сакәшәа сгылоуп,
Имбазо сшынтәо.

* * *

Ичышәын уи амҗа сызныз,
Изчышәда?
Инышәуп иахъанза сызҗыз,
Изнышәда?
Пҗхъазароуп сымшқәа инысхызггы,
Уаха акаггы.
Сытцла ашәыр җамла иҗысхызггы
Ахатаггы.
Изуз агәыҗрақәа рчарагъ
Мцуран.
Имиз ацшқацәа ргарагъ
Ғацәран.
Ашәа еиҗбага насыцын
Иангоз.
Исмеиҗьо сыҗәхәа са исыцын
Сзырцхоз,
Иакызшәа збахуан сцәашы,
Сызжьодаз?
Адырроуп исзымхаз, сышәшы,
Исзыртцодаз?
Исыдыз сыздыруам шәатәыс,
Исшәалароуп.
Иахъанза сабаҗаз, сызҗызггы
Схәалароуп.

«РАИДА ГЭЫШЬА» ШЬТА ИХЬШӘАХЕИТ

Ашьац аагага ацсата
Азын агәтаз иансыцәба,
Сышәт пыткәырқәа канацсеит.
Ашьхыц ацха еизнагеит.
Амра Шьха-цшза аханы
Аччацшь шаршәуаз ицханы,
Азын иавалан ицоит.
Шәахәа мчыдак ланатцоит.
Ианкьантазха ауп саншәа
Атцла еилнахыз ацша.
Анкьа ихахталоз ҳа хзыхь,
Иахцәагазшәа уажә агәыхь,
Цьара инытаба ихацәцеит.
Акран жьакцақәа хрызцеит.
Саб ихеитцоз ахтарца
Амузеи иеицеит сашьа ица.
«Үаридада» ацынхәрас
Азә дыхәхәо дышьткьоит деитцас.
Тачкәым ратцәа зегьы иркуп,
Ажәџан хыбгы шьта илакәуп.
Амш иаракәзам, ицахьеит.
Атцх ҳазхымго ихьантахеит.
«Рада гәышьа» шьта ихьшәахеит,
Зынза иахтәым ашәахеит.
Хәхәабжь иахашам аз иаго.
Ҳазшаз иакәхап ҳаилзырго.

АМЗАҒА КЫДУП СХАҢНЫ

Сымшқәа башан урхьымзар,
Харада харак сырххон.
Сылахьгьы чышәын уанымзар,
Лахьчышә хәа ахәамтағ сынхон.
Сашәа гәырғыгьган уа уда,
Ашәтқәа рыцшшәы сыцәцахьан.
Цәыкәбарын, хьаас сызкыда,
Амра ашәахәа сарбахьан.
Мшылаша сызтаз уи амш
Исныхәоит сцәашьы цшза аркны.
Амзаға сзыхәаз уа ғамш
Кыдуп итамшәо схаҥны.

НАЗАЗА СЫЗНЫҚӘЫЗ УХЫЗ

Урылызгарц хьааи гөнаҳаи
Схытқәкьа згәағьит уи аены.
Убриакоуп исылшаз, нас уаҳа,
Иустейт сыңсы сухъзаны.
Ашәак исзымхәац мажажәан
Ашәт апыткәыр еипш иатуан.
Исылсуаз рыжәтәын уа уажәа,
Сааңынрахь ғыцны схынхәуан.
Издыруан Адгьыл сыззықәыз,
Алакә рашь цхаражәхәа сзауан.
Ухъз назаза сызнықәыз
Шаецәан жәфәнгәы исзакуан.
Ецәа насың сызтаз уа хамтас
Атак хәа сыңсыцқьа усыркуан.
Сдунеи иазынсыжьуейт уи сцәмтаз
Сцәанат ахь агәашә аанартуан.

* * *

Сышыжь ашәа сымш иахшаз
Сыхәра иахәрабгъыцуп.
Ажәџан иамшәан икашәаз
Аетдә сгәы иакәицуп.
Атдла хоура анапқәа
Сзынгылоу дунеиуп.
Ашәт пыткәырқәа рыгәқәа
Ашьхыцқәа рызнейуеит...
Баша хашьтоуп зегь аґыц,
Ижәытәзоу хбоит ирґыцны.
Аамта скылызгоз ахыц,
Самташәап уа стәыцны.

АҲАҚ

Амшын гәйтбаа аиатцәара
Бзиа избоит сыңсеипш, –
Ашьхамфала, акатцәара
Санаҕоу апшзеипш.
Абқәа, зтәыҕа ахраҕе иеипшу,
Рыбла гәйтбаакәа гәыкзә,
Ишысзымдыруагъ, нас, исцеипшу,
Сыңсы рыстон ирхыкзә.
Аетцә рыцқәа еилаарцыруа,
Сҕахәы зысхәо дара рзоуп.
Сгәыгра ашәазтәыз, са сыздыруа,
Сбахча гәилқәа рыңсы схоуп.
Атқи амши анеилытца,
Урт еиҕызшо са сыңсоуп.
Ашьха рмацәаз амра анцәыртца,
Ахымырхәага сгәы итацсоуп.
Са сызқәитым дгъыли-жәфани,
Сасы мфаск иеипш саныртцоу,
Ара сынзыжыыз саби сани
Рхақоуп исшәо, уажә сызтцоу.

САРА ИСТӘЫЗ

Зылаңш сыхнахыз дыфналеит са сахъ.
Дыфналеит сасык иеипш, дыстааит сас дахъ.
Амца зыцреитцаз цәашьы-ңшзак аркны,
Дыфналеит са сышка ашәқәа схартны.
Нцәахшара лашаран длашон оумашәа,
Исхәазгы сеидру, сытрысит саншәа.
Нцәахшара-лашара цәашьы ңшзак икын,
Гәнаҳашәк сырцәыган сипшьарцгы дафын.
Амца сыцреитцон, сымблыр хәа дшәаны
Ашәтқәа срыткәарцаз, икын икәшәаны.
Ибла шәахәамца суада ифнаңхон,
Синымшәар, дыснымшәар назаза сзатцәхон.

* * *

Сыңсы тызган уи ацәақъашь,
Ицқъаз тыңкае исыртәеит.
Амца ацрастцан уи ацәацәашь,
Жәытәи ґатәи еилсыргеит.
Сбырфын рахәыц акат исхаз
Ацша амтцәыжәџа ґанахәеит.
Имчыз ажәа мдыркәа исхәаз
Хазшаз имтаз сыцәнагеит.
Ашьха рдоуха рмацар шкәакәа
Сшәыртцон сыцқъара сызхар,
Ари атыцае гәнаха мгакәа
Хазшаз имаеа сирбар.
Мшымырхәагак сара сзыхәа
Шәахәа цәыкәбар сызкатәар,
Стәзон цәыкәбарк уажә азыхәа,
Хазшаз имтоу жәак сызхәар.

* * *

Жәфән дунеикаҕ илашароуп, ихәлазом,
Амреи амзеи иага рундаз еиқәшәазом.
Напсыргәытдак зегъы хангылоуп, хаилазоит,
Хазланеиуа усгъы мѡакоуп, зегъ хаихъзоит.
Еимгеимцарак гәырҕыак хәтоуп ихәхәтаз,
Зегъ хамтцәыжәѡақәа хрынтәалоуп ихәзшаз.
Гәыцрагъ ахәом, кәышрагъ ахәом иахьцатәу.
Амѡа хазтаз, амра хазтаз ицәшәатәуп.

* * *

Ашәышықәсқәа рсаркьалбжь еиныџеуеит ишгац,
Ашәышықәсқәа рҕыхәа неиуеит ишцац.
Ахтысқәа рымтәыжәџақәа ркьоит, иаапсазом,
Агәырғаз изгәырғьом, лабжышгьы рзаазом.
Аамта азымшын ҳарган ҳаазгаз,
Ацәқәырпақәа рығба шкәакәа ҳзықәтәаз,
Иҕыцыз аамтаказ ҳныжьны ихынҳәит,
Иҕыцу адунеиаз ажәйтә еипш ҳажәит.

* * *

Ақға кыдтға сгәы итауан
Азынраз.
Азын агәтаз ақға иауеи,
Сызындаз!
Апша амтдәыжәғақға хытдәтдәан
Сзымпыруа.
Ажәған атә зегь иатдәан
Исзымдыруа.
Аетдә җынлагь илашон,
Тдхызма, нас.
Сытдхи сымши еиғнашон,
Сызма, нас.
Ақға кыдтға азынраз–
Иауауеи.
Асы шкәакәа сазандаз,
Иаҳауеи!

* * *

Разкы мѡа лашара,
Цѡашы мца ибылхьоу.
Тѡхы ркара, шыжъ шара,
Маза мѡа инаѡхоу.
Цѡаражѡѡа, цѡагѡара,
Зымтѡыжѡѡаѡа цѡѡоу.
Мза хышѡашѡа, жѡѡан кара,
Знапала иѡархоу,
Ѣыцѡа мца, кѡиц лаша,
Ахѡа иѡѡѡахаз.
Арѡа кша, арма кша,
Зымѡа иахѡаз.
Шѡты цѡза рѡанхага,
Гѡы маза зѡѡаз.
Лаѡшы хаа ѡархага,
Цѡгѡыр иаѡашѡаз.
Еилыѡуа-еилало.
Изѡаз адунеи –
Амѡа санхалоу,
Сыѡхаршьѡеит саннеи.

* * *

Ишеит,
Ишазааит, даҕазныкгы
Атх иацэхытцыз
Амш лашеит.
Ицеит,
Ицазааит даҕазныкгы
Схы сацөызгаз
Мшык наскьеит.
Игеит,
Игазааит ашәа сҕызххьоу,
Ашәа цыхәшан
Икаҕеит.
Ашәа исзымхәаз
Смеигза снызххьоу
Сшашьтаз сныжьны
Исыцөеит.
Стыс хәыч, збызшәа
Уаха исзымтаз,
Иахьагь мазак сзаанагеит.
Сыткы еикәатцәа
Атх инхысшьын,
Ашамта тқы цшза сышәтцаны,
Гәырҕеи гәнахаи рышьта аныхны,
Схышә сынхытцны
Сцеит спырны.

* * *

Сыбна иатцәа
амца ацралан,
Иҕацшьхеит.
Сытцхәраа зыхь хәыгч
амҕа еималан
Ихәашьхеит.
Сдәы иатцәара
ақәыц агәылиаан
Ибнакит.
Стәыла маза
Жәфангәашәпхәара,
Ашә сцәакит.
Цахәа сызтоз
Сыцхыз хаақәа
Мышьтакит.
Сшамта етцәа
Исыхәаччоз
Сымбазеит.
Алашьцара абла
Гәыграқәа тнаршәеит.
Ашьыжь шара
Ашамта етцәа
Ажәфан амахә
Иҕнаршәеит.

* * *

Уцон, амш еицш
Усцэынтцэон.
Нас итцхын
Са сзын ихэлон.
Ашамтаз амзеицш
Унташэон.
Мшы-мран
Сышьхақәа урхацхон.
Шәахәа мѡала
Нас сухьзон.
Угәатца мрак еицш
Сынтацхон.
Сухьымзакәа амш
Сыцәцар,
Дырѡегьх амра
Сыцәташәар
Сцәа цәашь амца
Насыркуан.
Ацәашьеицш саргы
Сбылуан.

* * *

Жәфәан иазымкыз алашара
Хытдын иацәкатәеит.
Атх иагәылтцыз ашыжь шара
Аткы шкәакәа ашәнатәеит.
Илтцыз амра збырфын гара
Аччацшь аґашит.
Зашта ҳтамзаз адгьыл кара
Агәашәқәа аанартит.
Аацын ашәтыш каба шкәакәа,
Лакәтцас ҳаблақәа хнатит.
Ҳазқәыз адгьыл ҳамразакәа
Ажәфәан амаґа ҳнаркит.

ИҢЫЦУ АДУНЕИ

Сыцәа згараз схәйдхатца атцых,
Атынчра сеастар хәа ишәаны,
Амш иазымгаз мазақ натцых,
Исхыччон схышәаҕ итәаны.
Атцкы еиқәатцәа атцх иашәнахырц,
Ашара аццхь шкәакәа аҕьон.
Амза мрала нас ицсахны
Насыц жәлак адгьыл иахьнагзон.
Сусқәа нымтцәо сеиҗадәықәлон,
Исеиҗбаз шәымтақ рыгәра го.
Сдунеи уаара сеитанықәлон,
Доухак сашьтан сгәы зырцхо.
Ашьыжь шара мыш лашара,
Ацәгьей абзиеи зегь зразоз,
Саргьы салан урт ршара,
Шахатс даман зегь збоз.
Сыцсы атәыц хәыц сымҕашьырцаз,
Адгьыл амҕақәа срыцәшәон.
Дгьыли жәҕани нас срыбжытырц,
Дунеи ҕыцк ахь сымҕа згон.

* * *

Саамта абгъыцкъа
Амшкъа рдакъае
Ухъз ааныжъны
Истџагџон.
Ссаат ахыцкъа
Шыкъасы накъак
Азлагареипш
Сырлагон.
Уа узлысхуаз
Ашџа ыыцкъа,
Игџырфыгъган
Сара сеипш.
Урт зџысхуаз
Сгџы арахџыцкъа,
Идыркџаеуан
Сара спеипш.
Зынза исзымхаз
Саамта хтџаха,
Сымџа нтџаанза
Исџџынтџон.
Уаџа исзымхџаз
Са сыгџџыха,
Исамхџаџаанза
Усыџџон.

* * *

Амҗы блын ирацәахеит,
Акәицқәа ахәа ранахеит,
Агәаӑ ашәа мыткәмахеит,
Ақәа цшасын сытәхәахеит.
Ахьаа ахахәгы иалазом,
Ахәра тыцгы еималазом,
Ашәа аншәоу – агәыргъароуп,
Атқи амши еинымшәароуп.
Абла саркьа мчымхароуп,
Затә игәара еитымхароуп.
Угәашә алыкә анылоутца,
Уашта җышыта анылазом.
Ацша хага уацлабыр,
Бгыц ласык еипш уашьклазыр,
Дгьыл быбыцны унықәшәахып,
Уацбал уахта умнахып.

* * *

Аҳамта шамта атҳ наскъазгоз,
Царда шкәакәан схышә ихшьын.
Гәыгра-ҳтынрахь сымфа назгоз,
Сыңхыз тәыла агәашәқәа аркын.
Дунеи лымҳа интарҳәон рашәа
Ацсаа, ашамта җыхтацсас,
Амфа ианыхон ацша хьшәашәа,
Збыбыц саба зыцәкацсас.
Ажәфан атца ркәиц анбалон
Аетдә җынла рыцса ршьарц.
Амра ахраҗ лаша иантәалон,
Атҳ иннажьыз еилнаргарц.
Сықәра қяадаҗ бҗыцк анысхуан,
Цәахәа знымлацыз, ицқьаз.
Амши атҳи реицш еилысхуан,
Ҳақ шәатәымхарц истынхаз.

* * *

Дгьыл атдыхэан ахымацэыс
Ахьтэы камч акьон.
Ажэѡан иатцэа ианалакыс
Иабылзар хэа сшэон.
Ахьтэы мацэыс хыыкамчхарц
Амѡақэа анартуан.
Ѣыстааи цьныши ыыкамхарц
Рышьтақэа былуан.
Ахыы рахэыц хтцэахақэа
Ахыы мацэыс ршон.
Ажэѡан цта цыпжэахақэа
Хыы-еимхэыцны ирѣацсон.
Ахьтэы шыкыл иангыланы
Ахыы мацэыс лашон.
Ахьтэы камчы нкыланы
Ѣыстааи цьныши аршэон.
Дгьыл атдыхэаѣ ахымацэыс
Ахьтэы камч акьон.
Ѣыстааи-цъныши рынахыс
Хара хашка икшон.

* * *

Аамта гара сгаратдан
Амш сартцысуан.
Ашөт ақәыцқәа налатдан
Апшзара стәахуан.
Абла қаруа сеифазон,
Алаңш сагахьан.
Амш ахтысқәа срылазуан,
Сышьтахька итацәхьан.
Сышьта ахыкоу сбартамхо
Иқәыҭеон амшын.
Ииасхьоу абастаххо,
Иааиуа сазыпшын.

Саниуаз лашьцан, рхәеит,
Амрагь усқан мзан, рхәеит,
Атқи амши еиман, рхәеит,
Амшын усқан цшан, рхәеит,
Ацәқәырцақәагь цан, рхәеит,
Апхыз лабҕабан, рхәеит.
Ашьха ика мцан, рхәеит,
Амца амтцәыжәфа цтцәан, рхәеит.
Ахахә ҕатахьан, рхәеит,
Дгьыл бафны иазшан, рхәеит.
Атцла абгьыц иатцәан, рхәеит,
Зынгы-цхынгы иҕан, рхәеит.
Цьанат ауаа тан, рхәеит,
Рхцәгы еикәатцәан, рхәеит.
Зымхара ахра ауит, рхәеит,
Хатцак гәнаха иуит, рхәеит.
Цьанат мфа нтцәеит, рхәеит,
Ҷахцәгы кәашза ишлеит, рхәеит.

* * *

Аамта ҳатан шәымтак.
Цәыкәбар хәычык ҳтазон.
Ҳақсҗазаара цсымтак
Ишакаразгы иахшон.
Лацәырзасра гәырғара
Иҳатәашьаз ҳазхон.
Иниасуаз иныҳәара
Ҳақәшәар ҳаикәнархон.
Ашәақәа рдунеиаз
Шәазатцәык азхон.
Цсра маза иазнеиз
Ацсцәаҳа динацхон.
Аамта ҳазар шәымтак,
Шәымтакгы ҳазхон.
Цсра маза уа цсымтак
Ахәажәтцәы ҳзашон.

* * *

Ихысуан, исхысуан,
Исхыцуан сыңсы.
Сыңсымѡа санысуан,
Санылон лассы.
Игэыградаз сымыш,
Ажәада исшыуан.
Амзаѣа ҕамыш,
Снапала исшышыуан.
Зи-мцеи еиқәызтәоз
Суахта сазыпшуан.
Аңныш еинызкьоз
Агәашәқәа ицәакуан.
Амш сыңсахуан,
Тңхымыш хәаны.
Амтәыжәѡақәа еитңахуан,
Сзыргәашаз тңхны.
Ажәѡан итамзоз,
Аетцә ҕышәшәон.
Арык ирызнамгоз,
Хьаак сырххон.
Изламзаз аҕҕахәа
Ашыацгы былуан,
Абарт зегь сыриааирц,
Ғыцны сиуан.

* * *

Амза етџа духа
Ажџанаџ инхон.
Амш лаша зымха
Атџых аџџахон.
Ахьымаџа аназырхџа,
Амаџа иауаз.
Аетџаџџа ирзымхаз,
Лашаран ианаауаз.
Адгьылаџ ихџеланаз,
Ажџанаџ лашан.
Амза ду иатџџаназ,
Ѡ-џџара еиџшан:
Аетџаџџа рымза –
Ажџанаџ инхоз.
Аетџаџџа рхьымџа,
Адгьылгьы зырџхоз.

ААЦЫН

Аацын – ажәфан иатцәа ацштәы–
Шықәсык инымтцәазо ахәатәы:
Абла гәы иатцәа атуан,
Аиатцәара агәашәқәа атуан,
Амца мцала ембакуан,
Амра ахыы-ццхь артытуан...
Аеыџқәа иранашьоу адәы,
Аеыџқәын, ихазымтцо хәатәы,
Ацсаатәқәа рхьаа еилзыргаз,
Ашықәс хыцъара еикәзыршәаз,
Амш иџашьаз ауахта,
Абзиабара цқьа ахата.

АЛАХЬЫНЦА

*Лахь ианыз – лахьынџоуп,
Агəхаштра иоузаап изыџуаз.
Уара иузыршаз – лахь данџоуп,
Лахь данырџеит даниуаз.*

Ус узшада лахьынцaда,
Ашəтыц ашьхыц ианазшоу.
Ус узшада лахьынцaда,
Ушьта дхызар иузшоу.
Лaхьынцaда, напынцaда,
Арахь баша уаџ даашьтым.
Изымбада, иназыгзада,
Умџа апыхьа баша ихшьым.
Ашьхыц неиуеит ашəт ангəылтцуа,
Абгьыц гəылтцуеит амра абар,
Амреи дгьыли анеипыртцуа,
Ѣыц еиѢаччоит еибабарц.
Лaхьынцaда, напынцaда,
Ари адгьыл уаџ даным.
Баша ицада, зтəы зымгада,
Лaхьынцадароуп хəтəым.

* * *

Ихынхәуазарггы уи амш,
Уаха азбахәггы схәазом.
Җаидызкылоз амза җамш
Баша ихәиҗеит, ихынхәзом.
Уи ауха амза ангылоз
Ажәак сахәеит җыхтапсас.
Җамш җыцны санапылоз
Уара уситарц лахьынцас.
Сзыхәоз мнеиҗеит амза аҗынза,
Дггыли-жәфани ирыбҗахеит.
Уара узыхәан сара сҗынза
Амза җамыш уарахеит.
Уаха сныхәом, ныхәа цшыала
Амзаҗа ашыта ихуп интәом
Җамш схәахуеит са сҗазшыала,
Аха сныхәацхыыз назом.

* * *

Ускан аацнын сара сзыхэа,
Зынгы-цхынгы ашэткэа шөтуан.
Амшқэа ирыцны са сзы аныхэа
Аацын жэтцыс еипш усзаауан.
Ипшзан ускан амра ангылоз,
Ашэахэа ласқэагь гэыкын.
Амреипш акэын са сшупылоз,
Сыцсы тыхны уа улы искын.
Ччапшык уарфашьар амца схысуан,
Сара сзын ушазшэа збон.
Ишсымфамгы шэынтэ санысуан,
Ушка сназгоз мфала сцон.
Баша исеижьаз ускан сгэыгра
Атцла абгыц еипш ифшэахьан.
Сыцстазаара баша аныхра
Сашьтан, цсаатэшэа уцырхьан.

* * *

Амра ашәахәа снапы иантәалон,
Ацхеипш сахәаны изжәуан.
Амза шыщны хыхь ихалон,
Амзырхәагаҕ сыхьтакуан.
Мацәыс камчы зара еихытыр
Ахьтәы маҕа ацәызгарц сцон.
Нас Етдәацъаа ашьха ихытдыр,
Рыбжь етдәакгы сыпхьазон.
Жәџан тәаулаҕ ацта шкәакәа
Шьха уасоушәа иаҕахәуан.
Ацша ҕыжәла сшыцымгакәа
Схышә инасны саанарцшуан.
Сынасыпхәы цхыз истааз
Ирашьхәа дақәтәан дыццакуан.
Амшын ацәқәырц еиха иангәааз
Ахахәқәа рцәажәабжь сахауан.

* * *

Ара сызбада, ма сзымбада,
Сышьтра мызырц саанагеит.
Амахә хырхәа агәаг змада,
Аапын ашәтрагы иахъзеит.
Урт ргәатцахь сымџа нагоуп,
Ажәлац иастоит ахәатәы.
Иузымкьо амтәыжәџа уи цшандагоуп,
Узқәитү, иухәаз – уара утәы.

* * *

Сажәхьеит
Неихыркәа сымамкәа,
Ацша сыхахә
Аршәшәахьеит.
Сыбгъыц џеижькәа
‘Ғышәшәахьеит.
Сажәхьеит...
Сыцсы зтысхыз,
Сыцсы змысхыз
Дынтәахьеит.
Дгъыл харакаҕ
Ишьтра мызуа
Дыҕиахьеит.
Уахь саныҕаз истынхаз,
Арахь санааиуаз
Исзынхаз,
Зегь еигәакьоуп,
Еиуатәуп,
Рымцахә ҕхәакаҕ
Еиҕакуп.
Зынза сқәыцшуп,
Са сзыкуп,
‘Ғыцны аныкәара
Саҕеуп.
Сынхоит адгъыл –
Зегь ҳафны,
Ғахьеибафо ҳчанчаны.
Сара издыруеит
Изыцсоу
Ацстазаара, знык

Иахтоу.
Ара сышәпылалоит
Сҫаны.
Зны – адгыл иақәлоу
Такәажәны.

Амш шкәәкәә ашәәх иацәхытцыз
Атцх акалт инылатәеит.
Ашьха рызқәә амра ихытцыз
Шьхыцны ашәт иагәылатәеит.
Ацәә интаҳаит икараха
Амшын атцых иахәләччоз.
Ишцанышәоз ианеизынха
Ахтысқәә амш иахәләцсоз.
Амра дардха ахыы зхахоз
Адгғыл қада араҳәыц кылдо,
Знапы иангылаз аарла иоахоз
Уа дырцылон апцхәызба ирымдо.
Ашәәпшь мақа дгғыл атцыхәан
Жәәан иазныжыны ацсы ахытцуан.
Амра ацсымтаз исаан цәыхан,
Мра мәала амза цәыртцуан.
Амши атцхи нас еизныжыны
Мазак рхәон рбызшәала.
Харт идгғылтәыз дгғыл ҳазныжыны
Еитацәыртцуан рыцсыпхала.

* * *

Сцəашыы сырцəеит, нас ҳаицəызит,
Нас ҳаипыртцит, ҳазшəида?
Сцəашыы аблыха сгəы итацсама,
Сгəатца ианфылаз ухъз аныцит.
Бла хəымгала сгəы итацшыда?
Дгьыл мазажəа зəыр ихəама?
Ацша гəрамга алымҳа итафу?
Азы анхытцуа ацан зыцəфашьаз
Ҳацсы азхыттра иалашəама?
Тцыс бызшəала цьара инафу,
Ихатцашьои ас заниашьаз?

Зацшь-икәара зыцқа тызтаз,
Азха җазгаз зымҗа цәкәла,
Арцыс нага итынчра ицәызгаз,
Дызқәыз имҗа дацәзырқәлаз,
Амра ччацшыла иаанызкылаз,
Лыхцәы кыларха лшыамхы иахысуа,
Цашьас иаури уи дызцылаз
Уа дшанхеит итыц дзахымсуа.
Ашьха ихалеит аеацә цшыхәырц,
Ацар рашәабжь ааныркылеит.
Лызхьамцш илгоз уи дафыхәарц,
Ажәа лнитцан дааникылеит.
Адгьыл гьежьюан уи дзықәгылаз,
Ажәак дашьтан ирымхәаңыз.
Лакә тыцхаума, мшәан, ицылаз?
Ас идгьылтәу уи димбаңызт.
Ишилиршаз гәамтазакәа,
Ишыамхы аирсит лапхьа дхырхәо.
Нас ашәымтак уи дымцшзакәа,
Леирыз даахеит азы дафырхәо.
Насыц тәыла сара иахтыгәлаз,
Лацшыцәгьамхарц сыбла хызҗон.
Азха тылтарц амҗа иқәлаз
Лынасыцаз ашәт еизызгон.

Сара сандэыкэлос ишахъан,
Сытх агэалақәа сшахъан.
Ацта рхыза ааимкъаны,
Ажәџан сатцацшуан сханы.
Аетцә утра сынтацшуан,
Ашәт игэылтцыз сафыџуан.
Арашьқәа рдәы иатцәахь сцаны,
Сәыхәа анахәта ахатцаны,
Икацсаанза срыхьзарц,
Аетцә цырақәа сыкәшәарц,
Жәџантәылака схы сырхон.
Сәыхәа сышьхәа насырбон.
Ацша сыцны са сахьцоз
Сызлацаша мџа сзырбоз.
Цәгъашәа исыцгъежъуан суахта.
Нарт Сасрыкәа ихатә,
Ацта шкәакәақәа еизганы,
Аџны шкәакәа катцаны
Истахын убра сынхарц,
Ажәџантәыла цқъа истцарц.
Аха иабакоу ара сынхон,
Адгъыл гәнаха сәанахәон.

* * *

Сычча сцәызгаз мазала,
Са уанызбо уезала.
Ас узшада умцаны,
Сыжәѡан аѡа уиетѡаны?
Сқәыцшра хамтас иузынхо,
Сыпхыз тәылаѣ узынхо?
Сухәоит, сымѡа наќ уанытц,
Ма са сышка умѡахытц.

* * *

Атцх пыткәыр еикәатцәа гәылтцын,
Ашәтыц шкәакәа амш ахшеит.
Ашьха рхынап амра цәыртцын,
Аццхь хьџежькәа ланатцеит.
Ацхыз иалтцыз игәырҕа ныхәа,
Аамтала акәзаргь ачча изхеит.
Мшык наскьаган даҕаакы хәа
Атцхи амши рхышәаҕ стәеит.
Узласафсыз иарбан мџалоу?
Уи сызгәамтакәа усыцәцеит.
Сушьтамлакәа сара стәала,
Схала мџакгы згарц сызбеит.

* * *

Ашьыжь шкәакәа анынаңха,
Аетдәакәа блит.
Аетдә рыцқәа рынарха
Жәәан бызшәак рөит.
Атқ ргәакга иаламзәз
Даңхьон рбызшәа.
Аңшшәы шкәакәа иаламзәз
Издыруада ртызшәа.
Тцых ныҕәак икарахаз
Амза наскыхан.
Ашаецдәа зыршанхаз
Ашьхарахь шахьан.

Иқәтәон қадғыл ғыхга ашыацқа,
Гәнаҳак қадын, ихъантан.
Ихәтәиҳәон уи Ацсыцқа,
Хәитағыхтәын, ус иахәтан.
Амға ихәтаз ҳахъаныцыз,
Хдынць иазишаз ханацәхьат.
Хныха мчыдан ҳахъапыртцыз,
Ҳахъалагаз уи хнацхарц,
Ицсы ҳақәтдан анкәа ҳғызхыз,
Уи дхарғашьарц ҳахъағыз,
Қадғыл гәнаҳа шәарта ҳхызхыз
Қазшаз имтан дахъзатцәыз,
Идғыл тыцқәа ара ихазныжъны
Ҳғиҳырц жәғанка зыцсы згаз,
Ибжъы шгозғы уи дааныжъны
Мға мыцқала зышьта згаз
Рымта гәнаҳа дғыл иазымкыз
Уи дхынҳәаанза ихазхеит.
Гәнаҳа мцажәлан дғыл ианымцыз
Хтәицәа ршыацқала ишәатәхеит.

* * *

Ихымкәазо илеиуан ақәа,
Азышътракәа иртытцуан азқәа,
Ашәтқәа рымаза ртәахуан,
Апыткәырқәа рҕы адыркуан.
Ғхәарак амоуп азыпшра,
Зеггы ирықәуп антәара.
Сара исықәлаз, исыцәцаз,
Аапын ашәтыц иацәкапсаз
Сыпхын баҳчаҕ исыкәшәон,
Нас хыцәпаратцас испон.
Уи гәыргынын ҳара ҳзы,
Сышәтқәа ирытцабон азы.
Ампахышьала сҕы сырбон,
Амза аҕапхәа сныхәа схәон.
Амца сатцхон ибылхәаз,
Амза сашьтан ианшахәаз.
Ашықәс ҕыцазтәи сыпхыз
Хастеит, ушьтақәа анысцәыз.
Дарбан седру сызнапхаз?
Маза испылаз сшигәапхаз.

АЖЫРНЫХЭА

Ажырныхээз Анцэа сихэон,
Амца ацрастцон ацэашы.
Ажырныхээз Анцэа сихэон,
Илацш хагымхарц Шьашэы.
Хызатцэ тамшэарц хадгьыл акэа
Агарашэа атаца илхэарц,
Уашхэа Мақьацсыс мхэакэа
Хамтак хажэлар рыцсы ргарц,
Хазқэу хадгьыл хаднакыло,
Гэнаха злахшэо мөа хирбарц,
Ацсны атырас уаха имгыло,
Уаридада цымтцэо ирхэарц.
«Лари, уаари, хзыри, чхэари»
Абырг иныхэацхьыз назарц,
Мци харами, нас барбари
Харцэыхьчахарц, ғамш аабарц..
Ажырныхээз Анцэа сихэон,
Амца ацрастцон ацэашы,
Ажырныхээз Анцэа сихэон,
Илацш хагымхарц Шьашэы.

* * *

Амца змыцѣа сакѣашѣан,
Сабылуан амѣеипш.
Амза хышѣашѣа сацташѣон,
Сеиѣахынхѣуан уатѣеипш.
Изхыоу схымларц ашыѣаѣа
Амѣаѣа еимаѣсон.
Издыруада дзымѣаѣа,
Сихызар хѣа снаскыон.
Дгыл атыхѣа дгылазшѣа
Ибжы харазан.
Ида цыхѣа сымамшѣа
Ипшаара саѣзан.
Издыруан исѣаалазыз
Апшаара, азыпшра,
Сѣыпшра ааѣын иалазыз
Сгѣы амѣаѣ абылра...

* * *

Атынчраҕе сҕыалан,
Атҕх салан,
Апшахәала сҕон сеимдо.
Сышьтаҕе апслымз
Еимапсо.
Ацәқәырп гәаан
Ицытәтәон,
Азы ахықәтоз
Сышьта нхон.
Тҕхы бызшәала
Амза ччон,
Ацҕа амшынгәаҕе
Ихнатон.
Ихәйтхәйтүаз мазала
Апша схәаақәа
Бала.
Баша сҕыашәымшьан,
Сзатәзам,
Схала апшахәа
Санзам.
Зегы сырнаалон
Оумашәа,
Истахәаназ рбызшәа.
Ара сҕҕан сша-шаны,
Сзынхәуеит аҕныҕа
Сеизганы.

* * *

Са санықәлаз ари адәы,
Исытан гәартәк аҳәатәы.
Зегь еибытан оумашәа,
Зегьы ирытан рбызшәа.
Зегь еиламларц урт еивган,
Акагьы авамхартә аган.
Бызшәак акәын са исыртқаз,
Иара убри акәын сызматәаз.
Дгьыли жәфани еимадан,
Цҳаражәхәара са срыбжьан.
Саргьы исытан напынтқак,
Дгьыл бызшәала – лахьынтқак.
Урт арака еихшатәын,
Дгьыли-жәфани ирызшатәын.
Абри амфәоуп са сызқәу,
Уафы изгәамтәзо сызфәу.

Изашои апстазаара абас цьюкы рзыхәа?
Ихаау абакоу? Изакөызеи? Изахьзуи?
Апстазаара ззашоу иабакоу иныхәа?
Цстазаарак нақәтцан ахә зшәатәуи?
Нтцәамтеи лагамтеи зеикәшәои цыаракны?
Абзиа – изкяәуи абас аҭхәара?:
Зыцәгья иаиааиз, згәатцә ицхьакны,
Дфырхатцоуп зхәахуа ирзыхгом дара.
Ачхара ззишаз ашьантца былүазар,
Амца анацрала акәиц анаҭшәа,
Бзиа затәоушьаз ацәгья уиркуазар,
Абзиа уны азы иат хәа дарбан изхәа?
Ачхара иаргәашаз иарбан, нас, иибаз,
Ажәлар ирхәеит хәа иахьанзагь даҭуп.
Ашоуп апстазаара усқан иацәигаз,
Абзиа зүтазгьы абзиа ицәгатәуп.
Лагамтак рымоуп ацәгьягь абзиагь,
Нтцәамта змоуша лагамта калом.
Иабакоу, иахзеипшуп ҳарамгьы уи қыиагь,
Рыџбагь еицымкәа џрапагь үзцом.

* * *

Амш сымпытџкъан ианыџеы,
Уи аџеыхақәа сыџәшәон.
Мраташәарахь саныџшы,
Амра хыџаџшыаа җашәон.
Зи-мҗеи еиқәызтәоз ахы-џшыа,
Ажәфәан инатҗатәан ашыа,
Агәыҗра мчыдақәа ркәалзы –
Амра – нзаалон азы.
Наџ иашәыхны амш атҗкы,
Иҗозшәа ҳазегы ххатҗкы,
Адгыыл иқәыршан ахызы,
Амра нзаалон азы...
Амра ахыыматәа былны,
Атҗх иаџылон имзаны.
Мрак ангылоз, җәк җашәон.
Амш аџеыхақәа сыџәшәон.

* * *

Аапын скъалан сацнаскъазаап,
Сеитахынхәуаз цышыаны.
Ашәтыц кәашқәа срыцкацсазаап,
Амра саблыр хәа сшәаны.
Адгьыл акәа мазак тызгеит,
Қәра наззымхаз сахъзаны.
Азын ацштәы шкәакәа ацәызгеит,
Сыхцәы ашәуаназ мазаны.
Абгъыц җеижьқәа рыцхны инсыжыит,
Сыхәда иахастарц санажәлак.
Срашы адәы иатцәеи еиусыжыит,
Изыхәтоу дақәтәарц данилак.

Аамта сапысны сцап хәа сшафыз,
Аамтоуп исазхәаз иара аиха сшажәыз.
Иацакәын схәычра ашта сыхәмаруа сантаз,
Аапын наскъазгарц цхнынза сызцаз.
Тагалан агәашәаф сышгылаз саапшит,
Сызынра шкәакәагь агәашәқәа асыртит.
Урт зегь еицылар еинышәоз цышьаны
Сышгәыгуаз аамта иагеит ишаны.
Аидара сызтазгы ласызшәа снарбон,
Ашьха катәарахь снаскъарцгы сызбон.
Аамта сызламзаз сабон оумашәа,
Амџа санхалеит, санфыха, саншәа.
Апстазаара усқан цыит канатцон,
Сзеикануаз абаказ, быбыцны сабон...
Аамта сапысны сцап хәа сшафыз,
Аамтоуп исазхәаз иара аиха сшажәыз.

АПСРА ДЕИХАУП АФЫРХАТЦА

Ам. Берзения игдалашаара иазыскуеит

Ацсра иеихау афырхатца,
Ибака ыыран уанызар,
Ма убаканы аыра унызар...
Адгыл ажәла зқәымиаауаз
Нышәуп, узламардозеи,
Блыроуп, иутынхозеи?!
Акамақәа анеиҕакшо
Цсрамкәа, ҕиаразар,
Адгыл насыцны иазшазар...
Агәеилга, дыччарцаз ибароуп
Агәыргъаз ишгәыргъо,
Ианыкоу узеигәыргъо...
Агәырҕа ацшшәы умбозаргъы
Цштәыла еиқәароуп,
Ихъантазаргъы уацәцароуп.
Илашоу зегъ хақәитрам,
Азқәа зегъ цәқәырцома,
Ацәқәырц амшын танарбома...
Ацсра деихауп афырхатца,
Ишьтанеиуагъ дирцхашьом.
Ихъз ацсәәха изырхәашьзом...
Ацсра деихауп афырхатца!

* * *

Уара уажәа, сыңсы җызхуаз,
Уара уҗымтра, сыңсы схызхуаз,
Ушьтра ацәызра – агәырџа,
Узбахә сцәызгаз – аңшаџа.
Сыҗәә акәицқәа иҗәәахаз,
Ухъз сгәатцаҗ итахаз,
Амца рхылтыр сызбылуаз,
Насың тәылак зышә акуаз...
Бырфын хаҗрала иҗәхәаз,
Сқәыңшра амтәыжәџақәа иңтәаз.
Ааңын иаңцаз са сҗара,
Зегь науқәстҗеит уара...
Ех, дабақаз уи иаңсаз,
Агәағ сымоуп сгәы сызжъаз.

* * *

Амца шкәакәа,
Амза шкәакәа,
Аапын шкәакәа,
Са сзыкы.
Ашәтыц шкәакәа,
Амш шкәакәа,
Ахцәы шкәакәа,
Са сразкы.
Апра шкәакәа,
Касы шкәакәа,
Жәымта шкәакәа
Са суатцәы.
Адгыл шкәакәа
Старшәуп акәа,
Мышкы исхьызшыа
Нас атцәы.

* * *

Адгъыл иакѣашѣоз арыц,
Амца иалашѣаз акѣиц,
Цшаашъа змоуз са суахта,
Зыхгъы зцѣызхъоу са схѣта,
Ашьха икѣхаз акацкац
Сашѣеи сгѣытцхеи еилнаргап.
Ацша бжъыда макъазоу,
Маза сгѣыгракѣа змадоу,
Аршѣаа иасыр, сышѣбалап,
Атцла абгъыцкѣа ышѣшѣалап.
Ацсра амтѣыжѣѣакѣа цытѣѣтѣап,
Сара сылагъ ацсра нтѣап.

АНАСЫПДА ИНАСЫП

Анасыпда инасып,
Иаргъа нап ианзалоз...
Анасыпда инасып,
Иашта лаша ианталоз,
Адэы какач чыграқэа
Ашыжь шэапшь згэйтцапхоз,
Абла иатца гэыграқэа
Мшы лашаны иззылпхоз
Дақэшэомызт рпылашьа,
Иашта тцеида иқәирхон,
Уатцэтәи имш еиқәылашьца
Псытәхәа датәхәан иқәирбон.

* * *

Амра шыбжьон иташэон,
Амш амтэыжэақәа пытэтэон.
Амца ацрасны амшын былуан,
Азқәа ашбарфашқәа рташэын,
Ашьха ашәеиқәатәа ашэын.
Ажәџан аеттә ағышәшэон,
Рыдгыл акәа инташэон.
Апсыцқьақәа ара икәалзын,
Ртәыла гәакьа шытых иркын
Адгыл иамаз Адоуха
Шьтытцит, иеипшны Аеырха.
Хаитагәеитеит ҳа ҳазшаз,
Апсуа итәылағ хьзы изыргаз.
Амра ахьырхьыр иччеит,
Амш амтэыжэақәаг акьеит.
Амца аныцәа амшын еисуан,
Ан агара лыртцысуан.

* * *

Ашәтқәа шкәакәан сынтәа ишәтуаз,
Амца шкәакәан сызбылуаз.
Ахцәы шкәакәа иаиркуан,
Сыцсы атыѳраѳ итәахуан.
Амшын ацәқәырц сызнапхоз,
Анкъа сѳызара згәапхоз
Уажә исхыччон итәаны,
Ихьсызхымгоз гәынганы.
Аамта цхызкеипш ицахъан,
Ашәт еипш ҳамаза ххәахъан.
Цстазаарак зықәтатәхаз,
Шықәсы ѳажәа ирыххатәхаз.
Амца ґыцхон, агәқәа блын,
Гәыгра цәымзак цъара иаркын...
Цша хаак асыргы сацәшәон,
Ахцәы шкәакәа сныжьны дцон.

* * *

Амш штцәуоз иғъазкит,
Иаргъ са сеипш имышьтакит.
Аамта хҕыхга зегъ зуанто,
Маза ахьтаршәу зегъ збо,
Амра ахьы шәахәа шыышыуа
Ажәџан саркьа хазтацшуа
Ацта рхыза неимкьаны,
Иаацәырнагеит шыыбжьацны.
Ацша хага кәаратца
Ицҳаражәхәан знык ианца,
Хьаак амцан итәатәхон,
Амш тәыуа са исзынхон.

* * *

Аамта акәалап хәыч сынтаршәны стәахын,
Сзынзалоз дунеикгы апшәымас сахын.
Схы акәын сызиааиуаз, блачыцны исыхьчон.
Доуха мчык исиааиуаз ашәакгы снархәон.
Аетдә хьыршазла сдунеи хәыч кәабан,
Мзышәа-лапшыцәгъа илапш сацәган.
Хьныкәа, аеыф-чкәын, ибжы саҳахьан,
Ибла гызмалқәагъ зны сдыршәахьан.
Аххьа мфә чапырхәа данызлан дсыцәцеит,
Шәиу, ныхәоу сыздырам, ихәамтагъ сыхьзеит.

АБЗИАБАРА ААМТА

Адгбыл аеыртлан ишьтоуп,
Аадын мыргәырғагь ахоуп.

Ашәтқәа, изыпсахыз асы,
Амахәқәа ирґоуп ирхыиссы.

Аеышькыл иангылан ицоит,
Амзаґа жәџан еиџнашоит.

Аҳауа зызымкуп цәґбаза,
Ацшалас, ухатцоуп, уахьза.

Апыткәырқәа аҳауаґ иччоит,
Азаза цәыкәбарқәа кәтәоит.

Уанза са стдыс хәыч сзыхьчоз
Аадын игәастеит ишшәоз.

Атцхқәа ишьтырхит са сгәаґ,
Җаимаггы ґыцхеит еиґах.

Аадын исшәызтґаз зкәымжәы,
Исыҳәон, – ашәа ссирк ҳазџы.

Рыжәтәны сашьуан сара нтґәа.
Абзиабара иаамтоуп рацәа!

Адгьыл сыфны акэын, иргылан са сзы.
Апстхэақәа лакэын, ирхан са сыңсы.
Шәаңшыи мрахәагеи сырблырцаз ишон.
Ацәқәырцеи цслымзи схәаақәа ршон.
Ажәа гәығәкааган, сашьуан еихаггы,
Исцәызхьан агәыцра, исцәызхьан сыхггы.
Стыңггы сыцәфашьеит санықәха агәы,
Сашәа гәығәкаагагь хыфуам са схәы.
Сыбла затә, сиетә кыдшәан италт.
Иблыз сгәы ашьтақәа ажәфан ианхалт.
Адгьыл сацәызит, ажәфанггы убас,
Сзишаз сыздыруам, сызшада, мшәан, цас.
Апша лас амтәыжәфақәа срыхәон уажәы,
Аапын иацәызгарц ашәтқәа ркәымжәы.
Апхызқәа рдунеиахь агәашәқәа асыртуан,
Стыңггы сыркаарцаз ғыцны сиуан.

* * *

Ари адгъыл санапыртцуа,
Аетцә рыцқәа сыкәшәалоит.
Ари адгъыл санапыртцуа,
Амза шаша сыхьчалоит.
Бырлаш саркъа, жәџан сынхартә,
Апцә ихырџар еимсырploит.
Цъанат тәыла, цсыцқәа-тәартә,
Ашәтыц кәашқәа ластцалоит,
Амырхәага аххәла еибыстоит,
Дгъыл исзаламгаз сытқы.
Жәџан бызшәала ашәак ацыстцойт,
Ажә сатәазшьаз ицқы.
Хазшаз сыхәап сыгәра игозар,
Сара сзы акәым, шәара шәзы.
Хазтцоу агәнаха хиршәозар,
Сыцсы азхарцаз уажәазы.

* * *

Асы шкәакәа, ахәаса шкәакәа,
Амахә иалышәшәа икацсон.
Аацын шкәакәа, разкы шкәакәа,
Мазак исымхәоз снархәон.
Ссаркыа хышәаҕ амахә шкәакәа
Разкы шкәакәа дтыхны ицон.
Амахә шкәакәа агәра мгакәа
Разкы шкәакәа сичацшьон.
Аацын амахә-иатцәа шкәакәан,
Ашәтыц шкәакәа ашьац хнафон.
Истаз аацын насыц шкәакәан,
Насыц шкәакәа сичацшьон.

* * *

Еинымшәоз еиышәон,
Зи-мцей еиқәтәан.
Еинымшәоз еиышәон,
Тҕхи-мши еишьтан.
Ацәқәырпақәа зымхарц,
Ишықәпац икәпон.
Ағба шыта нымхарц,
Ацәқәырц ихнафон.
Ашьхақәа ргәалақәа
Рхәарцаз ишлон.
Арџаш еишьталақәа
Цсра-зра еихон.
Аехәа мца ҕымцәақәа
Цсы-цқьала еиқәтәан.
Ахьчацәа гәымшәақәа
Бакакаҕе еизган.

* * *

Җажәа шықәса бзиа узбон,
Смаацсазеит.
Җажәа шықәса бзиа узбон,
Смышлазеит.
Җажәа шықәса ааңын стан,
Исзымхәазеит.
Җажәа шықәса сгәы амца ацран,
Сазымбылзеит.
Ахра шкәакәа хырхәалон
Сычхараз.
Апқа мҗасқәа срышьталон
Уңшаараз.
Ашәт азазеипш сакәабон
Сылағырз.
Амш мышьтацәгьагь салазон
Салазырц.
Амҗа еихысағ сыңшаатәын
Усышьтамлеит.
Аныха амта иацәшәатәын,
Уамтәалеит...

* * *

Амца акәицқәа сгәы итацсеит,
Ирбылзархәагы сацәшәеит.
Дгьыл ґатцакоуп исзынха,
Саацын, уашәақәа сзырха...

* * *

Абла қаруа иатқәа-шкәакәа
Сызжәыз аапын стыркәкәаны.
Ғаанбзиала, Ажәтцыс шкәакәа,
Сашта италаз ипырны.
Дәғазныкғы Анцәа ихамтаз
Саңызгалаз мыш-лашак.
Апыткәыр, иччаз шыжъ-ашамтаз,
Сгәатца итазыпсаз мазак.
Сзыршәаз адыд хы-камч ныкәа,
Зхы мацәыс мака зкәыршаз.
Ғуағ-еыжәла Нарт Сасрыкәа,
Сымцахә иатәхәан еикәзырхаз.
Ашәа сғызхыз сөызга гәакәа,
Насып гәара стазырпшыз.
Сгәы мтазырсыз арцыс пагәа,
Шықәса ғажәа сыззыпшыз...
Сыргахәан ара сызнымхо,
Сығешәан ашәтеипш скашәахәан.
Сашәагә сажәагә ушьта исзымхо,
Ацәымза иблыз еипш сынтәахәан.

Сымшқәа рдақъа уи абгъыц хәыц
Ашьыжь аасыртуан.
Сыхъчаџ, сџыза стџыс чырчыр хәыц
Сызцапшьџозгъы шыта игъазкуан.
Ажџџан саркъал исхакнаҳаз
Саркъал бжъыла саанарпшуан.
Изуз сеидру иарбан гәнаҳаз,
Хџыхгас сџәа-цәашь насыркуан.
Сымра, сџыхџы жџџан атџкараџ
Бџџзар бааи хәа исзыпшын
Сымџаныфа азы злагараџ
Алу аџгъежьра иаџын.
Аџџәырџақәа сзыжьжьџоз гаран,
Рнапы снықәтџан сдыртџысуан.
Арџаш ақәџара иаркаран
Ашәах напала саанарпшуан.
Пџџазаарак збызшәа сзымтџаз,
Аџџтаа игъежь сынташџон.
Атџх еиқәара амхәыр знитџаз,
Акасы еиқәара сханарџон.
Срыџҳазшьџозгъы џџара азә дықан,
Инапы сзиқъон сымхәаеырџ.
Зрашь-хәа иақәтәаз са дысзықан,
Агъежь џиқон сымџа атырџ.

Тыша тдаулан ацстазаара збон,
Амѡакѡа инагаз ахықѡаѣ интѡон.
Агѡашѡқѡа сырталон, сыртытцуан маза,
Сышыта рымбарцаз схынхѡыхуан сыгеа.
Сдѡы иатѡѡа шыацраѣ мѡак убазом,
Уахъ изыхѡтамгы ишыта изгазом.
Арашь кыркыруеит, аѣыѡ-чкѡын дыцшуп.
Азы иатѡѡа дзырыр, адѡы иатѡѡа мшуп.
Урызго ацха агѡтатѡѡа цѡѡахъеит,
Апан узырбозгы азы дагахъеит.
Апсызқѡа еилалоит, еилытцуеит тѡака,
Аѣыѡ-чкѡын иѡызцѡа изѣыртцуеит: «цѡхъака!».
Ихышхытѡан инеиуа азиас цѡакуеит,
Адѡы иатѡѡа каршѡра арашьқѡа азгѡыкуеит.
Сахъак атыцан ѣа сахъак иуан,
Аѣыѡ-чкѡын дгѡѡтеиуа апан ицшаауан.

АНАЦЬАЛБЕИТ!..

Ацта иафьтцшәар алағырз,
Цсра-зра-цәыуа халамзырц,
Хашьтақәа сырхыцшылон,
Лабжышк саркьан саныцшылон...
Ицрит сылацш дгьыл иазымкыз,
Арашь хәынча ҳапы изтымтцыз,
Икьыркьыруа абжы аафуан,
Уи саркьалны ажәфан афуан.
Хатца гәымшәак арашь ибжяхуан,
Цыр цахала апрыцәқәа ицахуан.
Азынцьырқәа ахьеора иақәытцуам,
Алахәажәқәа жәфан ихытцуам.
Шьала иеаххыз адгьыл хзымхо,
Хашта-хгәарае тынч хазнымхо,
Ашьха гәымшәақәа зшахату,
Иарбан гәнаха шәатәу ихаду,
Анацьалбеит?! Схәахуан.
Имшәоз сылацш ажәфан ахәуан,
Арашь иақәтәаз деитацшыхәуан,
Атырас ажәла Ацсны ианыхуа.
Дгьыли-жәфани ирмацәысуан,
Уи днасыцны хгәы дакьысуан.
Анашана саркьа шызбоз,
Деитасцәызит рашыла избоз.
Ишьтыбжь цәгьан дахьцоз храгәыла,
Шәартак ыкоума Ацсынтәыла,
Анацьалбеит?! Схәахуан.
Ацта хытцуан жәфан еилгахуан,
Агарашәагь еитагахуан.
Анацьалбеит... схәахуан.

* * *

Адыд иеипшыз сгәы абжы,
Сзырҕыхоз.
Амра ашәахәа ес-шьыжыы
Сызҕыхәоз.
Сыпстазаара абҕыц даҕыа,
Сзынзалоз,
Са сызқәымзас адгыл кыаҕыа,
Зыкәа сталоз: –
Сыпсы иаҕыхәан исцәыбналаз
Дызбарыма?
Ахәрыбҕыц са сгәы ахәра ианхалаз
Арҕыарыма?
Аамта ҕы-ццышә са сзыркараз
Сахьзарыма?
Апстазаара хәтала исзалаз
Сызгарыма?

Сымтцэыжѳа насшэыстѳан, жѳангэыла сыприт.
Цацхала ачарахэа жѳан-гэашэ асыртит.
Нцэахшара лашара дысцылеит тыцхак,
Ашта даатытдын нашана хтынрак.
Ашэтқэа ирылхыз атқы ссир лшэын,
Лыхэда гэыргынтѳас ирыцхны ихшыын.
Амацэыс иалхыз лхцэпара сѳаччон,
Идгылтэыз тыцхамызт, сымѳашьартэ избон.
Харантэи аетцэ рхъеиѳбжьқэа гон,
Саркыа цыоухарны ахъзеипш икацсон.
Хъзымѳала дааиуан са сышқа атыцха,
Сшанхатцэкъан саангылеит, адсшэа ансаха.
Жѳан хтыфра сталеит, жѳангэашэ атын,
Жѳан тыцха шана уа дысзыцшын.
Сахьылгоз сыздыруам, слыццон дахьцоз,
Дшэартан дызбомызт са сыбызшэа зхэоз.

* * *

Аеурақәа анахәтақәа рхаршәуп,
Аеурақәа цышәара иргоит.
Адәеиужь уарҳал-иатцәа икаршәу
Аеурақәа ицыхха ирыцкьоит.
Анахәта хақәитрак зхәынчаз
Агәадоуп аеурақәа ирхоу.
Зхақәитра ацәызра ианымшәаз
Ргәыжәлоуп адәеиужь иахгоу.

АЗЫЦШРА

Амш затцэын, сара сазэын.
Аапын пхызын, ашэтқәа ирдэын.
Ёазнык шыжыын, еиґа сыпшыын.
Аґарда шкәакәа жәґан ихшыын.
Апша уааран, еиґа уаауан,
Ёазнык сыпсуан, еиґа сиуан,
Апсра нтцәахьан, хара сцахьан.
Ажәак хәатэын, шыоуки ирхәахьан.
Азыпшра, азыпшра... Ицәгьан, ицәгьан.
Сыгәгы ґацэын, затцәран, затцәран...

РЫЛЦХА ХАЦУП

Ашьха рика шьантца шэыгэра,
Акацкапкэа рашэа зёоу,
Ашьауардын зхафо цшыхэра,
Ақәасаб ашьтақәа зығгоу,
Ахьытәцара саркьал кнаҳа,
Хдоуха абжы маза зырго,
Хацэызыхьчо адгьыл гәнаҳа,
Цәа-цәашь ныхәа наҳахго,
Изёыкьасо злағырз рөашкәа,
Хахьша-мышьша зегь зызәзәо,
Рылцха ҳацуп хтарца кәашкәа,
Хахра ныхақәа, хзыхьчо.

* * *

Снеиуан сшыаҕаҕаа ҕхъазо,
Сыҕсы ахькаршәыз сахҕыашо.
Амҕа иҕыцугы збазом,
Сышыта ажәытәаҕ инхазом.
Ҙхыцәа сыцәон, нас сааҕсар,
Амҕа сықәлон знык ишар.
Шьхыцны снакәашәон абҕыц,
Ашәт агәала сыртытырц.
Зыцәа цсы-цәа нас сынтәон,
Сыҕсгы жәфан ахь исыцәон.

* * *

Ҳайқәымшәазо җәара акала,
Уаҳа налымшо гәырҗала
Сгәы хыхәхәо исыртәын,
Ҳазмарамыз уск ҳағын.
Аңша тәартә дгьыл атдыхәа
Уанза снейртә иоурым җсихәа,
Нас, закәызеи сызшьаҳаз,
Сыхъз рхәозшәаггы сзырҳаз?
Амца мыцәа зык накъысыр,
Аңша лымҳа инташәкәон,
Гәырҗа зымтәа сгәатца итытдыр,
Зи-мҗеи зеинымшәо инхон.

* * *

Пша-цәа сыцәоуп, змыцәа,
Атх акәа сталеит.
Сажьарц, атых җырцәа
Канатдан, җаинаалеит.
Псыла сатәхәан, сыцәа,
Иахымаара ибналеит.
Тҗи мши схәаа нымтәа
Аткы еикәатцәагь анаалеит,
Еиошан сытдых җыцъара,
Шака ныстцыз зхәодаз.
Сашьуан атых җыцъара,
Пхыз тәылаҗ инходаз.
Зыцәа сыцәар ныхәан,
Җатахьяк сыхнажьуан.
Аныхәао усқан дзыхәаз
Иныхәапхьыз сыннажьуан.
Пшацәа, зыцәа сыцәоуп,
Агәнаҗа рацәазаап.
Аныхәао саткыс ддырцәоуп –
Бзиарак иазхәазааит!

* * *

Амшқәа аныпрааит снапсыргәытца,
Урт аамтала иахтан.
Анцәа Дузза хышьаргәытца
Иҳаимтаз аамта цшьан.
Ҳаилазон, ҳаиламзар акәын,
Еиқәатцәа шкәакәала ххырчан.
Ҳзанашьаз ари адгьыл лакәын,
Лакә ныртцәашьала ҳныртцәан.
Ҳлакә антцәамта зны илагамтан,
Нтцәара ақәзамызт ихәатәыз.
Зымшқәа нымтцәаз азәы ихәамтан
Зегьы иаҳзишеит рххатәыс.

* * *

Зымш нтцәаз иоуп инзыртцәаз.
Иаамта изымхазеит интцәаз.
Иихәоз ныжыны, аҳәатәы игеит,
Иара убриалагь ихәатәы ихәеит.

* * *

Ацәа хтаскит ианҕыхатәыз,
Ацәеи сареи еиҕыхатәыс
Изҳауз сеидру, ҳаилазом.
Ацша ҳгарагъ артцызом.
Атцхи амши еилҳаргар,
Атцхаҕ ацәара ҳахьзар,
Пхыз дунеикаҕ ҳаикәшәарын,
Нырцәи-аарцәи ҳәа иаҳшарын.
Ацхыз лакәқәа ртыпцха,
Ҳа ҳашнеиуаз анлаҳа,
Пхыз фатәыла ҳхәы калтцап,
Ацхыз тәылаҕ ҳацсы ҳшьап.

* * *

Амра иашəнахын атқы,
Иакəшан, ицозшəа ххатқы,
Амшынгəы аетаршəны изсон.
Амш анапкəашкəагь акьон.
Ажəџан агəатца былны,
Аетцə зыркəикəа цшааны,
Атцх мажажəа рхəаларц,
Ацхызкəа рдунеи рцацшьаларц,
Шьыжынза абзиараз хəаны,
Иахдыртцит иахьакгьы хжьаны.

* * *

Чыри-чыри, чак-чак,
Адсаа ирымоузеи иахьяк?!
Амахэ иқэтэан ихэацэоит
Ех, саҕамыз ишэахэоит.
Ашэтқэа ирылшэшэон асы
Ааңын атцлақэа ркасы.
Адша ахагара ззаауаз,
Иамбеит ааңын анаауаз.
Амра зхы лабжыш кацсоз,
Азаза еимхэыц хэыцқэа зыкэшэоз,
Аччацшь иаршанхон зеггы
Адсаатэ ашэақэа зхэоггы.

* * *

Н-хца, Н-лыпца
Лашарак акуп.
Мза лаша, мза лыпча,
Жәѡангәәҝ иаркуп.
Дгьыл напца, жәѡан цапца,
Пца ныѡә тәазом.
Мза лпца, мра лыпча,
Н-хца ршазом.
Ахәамта рыпсахзом,
Изхәазгьы дахьхәзом.
Ишьтақәа аннахзом,
Ицазгьы дхынхәзом.
Шьха лыпча, хра лыпча
Н-хца, ргәатцәа.
Мра лыпча,
Мза лыпча
Н-хца рцацәа.

* * *

Амца сығеҳәасын, акәиц хәыч згеит.
Акәиц хәыч санатәхәа амцабз ахшеит,
Амцабз сыцрасын амцае сбылуан,
Зи мцей еинымшәарц азатдан сиуан.
Ахрақәа иргәылкьаз, ашәах рҕачы,
Арҕашқәа среипшын, искьон аҕамчы,
Амахәқәа еинызкьоз аңшалас саңәшәон,
Зи-мцей рыбжьара аңшалас наңхон.
Зычхара зкәашрахаз ашьхақәа цшын,
Зи-мцей идырқаран игәрымуан амшын.
Акәиц хәыч иахылтдыз агәәкҕра хазхон,
Зи-мцей еинышәар, хара зегь хҕтахон.

* * *

Уцсы алцха ситарц сихэон Анцэа.
Уцсы алцха сзымхеит, усяаиит рацэа,
Сыцсы акэын сызкэитыз, иустан иугеит,
Сыцсытцэкэа ушацсамыз сагхан избеит.
Сызнымшэоз сдунеи лашэ агэала рацэоуп,
Ифымцэаац акэиц хэыч сыцсала ифэхэоуп.
Амфа уадафуп сызнымсыц, избоит,
Ифымцэац са скэиц хэыч макэана сарцхоит.

ЦАСХЭА

Цасхэагь сыказ уара узыхэа,
Цасхэагь бзиа узбалап.
Маза исышьтоу ицас азыхэа,
Цасхэа угэатцае сынхалап.
Мши-тхи-лагырзи еиныршэан
Хамтас ашөт еипш иусырклап.
Цасхэа, иамуит уаха усцыршэан,
Маза схышэае уаслап.
Ацша цасхэа исахөйтхөйтлап,
Амра хьөежь-шөахэа ыыплап.
Саацын тэылае ушьта нсыжылап,
Сыдгыл тэарта сыцшаалап.
Ашөт иаөытцшөаз заза кэапны
Ашьац иатцэарае скашөалап.
Ашөткэа ангөылтцуа аацын сацны
Цасхэа убахчае сназалап.
Иузынсыжып сгэамца кэиц хөыч,
Уи сдоуха-цкэа ацсы ахоуп.
Иузгэатар, сдунеи тэыц хөыч
Ахьтэы цацха уа уөы ишьтоуп.
Ари атэылае цасхэа сыкан,
Цасхэа исыман напынтцак.
Маза исышьтаз цыара азө дыкан,
Цасхэа исзишаз лахьынтцак.
Уара ушьта цасхэа схызааит,
Цасхэагь бзиа узбалап.
Маза исышьтоу ус дыцшызааит,
Өыц дунеикае хаикөшөалап.

* * *

Мшы лаша лашаран,
Тҫхы лашыца лашыцан.
Дәы-иатцәа дәы ркаран,
Зы-иатцәа хәашыцәан.
Пҫша мҫасгы, пҫша гәара
Изтамгыло игъазкхъан.
Мҫасҫык ибла хызкхъаз
Пҫшзаракаҫ сынхон.
Зыжәҫан саркыа пызехъаз
Рыбжь иатцәак кацхон.
Ашамтаз урт наскыаган
Ашаецәа тахон.
Мра лаша мыш шара
Дгыл цацха анартуан.
Мра шәахәа хыцә пара
Дгыл тыцха дгәыкуан.
Ҳгара зегь ҳзынзалоз
Адгыл ду гьежыуан.

ТАГАЛАН...

Сыхь кацса,
Сыгә тацса,
Тагалан мѳас,
Камч ѳеижь,
Сыхьтәы шыкыл,
Сеылас гәрада,
Насыц гара
Угаразтада!?
Аетдә ацшшәы,
Саацын аччацшь,
Ацхын иалга
Игъыч изгада!?
Нырцә агара,
Аарцә агәара,
Сыцс апара,
Сыцс ацара,
Нтәашья змоуз
Абас мацара...
Аацын, ацхын,
Нас тагалан...
Адәы сықәзырхаз
Сыркъалан,
Тагалан, тагалан...

СГӘЫ АБЫЗШӘА

Сгәы аңеыхақәа срылахеит...
Сгәы аңеыхақәа сылахеит.
Ныхәа ґыхган сныхәалап,
Зегь зымчугьы сихәалап
Сгәы аңеыхақәа срылигарц,
Сгәы аңеыхақәа сылигарц,
Сымґа зымха нымтәаларц,
Сьдгьыл уаара снықәаларц,
Са сгәы абызшәа сашьтамларц,
«Сыңсы ґых» хәа исышьтамларц,
Снеилап снеира шәартамкәа,
Сьгеҳәа кәиц хәыч сашьтамкәа.
Сан лыңсыбаґ саңәажәап,
Ла лбызшәалагь слаңәажәап.
Уи раңәазшьо дыкамкәа,
Сьдгьыл цыңәгьа дықәмкәа,
Ныхәа ґыхган сныхәалап,
Зегь зымчугьы сихәалап,
Асаркьал бжьы дагәамхарц,
Уи заҳашагь дагымхарц.
Аныхәа ґыхга еитасхәалап,
Шәыкәа-шәмагьра итасхәалап.

* * *

Амца мцамхеит сыҭеҳәатәан,
Амра мрамхеит исхацхан.
Ашәт иҭысхыз мыркацбуп.
Сымшгьы атәуара иаҭуп.
Сыцсы тыпрааит знык ианшьа.
Снышәнап итцаз ахацшьа.
Зыбла тызхыз сан дыцшын,
Уи ашәеикәатцәагь лшәын.
Агарашәа мыткәма лхәон,
Сыцсы штазгьы сылцәабон.
Сан илзымдырзо саниз,
Адгьыл сықәлеит са сызтәыз.
Шаҭа ныстцшазгьы цхьазан,
Саниз ашықәсгьы мазан.
Маза исытан ахәатәы,
Мәак сызнылашаз, са стәы.
Ахатца-ихатца мазала
Исеихәон, – бымәала бцала!
Уи зегь реиха игәра згон,
Маза бла хаала сихьчон.

Амахә иаҕаз абҕыц сеипшын,
Апша анаслак итцысуаз.
Амахә иағшәаз абҕыц сеипшын,
Апша анаслак иацәыцсуаз.
Ажәфан иалшәаз ацәыкәбар еипш
Адгьыл акәа сынтәтәон.
Ажәфан иалшәаз ацәыкәбар еипш
Дгьыл лағырзны сынкатәон.
Амца саларшәын акәиц еипш,
Блын шытахь шәымтак ихәахоз,
Амахә садиаахьан ақәыц еипш,
Ашәтыц апшзара еикәзырхоз.
Арҕаш иатқьаз ашәах шкәакәа
Зны ацпхь цырақәа сыкәшәон.
Анду змыцәа насыц шкәакәа
Лматә игарашәа слырхәон.
Азыркәи еипш мцак сыцрасуан,
Нарха змамыз ҕыцәон нас.
Сыцстазаара цасхәа имҕасуан,
Саргы сыҕуа сашьтан цас.

* * *

Адунеи ду еикәшон, игъежъуан,
Хусқәа ҳархымзат ҳажәуан.
Иаҳзымхәеит аамтала ихәатәыз,
Игәамтакәа ҳаҗсит ҳазтәыз.
Ашамта ҳапылеит тдыхны,
Хашта ҳазтымтцит хшәаны,
Агъежъ гъежъуан ишгъежъыц,
Иахтәызгъы ҳатан ҳмажәырц.
Ҳажәра җаран изымшьуаз.
Агарашәа агара ахьтысуаз,
Адунеи ду ҳазтааз ҳаиқәных
Иҳарҗашьарц ҳаҗын атоурых.
Икәнаҳшьазшәа ҳахъз ҳамхәеит,
Ахъзқәа шыршьоз иаҳшьеит.
Зегъ реиҳа саркьалны ҳзыхьчоз
Ҳабызшәа ҳныжьны ианцоз
Ишгәыхьызгъы гәыхьс ихамшьеит,
Иҳанамхаз гәнаҳан иаҳшәеит.

АЧЧАЦШЬ

Ацша амтцәыжәѡа птцәеит, иажәызаап,
Шаѡа ахытѡагы сѡызхәазом.
Амрагы пхәызбак илзыпшызаап,
Жәѡангәы ианхало иццакзом.
Ахахә кәашкәа азыша иаблын,
Ишьыркыцхеит чхара зтоу.
Хымха-цъымшьа ниас пташкәа
Ркасы рхаршәын Цакъазтоу.
Згәы тамгыло арѡаш цанда
Чхашъа змамыз иархәацәон.
Аѡамчы аѡъашъа знык истцанда
Ахәозшәа ацакъ илбааѡьон.
Ацәкәырп ааиуан аѡәара гәйдкыл,
Псраки псраки неихтынто.
– Сыпсы рцәызгеит, ушьта судкыл, –
Апсра инамташәон иччо.

Ихьыршазуп ихьыршаз ари азыхь,
Пшъара згымхаз еикэзыртэаша ҳара ҳгәыхь.
Ипшъаз иахшъарц, аха иахзымшъаз, ихацәцаз,
Ҳахәшәыц ҫыхга, нарха еитцыхга, иахцәынтәаз,
Мчыла ианнагоу, бжыла иандагәоу ҳсаркьал кнаҳа,
Ҳамч мырхакәа ихамбазакәа абз анкаҳа,
Ҳазтаҳыда, нас шәирами ҳара ҳқәашь,
Амҫагь кьалап, ашьта анбалап ҳара ҳрашь.
Апшқа дтәыуап амц дахьахжьо гәынганы,
Иаамтазамкәа ақәыпш быргтцас дышланы,
Инамзаша апхызқәа ртәыла ҳазынхашт,
Доуха зцәызыз доуха зыхьгы ҳацәтабашт.
Ускан цәызда мҫак ҳанылан ҳапшаалап,
Кәиц зытнымхаз ахәа хьшәашәа ҳартытлап.
Ҳарт ҳаитымхап, ҳадгьыл тәымхап ҳазқәынхо,
Амш ашароуп, ақә лашароуп ҳаикэзырхо.

Иразын цырақәан илеиуан ақәа,
Адгьыл агәеисыбжь еиқәтәон ианыхкәа.
Атцх ҟеиқәатцәа изжәыз сашьын,
Исшәысхыз матәак еипш схышәаҟ ихшьын.
Еилалон-еилытцуан ахтысқәа рхынша,
Нцәа лыпха сихәон – пшзала иахзырша.
Бжьы мазак аафуан стынчра знапхоз,
Атцх каканшәа агәтатцәкыа еиҟзыршәоз.
Адгьыл ҟыт-ҟытла нас еиҟәышышьон,
Аразын кәапқәа ахәра тыпқәа дыргъон.
Псыцкыа напыла адунеи уантаны,
Доуха-цкыа дунеикаҟ сыцсы еиқәырханы,
Ниясга мҟамкәа мҟа ҟыцла снаскьон,
Ажәфан ишьтадаз са стәыкгы азынхон.

ЗЕГЪЫ ИХАМОУП ХАРА ХТӘЫ

Ихәйтхәйтүа атцла рхыцәкәа,
Ацша акы архәон мазала.
Амра нцәйтцыччоит ахәызкәа,
Аччацшь адгьыл уахьзала.
Даеазныкгы ашьта җыцкәа
Адгьыл иалызгаз шыжы.
Иацтәи амш, иацтәи ацәызкәа,
Иахьа иахтыгәлаз ацшқа ибжы,
Збгы зҗытцшәаз амахә раҳа,
Зпыткәыр зҗаччаз даеакгы,
Ахра иалкьаз арҗаш кнаҳа,
Амшын згәалакәа зхәогы,
Ашьац иатцәара адгьыл хыза,
Зыхәда азаза рыцх иахоу,
Рацхьа инеиуа апка рцыза,
Ақәасабкәа ахра иаҗоу...
Зегь ҳаилоуп ара ҳаилыхо,
Зегь бызшәала ҳаиҗганы,
Иарбан сеидру, нас иахзымхо,
Иахтәу анҳамоу зегь шаны!

СА СЫЗҚӘИТЫЗ

Азыхьгьы цан сара сызҕыхәаз,
Азыхь ацара, сара исыхәаз,
Адгьыл бла царны иахалейт,
Гәнаҳа шытала хәыкгьы схалейт.
Амш ашәымта суахта зцәызгаз,
Исытцакны иамаз зцәызбаз,
Нышәа зцымло гәаг назазаап,
Уи сызқәитым жәфан мазазаап.
Сахьзырхәышаз гәаг напыла
Цышәа сыгымхарц хкы-хкыла
Мцак сахтыгәлон сызбылуаз,
Агәашә сызталаз сцәазыркуаз.
Сгәи-сыпси цархон сдырҕыхарц,
Азыхь ацара ҕыц саҕыхәарц.
Бжы мазакгьы саҳауан,
Нас сызқәитызаҕ саауан.

* * *

Гарашѳан ашьыжь ацша-лас мѳасуан,
Ашара лашаран абла сѳацшуан.
Бла-хаак нашанан амрагъ аанѳасуан,
Уадак сазымкызт, ашѳѳѳа аасыртуан.
Нышь затѳѳык усѳан, амшынгѳы ихыхѳѳѳала,
Иаман инеиуан сгѳыгѳраѳѳа шѳкы.
Амш сазныжьны, ицон иара ахала,
ѳагалан иахахаз ахыц затѳѳ сыркы.
Еицлабуан аамѳѳѳи ахѳысѳѳѳѳи еибаркаран,
Ныхѳѳа мшык иацу агѳѳырѳѳагъ рызхом.
Гѳаѳшаѳѳ хрызныжьын хазегъ хайдаран,
Инамзо усѳѳы агарагъ даѳзом,
Зымца мѳѳа иѳѳѳхаз, имѳѳа гѳѳѳѳзом.

СҖЫЗА

Җызара сзууп сымхәаз,
Җызара.
СҖыза дысцәызит сзырхәаз
УҖызара
Иацсамзар здыруада,
Сҕыалазар?
УҖызара ацан изыруада,
Исзалоузеи.
Җызак исатәаз дсызшан,
Дҕыалазар?
Җыцъара хамҗақәа еиҗшан
Ханзалозма.
Амш җыцъара ишан,
ИҖызадан.
Хҗыцъагъ хазҗызцәаз рацән,
Иахҗызада?

* * *

Ацсра Һазшан,
Сасыс иахтан,
Нцәә-ша Һазшаз
Ицсы Һзыхшаз
Уааран, уааран,
Царан, ааран.
Агәы мцакын,
Ацсы еиҫакын.
Изхәаз даххәзом,
Ицаз дхынхәзом,
Аша лашоуп,
Нцәә-ша дахтоуп,
Ихәахья назоуп,
Зынза дмазоуп,
Избо лассы –
Ицкьоу ацсы
Анцсы-уцсы,
Уцсы!

* * *

Ацха сықәсит нақ цыхнырцәка,
Уа ишахьеит.
Аха исхаштит ацха сзыртцәкьа,
Ацша тәахьеит.
Лахьныпшылаф лахь ианитцаз сашьтан,
Са сеимдон,
Ацха иқәсхьаз ацьныш ишьтақәа
Сдыршәон.
Уа кашырроуп, қьачақь тәартроуп,
Умфәхкьоит.
Нырцә, уаннеилак цьанат рхатроуп,
Ишарккоит.
Абла саркьа ибла еишьылқәа
Удырбазом.
Рыффы рымхуп, абаҳча гәилқәа
Лаҳазом.
Ф-мзак ыкоуп, ф-мрак ыкоуп,
Еицыпхоит.
Шафи-цъныши уа еицыкоуп,
Еибарххоит.
Уа ашарамша дымфәхьытдыр,
Цъныш дигоит.
Уҳапшья гәнаҳала иуцәхьытдыр,
Иудыршәоит.
Тәыла ссируп, зегь зеипхьызуа,
Афәтаҳьа,
Хазшаз иажәа, зынза ифьцу
Ихәахьа.

Цсы гәырџа айха бза гәырџа салоуп,
Сымыш шәт-џала канзеит исыхьзаанза.
Аамта цшь-шара хәта-хәтала исзалоу,
Ашамџас исзишаз сџыхан избаанза.
Ажәџан ианџылаз хьыдыд бызшәала,
Дгьыл гәырџа салтцны сацхьартә истцаанза,
џархасрак итамзаз сышықәсқәа ргәала,
Бза гәырџа зталаз агәашә асыртаанза,
Ацашьа назхаштыз сасык иеипш истааит,
Ашәтқәа рымтџыжәџаџа азаза арбаанза,
Амра зыртцааз амшынгы сацәгәааит.
Иџымцәац акәиц хәыч сгәатца арцхаанза.
Бгьџеижьла сашьанап мышкызны тагалан,
Ша-лыпха исзишаз ибла стацшаанза
Сақәйтны исытоу ацстазаара исзалан
Сашәа гәыџкаага мышкызны исхәаанза.
Ашәа рхәацәага хамтас измеидо
Ашәала дымџасуеит имшқәа нтәаанза.
Еижьагоу мџазаргь уахь узланеиго,
Хынхәышьа назмамоуп кыр унаскьяанза.

Бжъ-шак бжъы-цсык рызшоуп.
Бжъы-цсык бжъ-мцак рыхәтоуп.
Махәык бжъ-тәак аҕоуп,
Бжъ-тәак зынза ииатцәоуп,
Апыткәыр еикәшәар иажәуеит.
Ацәкәыбар ашыац иржәуеит.
Ашыац иатцәоуп, ацсы хынхәуеит.
Ацсы нтәазом, изтәыз дыцсуеит.
Бжъы-цсык бжъы-мшык рызшоуп,
Бжъы-фнык бжъы-мцак еикәтцоуп.
Быжъ-маха быжъ-ша дрыцәгоуп,
Бжъы-рха быжъ-ша дырцоуп.
Бжъ-иатцәак бжъ-жәфәанк иртоуп,
Быжъ-хахәк рнафс азыхыгы цкьоуп.
Изтәыз дыцшыоуп, Анцәа дитоуп.
Бжъы-мцак еикәтцоуп, бжъфык ҕхәатәоуп,
Бжъ-напык бжъ-хаерак рхоуп,
Бжъ-хацк бжъ-дардык ирынтцоуп.
Ахаера кәаркәашь ду гьежьюеит,
Бжъ-ныхак рцәымзақәа акуеит.
Быжъ-шара лашара мыш-шара ҳартоуп,
Бжъы-лаша, бжъы-маза асас дахтоуп.
Бжъ-шара лашара бжъы-мшык ирхыкзоуп.
Тытцшыа назмамоуп – бжъы-мшык ҳартакзоуп.

* * *

Амш ашэын айқәатцәара,
Итцыххейт.
Аетцә зтааз жәџан иатцәара
Лашахейт.
Амза, изхахоз амзырхәага,
Тцкык ашәуп.
Ацта зфырхыз алацкьага
Жәџан ихшьуп.
Усда иқәхаз ацша хага
Агәы цыруейт.
Урт еимаздо афәхәхәага –
Ажәа – ииуейт.

* * *

Амза ажәѡан иахьынхалан,
Аеыкнахан аеашьуан.
Ацша мазажәа ақьаф талан,
Амахә хахақәа ирзагьуан.
Еиннакъон абгьыцқәа ґамхарц,
Еилазхәаз аапын агәаг иаго.
Иахькашәозгьы ацштәы нымхарц
Агәам сабақәа аґацсо.
Еиларгьежьюа, цәгьак рузшәа,
Аґамчы иѡахон ацшагьы.
Ацсразын мацара иизшәа,
Рыцсра иахәлаччон даргьы.

* * *

Гөрыз-шашәазшәа амза сцәызит,
Ацта инашәкәеит еимкѡан.
Ецәа-фыра жәѡан ианыцтит,
Икацсахъазгы сыкәшәахъан.
Ацта снахан ҫыхтцсазшәа,
Аетцә цырақәа скәабон.
Дгыл сазымкуа ара ссасхазшәа,
Жәѡан насыцла сгәы сҕажон.
Мза шәахәала атцла рысны,
Ахътәы уарҳал ныжъны ицон.
Җазшаз имтан тцхык сынтысны,
Даеа мшыкгы сыцхъазон.

Сгәы мазажәа слымха итафын,
Стахәхәа сшыцәаз саанарцшит.
Жәфан икыдшәаз аетдә хьефын,
Ацыцхь сыблақәа хнакит.
Аетдә рышьтыбжь асаркьал еипш,
Жәфан ианыфны исахауан.
Амза бжата асакәмал еипш,
Жәфан атцкараґы ибылуан.
Адгьыл саанаґ атцых хәмаруан,
Ғеиқәа иақәтәан сас дызтаз.
Арфаш зымтәаггы мақаруан,
Ашәах шкәакәа магәқәа зшьаз.
Атцла махәқәа рнапы еинырқьон,
Тцхыцәа ицәар хәа ишәаны.
Ахәа мтцарсны ацша цәырқьон,
Амчра азгозар хәа иқәцаны.

* * *

Амза цэышхон атдых зшэызхыз,
Ифеижьза ахыыршаз катэон.
Снапае искиз жэфон ифеисхыз
Аетэ саблырхэа сацэшэон.
Ацпхь иарлашон са суада,
Ашэткэа гэылтцуан снапаеы.
Исымршацшэа атх уахада,
Хьаак ннажьуан са сгэаеы.
Сакэыхшанда амза тэымта,
Уи ташэаанза исцапшыон.
Зыцэа тынчыз рыцэа цсымта
Ингаратцан ашэа схэон.
Амзырхэага аххьа рахэыцкэа
Ажэфон иалдан итэшэон.
Цыра-цыра сышэт абгыцкэа
Фыхны салгон, ишарккон.
Атх ацамтаз игэыкатцаган
Иналыфуан атар рыбжьы.
Амш аччапшь амырхэага
Адгьыл икэкэашон шыжыы.
Амш ахышэае шыыри-шыыри
Гэыргьаеҳэаша згоз апша
Атх цанцэгьа сеи тамыри,
Уаха стамларыз цышья.

АБЫРГ ИНЫХӘАҒА

Амшқәа зрыцхуаз аамта мѳасуан,
Шықәсы-накъак иртазоз.
Асаат ахыцқәа асаркъал иасуан,
Шықәсык аамта зыцхъазоз.
Жәѳан иацәхытцуан алабжышқәа,
Гәнаҳаи-гәағи зегь зызәзәоз.
Жәытә мѳакағе шытак нмыжъкәа,
Ғыцымтала зегь зыцшыоз.
Аееикәа знысхъаз амѳа адыруан,
Аеыѳцкәын дныжьны инаскъон.
Ауаса шкәакәагь азы ируан,
Ҳацсы ғенахуан, ҳахьша агон.
Атцәца итаччон аѳы шкәакәа,
Адгьыл гәеисыбжьгьы мазан.
Хәычгьы-дугьы рыгәра мгакәа,
Ғамш зхәаша абырг дахтан.
Ззышра зкәышраз Ҳазшаз дихәон,
Ҳамдыр ҳалигарц ѳапхъа.
Ғаанбзиала, абырг дныхәон,
Иназарц дихәон ихәахъа:
Адшқа дкәаасуа игара дгараз,
Икә лашара ихоумыркын.
Иабацәа зыдгьыл иаркараз,
Изтцаз рабцъар иумыркын.
Ажәа иамаз амчра шамац,
Ҳацсы атыѳора – хбызшәа хғаз.
Хдоуха апхара хәехәа иамаз,
Амшра хзаазго сас дахтаз.

* * *

Амза жәѡан иахынапха
Дгъыл-калт тѡа инылачѡн.
Сыѡхын-гѡашѡ санылаха,
Хьѡежь-ѡагалан цѡытычѡн.

Доуха нарха сѡѡазшьаз,
Дгъыл-саат-хыцкѡа аныцхьазѡ,
Сытцхкѡа рхышѡ инылачѡаз
Сымшкѡа срышьѡуп среиѡазѡ.

* * *

Ари адгьыл сзықәымтцит,
Исзалымхуа исзалоузеи?
Ари адгьыл сықәымзеит,
Сыцсы ахьыкам сзалоузеи?
Дунеи ғыцк агәашә ағы
Сылахеит сызтамлакәа,
Дунеи ғыцк агәашә ағы
Сжәытә ағыц инамакуа.
Цхызла аиаша збашашә –
Уахгы-еынгы сыцәанда,
Ихәатәу ма исызхәашашә,
Мшәан, сызҕузеи, сызында!
Амца иакхьоугы зырцәода,
Ази амцеи еинаалахьеит.
Хзыкәтәоу амахә хызтәода,
Цәқәырцеи зыхи еилалахьеит.
Ахәоуп амца иахылтцаугы
Иблыз аццышә илахоит.
Аацын ашәт игәылтцаугы
Шабар ацсра ианахоит.
Сынхацәеит ари адгылағ,
Дгьыл бызшәа саазалымтцауа.
Сынхацәеит ари адгылағ
Ухәан-схәанқәа срылазуа.

* * *

Ҳцоит, ҳабацои, ҳанаҷалбеит,
Ҳмаацсазои?
Адгъыл ҳақъын, адгъыл ҳалгеит,
Ҳамбазои?
Жәйтәтәи ҳныха, ғатә ҳағәтыха
Ҳархәәеуеит.
Ғәыцқъеи псыцқъеи анаҳзымха,
Ҳашәқәа акуеит.
Ҳашта, ҳғәара, ҳамца пҳара
Ҳрычҳазом.
Уара иухара, сара исҳара,
Ҳғәы былзом.
Адгъыл шара, мҒа лашара
Ҳахкьахьеит.
Атцх еиқәарағ ҳашьыжь шара
Ҳацәцахьеит.
Доуха мҒакағ ххы ҳамбакәа
Ҳазцазом.
Ғәнаҳа еизызгаз иаҳмыршәакәа
Ҳиртәазом.

* * *

Амѡақәа еихысуан,
Еихалон, еихытцуан.
Адыдггы хысуан,
Ахьеимхәыц мацәысуан,
Доуха мцак еиқәылон,
Изламзоз хәашьра.
Мѡа ґыцкгы санылон,
Изқәымыз хынхәра.
Аҳацшьатца иахьтаршәыз
Иґажәкуан амкәыба,
Цсра-зра иахьтаркыз
Иазеипшын акәыба.
Азыхь ихыцсалон
Абггыцқәа ґшәаны,
Амѡа иантәалон
Амра лбааны.
Азышьтрақәа еималон,
Иныжьны алакәаб.
Гәнаҳашәк еилалан
Ихрыжьуан ақәаб.
Ацъныш еиґыхны
Игон адунеи,
Ҳарцәан хамґыхо
Уанза даннеи.

Схырхэан адгьыл сагэызуан.
Ашыац иатцэа амца сцэакуан.
Ашэтқэа ирзынсыжьюан адэы,
Еитархэарц саныкам са стэы.
Амра шэахэа-қапшы цаны
Гэыргьынтцас икнахан сханы.
Ацша-лас, агэағқэа зуантоз,
Цсаатэшэа исхыпраан ианцоз
Мазажэак ахэон исахарц,
Цша-бызшэа сцамтаз истцарц.
Атцлара еибызтоз рыххэа
Абгьыцқэа ирыхгон аххэа-хххэа.
Адгьыл иахымтцэарц агэағ,
Аехэа-мца дашьтан агэағ.
Игэамцала адгьыл ирцхон,
Азыхэашьқэа рцангы цэгьахон.
Ашьхақэа ирныруан рқэашь,
Амтцэыжэақэа еитцнахуан арашь.
Аныхэағ, иаххигарц ашэшьы,
Амца айркуан ицэашьы.
Ахацы атцан бжыыкгы хэаеуан,
Иахарсыз агэашьгы тцысуан.
Ажэаған, изнырхьюу хуахта,
Уаха иамырцэгьарц алакта,
Дырфегьх адгьыл сагэызуан,
Х-ныхак рымаға сдыркуан.

* * *

Атцх дырны, амш дырны,
Ацша днақәтәан икәадырны,
Атцла хоурақәа ртаруа,
Ашьха гәашәқәа зегь артуа,
Ахьча ихылца ихыршәаны,
Ацсаа рашәа рыцәганы,
Дгъыли-жәфани еимадо,
Сышьта дхылан кыр деимдо,
Анкьа арцыс згәы нсырхаз
Ҳабзиабара амацәаз
Иахькаиршәхьаз ицшааны,
Иаргь ихараз еилкааны,
Лахьныцшылаф дыршәаны,
Лахь ианитцаз ирхәаны,
Аацын шәтышқәа рыцх икны,
Деитәеыжәтцит са сыфны.

АГӘАЛАШӘАРА

Сыңсы ццышәха ибылны
Атх сырлашон.
Мза шәахәа хәычык заны
Ухцәы ашлара иалсыршон.
Сыңхыз тәылағ утәахны
Ашыжь самхацәон.
Уаха сәыхар хәа сшәаны
Амра сацташәон.
Ашыжь шамта ашәахәа
Суада иасасуан.
Мза тахамтан сантаха
Ашарагь сырласуан.
Усыпшаауан ушызхьазгы,
Нырцәи-аарцәи сушьтазан.
Сыңсыхаара ухымзаргы
Сыңцышә цшахьны иушьтатан.
Арахь дуней иқәымзас,
Амшын цәыкәбарны сналашәон.
Уаха акгы ыкам иқәызгаз –
Сыңсы зблыз хәа усгәалашәон.

* * *

Абла карақәа сырхызлон,
Аччапшь хьшәашәа насхьыршо.
Лапшык сышьтан, нас исцәызуан,
Апсабара амчқәа зшо.
Маза ицәажәон гәык сызхьысыз
Ғапхьа гәтыхашәк ғәхәаны,
Даеазныкгы амца зхысыз
Еиґаццышәхарц ибылны.
Шәтык ґагалан еиґагәылтцуан,
Мра шәахәала икәабаны.
Етәатәылан етәак цәыртцуан,
Ажәәан аццхь иарганы.
Мәак ианысхьаз деитанылон,
Еитарґеыцны иуахта.
Амреи амзеи еиґеипылон,
Мши-тґхи рзеилазарц еиґа.
Ибылхьаз агәы зыцрыхоз
Ашәтыц апхын ахьзахьан.
Абла карақәа сзырґыхоз,
Зыжь тәулан сырхәәхьан.

* * *

Атцх анцысё агәы еикәатцәан,
Уаҳа изымлашаз.
Ажәџан ччацшыны иафәтәан,
Аетцә изырлашоз.
Ссаат ахыцқәа сырлагон,
Зы злагароушәа,
Атцхи сыцәеи еицдыршон,
Ашара рзеилоушәа.
Сымш ахьаақәа къаны
Атцх иалацсан.
Инхазомызт урт сбаны,
Ах, сышцаацсеи!
Ари адгьылаф сынхон,
Акгьы сзаламкәа.
Ари адгьылаф сҭахон,
Акгьы сзамамкуа.

Сыңсеипш амшқәа шысшоз интәеит,
Атдыхәтәантәи сымш агәашәәҥ сынхеит.
Псрамфан санысызшәа сышытахь тацәуп,
Сапхьаҕа ацага амҕақәаҥ куп.
Ашәышәбжь каҕуа тәылак сахуп,
Сыда ирымбарцаз мазакгы тәахуп.
Хәамтак сагәылоуп агәаҕь еипш хара,
Имҕасны ицахьоугы ирықәзам хынхәра.
Ашәа агәырҕа мацараҥ иазкым,
Ашәа зтынхазгы дынтәеит изхәатәым.
Пхызлоуп агәырҕа мацара ахьузшоу,
Атх аңыбоуп аңхызгы зтатәоу.
Ажәлеипш сыпсыцқьа сҕеит ишаны,
Адгьыл сахьзозар скапсарц сыжәланы.
Убриакоуп исылшо, убриоуп истынхаз,
Адгьыл иагәылтәеит акәа иташәаз.

* * *

Дыцшзоуп, рхәеит,
Дгазоуп, рхәеит,
Крикуп, рхәеит
Аха дкуп, рхәеит.
Дбыхәтоуп, рхәеит,
Бихәтоуп, рхәеит...
Дыцшзам, рхәеит,
Дгазам, рхәеит,
Дыцәхәуп, рхәеит,
Дуафуп, рхәеит,
Бызфү, рхәеит,
Дбыхәтам, рхәеит,
Быцшцәеит, рхәеит,
Блацшцәеит, рхәеит.
Дыцшзаз, схәеит,
Дгазаз, схәеит,
Крикыз, схәеит,
Дагъкыз, схәеит,
Дсыхәтам, схәеит,
Сихәтам, схәеит,
Дыцшзамз, схәеит,
Дгазамыз, схәеит,
Дыцәхәыз, схәеит,
Дуафыз, схәеит,
Сызфү, схәеит,
Дсыхәтоуп, схәеит,
Сыцшзам, схәеит,
Слацшзом, схәеит,
Аха сзымбаз
Дсызбом схәеит.

СЫҚӘУП САРГЫЫ АДГЫЫЛ...

Сықәуп сара адгғыл...

Н. Кәйїһниа

Сықәуп сара адгғыл гәағла игәыршьтоу,
Инасыпдоу, иргәашоу, зыжәәа кшацоу,
Доухашьта зынбалаз, ҳарамра злаз,
Агарашәа сзызхәаз, сангартцғыы сзааз,
Апхызцәгәа исцәеипшхаз, сгәыгра ейкәызыршәаз,
Сзырҕыхаз, сзыргәырғаз, акыргыы сзыршәаз.
Сықәуп сара адгғыл аңьныш ихәхаз,
Ихихыз, иргәашаз рнапала итархаз,
Аехәа зыркәато, изтәугыы дкәамларц,
Аңьныш мышьтацәгәа ҳафнагәта дкәашарц...
Цсымтәи ҳаиуани рыжәзы анахыкәкәа
Сыкәам ари адгғылаз уаҳа сгәыкуа.
Жәәан махә иҕамхаз аетцә кашәар,
Адгғыл зыргәашаз гәнаҳак изшәар,
Сықәтцуан сара адгғыл сгәы ахшәаны,
Сдоуха цқәа зыфнамзас сыфны ашәқәа схаркны.

СҖЫЗА ИХЪАА

Н. К.

Асы шкәакәа – атцаа рхыза,
Ишьыркыцны адгьыл шытан.
Атх дгәакуа далан сҗыза,
Хъаа аныкам, хъаак цшаан –
Атх хъаан, амш хъаан,
Амра хъаан иахьташәоз.
Зынза башазак ихъаан –
Ашәт амтәыжәфа ахьыптәоз.
Ихы ргәакуа, ицсы ргәакуа,
Дықәуп адгьыл дмыцхәханы.
Афстаа дықәпру сеидру икәақәа,
Даацшуан цхызла дцәырханы.
Цъара амфәан хәычык дкъаасыр,
Игәы имкъа ицыххаа ицон.
Ауахәамаф саркьалк иасыр,
Ихызатцәха игәы итәшәон.
Изымгаша еидарак датцан,
Напсыргәытцан адгьыл шытан.
Ашьантцамца кәицк игәатцан
Итанаршәын – амца еикәтцан.
Са исыздыруам, сихәоз цъысшьон,
Саргы исирхыт уи афкы.
Хәпстазаара абас ицахшәон,
Уаха икамшәа мфакы.

* * *

Ацша амтдан ихəмаруан абгъыцкəа,
Асаба дыргылон хазы.
Апыткəыр хəыч итътуан афыцкəа,
Рыгчацшь ааныжбуа рхазы.
Амахə иафшəаз тцакa италаз,
Абгъыцкəа ирхыччан ицсуан.
Тцыцх уажəааны урт анфалоз,
Рыгчацшь ацша иахауан.

«АПСУАРА»

Ашәацъхәаф аштаф дҕеҕжәркыакыа,
Иатцәа азара тарс икны:
– Ишцааури, имцахә кыафын,
Иахьада умааизац, дад, афны.
Цәыцак ала сашта утымтцын,
Апсыуак иатәам каумтцан.
Ишцабзиац, дад, уеҕжәтцыр,
Уеикәыхышәашәа ус умцан...

Уахгы-еынгы имгылазакәа,
Ражәа гәафақәа мфантцо,
Атаца ишбахыз дымбазакәа,
Рхы рзымдыруа, нас ианцо.
Ашәкәффы, иусура дакәыхны,
Игәыла еилымга данирххо.
Апсы дызлыргаз иашта ҕәыхны
Ишьара дзықәымло дказтцо.
Лыцшқа дтцәуо дшылхынхалоу
Зтаца усқәа нагзатәхо...
Ирыцхахеит, са сгәы иалоу,
Артқәа апсыуаран избо.
Нас – хтцарауаф, ашәеикәа иалоу,
Зкыадкәа еимгәамзо изырххо,
Иажәркәасо, ибақыа ихалоу
Арт зегь цсыуароуп зхәо.

СЫШЦАШӘӨЗ...

Сызит ари адгылаѣ сшыказ,
Сыцсымкәа, сшыбзас са стахеит.
Сырцәызит, исцәызит исзыказ,
Итәымхаз дунеикаѣ сынхеит.
Иаххәо бызшәакоуп, ҳаиныѣзом,
Исаҳашаз, сзаҳашаз дкамлеит.
Асаркьалбжь ашьхақәа ирхыѣзом.
Изаҳазгьы ргәақынза инамзеит.
Ирҭаху ауп ираҳатцәкьо,
Амшгьы тҭхыуп иртаххар
Идәықәуп ацшамѣас иазытцкьо...
Ихәатәзоузеи изхәаша азә дкалар.
Сышцашәөз абранза саазар ҳәа –
Апхныга ацыкеипш сахуеит,
Еитцаттам абцъаргьы тқьархәа,
Итқьазгьы ишьтәымыз дашьуеит.
Шәсышьтамлан, сызит арақа,
Исхәаша нхеит ишхәатәыз.
Сышьтахьқа иааиуа шәабакоу?
Гәнаҳауп инхаз шыта шәатәыс.

Сышцашәөз абранза саазар ҳәа...

* * *

Сдунеи иатцәа агәашә хәыч сынтысын,
Аҫакармра сцәылан саауан.
Абрыскыыл игәашәагы аирсын,
Атдыс хәыч гәыцжәага изаауан.
Арҫашқәа еилалан изхытцхон,
Сықәңаа сыргон хараза.
Арҫашқәа ртәылағ насыцхон
Нхартас хәа исоухыр зынза.
Дунеи дук хазымкит аргама,
Ишеибгаз агәағқәа ирзынхаз.
Азиасқәа ацхақәа ргама?
Ишәартоуп, игәашт хәхьынхаз.
Снеиуеит сдунеи иатцәа стысны,
Аңәхәырағ аурт иаанагаз.
Ахаантәи амҫа санысны,
Тәылеи жәлари иртынхаз.

Абгъыц алшэан икашэеит.
Атцла амахэ аакэацеит.
Атцла тцэуон, адгбыл ччон,
Апыткэыр хэыч ҕыц еикэшэон.
Амра халон – иахыцалац,
Аетцэ кыдшэон – ишбыллац,
Амза хышэашэа иазхауан,
Атцх мазажэа сахауан:
Амш лашазаргъ аеакхеит,
Ацша тшэарак ибжыхеит,
Амра цхозаргъ, амчкэа цеит,
Ажэџан абахэ иаџахеит.
Адгбыл гарагъ артысзом,
Аехэа цыхьеипш ицхазом.
Аамта-еура анахэта ахшэеит,
Ацъныш цсцэаха днакэтэа дцеит.
Абз хыртцэеит асаркьал,
Ацэгъа-мыцэгъа хашта италт.
Уаџ изымдырзо иахыца,
Абжыы нкацэеит апхьарца.
Ацша иаццеит ха хдоуха,
Хтыц хазымкыртэ «ианхазха».
Рееишьас имои, шэаазырџы...
Зегъ еилазхэаз – Ауаџы.

* * *

Ихэыцын ари амш са сзыхэа,
Атдыхгы хэыцын са сзы.
Сыцстазаарагь хэыцын азыхэа,
Срызхэыцуан амца, азы...
Еинсыршэон еинышэашьа змамыз,
Исхэыцуан дуней ҕыцк схазы.
Изламзоз гэыцшқак сызтаназ.
Ихьяамыз схьяан хазы.
Стыцгы сыцэашьеит арақа,
Адгьыл сатэымшэа сзырбаз.
Мтэыжэаада башоуп аадақа,
Ирыциит амтэыжэаа зматэаз.
Сиашоу сыздыруам, ма сашьоу,
Сраабуам адгьыл иатоу.
Схала сыцстазаара срашоу,
Иарбан, нас изхьоу сзышьтоу.
Сеидру, саргь цасхэа сырхэыцу,
Цасхэа сықэхацэеит адэы.
Икам ыкоушэа исхэыцу,
Исызгэамтоу ма схатэы.

Анкъа сахаануп, итцозеи са сиижьтеи.
Ахаан са сакәушәа исгәалашәо акрыкоуп.
Инсыжьбуеит дунеикгы, итцуазеи сыпссиижьтеи.
Зышьта саахымшәо сапхьака азә дыкоуп.
Сиаанза дымфасхьан, ари амфә дазказоуп.
Сишьтоуп доухала, дыцкьоуп игәра зызго.
Лашарак дагәылтцит, ацшқа дифызоуп,
Мфәцәгьак санылар, машәырда санызго,
Ахаан дацуп инымтцәазо цхызны.
Ишьта узхылар узеигәыргьо насыпуп,
Уицлар, дуцлоит, шәкалашам шәеицәызны,
Ахаан иахаану уцстазаара рфыцуа.

Амырхәага иацәызгон тагалан
Ашәт затә абаҳча иазынхаз.
Заапын иахьымзас сгәы акы алан,
Зажәымтәи зцагъарей еиқәшәаз.
Аамта саннахуан рахәыцны,
Сузеилмрыго, нас сеилапон.
Цасхәашәа сықан са схәыцны,
Сыцстазаарагъ цасхәазшәа збон.
Саламзо ари адгъыл сапыртцуан,
Исхәаша нсыжбуан ирхәарц.
Рахәыцны аамта санытцуан,
Аамта санытцуан, сцазарц.
Бзиабарак нсыжбуан исзымгоз,
Избаша, изгаша диларц.
Ажәакгы ус баша иузымхәоз,
Изылшаша ашәахаан ирхәарц.
Аамта исхыкәшаз сахыкәшон,
Амахә сыбгъыцны сағешәон.
Гәыцрей насыци еифышон,
Исиааиуаз гәырфакгы сцәынхон.

* * *

Ашәацшь ҫысхит хәылбыҫеҫа,
Амра амшынаҫ ианҫаха.
Амшын аблын ихыҫеон,
Аццышә шкәакәза икаҫәон.
Амра ғыларц иҫашәон,
Амшын шыччоз иҫахон.
Ашәацшь кыдын ирҫынхаз,
Аҫх ғәымбыл, нас иахәхаз.
Шәацшьи, мшыни, мреи сыржъан,
Са сыхәмарғаха срыбжъан.

ХЫЛА-ГЭЫЛА

Аамта җыхәа агәра ахшәазаап,
Адәеиужь иқәхеит ишаҕьо.
Ахәра рҕага, Ахәра ашәазаап,
Ихәра арҕарц ахы зықәшәо.
Амҕа рытоуп амҕа змоушаз,
Аамта җыхәа иақәтәа итҕьарц.
Ҳапстазаара зынза израшаз,
Аҕстаа иытазан Ҳаатәарц.
Мчыла ипаҳтәарц ашәахәацқәа
Амреи жәҕани еипҕархарц.
Ипсыҗахьоу усҕыи здацқәа,
Ҳдъынцъ амтәыжәҕақәа цытәтәарц.
Ахәса цәыртцит иматикха,
Апҕыҗақәа ирылс ицарц.
Абырг ддыртәуарц иажәымтыҗа,
Игәыҕрақәа рышьта изәзәарц.
Ҳаамта мҕасуеит хыла-гәыла,
Хыла-гәыла зегь Ҳаилоуп.
Аҕстаа ицлаз гәыла-псыла,
Рҕыи кәадырны Ҳашта итоуп.

АПСЦӘАҲА

Апсцәаҫа дгәеигәеиуа далоуп ақыта,
Днеиуеит дахьнацхьам, зынза иахьыцшым.
Уишьтаз уихьымзо, иуитом икырта,
Аамта зпырхагам иеипш азә дахым
Адунеи, имажәуа иҫамхо сас дахьны,
Лагамтак дантцәамтан дунеишәк тазырцәуаз.
Ашәхымсқәа дырхытны, дыҫнасуан уи цшахьны,
Зыпшратцәкьа рымбацыз рыҫнагәта исасуаз.
Ухатцоуп уизгәаа, ма уиабашь хәатыхла,
Ччапшь еикәак ныжьны иара дуцәцахьeit.
Аамтала дуцәыззаргь, дхынхәуеит уи цстыхла,
Иччапшь гәыптцәага цәашьыс иауркхьeit.
Мәасәык дызтааз апшәма дангәырғо,
Апсцәаҫа дгәеигәеиуа ақыта датоуп.
Имш мышхома апшәма дзеигәырғо,
Апшамәас зыпсахуа апсцәаҫа дитоуп.

АХӘХӘАБЖЬ

Ғымт ирылатәаз ихәхәабжь саҳауан.

Н.Кәйїниа

Снапсыргәйтца ианыстаз сыңсы зыхьчарыда,
Артәаахәа ғызымтуа ибжьы ансаҳауа?
Ижьакцахьоу агәашәкәа рсапат азыртрыда,
Ағымтра ахьыфнаркыз, аиаша ахьхәаеуа?
Ихамта иңсымтан азыш дануазыруа,
Жәынтығьламзар ишьтахь ачағьа миуа.
Азыхәашькәа рпанцәғьа аеуаф дызмыруа,
Дтамларғыы амуа, данталағь дхәаеуа.
Кылҳарак иашьтоу аҳәынапқәа ухарштүа,
Саркьалтцас рыбжьы баапс улымҳа тнахлоит.
Фрапағь узнеиуам, рышҳам уабашьтуеи,
Адгьыл ааныжьны «етцәак еипш иаклоит».
Ауарғьала иакәтәоуп иахькацо уздырзом,
Рыгәнаҳа рңызоуп ашьацғыы змыреуа.
Ацәғьоуп игәартә, абзиа ак ахдырзом.
Абриоуп сызмыртынчуа, абриоуп сызхәаеуа.

Аетдәәқәа ахьхьахәа рышьтыбжь аафәуеит,
Ажәфәан иагәытцшәан ианлеиуа хлантцы.
Зхамтә зыцсымтахаз рымшахә афәуеит,
Атцыхәтәантәи аетдә иагәытцшәаз абтцы.
Фырак ннажьуеит цхьашьак наузамтә,
Зымца зызхымгаз, зыблыра зыцсроу.
Аетдә лашаран мацара иузгәамтә,
Хәашьа змоуша дуней ссирк иафәу.
Цсраки бзараки ирыбжьытцәуеит иркьымсуа,
Мфәак итархагаз ццышәла икәәба.
Ажәфәан блымфәа дамығны ианымтцәу,
Зазашәа ашамтаз ицоит инкаба.
Рхьефәыбжь гәығәкаага сарцәом уахынла,
Сыцхызқәа рдуней иафәууп исасны.
Ашамтоуп исцәызгаз, ашьыжь сангыла
Ажәфәан ианбалахьан рыччапшь цкьаны.
Мра ркәаша, мза ркәаша исцәыргон са сгәала,
Исхамыштырц атцх гьежьуан еитагы.
Срылалон аетдә рыбгьыцқәа са стәала
Итыстәааз мазоушәа, итцәам схатагы.

* * *

Аамтеикәшара асаба ангыла,
Сыблачыцқәа цәгъа срыцәшәеит.
Зынза еицакхъан ҕыц сызпыла,
Шәыртцлак амахә еицш саршәшәеит.

Икшеит ажәфа, хшыф еицаркит,
Кәышроуп икоу рхәеит шьоукы.
Икоу, иказ карск итаркит:
Изхаркрыда, мшәан, ацскы, –

Акацдангъы дтәоуп дкахәыцуа,
Амшын леишәа зынза ицәгьоуп.
Икац роума зыҕезырҕыцуа,
Ацәқәырц хытцқәа иф еишьтоуп.

Ублатацшра злымшо роума,
Хағба зымца ацскы зхаркуа?
Хашта агәашә алыкә аҕоума
Мәасфы кьалак дынтацшуа?

Иҕыжәлар аума камчы ззымкуа,
Җашъа ишьтоу пхъа изцару?
Нарт Сасрыкәа ирашь зызымкуа
Иааиуеит, иакәтәо дкалару?

Сыблачыцқәа цәгъа срыцәшәеит...

Лашарак схаркын ианшагъы,
Лашароуп усгъы ирзымхо зегъы.
АтӀх иаркараз лымша – саапсан,
АетӀкӀа срышьтан, сапхъа икапсан.

Алахәа аҕырбжыы ааһуан харантә,
Издыруеит, ипрызоуп уи зны арантә.
Мышьтацәгъан иҕыруа сымш иахахаз,
Амһа санызтцаз гәырһашьта ахсырхаз.

Сыбз такнаҫа
 асаркьал иаҕзыршәаз.
 Хзы-еиқәатцәа,
 тцкы-еиқәатцәа ахәрашәа сзырхәаз,
 Ишәартан, ишәартоуп сдунеи иахьагьы,
 Тагалан ашәыркәа хаахоит иахагьы.

Амшынгы еиоыхуа агбақәа хуп,
Агбақәа исыртаз ахьяагь мыцхәуп.
Аацын, ацхын, тагалан – иауам,
Саркьалбжьык сартынчуам,
сдунеигьы сакуам.

* * *

Ажь рхэон ащарафы,
Аиха еихагьежьюан сгәафы.
Ажь агәагькәа аркышуан,
Ажьыргәыц лагырз кашуан.

Тыск ақәатцәф ишәахэон,
Артцу қацагь абжыи гон.
Сара сгылан сеитцәгәгәа,
Сеидру астәкыа изрыгәгәа, –

Ажь агәагькәа аиха дыршуан,
Аиха еиғәагьежыраф иңеуан.
Сара избомызт еиханы,
Аамта иамаз ирханы.

Зыбжыи мгоз еихак саған,
Ажь гәагь атқысгыи сеитцан.
Сыбла итыңеан арфаш цон,
Лабжыш хышәашәан сгәи итәтәон.

Ашәткәа абаҳчаф иоумахеит,
Сацхыа иғихырц тәымк деихеит.
Сыңра амшын ду исцәагеит,
Сыхыи сгәыңрей еионагеит.

Ажь гәагь сакәызшәа снарбон,
Ажь лабжышкәа сыркәабон.

Ап̆кақәа хнымхәырц ицон,
Рцстазаара мтцәыжәфақәа р̆кьон.
Рышьтақәа анхалон сгәаҕы,
Ап̆кақәа аангылом ҳа ҳҕы.

Шәаңьума, инарго закәуи,
Рцашьоума сгәы амца азырки.
П̆карак рызшоуп иаахшәазом,
Ап̆ка ахьызынымхо ихынхәзом.

Ап̆кақәа ажәфан иаҭоуп,
П̆садгьылс ажәфан рызшоуп.
Иашьҭоуп аңсы-цқ̆а – рхада,
Иҭахароуп зегь раңхьа ахата.

Усоуп рыңкара, иахшәар калазом,
Ап̆ка ахьызынымхо уаха ихынхәзом.
Адгьыл сазымкуа гәатеирак сатан,
Ап̆кақәа срышьтан,
срыхьзоит ҳәа уашьтан.

Сылаңш иацәызуан, исцәыргон са сшәа,
Ап̆кақәа иныжьны ицон ҳа хҭызшәа.
Ажәфанаҕ рышьтақәа сцәызуан лассы,
Адгьылаҕ сныжьны – ирыццеит сыңсы.

* * *

Ацша халан,
атцла икәхан – аеақьоит,
Ижәфа тқьазаап ҕыуафхатцак дымфахқьоит.
Аеыхацәа ихъзарц иказгы гьежыт,
Ргәы цызтәоз, ицсы штазгы нақ дыржит.

Ишьтантәахъаз иматцуарқәа зырхәацәои,
Ицыржышаз ирцәынхаз шақа ирацәои.
Адгьыл каран, ха ҳаркаран еишьтантәеит,
Зыбла тызхыз ахәац шылашәыз инхеит.
Хзыхъ кеикеикәа изымжәышаз ирқьашьит,
Җеыуаф хатца имтцабылгьоз зегь ашьит.
Арыжәтә акәмызт изырхагоз – рехәаран,
Ицоз дрыцын, дрышьклацало, Ахәаа ран.
Рашәа бжыисит,
ражәа бжыисит иртынхои,
Ркалтқәа цхьартцәа,
газа хшыфодақәа зланхои.
Цыркь даанымха,
лашә даанымха, мфак иануп,
Анацш хыршәыф игәы
ақьаадаф рыхъз ануп.

Ацша хага, аамта-еыхәа гьежъ-гьежьюеит,
Имфахқьазгы,
ашькыл зкызгы зегь архуеит.
Рыцхақәакгы, Лашә икәара ирнакыз зцом,
Шәа ишәгәыгьыроуп урт рыхьызқәа,
са исызхәом.

АЖӘЫНТЫҒЫЛА

Рыцк кашәазаап аға ҫеин,
Гәағ жәынтығылак иазхауан.
Тхы гәытшыаагақәак рееин,
Амра шьхавтцала иаауан.

Цсы къашыыла мҫа ианысыз,
Ишьтахь аблақәа итаххон.
Ажәынтығыла дгьыл иакьысыз,
Нацхаҫ ишьтра ажәла ақьон.

Цсахыҫ дақәымхарц атәыла,
Ажәынтығыла-жәла иацәшәон.
Ацсы дгьылгьы хьчатәын цсыла,
Ажәынтығыла-жәла кацсон.

Афырхацәа ирышьтацало,
Аатцра иавхалон шьоукы.
Мҫа мариала ихало, ихало,
Етцәак ажәҫан инаркы...

Ажәынтығыла ҫеион ахала,
Ишьтра змырзуаз нацхаҫы.
Иутра итымтцит ус мариала,
Хтцәатәыс изтаз Анхаҫы.

АГӘАРЦНЫХӘА

Агәарцныхәа ашта азыхәа,
Агәарцныхәа қәылаф ныхәа.
Аиааира игазшәагь изырбаз.

Агәарцныхәа – тейкгы дизаап,
Ашта-гәыргъа аңашә акызаап,
Алақмархәарагь азхаз.

Агәарцныхәа – таңа мшыла,
Дагымзааит ҳара ҳтәыла,
Ағиарамға ашьта зҳаз.

Агәарцныхәа иааира иамшны,
Ғагалара иаңу ғамшны,
Аңсуа иаштағ ашьта антңаз.

Агәарцныхәа сас днаскъаго,
Урт дрыламкәа амееи Иаго.
Қәылаф ҳашта дтоумырцшын.

Агәарцныхәа – цәашьхәы блыга,
Агәарцныхәа – ашҳам шьыга,
Агәарцныхәа – сас дымшын.

Агәарцныхәа – сара сныхәа,
Агәарцныхәа – зегь рзыхәа.
Ғсахык ҳаштағ думырин.

Ашьхақәа рылабжыш хытцны,
Атәымшьтақәа иртысны ирызәзәон.

Ашәареи ахацәеи еицырцны,
Рыдгьыл-цшәа цсыла ирыхьчон.

Амшын-тра итагылом игәрымуа,
Ацәкәырцқәа хьгәеа икатәоит.

Атәеицәарз Анра ахьазымуа
Гәнызгаз, агәаг ҟанахәоит.

Адгьыл агарашәа ррызхәаз,
Рыцсы-лаша акәа итаҳәхәоуп.

Ахрақәа хәрашәак еицызхәаз
Рдоухамчгьы хгәашә иацацхоуп.

Адгьыл ашәа зыхьдыршазгьы,
Цсахфок аныхәаҟа икуам.

Ныхәаҟоуп ҳадгьыл зыхьчазгьы,
Ашәигьы арахь ихынхәуам.

Санькәуеит, хтәеицәа рыцсала
Иҟырхыз Хәцсы – адгьыл, санькә,

Иазыгур цәгьарак са снапала,
Сышә-гәашә иацәурзырц алыкә.

* * *

Дунеик снаган сыѳнакын,
Ашәгы атуамызт исхаркын.
Цацхак акәын иазыртуаз,
Аѳны инсыжыт санаауаз.

Зымцак иасхәеит иахьтәахыз,
Ҷытуа исышьтан сызтахыз.
Уи иахьанзагы деимдоит,
Цацхак Ҷыцынгы иҶаитцоит.

Сышә иаҶалазом иаргы,
Аиха жьакцоит еихагы.
Ара игылоуп чықьмацьяк,
Анкья изтартцәахуаз мазак.

Убрыгь сапатла иадырkit,
Цацха таршә азәы итцәахит.
Дунеик снаган сыѳнакын,
Сдунеи ашәқәа зегь аркын.

Сыргәацхомызт ара шьоукы,
Сааиуан сағәрагь насҶакы.
Ацацха ацшаара иаҶын,
Дунеик снаган сыѳнакын.

Схала араҕа санынха,
Ашьта схылеит ацаҕа.
Сныхэон, стэуон, сыпшаауан,
Ашэ цаҕхада иаасыртуан.

Маза итаз ачыҕмаца,
Ныхоуп амца сөазырча.
Сара дгылаҕ сынхазом,
Дунеи тшөарак сыоназом.

Ажэфан хыбгы са исыонуп,
Зымфа нымтэо ныкэафуп.

* * *

Иазыркыда, мшәан, афнашә?
Хьаас имоуп уи Ханашә.:
Икыдитцааит ишә ҳағоу,
Ашта дықәуп дыбғаго.

– Арахь амѡа харахеит.
Хусқәагь даара еилахеит.
Мчыбжьыкахь ѡынтә сзаауам, –
Ичкәын иихәо иаҳауам.

– Ашта сҗазааит ус сгәагәо,
Даасыдсылалап сызбо,
Амзар, сашта қяпҗаны,
Сабацахуеи сышә аркны.

Иуам Ханашә ицтәы цәгьахеит,
Ихала ҳаблак дазынхеит.
– Хә-абиҗара арака ижуп,
Сани саби ара исзыпшуп,

Мачзак, дад, иаасараза,
Адуinei тбаа тшәаразам.
Нас иахьутаху уцала,
Ухәыцқәагь тәымхан иаазала.

Еибаргәаан ачкәын дцоит,
Ханашә ибҗа аҗеѡхәа ипҗәоит.
Изимузеит ичкәын цас,
Мачк саагәеитап каимҗаз.

Длабарҕыгәуа ашта дтоуп,
Җанашә иихәыцуа рацәоуп.
Имцои, имаауеи еилахеит,
Җанашә имџа харахеит...

Ф-абицара наигзарц,
Иџната лаша ихьчарц.
Иџнашәқәа кьақьаза иартны,
Абартца дытцаиан...
Дыцсны.

* * *

Сымшқәа еидкыла изахны,
Матәа сшәыстцеит цыашьатәны.
Абжа шкәакәоуп бжа еикәатцәоуп,
Мцак ифымцәац сыехәатәоуп.

Ныкәа дгьылуп сызқәынхо,
Фызак дсыцуп сызнапхо.
Сашта итало, – гәашә ғазам,
Сыфнашә кыдуп ус, иарқзам.

Сыфны афнытқәа «малла» итәуп.
Бла иазгәамто уи тәахуп.
Урт ирыцуп са сыңсы,
Саб исхеитцахьеит бласы.

Аччаңшь ацыпхьқәа цсақьоуп,
Саб иныха иацырқьоуп.
Сызхьаз цыыршьон сызтахым,
Сзиас қандағь ацқа хым.

Уахь имнеирц ауп зегьы,
Азәгьы сиеипшымзарц саргьы,
Цсаатә мфасны са спырхьан,
Сымшқәағь сшәысхит ихахьан.

* * *

Сахьаҥыҥык дтэаны ихэыцит,
Шьхеи мшыни еҥырбарц.
Етэаҥаа рахь дымҕахытцит,
Ажэҥан цшшэы иатэа хирбарц.

Дамхатэуеит шыыцра иафаз,
Илабжышқэа қэаны илеит.
Ацша хага аган иаваз
Ашэтыш амахэқэа хнажэеит.

Асахьаҥыҥы ишэыга нтэазаап,
Аиатэара ҕеиҥны ишэит.
Адгьыл саанаҕ агэы птэазаап,
Ашьауардын ҕада иприт.

Зыхьтэы напқэа хрынзыргылаз
Амраҕ ахьырхьыр иччеит.
Хэаша шыҥьыказ саҥхьа игылаз,
Сыҥсы иҥыхьашэан игеит.

* * *

Дыгхырччоит ччара злымшо,
Изымтэыуо амыткэма ихэоит.
Акачбеи ахэыцтэкэа злымшэо,
Нхарак уитошэа уирбоит.

Дфырхатцоуп аехэа аеацхэа,
Хаи, иазрыцхау хатца-пхэыск.
Мтцасрак ыказар зегь рацхэа,
Еазэы изызбом иацхэа уск.

Аеыф имшуп, еы иақэымтэацыз,
Шьапымфалагь зымфа гам.
Ипсыда ихэеит цсра иақэымшэацыз,
Дусдоуп зусқаагь еилыргам.

Ахшыф ихэеит мхатцэк змамыз,
Скэышуп ихэеит Газа-ица.
Аламысда зхэаз – саҕамыз,
Ламыс змам иоуп ихата.

Дыччалааит зычча зныцшуа,
Хэаа зныруа длагырзыз.
Сара сиашоуп сара исныцшуа,
Изтаху шэызфэыц шэафыз.

Изфышәымтүеи сышьха зышқәа,
Шәа шәызхаану рацәоуп.
Сылабжышқәа, арѡаш трысқәа,
Хра-такнаҳа-цаѡ шәаѣгоуп.

Сымцацәақәа ѣынла жәѡсанаѣ,
Етцәа-кәап-хәычык збазом.
Ацәкәырц хагақәа са сганаѣ.
Қәцароуп жәа-затцәык шәхәазом.

Мреи, мза шашеи – сыблачыцқәа, –
Шәныкәа нтцәазшәа шәсыцәцалоит.
Сшәа сацәызго амш ѣыцқәа,
Сыѡ сышшәышьтоу шәынтцәалоит.

Сзаза еимхәыцқәа назхьынхалаз,
Схәыцра шыац иатцәа былхьеит.
Сытцла махәқәа ацша анрылас,
Абгъыц ѡеижьқәа ѣышәшәахьеит.

Иахьагъ сан лыбжы-хаа зқәыѡуа
Сашта, цхызкаѣ сгәакуа стоуп.
Амѡа иқәлаз анкәа иѡуа,
Сахьзымхалаз храк саѣоуп.

* * *

Амшын сҭалан салазит,
Бнакы сынсуан сылазит.
Цсаатәк аңрышьа сзымҭазеит,
Имҭәыжәҭадаз – сзымҭырзеит.

Апҭа кәашкәа среилахан,
Маҭәа рылхны сееилахәан,
Дунеи иатҭәа сакәшарцы,
Срашь кәадырны сдәықәларцы,

Суархал хәыцра каршәрақәа,
Рҭарчеи лымга мҭарсрақәа,
Сшьара сықәҕыо сдырчапшьон,
Сыҕба шкәакәа сацнаскьон.

Жәҭан катҭәара схалахуан,
Ахҭыцхәысра снаалахуан.
Дарды ахац еикәагьежьюан,
Дгьыл ныхәан сеиҭагьежьюан.

Лаңшы намза згәытҭаку,
Ашәтыц кәашкәа зҕытҭаку,
Шьауардынкгы стаауан.
Сымҭәыжәҭадан – сгәаауан.

Хәицыпрыргы шҭастахыз,
Лаңшыцәгьақәа игәашәҭахыз,
Сызшьахазгы даҭ-цаҭхоуп,
Шьыц дызталаз гәашәнаҭхоуп.

* * *

Азхаха змоуз
хаскынк ытџааит,
еитазхадаз?

Ашара иахымз аз ацша
ацшшәы хаздырзом.

* * *

Ар рпыза игәы рахәыму, – еипхыттеит.
Аеы кәадыркәа рағәра ишахоз – ипыттәтәеит.
Абцъар зкышаз рабцъар ныжъны ихынхәит,
Пыза иуада цацха иғартцазгы мтцәиит.

Ахра цшыхәкәа шыауардынтцас илбаапшуеит.
Ағба-капдан иланарпшыга ахара дарпшуеит.
Зшәа иаркьалаз ала мыцәеипш,
ажәлар еилахеит,
Апта рхызағ амра-цыцхькәа кәадахеит.

Ачныш ркьубжь мшын ихзалом, изыршәеи?
Аша етцәа, имшазацеи, ажәфан иағзыршәеи?
Мәасфы кьалак ихьаа
знымшәаз адгьыл игәапсеит.
Ашәыр кәамца згәыгра
иеижьаз амахә иацәығшәеит.

Асакаса иатцагылаз ахәхәабжь рахазом,
Амығ зхытцәаз қяпца-нхарак з
цьынцъугы хынхәзом.
Қяаади ыгеи зыцшаарыда
иантатәхаз рацәоуп.
Артқәа мбакәа имәас ицаша
изухәари, дынцәоуп.

Саниз нахыс истарашәаз, асаркьал иабжьын.

Аетдә кыдшәа анталашаз сгәы

ахәхәара иаґын.

Шака ныстцуаз, шака сцәызуаз,

исыґаз лахьынтцан.

Арт адыррақәа исцәызыз,

сира бґыц иантцан.

* * *

Аетдәәқәә итдәыуо
хъаас ирныруа
сабжьар сҭахын,
иблаанза, рыццышә
дгъылаҭ иаазаанза.
Хәыцроуп, кәышроуп.
Ихьшәашәахьоу ҭымтрахоит,
Ицсхьейт.

* * *

Азы иагъамоуаз –
ацшшэы уазтцаа.

* * *

Иахъа ашыжь
сцап ихѣеит иуатцѣхахъаны.

Амза чацшьеи атцх нымтцәеи
игоз ашәеи еикаран.
Амзырхәагеи ацәкәырц
хагеи хәшәи цәыкәбарни еилатәан.
Ацша сгәатан схышә ихытцуан,
атцх санышәарц зтәхыз.
Иацәымза каччан сыцсы
еифызгоз аґба шкәакәа мшын ихыз.

Амшын хытци сыцсы еилытци
ирзеилазгыи рацәазан.
Дунеи кьаґкьеи сара тәыци
саатк иашәымтан ицхьазан.
Кыдґкьа зымха, амш мѳасаґ
исгәытцамзоз сырххалон.
Гәтыха тыѳран, итцамзашаз,
сгәатцан истцәахлон.

Зынза исхымзи, снап ианымзи,
хьаа мцак сыццран,
Акәаш кәастхейи сымца
ґымцәеи рыбылра мцуран.
Нацха дықәлар сыдгыл-пышәа,
иақәхашаґь былран.
Шьап змаи напы змаи
сыдгыл иацацәан.

Апша ицәызи, зыцсы мтәызи
иргәыгъша рацәоуп.

Саркьалк кафует,
абжы нафует идагәоу ирмаҳара.

Аамта хьамхәи тоурых
намфи рашәафа ласцәоуп.

«Арго» иакәтәази Медеиеи
ирзеилоугъы уасцәоуп.

Мчи иашеи еиҕагылан,
ашә цапхада иадыртуан.

Доуха хачха апхьа игылан
ашә ахьҕамгъы ионапшуан.

Пхыз еиҕахәаран сызлазгъы,
ахьтәы кәалац сахьтатәаз.

Ихьтәы цсызын ари зхәозгъы,
цабырг иашан изсаамгаз.

Исхәар стахны, измаҳаша исыдмырхәаз.

Жәфәан лакытцаҕа амза қатхын,
Шьардаамта аҕеа тоуп.
Чара-ныхәахь саргы снацхьан,
Асас дахь итыцаҕа стәоуп.

Ашәтыц кәашкәа дрылапало,
Ҥацак ашта дталт дымшны.
Амза қатхьгы рыларгалоит,
Аҕыжәцәа гылоуп иазыцшны.

Касыш арцыруеит ацшалас,
Ашәа амтәыжәҕақәагь еитцнахт.
Чара-чысхеит сынтәа иғалаз,
Аҕыжәцәагьы рыцсы тнахт.

Гәырҕа змамкәа адгьыл иқәу,
(Үс дабакоу, баша исхәоит).
Ғаанбзиала, амш уанықәып,
Ацша ахьҕеижьқәа канацсоит.

Иахзымхо ныхәоуп, ныхәа ҳацыз,
Ҥазшаз имтоуп, игәра аагоит,
Ҥтоурых ҕыра абгьыцгы ғыцыз,
Ихаитаз адгьылгы ҳахьчоит.

Азиас хытцын ацха хнахит,
Атцла амтдэыжэфа апша ифенахит.
Апта хэашькэа амра таркит,
Рашь мтдэыжэфа еада ихтаркит.

Азхарамфа ачара изымхеит,
Нымха-хымтдэа уажэыгь дызнымхеит.
Ауаф ага ица дзыркэышуеи,
Алахэажэқэа рдунеи жыышуеит.

Аца итаркыз ца дтапсыроуп,
Азгы ахышьтрахь иццакыроуп.
Ихэрашэазар ахэра иахэоит,
Аинар-жыиггы иага дахоит.

Ацыр иалхуп иахэа ццышэггы,
Ипсадгылуп ушыта анышэггы.
Зыцсы ақэызтцаз иоуп изтэуггы,
Шьап зтцам, алаба зкуггы.

Азиас тыкэкэан ацха хыртцеит,
Зегь ҳазфызгы цыара ианыртцеит:
Ауафага шыта дзыркэышуеи,
Алахэажэқэа еита жыышуеит.

Азхарамфа ипсы тэуаме,
Ца итахазгы ишэ атуаме.
Ахэрашэатцас абри схэароуп,
Апта хэашькэа мра рымгароуп.

Ашәалкъамра, амш хызтыз,
Снапсыргәйтца ианыччалон.
Сызнымлашаз моак аныстәыс
Исызташаз шьоук схынҳалон.

Амш җачча сыџ сахымзо,
Апсы аайтакха зынза исмоуит.
Снапсыргәйтца, сыпсы ахьсымтцоу
Җыц аңылатәыкгы соуит.

Исымазоузеи рыххатәыс хәа,
Еипысшырггы тҗхи-мши кьаҗуп.
Сназдыххыло ма игатәыз хәа
Схышә ихытҗхейт, спарда хьаҗуп.

Амш иагәылфыз җытыбжыкгы,
Шәа-зызарак сыднагалон.
Җазшаз имтҗан җа шыжжыкгы,
Даеа мшыкгы ашҗа сҗалон.

Ибжы здыруан исызҗызтыз,
Шәы зҗазамыз џнык сыџналон.
Изтахыдаз, сеидру, џныстәыс
Даеазныкгы исыдыргалон.

* * *

Итцэыуашаз ачча рҕықэын,
Игылашаз дыцсны дықэын.
Ацэгъа зыршоз акгы ихымызт.
Зегъ зхъааз игэы рахэымызт.

Аилымгақәа ашәеиқәа иалан,
Акы иамараз дықәацалан.
Алахша ихәеит лахша иеиуаз,
Аламысда ихәеит, сағамыз,

Ламыс аиуак зынза измамыз,
Ағьыч дишьтан ғьычра инеиуаз.
Ахьта илсит амца еиқәызтцоз,
Жәак изымхәеит зегъ анызтцоз.

Ацша дақәтәеит изықәгәыгуаз,
Иааидхалеит зыхьз анырхуаз.
Ажәфәан ҕынла амра иаштан,
Аеқәа ирыцыз ҕадак дашьтан.

Атх агәтаз амра убома,
Ихәатәу зегъ ара исызхәома.
Ацта кәашқәа жәфәан ицәуп,
Мци-царшеии сгәашә ихшьуп.

Итцэыуашаз ачча рҕықэын,
Игылашаз дыцсын дықэын.
Сахьцо сзымдыруа сырқьалан,
Ларха-фәрха дунеик салан.

Сыхшыѿ қбаадаѿ аамта иаѿхъаз
Ўыц санацхъа саашанхеит.
Ўыхъа-мтѿыжѿа анкъа исаѿсхъаз
Аахынхѿыргы цѿгъа истаххеит.

Жѿѿантѿылан ацстхѿа хѿмарра
Саргъы салазшѿа снарбеит.
Хы-тагалан сѿѿатца марра
Ныжны саапынрахъ снаскъеит.

Испыгъежылон цшак гѿѿѿеиуа,
Сыхшыѿ рыцкъара зѿаххаз.
Сеыхъа-мтѿыжѿа сацхъа инеиуа,
Сахымзарцаз зхыц зырххаз.

Ўыѿцкѿын артѿѿаа ибжы схызсон,
Сеыхъа аѿѿа дахо икын.
Уи сыхъзаанза дыспыртцзом.
Сыхшыѿ қбаадаѿ ихъз анын.

Ажѿѿан саркъа ссахъа анылон,
Ацъар сымѿақѿа анартуан.
Схѿычра лгѿытцак сан дыспылон,
Арахъ слыцны саахынхѿуан.

Лахьынтцоуп, рхәеит, сыңсыр,
Сыржуеит ауп, уаха инхазеи.
Исыцрыхоз нтәеит сыржыр,
Сара абриакара изсырххазеи.

Исцәымзыщыз акы сашьтан,
Избаргы исзымдыруа закәыз,
Сызхылазгы мфасфык ишьтан,
Ицашаз цызышьоз, инымтәоз зус.

Ацшахәала инеиуаз срыцын,
Амшын схылон, ағба стан,
Ихахьазгы сусқәа рҕыцын,
Сеиҗадәықәлахуан уашьтан.

Еикәагьежьюеит атҗи амши,
Амра ҕыжәҗыр амш нтәоит.
Амза мфаси игылаз ҕамши
Ирҗахзамкәа уртгы еихьзоит.

Амфа сықәуп сара зымха,
Лахьынтцамфала снаскьоит.
Зышьта схылаз мфасф нымха,
Ега сгәақыргы сихьзоит.

Напымыцкъа иихъчарызеи,
Апсадгьылгъы иатӕазшьада?
Жӕа иазӕазам иихӕарызеи,
Аламысда имх изгада ?

Апсы зӕӕырцӕ изӕӕу тӕылоуп,
Изгӕыцъышагъ араӕа дирууп.
Апсы ахъчафгъы агӕашӕаф дгылоуп.
Агӕашӕ цацхагъ имтироуп.

Аштӕӕкны алагъы апшӕымоуп,
Сас-дахъзаргъы уахъ днанашътуам.
Цхъа неицӕагъы гӕрамгак дрымоуп,
Напхаф иажӕа хара уашътуам.

Затӕ инхара гӕырфӕ ацӕызуам,
Шӕира иамфӕм атӕца нкылан,
Агӕырфӕашътагъ гӕы ианытцуам,
Уага дуеихсуам ушьтахъ дгылан.

Апшыртафӕоуп збаф дахъыӕоу,
Илацш итцшӕом абыбыцгъы.
Иахъхылацшуа зегъ иахъзыӕоу,
Изырфӕыцуа ажӕгъы-афӕыцгъы.

* * *

Ахәазџа ыкоуп рымхәахьази,
Ахәа ғәырбжы саҳауеит.
Хдәы зхәымгази, азмах итази,
Еиқәзырхазеи хәа сцаауеит.

Ихысхысуа ипланы ихалоуп,
Хәынтцәеи змахи хаддыргеит.
Рыжьгьы хәартцоит, сгәы иалоуп,
Азџа халартцар – хагеит.

Хәа-еитца анахтцар нас хазмаххоит,
Змах итысыз ифџы гоит.
Ацәқәырц кыдкьар зынгы ишәаххоит,
Еитахынхәуеит, ацсы агоит.

Усс ихамои ахәа ртәылан,
Арашьқәа ирымаз адәаґы.
Ақәыцьмақәа ргыгцәа ргылан,
Абна иахьылоу хара хґы.

Ахәазџа ыкоуп рымхәахьази,
Ахәа ғәырбжы саҳауеит.
Хдәы зхәымгази, азмах итази,
Еиқәзырхазеи хәа сцаауеит.

* * *

Ашәоуп иҥоу гәыргъарастгы,
Агәыргъараҕ ирхәо настгы.
Ахәра иашәоу хәра зыргъазгы.

Ирымхәацгы ирхәарызеи,
Нан хәа инеиуа иргарызеи,
Рартмаҥ кылтцәа иадыркрызеи.

Апҥа рцыза цхъа ицалароуп,
Ахьшь ачашәаф ибжьалароуп.
Аатцәа иатцоугь игалароуп.

Ажәџан жәџануп, адгьыл шытоуп,
Ампыл бжьызцааз игеит, ихәтоуп.
Саргы абарт зыџеит хәа стәоуп.

Ц С Ы

Хадгбыл иқәлашоит Ацсы,
Ацсы ххоуп ара бласы.
Адгбыл иахъзуп ацсы атып,
Цсыла ашәқәа зеггы атып.

Ацсы ахаара рхәоит ара,
Цсоу хәа акыкоуп ҕацъара,
Хыцста азиас хәаш-хәашоит,
Цсы ара мралаша илашоит.

Цсырзха ирыцқьоу ацшьатып,
Цсхәы ақытан жәфанггы атып.
Цсы рацәоуп ара, интәазом.
Уцсггы ныжыны узцазом.

Ишәартәуип Н-хҗа алакыйсра,
Аб, Аҗа, Аҗсыцкыа рдәы.
Цсы-кыашыла рымға анысра,
Зегь ирзымхәо урт ртәы.

Доуха шытытпроуп рызбахә назго,
Мци иашеи еилыргоуп.
Урткәа збартам, рхәахыа еилазго,
Имға-мрыцкыа ргәашә итгоуп.

Аҗстхәа рашта уаса шкәакәа,
Ажәған гәашәкәа аазыртуа.
Н-хҗа ирыцу, насып шкәакәа
Иакәхоит раштагы итацшуа.

Ныхәа зцыртцо ицәашыы блыроуп,
Доуха-дәы-иатцәа дангоуп,
Уи дызкәитү амаа икыроуп,
Егырт башаза хжыроуп.

Амға сыкәуп уахь, итцозеи,
Аҗша иағго сцәашыы скуп.
Н-хҗа иргәытцаку дзыцәшәозеи,
Рныхәа-мра-лаша изакуп.

* * *

Ағба иман капданк днеиуан,
Амшын ғачча дағғапхо.
Ацәқәырц зымтәакәа леиҫеиуан,
Ағба иннажъуаз ашьта хҫо.

Ацныш шкәакәа ак ацәнагазшәа,
Ашьта ихылан итҫәауан.
Амшын хықәағ дныжъны ицазшәа,
Дааҕәымтцзакәа пхәыск дағъуан.

Ацта ҕәашқәа рхыза дыршәуан,
Хьта иакыда хәа итцаауа.
Мраҫашәамта ашәапшь иашәуан,
Сеидру ағбагь анаауа.

Ацта рхыза сылаиазар,
Хьта сакытцәҕьо ҕаларым.
Мраҫашәамтағ мра таашәазар,
Ашьыжь мрада ханхарым.

Ҳаҫуа хрышьтоуп зегь аадырырц,
Хара хусгы ус инхеит.
Акгы лыгым амшын дырырц,
Акацдан пхәызбак дылгәапхеит.

Згәы итасуаз игәы циҗеит,
Рыжәтә цыбарала ихъаа хиеит.
Моақы дықәын җада иган,
Дзымцо алацш дадырган,

Хра такнаҳак даҗахеит,
Напха игәара дицәтахеит.
Амҗа икәу ишьтахь дшәартоуп,
Иапхъа дзықәшәо иара ибартоуп.

Рапхъа идәықәло цхъа дызнеизом,
Дызлагаз иусқәагь иеизом.
Шъацхәа игылоу даҗашәоит,
Ма дзықәцало абцъар цжәоит.

Ашәарта аныкоу имшәо дгылоит,
Дызнымшәашагь даҗагылоит.
Иказамкәа баша ихәыцу,
Атцыхәакцәа цъара дрыцуп.

Аҳамта иапшаауа дфырхатцоуп,
Изыцшаауа изымго датцоуп,
Са исымхәыцит ари хәыцын,
Ирхәаз злаззахыз рахәыцын.

* * *

Адгбыл уаргьала сaнтәалан,
Аха амаакәа хытдәтдәан.
Лабәба амцан ацхыз салан,
Лакә нтдәашьала инырцдәан.

Катдәтәыс хәа исоуан цасгьы,
Зынза исхымыз сызмарам,
Уафс уабацо лахьынтдәсгьы
Иузишаз, уақәымчыр фииарам.

Аамтак ыкоуп зегь анулшо,
Зегь ануито, уитаххар.
Угәытдәкьа тыхны ианырзушо,
Амца ацроутцо амца арктәхар.

Уцсы уцәызыр ахәа улхап,
Жәфанахь прыгаз-уцырлап.
Дгбыл иахылтцыз уа уейтымхап,
Маада уаргьалахь уаалап.

Знык сзафыхьоу мыш сапылом,
Цхы лашакгы камлазац.
Азиас шэымтак иузынкылом,
Бла ахьтам алагырз маазац.

Амфа икэу азэ дихьзароуп,
‘ы-ццышэ камчы адырбазом.
Досу итоу иажэа ихэароуп,
Апан иашьтоу цха ибазом.

Агэарата лацэгьак тазар,
Зегь агэашэаф еизнагоит.
Пшэыма пхэыс баапсык дыфназар,
Лыфны-лгэара агэам иагоит.

Аамта баапсны ауаа бзиан,
Тоурых иамхэазац цьаргы.
Аб дхаиуанны аца дкьиан,
Икамлац рхэоит зегьы.

Амш зыхчнызцо атцх зхызоу,
Аамта халасоуп хшаны,
Зхы зцэпыруа, згэы зпызоу,
Имхэыр хгэашта иантцаны.

* * *

Ашьха хоурақәа иртыпқау,
Акацқап абжы шәахау:
Аршәаа иасит акацқап,
Акы иаршәазаргы калап.

Уи ацсаатәқәа изеиуам,
Иара шыцрымгар ауам.
Ацшза дшәартоуп есқынгы,
Геи-шьхеи, абнае – аонгы.

Шыцра шкәакәоуп сзеилаҳаз,
Акацқап абжы ахсаҳаз,
Сгәы сымпытцпраан ицахьан,
Ахра ақәцәае итәахьан.

Ишца сзымдыр сызмароу,
Ацсаатә шыцызгар ауоу.
Насшәа, насшәа сыпхашьейт,
Ацныш сацхьа амтәыжәа акьейт.

Сара зымпыр цака мтәа,
Амахә иамшәейт азынтәа,
Уи ангәаста цәгьала сшәейт.
Схышә алыкә ацша иенаршәейт.

Аршәаа иасыз акацқап,
Акы иаршәазаргы калап...

* * *

Иацы исымаз сара ныхас,
Иахъа ишѳаѳъхѳара саѳуп.
Иацы сызмырѳѳоз са исыгѳтыхаз,
Иѳсыз изыз хѳа ишъатѳуп.

Ашѳа мѳѳѳѳѳѳа сгѳы шътызхуаз,
ѳѳаатѳ мѳѳасшѳа иѳырхъеит.
Ажѳѳан скыдлан еѳѳа иѳысхуаз,
Иѳѳышѳѳ блыхан икаѳсахъеит.

Хара ѳамѳа зшъапы скызгъы,
Мѳѳабжа сшааиуаз сзымѳѳо збеит.
ѳѳшшѳѳы блахкыга маѳѳа исшѳѳызгъы,
Иѳѳѳхѳа лыхын исыѳѳѳеит.

Азаза еимаа шъаѳ иатѳѳара,
Нархас иамоу шъыбжъаароуп.
Мѳѳа изнысуа, кѳѳра катѳѳара
Затѳашъѳоугъы кѳѳрыжѳѳаа роуп.

ѳѳеитѳакрахѳа ѳъара саатгылеит,
Ша-мѳѳа еихысырѳѳаѳ сыѳшуп.
Зымѳѳа инхарѳѳа ѳнык сыргылеит,
Аѳѳы ахыбаѳ агѳашѳѳ ихшъуп.

* * *

Сара лакәуп сызлагылоу,
Сара цхызуп сызхыцшу.
Цаа лыхуп сыфны игылоу,
Лакә фырхатцоуп сыззыцшу.

Хаит игбоуп мшын изхытцыз,
Нцәа диашьапкуеит Сатанеи.
Сара исзымдыруа исхытцыз,
Азәгы сгәеимтеит саннеи.

Иахьа апшьаша, уатцәы ахәаша,
Амшқәа сцәеилагеит зынза.
Хбара злымшо бзиа збаша,
Шәахдырхагамхан шәанца.

Мазас ирхәои асаркьалқәа,
Рыбжыы рымшәан ианкашәа.
Зтоурых зырзыз анкьа акралқәа
Рыхь сыздыруам хзамыршәа.

Сара слакәуп, зны сыцхызуп,
Рашь кьыркьырбжык саҳауеит.
Асырз зцылаз зиас хытцуп,
Нарт Сасрыкәа даҳзаауеит.

* * *

Са сахыкоу са исыздырзом,
Шөаргы пшааша шөымазам,
Ихыш-хытэаз азы сзырзом,
Цашагы сывам шөымаза.

Стачкөым сратэан бкуп рхэеит,
Снапсыргэйтца – еизартахеит.
Зыдгыл икөым дтөуп рхэеит,
Ара еиха атөымра збартахеит.

Ишаацэхныслеит еыхэак сақэтэан,
Агэра шьоуки исцэыргахьан.
Еиха сзыхызоз агаз нақэтэан,
Амца ацрарс исцэырбылхьан.

Дныгэнысуа такаажэ тацак,
«Сан лахэша» хэа дсацаажэон.
Пхэызба еинаалак леирыз натцак
Илтаз мөас-зыхьк сгэалашэон.

Сывмөа дацшуан, лых-латцакгы
Зынза уаха иззаламыз.
Схы сыпшаазаит, нас, иахьакгы,
Ухытэка уцэызыр гэнааламызт.

Са сахыкоу са исыздырзом,
Шөаргы пшааша шөымазам.
Ихыш-хытэаз азы сзырзом,
Цашагы сывам шөымаза.

* * *

Ара сааихъан анкба зны,
Ихаз матәажәқәак сышәтцаны,
Ҷыхъчак дсықәшәан синапҗеит.
Цсыхъчаа сеихсын стадырхеит.

Лакәкаҗ салеитцеит азәы,
Ҷазәы исылеитцеит атцәы.
Газа дрыцхауп рхәахьеит,
Адша ахьасуа шыоук цахьеит.

Азарақба ахы рхагылоуп,
Хкәасқба агәтатцәқба ифнагылоуп.
Хапхба идәықәлеит узхьыпшуада,
Ифнызгода арт хара хуада.

Зыпсы ҳацу ргәы нхархоит,
Ҷазнык җыцны итахархоит.
Ишцагәнызго устцәқба анҳахь,
Хазшаз дхьампшуа ҳа ҳахь.

Гәнаҳа зымшәак ҳарҳауеит,
Адъныш зымца арахь дхынҳәуеит...
Арантәи сцароуп са сәырҗыцны.
Ихаз сыматәажәқәа сцәызны.

ТАГАЛАН

Кәынацсараха тагалан,
Аххъа блыхакәа ацрышәшәон.
Цәгъак ҳабжьархәоу, са сгәы иалан,
Шықәсырныкәахь сныжьны ицон.

Зыбла тымшәац ҳабжьаныкәа,
Амш шьхауарбагы цыруан.
Амфа цышәа Мра-шьханыкәа,
Жәфәан хагылағ ибылуан.

Анкъа иалыфәуаз ахтысқәа,
Аамта иагәылсуан – апкара.
Сышпархьымзеи зынза сусқәа,
Сышцанрыжьи мфәабжара.

Сахьцо сзымдыруа сыркъалан,
Лакә ҳтынракағ снырханы,
Дунеи шыцпак салагалан,
Ицеит еыфцас ибжькәаны.

Сдунеи хархьи амш хьфәеижькәеи
Ғыц сырцылеит сыршәшәаны.
Аххъа блыхакәа – абгъфәеижькәа,
Изыхшаз амцан ибылны.

Адунеи антцəмтə збон.
Сафсны сцахуеит хəа снаскьон,
Адгьыл сылапш иацəынтцəон,
Жəфəн кəалапха инахашəон.

Настәи, нас акәын, истцон,
Амра ацыпхь сыркәабон...
Ишеит сацылеит нас шыыжы,
Сгәы иныкәтәеит аттар рыбжы...

Нас убри ауми ихадоу,
Мшы наргэырҭа псы златоу,
Мши тҭхи ирнымшэазо ирҭоу,
Апша ҭыжэла ахьыфнатоу,

Са исыздыруам идмыртәоу,
Ашьтыбжь арцәгъеит ирыпӀоу...
Амчра ишпашьталеи зегъы,
Баша изцъасшьахуеи – саргъы...

Мцеи зымцеи еикаразам,
Зымца иашаэхэгы хэатэзам.
Дунеи хагъеж нтэазом,
Сылапш мачуп, цышьбатэзам,

Апстхәоуп,
жәфән иатгәа кьашьзам,
Урткәа ҫыцны ишәыртатәзам...
Зәыр дьнтцәзар са сынтцәоит,
Алашә игу игәы иабоит.

Итшәаз уадак сыџнахан,
Сықәтәаз цыыршьеит шыоук ахан.
Санду илыхъзын Кадихан,
Уи Аханаа дыртынхан.

Рышьтрагъ кырцъара ирыххан,
Ҷиара рқәашъым иаґахан...
Баша срышьтоуп,
сыцшаауеит,
Рышьтра схыланы саауеит.

Азәы ицәызуа ґазәы ибоит,
Изыдоу адгъылгъы шабоит,
Итабаз ашьтрагъ еилагоит,
Амца мцацшаара еихоит,

Ацхъагылагъ зны дтахоит,
Арт зегъ зхәаша азә дынхоит.
Сеимдо сықәуп сара ахықә,
Сара исықәузеишь, исықә?..

* * *

Сыңсырныкәа сыдгыл, сгара,
Сыңсы зкәызхьоу сгәы сакара.
Снапсыргәытца мшын зынтәало,
Исзымдырзо сара исзалоу.

Ахҭа мфасқәа сгәыдытцәалоит,
Ихәра нымтцны сгәы ианхалоит.
Цшы-мфә икәхаз лацш икьалаз,
Ашәацхәацәа згәашә италаз,

Қәылаф зымтәа иуахта ахыкәз,
Ицхыраацәа сара исзыкәз,
Рҭыхраз цәа-цәашыгы зхәартамыз,
Зынза агәы захьзыз зызтамыз.

Сыртиует, аха исытнырхзеи,
Җаб ихәатҭа-хәа зыкнырхзеи?
Ашәи царгы ихынхәыроуп,
Изхаразам шьоуки акыроуп.

Нцәа дызтамло угәы азыркызеи,
Тыц кьашьымзар иалухызеи.
Ацсы анызар хтәыла шәтыроуп,
Ицсы цкьоуп уи – имкьашьыроуп.

* * *

Ифадароуп ма иладароуп,
Фадароуп еилдыргароуп,
Лада италароуп лада дцароуп,
Еицароуп еигу иара ибароуп.

Знымха икэатца абна ахытцароуп,
Абафдан есымша дыцароуп.
Хышы кэараани узеидкылом,
Хшыф ахьяаухэо хыб дыргылом.

Зегь ицэызуеит зшэа зцэызыз,
Иузанцэа знык ианытцыз.
Ала шуазар аеы хэыроуп,
Иутаххеит хэа иааумырхэыроуп.

Ашьха икыдлар зегь зцэа,
Изымцеит хэа шыа урбэа.
Аеы цсыр адэы атнымхой,
Адэгы цсыр аефэа нымхой.

Амци аиашеи зцэеилагада,
Ах итыпан атэы дзыртэада.
Сара избоз цхызын, лакэын,
Сааыцэшэозгы абартфэа ракэын.

* * *

Саақәыпсычҳаит ауп, ак сзымхәеит,
Амра акәапхәа иантәшәа.
Амш цеит ауп, уаха ихнымхәит,
Сықәрагь мшык хәа ианахшәа.

Қәыпсычҳаран амш исзалаз,
Шьяфәк сапхьаҕа, шьяфәк.
Сышьта ашәтыцқәа зхыпсалаз
Сылапш итдымшәеит иахьак.

Амра амшынгәы ихнатаз ацҳа,
Сықәлан снейуан итдыс-тдысуан.
Аамта сышьташуан – алацҳа,
Мратәшәамтаз ацҳагь цсуан.

Ацҳа сықәлахьеит арантәгьы,
Амш сцәызуеит са схынхәуеит.
Саақәыпсычҳауеит, шаҕантәгьы,
Ацҳа инықәсны мшык сцәыпсуеит.

Амш иаццоит сыпсы кәырчаха,
Сахьа мфасқәак сырзыпшуеит.
Амшын иххалаз ацҳа хтдәаха
Сара сықәсуеит амш хынхәуеит.

* * *

Цша-шәа зхәоз аҗсаатә сагәылпрааит,
Казша амазам уи сҕашьыр.
Уи мышкызны аҗьтҗла иагәылзџааит.
Еиҗансыжьырц зны сыҗсыр.

Аҗьтҗла азыхь-цша иахагылоу,
Бҕыцк тазмыршәуа изымҕашьуа.
Цсы-цҕа-ныхәа-штә иҗагылоу.
Фи-маҗәysi зықә иаҗшуа.

Амҗа зрыцқо цша-фыртыноуп,
Гәы-ҕашь цсы-ҕашь дартәазом.
Сыдгьыл-гәаҗшьоуп, убри азыноуп
Хымџаск наџсны изцазом.

Сыҗсаатә-гәылпраа ашәа нзыжьыз,
Цҗанат тәылакаҕ инхоит.
Азыхь шыҗәаз ашәа ихзыжьыз
Знык иаҕыхәаз дашәахоит.

* * *

Сара инсыжъуеит ацыблыха,
Шәатәхәар уи мцаны еибакуеит.
Ацыблыха са сгәы аблыха
Амца ацрастцан сгәы збылуеит.

Шъыри, шъыри иарцхалакгы,
Къаҭа зқәымло уи мцахар.
Сшәыхәоит, икәтцәкьаз зхәалакгы,
Сгәы амца ҕыцәоит иҕам шәхәар.

Сара зымха, сара еиқәымха,
Са схазы акәзам сызбылуа.
Дунеик саланхон сеитымха,
Шьоук ҳаиуантцас шәаныхәуа.

Ҳадгыл цсадгылуп издыруеиз,
Шәынтә иҕыхуп шыаркьаса,
Ҳақ зыдхалазгы – ижәдыруаз,
Ишьтоуп қәыцман дҕыркьаса.

Сгәы ақәыстцаргы усс иктәума,
Са сцыблыхаз иаразы.
Шәымца мыцәартә еибакума,
Уи ауп исылшаз уажәазы.

АЖАРМАТЦЫС

Ахъажькъа кыжуа еизеит ахэаны,
Акэараанкъа неины итэеит рыгэтаны.
«Рыбжьыхаа» гэыртэыга ахэыцшза иахъзарц,
Ақэыцшза, ахэыцшза ашэала иқэыртцарц.

Ртыпкъа рыпсахит итэеит хаз-хазы,
Иалтцуам, игэақит иауам уажэазы.
Ихагу ардэыноуп, ма алахэартцыс,
Уртгы шэаарыпхьар ишаххэо
Анцэеиныс.

Ихэныргеит, еизыргеит, ашэа-хаак рызхэом,
Ирыгу закэытцэкъоу макъанагь ирбом.
Кацкацзар издыруада, арака иматэоу,
Иааиуан иадырыр арака хаштэоу.

Ашьауардын-цагъа ааргы ртахын,
Ахъажькъа ркыжра арака имыцхэын.
Рлымхақэа рхытцит, ахэыцшза тацэит,
Цсаатэгы шэарахгы арантэ иццакит.

Ирхэо неитахэо амитэ иафэын,
Кэараани хыжькыжи агэашэқэа адыркын.
Ахэыцшза, ақэыцшза ус иаашанхеит,
Ашэа-хаак атцыс хэыч иахэазгы рызхеит.

* * *

Амш акэабон ақәа,
Ақәа рыхәлатцәон азқәа.
Ажәџан ҟыт хәычык збон,
Ацстхәа рхыза итәнахәхәон.

Амшын иамғазшәа амақа,
Ацслымз акәыршан тқака.
Ацәқәырц агаға рызәзәон,
Аџнеихагыла хыхь сыхәнон.

Ацныш атцәабжь сеиџнатцәон,
Жәаџарҟ аихагыла нтәон.
Жәаџанахь схалон хәыч-хәычы,
Иац иџуа идәылтцыз ахәычы.

Амра сашьтан итцәахын,
Ағба шкәакәа амшын ихын.
Ағба дгаран азыкы,
Тәымк икыназ уи ацскы.

Дтцәуон акәукәу дыхәхәон,
Хыхьынтә салкьан тқака сцон.
Амш акэабон ақәа,
Ақәа рыхәлатцәон азқәа...

* * *

Ақәа аазрыхуа аңта еишьылқәа,
Амра хызџо, згәаг саго.
Сыңсы сәазтџо ааңын гәилқәа,
Схәыңра-хага-кылңш сызжьџо.

Үыџ-ңкәын иартңәаа адәы атңыхәан,
Дымтңазырсыз аҳауа иахьзо,
Уаҳа исызымтңазо ңсыхәа,
Сеитахынҳәны уахь сахьңо.

Сышкол шәыра, атңәтңәа изысуа,
Атңәңңәа рыңчабжь сахьхынҳәыз.
Адәы сықәхеит аңша сысуа,
Штәк сахьталаз сахьлаҳәыз.

Сылабжышқәа уафы изгәамтџо,
Сгәатңа рәаштңас иантәтәо.
Гәытңа-еиқәымтәа-хьаа сәамтџо,
Схынҳәны ашәшьырафы сантәо.

Абғыы схьызсоит тагалан,
Ашәыга џеижь сарганы.
Ашәыр фамхагь абғыы иалан,
Сңон афныка икәшәаны.

АБАКА

*Тамара Шыакрылҕа
лгәалашәара иазкны*

Амц ангылан напсыргәйтцак,
Акармеипш еикәшо инаскьон.
Ицәабозшәа анапқәа агәйтцак,
Зыцсы таз бакак цацшьон.

Иахагылан ицшьа тыпыз,
Атынчра шәымтақәа зыхьчоз.
Жәәан тәула зыцсы иахыбыз,
Заапын ашәтқәа зыцәкапсоз.

Итцам бызшәала иара цәажәон,
Жәра назқәымз уи хәахьан.
Ацсы цқәақәа арақа игәжәажәон,
Зыцшьа ззымбаз ааскьахьан.

Аға изымгәағьыз ахызатцә,
Хацс иатыфраз гәы итәшәеит.
Цәгьара ххызгалоз агәы затцә –
Ғәәа еикәырхага кәицк ағшәеит.

Гәнаха тахтеит меигзарахда,
Ицшьаз зыхьны зегь хәхәон.
Асаркьал абжы зыргахда,
Абақа ахьгылаз ґыц ихәхәон.

* * *

Гәыҭра згәылоу еилахәаран,
Амра агәылшәеит амш ишаз.
Атҭх хтысқәа идыркаран
Жәфәан иацәызуан амза ицаз.

Рыцсы еифыргон бгыҭи шәтыци,
Амырхәага ххьа рґыкәкәон.
Еиларфашьо ажәи аґыци,
Амш иацәаагаз атҭх иагон.

Жәфәан ашамта етґәа анытґуа,
Блымфак ннажьуеит азә днаскьарц.
Цгала иоуам изго зцәызуа,
Азә дбыллароуп, ґазә дыцхарц.

* * *

Апта црышқәа сыңсы зныстаз,
Ажәфәан иалоуп итәазом.
Гәнаҳаи хәаи рымта знызгаз
Адгьыл сықәуп саапсазом.

Сшәаць зынфылоу мфә ианысша,
Сымта шытызхуа наскьацәоуп.
Саамтеи сусқәеи зегь анысшә,
Аеҳәа ццышәны сыҭәәацсоуп.

* * *

Аамта ацэыкэбарқәа
срыларшэын сцэыкэбарха,
Срымшэар,
сахькатэатцэҕыо сзымдырзо схата.
Бҕыыц иатцэак санақәшэа,
исылшари атакарха,
Бҕыыц затцэык аңғамхо,
ихьяарымго махэта.

Аамта абарбалқәа срытцашэар сабанхо,
Жьыргэыцтас аҕҕахэа саргьежып аиха.
Апстазаара шыантца акэкэыхэа санамхо,
Исызхьацшуа аракаҕ дсымамзар тынха.

Ииасхьоу дунеикаҕ аршэааипш санааоуа,
Исыцэшэар ишпазуеи, ихэмаруа ахэычқәа.
Аамта-тоурых-бҕыыцкаҕ хтысны санаоуа,
Аамта-ацэыкэбар-хэыч, снейлап сахьыкэкэа.

Адгьыл ианхалаз цсыгагак са сеипшхап,
Сызтахым сырцахало, цшатлакэк самырбар.
Жэџан иатцэаҕ сбымбылхап,
мраташэамта шэацшьхап,
Аамта-ацэыкэбар-хэыч зазашэа скабар.

Амраҕ нхарта соурым,
уа былроуп инхаша,
Цэыкэбар-хэыч назмыхэо амца-мыцэа акуп.
Уахь симгеит сызшозгы, дгьылаҕ истынхаша
Мцан сара сызгэылшэаз,
сыҕэхэа-мыцэа еикэуп.

Бзиабарак ашытақа сырхылан сыртамзеит,
Хан дук сыонартқан
саққажәмызт сыонамзеит.
Цша цьбара иеыжәлаз дсафсхеит дабақоу,
Сзыхчашагь дыздыруеит,
исыхъзаша сангәақуа.

Инымтѣо са соума, зегь цыххаа ианышьтоу,
Дсаѣсыр дабацо
зегь згатѣкъоит хѣа исышьтоу.
Ачхара иатѣоу хѣѣышлоуп иатнихуа,
Идырым инамоѣыз игѣы-цкъа зызнихуа.

Ахъаа зныруа агѣаѣоуп иахъатѣартоу,
Ашамтаз игылаз иоуп ашаѣтѣа збартоу.
Итынчым дунеикаѣ саѣашѣеит сымѣасуан,
Аамта хыпшаѣѣгъа ахѣакѣа еиѣасуан.

Шәарамызт, хъаан сара сымсахызкъыз,
Атх лашьцара салан сзыршәоз,
са сгәы тызкъоз.
Исшоз абаказ, сыцсакәын, инысххән,
Сызнымшәоз,
иснымшәоз рсия сәаныххән.

Азыхэашькэа еилалан азымфасгы хрыжыт,
Храмфак ианылаз, дыпнашэан инижыт.
Асаркыал иамырфыхаз дхэаан дсыцрыхон.
Сгэы итыфуан еикэымтэо,
ахэархьеипш иафыхон.

* * *

Зегы ирнышэон цьоук аццыхаха,
Сара ускан цэггала сшэон.
Азыхь итхэраауаз зны ахьыхаха,
Ёамѡак сзыхэоз сыцэтабон.

Сгэы исыхуаз хьаак сцэацлон,
Сыцсы ысыхырц затэра сцон.
Затэ игэара сыхэрагь сцацлон,
Мшырхэацэага гэтыхак схэон.

Амг иаѡалаз шэтык сыхнахуан,
Схьаа рѡыхо аччабжь гон.
Мра шьха иавтцыз сымш еиѡнахуан,
Шьыбжь ианхытцлак инташэон.

Амра кыдла, сара кыдшэа,
Аамта сгаран схэыцнатцы.
Мыш ламгыла, атцх нымшэа,
Сыхь сшанымшэо схэонатцы.

Атцх иазныжьны мра цыблыха,
Ёызэзэа шэацшьны шьыжь хайқэшэон.
Зынза измамыз сара ацсыха,
Зегь ирнышэоз цэггала срыцэшэон.

* * *

Сартмак ныжыны сцазаап ускан,
Уажә исгәалашәан схынхәит.
Апта зхахоз лрахәыц пыскан,
Ихыстыз мра-жәфәан снаҗацшит.

Асар рымфа ажәфәан иатцдаз,
Рхыи-цха кназхаз етәақәан.
Етәеи, жәфәани, аптеи ирыцдаз,
Аамта иннажыиз тәагәақәан.

Сартмак бжатеи, сара зымцеи,
Хаштран аамта ҳабжәхеит.
Сеитархыларц сыгеҳәеи сымцеи,
Сдәықәлан мфа-мца харахеит.

САМЫРЗАКАНАА РАШӘА САЗЫЗЫРҖУА...

Гәдиса ахатца рхәон ахацәа,
Зны дызмырхыз, нас дзыртәз.
Гәдиса ахатца рхәон ахацәа,
Мыткәмас ирхәоз, аха иашәаз.

Аамта-цәыха згәашәкәа җнахыз,
Зыц-зышә иамкыз збызшәа.
Зылахь-фыра аамта ианнахыз,
Гәдиса ахатца рхәон иацәшәа.

Ара еилазған амыткәмеи ашәеи,
Жәларык иззымхәазаз зҗахәы
Ируасиатын, рыцсы иацшәман,
Рыбжыы тыргомызт мыцхәы.

Итцәаауаз саркьалк сгәы итыҗуан,
Абзгы амшәан икашәон.
Рыбжыы дагәан, ахра ианыҗуан,
Итцааз лабжышны сгәы итацсон.

Гәдиса ахатца рхәон ахацәа,
Зегь зцәызхәаз, цәызк иацәшәоз.
Диуан апшқа итачкәым ратцәа,
Гәдиса ахатца рымда изхәоз.

* * *

Иаасытдарсуа сымш аптѣаха,
Лабашьатѣас сахьцо иском.
Иазразода амш антѣаха,
Атѣх атѣкеикѣатѣа ашѣуп.

Мра-мза-еинышѣа хьычѣыпѣрха,
Жѣѣан тѣыблаага шьѣак ргеит.
Уаса гѣартан иѣѣыз арха,
Аптѣа рхьызаѣѣаш рызѣзѣеит.

Шѣартѣа-тѣынчрак абжьы ааѣуан,
Азѣ днаскьаргон ишыѣшым.
Ѣанда-зиас аамѣакаѣуан,
Азѣ дааннажьуан уззыѣшым.

Игѣы тѣхит азѣы иблырѣаз,
Ѣѣхылашѣк иалган шьѣоук игарѣ.
Хкаарак дѣартѣеит азѣгьы дѣѣырѣаз,
Иаамѣа шиѣцныѣѣѣоз дирбарѣ.

Сышѣа нкьыдѣтан ѣѣара сдѣылѣѣит,
Уаѣа смааирѣ сахьынѣѣѣаз,
Сыѣуан мѣада азы хьѣѣѣит,
Саргьы сдѣыѣѣѣеит
сыѣѣсы ахьѣѣаз.

* * *

Сгәы устеит сыңсы тысхит,
Цәахәа пшзақәак рцынхәрас.
Ажәәан аетцәара анысхит.
Уамазарц етцәара Нцәас.

Ахра махә цта зхакнаҳаз,
Апхыз гәашә, хы-цапха зфаз,
Ахра такнаҳа игәнаҳаз,
Арәашқәа цсыртас изшыаз.

Ирымысхыз цсуп уара иухастцаз,
Итцшәаз апсрабла, зымца зчапшыаз,
Угәы икыдлаз ахьтәы-цъар анызтцоз,
Иипшыаз азыхь-цқьаф иттаз.

Ғамәак уағыхәар хәрыбгъыцын,
Хәрашәак еицызхәо ирыбжъын.
Ныхәамш иныхәапхьыз уцны,
Испылоз уанспылоз шыжъын.

Уи аахыс сеидру итцозеи,
Мәамш хәа сушьтоуп саауеит.
Зхышьтрахь азиасқәа ицози
Хамәеи анбеиқәшәо –
сцаауеит.

* * *

Азын иалаиз дыхътан,
Агәы хышәашәа иашта дтан.
Ақәа ҕызәзәа лағырзын,
Азаза кәацқәа шыжь иахъзын.

Етцәа ирышьтаз ҕада дхалон,
Ашьха уарба жәҕан ианаалон.
Ашлых-матәа цәҕычахомызт,
Ага сасра дыргазомызт.

Тцлара ауазаргъ ал уасхырым,
Ғыза гәрамга дыжәҕахырым.
Гараламза имҕа шәартоуп,
Зыцсы ззымшьо иибо игартоуп.

Ғымтра бжьуп агәы ианыруа,
Ға дызгым иоуп еиҕа здыруа.
Итынхоу иоуп шәаць зызнарго,
Абчарах иоуп ҕада иҕарго.

Ахәы ухытдыр нас ладароуп,
Арт зегъ гәоутарц кыр уеимдароуп.
Исхәо ҕыцым, сеитахапхьеит,
Иахъаныртцаз цъара сацхьеит.

* * *

Ацха сықәсит зны сызқәылаз,
Сышьта нымхар хәа сшәаны.
Бғыцк санырхит зны сызнылаз,
Сырцәанхалазшәа баны.

Тцхы лашьцамтаз мѳак санылан,
Мѳабжа сгылоуп, сцом, схынхәуам.
Амышьтацәгъа ара дыспылан,
Иччапшь гәымхаѳ мѳа сзатуам.

Тдыс чырчыркгы схыкны ицәажәоит,
Бызшәа лымхак аанартуан.
Хтысқәак амш иахьымзо гәжәажәоит,
Амра шәапшь кәпшь ныхнашьуан.

Ажәфан-ееимаа-тцәымг-цырцыркәа,
Етцәа рашта маза акуан.
Адгьыл-хтысқәа рцән сызмыркуа,
Пышәа башан, саахынхәуан.

Шәазызарак хәаны исылсуан,
Сышьта сцәызуан еихаггы.
Аччапшь гәымха арагъ дсапысуан,
Иччапшь ааѳуан данцаггы.

Ацха сықәлеит зны сызқәысыз,
Сышьта нхозар арагъ инхоит.
Ихынхәит азиас зтысыз
Ахьышьтрахь, сымѳабжагъ аухоит.

* * *

Атқы еиқәатқәа атқ иашәнахын,
Амш шкәакәа абла ччон.
Сценцьыр хышәәґ аңарда снахан,
Схәычра адәы какач ськәшәон.

Мца зыцрасыз амра ахәаиуаз,
Ашьха рфытца зегь кәцшьын.
Схәычра-тқы-цшза зынза иеиуаз,
Ажәәан-шәыга-мзанра ишәын.

Аңсаа рашәабжь хьзырәаш схьызсон,
Маалыкъ-цәажәабжь саҳауан.
Схәычра тәылахь аңша саццон,
Сыхцәы кәашза саахынхәуан.

– Хәи, ишца мшәан, бсықәлахама,–
Хәаак иман, саб дсыхьзахуан.
Ишцасхәау бгәы ндырхама,
Амш ґыцаґ сныжьны дцахуан.

Амш сшашьтаз сапхәа имцози,
Неихыркәа амамкәа иажәуан.
Амш шкәакәеи саб дахьцози,
Мраташәартаґ сырзыцшуан.

* * *

‘Сыхәа-иатцәа жәѡан тцаула,
Агәра ахшәазаап ицырзеит.
Ахь-рыпҕеыха Етцәартәыла,
Ажәѡан атца қәыртцазеит.

Атцх зырчыхәчыхәуа апшалас,
Ччацшь-ргамак атынхон.
Азыркәиқәа ацәа иалаз,
Мза лашарағ итаахон.

Абгҕы иатцәа атцла зхыбуаз,
Шәыга ѡеижьқәак цхыз ирбон.
Ацъ махә цаца шәкы иртысуаз,
Дыд-мацәысрак нахацчон.

Азатцә дықәын амѡа нымтцәа,
Атцх дналсны мшык дазцон.
Цхара нзыжхъаз имца ғымцәа,
Кәиц тынхадақәан дрыхъзон.

* * *

Чча сакуамызт сычча нтѳазшѳа,
Ччаѳшь рзымхо зегъ антѳаз.
Сычча сѳѳызгаз жѳѳан дазцазшѳа,
Жѳѳан-хытѳ зычча зыѳѳѳатѳаз

Сишьтан, мраччапшь-амырхэага
Ацыптэахақәа җызыпуаз.
Зыччапшь ааҗуаз иеырхага,
Иччапшь мрацыпхь надзыркуаз.

Адгъыл намфи, аччапшь дагъеи
Маѳа ршъызхыз, – сыхъташъуан.
Сыччапшь изхъыз зтаршъыз ськъеи,
Сымш шъындыкъerei сыртапшъуан.

* * *

Амѡа нхала азѡ дихъзароуп,
Мѡа ианылаз цъара дцароуп.
Ишѡыр канзоуп ацша иѣнахыз,
Нарха змамоуп шѡах итнахыз,

Еимгеимцарак инкабароуп.
Арѡаш хытцггы мѡак агароуп.
Ацшыртахъ ауп хѡахъа ахънеиуа,
Шьта згахъоу иоуп изышьтанеиуа.

Иныѡра нхоуп абжъы игазггы,
Цша-зцас-уаѡуп изыргазггы.
Шѡацъаа ртѡылан шѡацъ рхѡароуп,
Ахѡы ихало мѡа катцѡароуп,

Уахъ иаѣало зегъ мцароуп,
Амци иашеи еилхаргароуп,
Дыцшыз рхѡеит цшра зылшазггы.
Ихѡар амуит ггыч дызбазггы.

Ара унхароуп узынхозар,
Амцкѡа ртѡылаѣ мыц узхѡозар.
Амѡа нхалагъ азѡ диацысуеит,
Зымца неиггы мѡа данысуеит.

Амѡақѡа зегъ нас еикѡшѡахуеит.
Изеицымцоз шьоукы иргахуеит.
Амца ахъыцѡогъ кѡицк еикѡхахуеит.
Апстазаара еихакеипш хѡахуеит.

* * *

Ажәа зызхәаз Анцәа имтоуп,
Амаа зиркыз имчра итоуп.
Лапшы лыпха, мѳа данитцеит,
Ицсы лаша, ацсы ихеитцеит.

Бла хәымгала уи зкъашьрыда,
Амц-нхарта-ѳны зыѳныда?!
Хәи, абаапсы Нцәа димбашеи,
Хадгьыл лыпха амчра згашеи

Мцы кәадырааи еилазوما,
Мтас-уаарала кыр узхәома.
Ауаѳ баша, баша мѳасуп.
Асаат хыцкәагь зны инѳасуп.

Аамта цхәаза рцәынцәеит акәхап,
Урт еиķәызгаз имчгьы рықәхап.
Цъашьатәуп хәа, ицъоушьо арбан,
Ашьха зтыцыз ишьха уарбан.

Анцәа иажәа ипхъа саркьалуп,
Агәы иадашуп, доуха иамалуп.
Хәи, сышпашәеи, еитамсында,
Измахаз ажәлар, еиламсында.

* * *

Шәәхәарыцк ахькаршәөыз сашьтан,
Итцозеи, анкәа аахыс саауан.
Мра иампытцшәаз таршәын сашта,
Исыдмырбарц шьоукы иртәахуан.

Хәәхәа нзыжьхәаз сацхәа ицозгьы,
Рымшра схаршәын лацш сацәго.
Шәәхәа рыц исцәөызыз збазгьы,
Апшеипцш дсышьтан сыхьз уанто.

Арыц кашәа агәы еиөөызхуа,
Аамта җыжәла җыжәтра зқәым.
Са санызхуа, уа уанызхуа,
Моа ҳанызхуа ианакәым.

Цша злагарак ҳаргьежьызшәа,
Рыц еиҕәымшәакәа ҳташәо.
Псра цҳаражәҳәа агәашәқәа акызшәа,
Җашта изтамло инаөс иахьцо.

Шәәхәа рыцла цҳак ҳаимаздо,
Цәызда цшаахәа зны сзышьтаз,
Сыцсы зрыжәоуп, иарбан иасто,
Шәәхәа рыц цҳак иқәс ицаз.

* * *

Арѡаш кыдѣа сашѡах рыц амѣоуп,
Ацаѣ лабжыш ишыантѡа ѡѣыхоу,
Шьѡа зынбало шѡахѡа ихнамѣо,
Аѡшшѡы иатѡѡа ѡѣыѡшра ианыхоу,

Сахѡын ѡѡѡысны, сахѡын гѡара
Иахѡын гѡашѡын ѡаѡѡа зѡамлоз,
Ѣарул ѡаѡшьа, стыѡла кара
Агѡаѡ сыхыргон сашѡа изѡамлоз.

Ахаѡѡ кылѡѡѡа лаѡѡ ннакылон,
Сахѡын гѡара ахьша аѡѡызгоз.
Сгѡатѡа иѡыѡуаз жѡа еиднакылон,
Ныхѡѡ ныѡѡбжык схьаа сыхызгоз.

Сыдгыыл уарѡал са сзыѡѡгылаз,
Ѣыргы ушамбылра иѡагѡышьан,
Сѡоурых ашѡѣѡы абѣгыѡ иагѡылаз,
Сыхьз азымѡѡартѡ иѡѡѡагѡышьан.

Иаѡѡѡашарѡаз аѡьныш иашѡѡ,
Гѡнаѡѡ хшаѡѡѡак ара иизаап.
Мѡаѡѡѡа змышѡѡоз ргѡѡыѡра хьшѡашѡѡ,
Ахаѡѡ кылѡѡѡа иархѡыѡѡызаап.

Сара ускан слакѡ еиѡѡѡѡѡан,
Сызѡѡѡѡѡазгы ѡшырѡа дыѡѡѡѡѡан.
Сахѡынѡѡара-маѡа раѡѡѡѡ.
Сырѡѡаш кыдѣѡѡан ашѡа сыѡѡѡѡѡѡѡан.

* * *

Алакә арпыс лакә җыфк дақәтәән,
Лакәаа ртәыла далҕьан дцон.
Мца пша зхысыз изхьамцш ақәтәән,
Цша бызшәала ашәакгы иҳәон.

Аты җарҗар атх агәыжәла,
Җышрак ажәла анаршә архион.
Абрыскыыл игәашьаҗ, ижәла
Надҗахәалан, ирашь дахьзон.

Җышьта-цсаҕьа цслымз сакараҗ,
Нхашьа змамыз азә дынхон.
Мшы мацҕәикзак хтыс иаркараз,
Цәқәырца хытцла ҳатцназәзәон.

Асаркьал-быз-тшәа ахькаршәыз,
Җы шыапхыцқәак ирғәапсон.
Хәызба хтәаха ҳацшья итаршәыз,
Җхәамцак абз ааихнатәон.

Лакәаа реыхәа ағәра ахшәазаап,
Цсыфткаала арпыск дыхәхәон.
Ирзеицымхәаз ашәа ашазаап,
Амц ныха зфаз дагон.

* * *

Мақғахәара мақағамхәа –
Зыбыз ада зыхәлам иоухәо.
Ицқьоу адәы шыап зкьымсыц,
Аехарцарта арашь ахьғархәо.

Ацша зхьымсыц хауа ғамѡак,
Алацшхәаа лацш иацәызхьоу,
Са сызнызлаз ихаз амѡа,
Сацхьа ицозгьы ишьта знытцхьоу.

Арашәыгоуп зыбжьы ааѡуа,
Амѡа сықәхеите итцозеи.
Сымра хызѡо асытәхәа анаѡуа,
Саанымғаскәа сызлацозеи.

* * *

Илашараны илашарамкәа,
Итҳымкәа иагышарамкәа.
Мәа иқәлаз дымәа наскъан,
Гатәыс имаз гатәы хъантан.

Рәаш хәашык итәеәон,
Зтыкәкәан-ҳаса ишыклацсон,
Мәа-мыш иқәлаз дреиуамызт,
Ҷыхаралагъ днеиуамызт.

Аамта дардха зхагъежъуаз,
Имәа акуан дызтагъежъуаз.
Цан цатәыс иахьимазгы,
Шьтак машәырны изнысызгы.

Мәалда ккара цәытцахан,
Бақа дгылан дныхахан.
Уи дызнықәуаз дгьылмызт,
Шьахит баша дгыламызт.

Датқан иқәыз дзатцымтца,
Мәазатә абна дзылымтца
Инеиуаз сишьтан дгәакьоушәа,
Истәыз гәнаҳак датцоушәа,

Имыздарц!

* * *

Бжыы мацароуп адунеи,
Бжыы мацара.
Бжыык исыцхъаз уа саннеи,
Истцаз сымацара.

Инаџуан ажџа, инаџуан ашџа,
Агџџа еинарцџажџон.
Шџарта џымтра, џымтра хъшџашџа
Ускан-дунеи гџжџажџон.

Цшра злымшо џымтра цашьоуп,
Иаашья хаштроуп, мџас дымџоуп.
Цшра-чџара Цшырта џиашьоуп,
Изџамта кџашью ичџа цшьоуп.

* * *

Мшышлак иажэхъаз а́кынтәи саауеит,
Аеыхәа амтәыжәџа аиут, ипыруеит.
Ашьхақәа ртәаршә асыңса еи́кәпахьеит.
Адгъыл иаргәашаз жәџанахь еихеит.

Амза магана аетцә архуан,
Амш мазажәа тдых цы́ыба иакуан.
Ирхәази изхәази ацшатлакә иагеит,
Тагалан атцла абгъџеи́жьқәа атынхеит,

Атакәажә лыкәт-каркар-затцә аапсеит.
Ахъажь а́кыжра ашәасгъы иазхеит.
Алацәгъа зышы́талаз лабак ипшаауан,
Агба ирыцә́талаз ҳабацо – дтцауан.

Мшаапса иалтцыз дкароуп шәи́кәатц.
Амра злысыз асыңсақәа т́кәатц.
Ауаџага дшәартан, ахаангъы, ирхәоит.
Кри́џазтцо ди́пыртцзом
алеипштә́кьа дқьақьоит.

Ацстазаара деишуа агәашәа́џ азә дтәоуп.
џазә амца зы́цреитцаз игәы амца́џ иртәоуп.
Лақмаруп уажә исхәо, уатцә сеидру исызхәо,
Аамта аџымсагоуп ахтысқәа зы́ңссо.

* * *

Сыржит сара сыңсы мцацкә,
Сдоуха-шьаршьаф снылатан.
Иташәеит амра зынза имшацкә,
Мрагәашә алыкә нылатан.

Иприт сашта-ахәыхә-шкәакә,
Насың мтцәыжәфа сымнахырц.
Сабду-ныхәаф иажәа мхәакә
Ицахъаз иеыхәа дөыжәнахырц.

Хазшаз сихәон, ласра хмыхьырц.
Хаңс хнапала итахамхырц,
Аинар-жыра-мцае хеахрыхьырц,
Ихатәам кәзшьа шытахамхырц.

Намфи-аамфи рыхъз неитахәо,
Ахәра-дамыг хнымларцаз,
Абрыскьыл ирашь ахьәархәо,
Цыси-гәашьеи еицымларцаз.

Сшәон сыржыр хәа сыңсы мцакә,
Сеитаршархәа ихаасхахъаз.
Срыхъзарц сдәықәлон зынза имшацкә,
Сыңсы мцацкә саазхәахъаз.

* * *

Дымшуп рхәеит амш деицшзарц,
Дымзоуп рхәеит дкаччаларц.
Дымраз рхәеит пхара ицеицшзарц,
Ацта кәашәқәеи шәахәеи еиларз.

Мца дахәазаап дымцахарцаз,
Апшатлакә деицшхеит дыцшааларц.
Етәа дрылалт дындырхарцаз,
Цьанат тәыла даҕцааларц.

Дгәашәын гәыцқьақәак зталоз
Штакаҕ шыац иатцәан дышьтан,
Хан хытцәцарак Ах дзыџналаз,
Мардуан халартак даҕан.

Уи иахтнитцеит дгыли жәлари,
Мца даҕыхәан, шхам дартәит.
Дымшуп, дымзоуп, мраз рхәарц
Ахра Ахани ддырцәыцәит.

Ишцасыхьуеи лымга зџоума,
Абза ишәацгыгы шәахахьоу.
Уртуп иасыз, баша цшоума,
Итынчым ҳадгьыл зыхьчахьоу.

* * *

Ажәфән-хыза аңта пжәаха,
Мцабл мрабл-цлакь зыршыз.
Какан гәылшәа рыц кәырчаха,
Рашлых-хәша иацәкажжыз

Мцакит, иргәылшәаз кәицхап,
Етәа гәарта жәфән ифәшәаз,
Гәырфа змымтәо идгьыл рыцхап,
Мрамца-кәиц хәыч икашәаз.

Амра пәыха мцоуп, иццышәуп,
Мцоуп мыцтәыла змычхара.
Мыц иахылтәуа аиашагь нышәуп,
Шәипхьыз датцаз изхәара.

Гәи-гәатцәеи расамахә икәтәоу,
Пшыртәи дгьыли рыцха хәа.
Арашлых-хәша адгьыл икәтәоу,
Мцамфәоуп иалдоу ацәахәа.

Икәлаз дарбан уи аблымфә,
Мрабли мцабли ргәашә итгоуп.
Згәатца тыблаау рышәи нымфә,
Ныха мцарзытны иухьыршоуп.

* * *

Сымца-ццышә-хәа-кәицны сыказ.
Амца ргәалашәо сызбо.
Мца тынхала сара исзыказ,
Сыртынхеитаз мца сахәо.

Жыира-жъахәа цъара сатцкьоит,
Сцәынхоуп аетцә анкашәо.
Аҳацатцан сеитахәытцкьоит,
Блын мра сацуп иантәшәо.

Шъантца-мкъя мцажәла кәицуп,
Мца иеҳәатәаша дызтынхо.
Мацәыс мака самґоуп, сацуп,
Амца сгәылоуп сахьынхо.

Аныха-мца зыгәхәа блыгоу
Скьысыртә мцы-мѡа сазшахар,
Нас сыццышәыз, ашта итыгоу,
Цшамѡас саццап сыцшахар.

Слахәыр хәыкаґ, Нартаа ирыхьыз,
Мцахылтц Нарт еитцбык дсыхьзап.
Урт са скынза иаазгаз рыхьыз,
Мцажәлак ыканатц сеикәхап.

* * *

Адунеи сакара сықәхан,
Аанда-тәџан-затә еипш сынхеит.
Ацстазаара сырччарц самхан,
Икәаш лыхзаап имыччеит.

Сышцалахеи дунеи тамза,
Сара стәымны снашцаны.
Рылацш сытдамшәо иахьанза,
Аҕақәа ртәылан сҕакәажәны.

Азлагараҕ абжыы анааџуа,
Алу хаҳәлых итҕхаахьоу,
Амш агәала атҕх ианаџуа,
Дарбан иашьтоу сахьаахьоу.

Мшыҕарҳасрак зымтәа-мгыла,
Пшахь нагәылкьан изқәаршәшәон,
Адунеи санызгоз мчыла,
Санызгалаз цәгьа дицәшәон.

* * *

Сеитаргәалашәеит сызхаштхъаз,
Еитафьртхит ихынхәыз.
Агәашә италаз дааскьоит аштахъ,
Амцахъ дааиуеит илахәыз.

Ацыт лафшәахуам сандугъы,
Деикәлымхәа сапхъа дтәоуп.
Цәгәашә ицәалшьахуеит сызфугъы,
Схәычы мзышәан ашта стоуп.

Сымш иагәылсуеит лакәк ифьцу,
Сышьтахъ икоуп алакәкәа рдәы.
Сықәсны сааиуеит, сангъы дсыцуп,
Иаалгоит ашәткәа лыкәа ртәы.

Слырцәар шпазуеи лакәк еиталхәоит.
Еитафьртхит ихынхәыз.
Сшьапкәа згазаап, фьцны сфалхәоит,
Амцахъ дааиуеит илахәыз.

Ацша бжъасуеит агәарабжъара,
Итацәуп агәкәеи адәкәеи.
Дәыкаф сныжбуп сымацара,
Иаасхыкәласуа амреи кәеи.

Сеитаргәалашәеит сызхаштыз...

* * *

Т. Шь.

Ашьантца иахэит са сшьапатца,
Амѡа сықәуп сшьа кәтәо.
Пцә хәашьк хылеит ажәѡанатца,
Мра лашара смырбазо.

Лахәа кыррак слымха итаѡуеит,
Нартәа ршьа зыблакьахьоу.
Стоурых бгъыцқәа аамта иаѡуеит,
Шьоукы иагәылжәан ианцахьоу.

Са сызныртцаз амѡа ркароуп,
Ахәса ахызатцә ахьрыхьаз.
Шьамѡа зныргаз нысроуп, сцароуп,
Мыткәмеи хәрашәеи ахьсдырхәаз.

Атынчра хьшәашәа зынза ишәартоуп,
Абна алымха цәгьа итцаруп.
Апхьака атцкыс шытахька збартоуп,
Пцхәыск ифылххьоу мѡак сануп.

Ацсы ацынхәра уаса шкәакәоуп,
Шәирам гәнаха аншәатәу.
Амѡа антцәамта адгьыл акәоуп,
Уанза анеишьоуп изыцәшәатәу.

Ашьантца иахэит са сшьапатца.

* * *

Апша акалткѣа аатцаркѣакѣан,
Азы ирны пшамѣа икѣлон.
Ацѣкѣырцакѣа иргоз наган,
Хѣаа зхыргарц еиѣадѣыкѣлон.

Амытмыцѣгы агѣы иѣамзас
Ианаркапшылак ацѣа еикѣпоит.
Аѣашѣамѣаз зымѣа зламзас
Амра, апшшѣы затѣа аѣынхоит.

Аамѣа ипнашѣаз абырг зымѣа,
Ишѣаѣаѣаа рыбжѣы илсуан.
Пѣхара зѣымыз зыркѣи рымѣа,
Аѣѣх агѣы лашѣа инѣысуан.

Зыбжѣы иамырѣѣо асаат хыѣѣѣа,
Ирзанымѣѣоз аамѣа гѣартѣон.
Аѣѣх иагѣылсуа гѣырѣа ѣыѣѣѣа,
Амш шкѣакѣа гѣыѣра рѣартѣон.

Сыѣѣхыз иаѣѣаз сыѣѣых нымшѣа,
Сѣанраало баша сааиуан.
Акѣы хѣеиламшѣа хѣаиѣымшѣа,
Хѣанеипыртѣуаз сышѣѣахѣ иааиуан.

* * *

Амра халеит, нас италеит,
Ус ишнеиуаз нас икѣалеит.
Цсрамѡа иныкѣлан апсы ахытцит,
Ипсыз цѣахшьан ашьха ихытцит.
Шьыжь хангыла хашѡ иаахытцит.

Ихом, иажѡуам адунеи ґыщуп,
Аамта еикѡшара зѣу – изѣыцоуп.
Ацсра-блакѡа хазху жьышуеит,
Гѣнаха-дхала адгьыл ґыжуеит.
Изшѡатѡым азѡ ипсы нижьуеит.

Амцагь абла алѡа хылоит,
Акѣацтажѡгы зны азѡ дахылоит.
Ашѡа еицызхѡо
рыбжьы еикѡшѡароуп,
Амѡа икѡлаз дахьцо дцароуп.
Аб дыканатц аца дгароуп.

Изхѡаз иакѡзам изахаз роуп,
Зѡызцѡа зцызѡу изырхаз иоуп.
Амш сшацрыхоз исцѡынцѡазаап,
Исхѡахьазгьы еиѡа схѡазаап.
Амра халеит, еиѡа шазаап.

АБЛАГӘЫҒРА

Сымыш деихсит мѳасѳы ҡылак,
Саркыа-ѳеыхан исықэзыѳсаз.
Иаамѳахытѳыз тѳхык иеналак,
Атѳх адәылтѳра сықэзыршәаз.

Мыш-мышѳтаѳәґа аблагәыґра,
Дсыдызгалаз ѳашыа мѳоуп.
Амѳас ҡыала ибашоу згәыґра,
Сымш аѳеыха иашытоу иоуп.

Абрыскыыл данызгаз имѳа,
Имш аѳеыха згәытѳакыз.
Аблагәыґра агәаґқәа рнымѳа,
Зышәи мтѳәыжәѳа зәытѳазкыз.

Асаркыал еипш дахакнахауп,
Әхәа еибаркырѳа ґыѳәа мѳак.
Аблагәыґра-шҳам еитәхауп,
Ашәи мтѳәыжәѳа дытѳамзап.

Зышыѳтра-ѳыкәкәа-шәахыста
Сымш ианхалаз мѳасѳы шытоуп.
Сґыхга сныха еихысда,
Аблагәыґра сгәашә дытѳоуп.

* * *

Стыс чырчыр хэыч сгэатца итаскыз,
Сгэы ахышэ илатэуу сцабо.
Сгэатца хы-иалахаз, ихтаскыз,
Хэрашэак ирымхэац сзыртцо.

Укастазар гәнаҗа хыхгас,
Ахақөитра иахәо итәоу.
Уызгәыгһи сара псҕыхгас,
Зылабжышқәа сгәы итатәоу.

Изыхтнутеи апсыцкы инухыз,
Сгэыгра зугеи гэра ангатэым.
Имазамзар сгэатца ианухыз,
Саргыы издыруаз ихэатэым.

Былла тәыла узаланхозеи,
Амца укыр хәа умшәази,
Стдыс чырчыр хәыч иутынхозеи,
Са стынхадoup умбази.

Зхара зцэырацэаз абацеи,
Ирыцеицахшо хшэа закэи?!
Ацэгъа зыршоз,
ацэгъа рмазеи,
Стцыс чырчыр хэыч ххышэ заркуи?!

* * *

Ица-мран сызцәылаз сыблит,
Мца-мѡан сызнылаз сыбрит.
Ѣарха-цәца сдыркын икатәеит,
Ларха-цәашь зкыз сыркатәеит.

Игаз ныхәа-бжы-затцә сахait,
Сацхьа иааиуаз аеы-нади рхait.
Аеы атцкысгы иакәтәаз длакәын,
Итымкәшаз бцар баацск икәнын.

Итадаха жәйтә цецьк стацшуан,
Исымжәыз зы-кәашьк сашьуан.
Аамтагь аатгылон, иазгомызт ацсып,
Арт зегь ирылсны изымцаз дыцсып.

Ашәа баацск аеыѡуан нахьхьи ауарған,
Хылацшда ишцакәхеи Ах лаша ихан.
Цша цәгьак насын атцлакәа аршәшәеит,
Бгы-иатцәа зәытшәаз амахәкәа шәеит.

Ирхәашаз роуит, изфыз зегь мазан,
Ргыч напкәа дроуит ныхәак рыхьзан.
Иашамѡа икәыз Аныхахь ицеит.
Мца-мѡа ианхалаз ашәи рыхьзеит.

Аиаша иахтыгәлаз абарткәа сдырхәеит.

* * *

Азы иатдашуаз амца аныцәа,
Чуан еикәатцәагь аңсы агеит.
Хаңскы нызкылаз адырцәа,
Ашәа рыцызхәоз аадсеит.

Ашьапкьякья имгәа тәызаап,
Иңынтда дхыңшны ак ибеит.
Уажә Зағьала-Кәағ дитәызаап.
Рыжәзатцә Чашь еипш дицәшабеит.

Згәы тырфааз какан цәакеипш,
Цсы зхам жәа бырқәак ирххоит.
Зегь зыхтысуа ирапоу мѡак еипш,

Аамта дшашьтоу инысны ицоит.
Имшқәагь реицъуп Кәағ-Зағьала,
Игәы ицәталаз гәагк дашьит.
Дцоит дызныртцаз амѡа-пала,
Имшқәа изнымхыз баша ишьит.

Зымфа-зымха, иңсы тамцәи,
Атың рѡашьа шхамла итәит.
Азы иатдашуаз амца аныцәа,
Кәағ-Зағьала иңсы блит.

* * *

Саныпшылом мѡа сызнысхьоу,
Сацхьагъ шшѡартѡу сгѡы азѡалоит.
Атцлагѡѡа амца зтысхьоу,
Абгъкѡа цхьзла мца рбалоит.

Апшьяѡыра цшья дзыпхьаша,
Шѡарта анызгар хѡа сацѡшѡоит,
Апшья имѡа дызлацаша,
Цънышк данылазар дааскѡоит.

Ацта рхьизагъ кѡа азынкылом,
Ажѡѡан баша апшшѡы ркъашьеит,
Зымцеи хьымзеи шыта еипылом,
Уѡѡ дызтамло агѡашѡкѡа акуеит.

Аамта зуаргьалоу дантѡалоуп,
Цшамѡѡас иаццазгьы дхьинхѡру,
Цсымтѡ изымгаз игѡы иалоуп,
Мѡѡ ирцѡанылазгьы дрышьтру.

Еибаркареит зымцеи хьымзеи,
Хѡахѡеи иашеи еиѡахеит.
Изеицымцаз хьымреи хьымзеи
Тцхи мши рзымшазт еицѡахеит.

* * *

Мшык ааиуеит, зегъ хайпыртцуеит,
Хаазгаз хамѡала ххынхәуеит.
Ацслымз ыра еиҭа анытцуеит,
Амра цҭа хәашьк аҭахәуеит.

Иҳазгозеи иаахгаз акәхап,
Тацкәым ратҭәа иааз иаҭуа.
Хнапы еитдыхны ацара хакәхап.
Уи ауп еитдыхны хаҭзыпсуа.

* * *

Иаасыртыз уи амш абгъыц,
Оыра анымзало идыртэхъан.
Аехъа змырцѳашаз акѳиц
Сыцшаарц ахъа сыртытхъан.

Дѳык санысхъан блышьта знылаз,
Исызгѳакъаз шытак сыцшаарц.
Ацша хъшѳашѳа уаѳа исцылаз
Сѳахѳытхѳытуан уаѳа смаарц.

Аамта ицызшѳоз са слазара,
Иснаркуан аѳа шѳамк сахѳарц.
Доуха сцѳымзырц, ацсабара
Мчык сзарѳыцуан, ѳаилазарц.

Сымца дырцѳон аѳа рыцѳѳа,
Сдунеи ирѳъашьыз рызѳѳѳон.
Иаасыртуан урт амш абгъыцѳѳа,
Оыра анымтѳазо исцѳѳынцѳон.

Шѳѳмтѳеи, тѳмзѳеи матѳѳа ѳыцла,
Еитѳсцылон мшык хынѳѳны.
Аамта иацѳѳызѳахъаз рахѳыцла
ѳыц сацылон тѳкык цаны.

* * *

‘Сык хәа сақәтәоуп цан змазам,
Ғәра иаххәыцуам, кәмч иацәшәом.
Хәхьцо збартам, иахзыпшзам,
Иара нгылом, са сахкьом.

Арѡаш хьшәашәа акәа хтысуеит,
Дәык хәхысуеит, зиаск хәруеит.
Храцәгьа шьамѡак хәицаґысуеит,
Ацшатлакә хәисоит имақаруеит.

Хәхґәа еитцаххуеит аетцә иақәку,
Нарт Сасрыкәа хашьтахь дааиуеит,
Зегь сцъаршьо сґеыбґа сақәкуп,
Хьатцшья змам иоуп зхы иаиааиуа.

Храцәқәа иѡаргаз саркьал бжьушәа,
Ныѡрак ныжьны сґәатцә итыѡуеит.
Етцәа тыцкаґ хсахьа анушәа,
Сґеы-ғәра-хымхәыц цоит еиужьны,

Шәарак имоуп Нарт Сасрыкәа.
Хьаак ицишәахьоу иныруеит.
Имѡа ироуцәар аґыц ныкәа,
Хара дшырмышьтуагь идыруеит.

* * *

Ижэбац сакэзам уажэааны,
‘Ұыцқәак срышьтоуп сыхэжэаны.
Азын сашьтоуп карматцыск.
‘Еадартэылан ииз аетцыс.

Шэтык сагэылатэан саапшуеит,
Ашьхыц сыхэа интацшуеит.
Мза-мацэазха, сыхьзыркха,
Ажэџан сатцалоит уаха.

Атцх еиџшамтаз сетцэахар,
Нарт-хџа иамкьо станархар,
Сацэшэазомызт сымцахон,
Атцаа згэылашэыз сырцхон.

* * *

Атџ лашьцара зєыпхъазкыз ацкы,
Ашара иканаршəыз иашəнахыз атцкы,
Гəыршьтала сахысуан доухамѡа қəтцаны,
Сышьыжь-мыш-ныхəа ашəак азхəаны.

* * *

Хатцак днеиуеит ииго изымго,
Ишьтеитцар, дзатцамлархэа дшэоит.
Затцэра тэылаҕ бжык ахьымго,
Хатца цышэак имѡа игоит.

Рышьта днаргоит иацхэа имѡасхьоу,
Дтынчым, ишьтахь хьза дибом.
Ари амѡа цэгъа ианысхьоу,
Блакъак дрышьтоутцар дрыхьзом.

Мѡацэгъак дықәуп лашә изымбо,
Згәатцәабжь, дагәа имаҳара.
Сацхэа днеиуеит изго ззымго,
Дхынхәыр сеидру данаара.

Игъежьюеит нақза цшазлагарак,
Уаҳа измоузаз лагатәы.
Амѡа дықәуп хатца карак,
Ииго шьтамтца деикәатәы.

Имцуразар, сшэоит, дахьдәықәлаз,
Сишьтоуп, дхьацшзом зынза арахь.
Амѡа иқәлаз са дансықәлаз,
Сихьзар... нтцәамтоуп... ак анҳахь.

* * *

Ицатәуп рхәан, саауеит,
Итцаатәуп рхәан, стцаауеит.
Иашак сашьтартқан иашоуп,
Атцх аблақәа еикәатцәоуп.

Са санизгы амш шәахьан,
Амш мышьтацәгьагь рхәахьан.
Зымтәак сишьталт дмаацсазо,
Даацсар уаха дымтәазо.

Дунеи-саркьа-ду гьежьюан,
Зура зпымлаз са сажәуан.
Ибымхәан рхәеит ацхәа,
Иҕам, иҕазам ак хәа.

Кәаша ззымтцо дыббахьюу,
Етцә ҕынла илашахьюу.
Ацта хытдыр амра цхоит,
Ирхәо еиҕазхәо дыргәацхоит.

Ацш зҕырхыз нас ицхәхоит.
Зыцсы зиааиз гәамкгы ифоит.
Санхаларгы схала адәы,
Сара сақәитыз са стәы.

* * *

Амш иаларсыз атѳѳан,
Дахагылан сгѳыла иан.
Амѳа аѳран уи ѳ-ѳъара,
Ан даѳымзи ахжъара.

Ашхам дабылуан аѳа,
Ѳсыхѳак имамкѳа, ишѳа.
Анѳѳа диҳѳон дкаианы,
Ахѳшѳѳѳа аалхѳон лхы ѳины.

Аѳкѳын иблакѳа ѳаауан,
Мардуан халак дылбаауан.
Имш шъаѳала иѳхъазон,
Гѳырѳак аатѳраѳ аѳазон.

Амш саркъа хѳашхѳашон,
Аѳх ѳхызѳѳгъа Ан даѳѳшѳон.
Еинышѳомызт бзиѳи ѳѳгъѳи,
Иулшозар аѳбагъ рѳѳи.

Артѳѳаа ахыѳуан асаркъал,
Ашѳѳѳ-ѳыхѳа ашѳа иѳалт.
Амш иаларсыз атѳѳан,
Лыѳсы иалѳѳѳѳит сгѳыла иан.

* * *

Сыгә лазара сыңсы нархоуп,
Сыхшыф пыџла сыхча хычәа,
Сымшын хыла сыпра шкәакәа,
Сзыхъзарц сҭахыз, аха исымчым,

Итҕяз сыжәа пра иамтәыжәџоуп.
Амшын цәқәырца сгәыжәла еикәымтәоуп.
Амра прыцәқәа сыхътәы дардха,
Сзынматәа злыху ххьами.

Сымџасга мџа сацхынхәрызма,
Игъежьюа зегь ҕың ииуама.
Ашәа гәырҕа иара зцу ауп.
Изызхәашагь згәы ацқәа тоу иоуп,

Мгәа иазкуа зегь иңшыоу чысым.
Доуха нымтәа иоуп игәазто.
Аурт ззырхәогь аңша иажәлоуп,
Бзиак уи ашьтахь изхәахьада.

Хатца матәам абцъар тымҕа,
Арџаш ашьтагь уаџ дызхылом.
Арт ртыцқәарҕе зегь сырғылоит.
Сыхшыф-гәымшәа-мџа саңгылоит.

Сыгәлазара сыңсы нархоуп,
Исҭахымзаргь.

* * *

Снап ахсаала иану сзамыцхьеит,
Дунеи лагамтак уака избоит.
Амѡа иқәлаз мѡашәк дырнысхьеит,
Сара иґыцзоу мѡак сызбоит.

Ғытуа дсышьтоуп исхьымзаша,
Азә дзықәтәаз аґәардә тацәуп.
Ссарц сґахым ауп сахьымцаша,
Схатә дунеи мазак сатәуп.

Сныґәаѡ башан сымѡахытцуам,
Маза сцәыртцәахуа иахьтәоу.
Абчарахґгы баша дхысуам,
Заа идыруеит дызматәоу.

Ашәа ахәарц ауп хьажь зґыжуа,
Дыргантцыхәоуп зцәыз зымбаз.
Цсра азхашам лахәа ижышуа,
Кәыркәа-зыхьқәа тазырбаз.

Арт рыхѡылоуп снап ахсаала,
Блышьтак имґьо иахәрантцоуп.
Бызшәа ґыцк цатәуп ирнаало –
Ахьажь ґыжуеит – сґәысеантцоуп.

* * *

Схы ауп исцəызыз шыта сзышытало,
Аамтак ааиуеит сызмарам.
Ицахьоу мшызаап са сызнаало,
Амш арфыцрагь шыта имариам.

Ашəтыц кəашкəа ашыац иатцəараф,
Азаза пкышкəа рфабахьеит.
Абкəа гəазтаз шыха катцəараф,
Амѡа дшыкəыз даапсахьеит.

Шьантца фытцкьа кəиц зыцəкамшəаз,
Амца еикəитцан дыгəхəатəоуп.
Зыцсы ахац рахəыц еиламшəаз,
Идоухаи иашəеи еилацəоуп.

Акаркар иакəымтцыз кəтыкгы,
Аатцра иачычаз бгак иахəхеит.
Аекəа знызлаз арха дəыкгы.
Затцəра иаргəашаз тацəны инхеит.

Са сызцəызыз сышыта рзымгеит,
Иацы ихəѡсыз аамта нтцəеит.
Абжы аныѡра уха изымгеит.
Са сызхьымзас аамтеипш сцеит.

* * *

Ашьыжь шара, сыңсы шкәакәа,
Амырхәага хьха зынфылоу.
Схышә-царда-мцабз агәра мгакәа,
Амра-хьыҭырп-қәа санцәыло,

Хьырша-заза-саркьа-ңеыха,
Сышьта ғазқәа згәы ианыло,
Ашьац иатцәа сдәиатцә ныха,
Аңсаа-рашәа-мтцәыжәәа испыло,

Сдоуха-хыҭеәа-хаңшыа хызто,
Ашәалкьамра – сымш лаңшыхаа,
Хара зқәым аҳамта сызто,
Уаҳа исазымразо аңшыха,

Аркәашага ашәак рхәозшәа,
Ҳаивагьежьуа аамта ҳалоуп.
Ажәәан хыбны апка цозшәа,
Ҳахьеицынтцәо са сгәы иалоуп.

Алашә ибла – атцх еиқәара...
Амзырхәага зхьы мацәазу,
Ихықәтәалоу аңхыз кәара
Сыбла зхуәо иарбан цасу.

Ашьыжь шара сыңсы шкәакәа,
Алашә ибла атцх еиқәара...
Сышрыбжьоу ауп сышрыбжьазуа.

* * *

Ажәѡан кылтѡан аѡ ирфазшә,
Ахразагеипш ақәа кылсуеит.
Аетѡара рцшшәы агазшәа,
Ацта хәашьқәа атца дрысуеит.

Ћуаѡ хатцак дымѡахкьазшәа,
Адыд к̄амчы абжыы хысуеит.
Бц̄ар еибаган ахы т̄кьазшәа,
Мац̄әыс к̄аитан ахра иаѣсуеит.

Арѡаш гәылк̄я шәахцсараха,
Шьхалабжышны рыкәа ит̄ысуеит.
Амшын кыдк̄я гәыпжәараха,
Агаѣ-ѡага ат̄зы иаѣасуеит.

Еимша-еимыта ачныш к̄иуқәа,
Алапш хәаа иамбо ихызлеит.
Пышәа згымхо ат̄ла дуқәа
Харак рыдтцо ап̄ша рыжәлеит.

Азып̄сы иѣыкәкәа амра цхошәа,
Зышьта нзыжьуаз агаѣ днықәлеит.
Амш хымза ац̄әызқәа збошәа
Сахынтыт̄ыз абарт̄ срыхтыгәлеит.

* * *

Агәашә итытцуа иамыркзакәа,
Имаашаз талан иааскяхьейт.
Алыкә ғырхзаап ихамбазакәа,
Җаһнашә цшаласк иаанартхьейт.

Алаһьала җатцак иашьтоу,
Изагә-загәуа җашта итоуп.
Ибжы саргылом саб дахьышьтоу,
Идамра хыла дасуа дтәоуп.

* * *

Апша амтдан сеитахан сыпнашээр сымхарц.
Азынраз шэыртцлак сафалеит сфахарц,
Атцх еикэа сшэыстцеит агэырфа сацэцаларц,
Снапаштца ианыстцеит акэицгы еибакларц.

Сдырзар стаххазаргь азрыжэра сацэшэеит,
Жэфан етэа сакэхан, салшэан скашэеит.
Апкақэа рцыза сыгэра амгар калап,
Ашыхақэа рықэцэаф снықэтэан сыпшлап.

Скапқацхарц ашыхара атцасқэа цатэуп,
Ацэқэырцқэа
 уреипшхарц амшынгэахь цатэуп.
Слахарцаз азыхэа алақьала рхэалап,
Ианштэымгы аху-хухэа сышлап.

Ахьажь акыжбжы зынзак истахзам,
Атцыс цшза,
 карма ашэтыц абжы хаа сказыам.
Ирхэо неитахэо спарпарха саатэар,
Акат сынтаркыр, санышэап саапсар.

Икамыз сакэын, сышцазгы сыхэтоуп!
Апшамтдан еитахаз апшеипштцэкьа дынтэоуп.
Абарт зегь сырцэигарц
 Хазшаз иахь сыпшлап,
Снапаштца ианфылоу ахсаала сацшлап.

* * *

Ухы ухъзар хы ухагылоуп,
Аеқәа хырқәақәо еилагылоуп.
Атцла иахъзуп агылџа,
Исыздыруам изырџа.

Ацша иасыз хыбк ашәеит,
Каканк инкашәаз еиқәшәеит.
Мца цыблыхоуп ахәа инхаз,
Имблыз рацәан излахаз.

Амг тиаахъеит штакы,
Азә дыхтаркит зегъ ацскы.
Ашәи ахьдәықәыртцаз ицеит,
Аха изхаразам дагеит.

Атцәа фалом ацьықәреи,
Дзааз ихаштит уа даннеи.
Мшацыз цыишьон акрызфаз,
Драшәарц далагон дахьиаз.

Сзыџнамгыло уаҳа аџны,
Сқьаадқәа цызыжәжәон иџны.
Сымшқәа нысхуан абас заа,
Абартақәа исыртеитаз ахьаа.

* * *

Атцеџ сынхартан зны старыжьхьан,
Атџа саштеипш ииатџан.
Дцахьан санггы ара сынлыжьхьан,
Араџа исхылапшуаз Шаџан.

Азы ихиалан Амза уахынла,
Снапы еитцисхырггы сназартџ.
Сышџа иаагаз мџа данымла,
Хатџак дхалон џсаатџк дахьзартџ.

Аџша иџџырнагон хџытхџытла,
Атцеџ дџанхозшџа ажџытџ тыџџак.
Илырхиозшџа азы атџа еимхџыџла,
Даџхьар иааиуашџа џырџак.

Атыџ џкџынџџа хџахьа еимырдон,
Зызлан лакџызшџа иџанхо.
Ашьыжь заџа рымџа аныргон,
Илышьџан Зызлан еикџашџо.

Аџчабжь тыџуан зны ахьырхьырхџа,
Зыџча ихалон уахьтџ лыбжьы.
Сџџа стазызоит артџџа анырхџо,
Тыџџак дџџџуоит ес-шьыжьы.

Уи иаџакџын, уи жџаџакџын,
Анкџа агџашџџахь иџџахзам.
Иџча-џџџуоз сара сакџын.
Атцеџ-нхартџа са истахзам.

Атцеџ сынхартан, зны старыжьхьан...

* * *

Ацшшәы ахытхъан уи атқы,
Цәфыча-цәыртқан ицәанаалан,
Изыцсахшаз уи ацкы,
Изшәызтцалоз шыта илнаалом.

Ашәтқәа афытшышәшәа икапсон,
Аацынраназ шәты мацаран.
Изшәыз акакала илыкәшәон,
Амахә-фачча бғыи иатцәаран.

Шыытцәра хамтан илдыркуаз.
Лыткы иналышәшәоз иреипшын.
Рыцсы рфалтцон баша ипшуаз,
Гәара изтамло тыц-ла реишын.

Зыцсы зфытцшәаз роаш хыгәаран,
Аамта фыхәа мтцасны ицон.
Атқы цәфыча шәты еилацсара,
Ашәтыц быбышқәа канзон.

Амца кьәтон, ахәа нхама,
Еикәымло ифыцәон хәыштаарак,
Иблахкыгаз атқы хама,
Рышә нкыдтқан таацәарак.

Ацшшәы ахытцит уи атқы...

* * *

Дгбыл ҫныкаҫ са сыҫнан,
ҫы-ццышәк уаҕа исызҫахәан.
Азы хәашьқәа ирырны иааит,
Хазшаз сышқа мҫа иркааит

Бла сацәыхьчан ихәымгаз,
Лацәгьан сгәашәаҫ иҫахәаз.
Такәажәк саатраҫы деимдон,
Сгәашә алыкә ахьҫаз лбон.

Цшырта лмоуит схышә аркын,
Амхәыр зныртцаз қбаадк лкын.
Шьтак ианытцхьаз дынхыцшылон,
Мҫа дызнымыз лышьта анылон,

Цхыз лагамтан, нас дынтәон,
Такәажә-цсымтә иаалгаз лгон.
Уи даазышьтыз цьныш еизаран,
Бжафык хҫызцәа уаҕа иртәаран.

Цсы нырхагас маалықьк ихәон,
Рацхьа инеиуаз цьнышк дырныхәон.
Лацш сацәыхьчан амзар сшәартан,
Урт зегь зҫыз арантәи избартан.

Ша-мца блымҫала инаскьон,
Цьнышаа ртыҫра акәиц ташәон.

* * *

Арѡаш аччабжь шѡах мацаран,
Амѡа иахықәыз цсра иахьцоз.
Цсахшыѡа змамоуп, баша шѡаран,
Мѡак зегь ҳақәуп уахь ицоз.

Лашѡи дагѡеи урылатѡазар,
Аҳәҳѡабжь гаргьы иуаҳазом.
Уѡны ахыбраѣ амца убазар,
Башоуп арцѡара уахьзом.

Уцсы узшьозар узыраацсозеи,
Мѡамш иқәу кыр днаскьоит.
Цсра иапыло дзырыччозеи,
Ччацшыи тцәуеи еихъашоит.

Шѡа дунеиуп са сызтааз.
Ушрыхзызо зегь нтцѡоит.
Шѡа дунеикаѣ са иансааз,
Сыцшыр сылацшаѣ инхоит.

Лада итамло ѡада ицода,
Мреи мзеи гылоит иташѡоит.
Рѡаштцас аччацшь цсра изгода,
Саргьы исылшар цсын сыччоит.

* * *

Ицтѣоит арахѣыц анхалак,
Изтѣаз хъантарак зхъынхалаз.
Дызѣытѣкъяз рбоит данцалак,
Зхъаацѣгъа зыблагѣ ихзалаз.

Уааишьа унапатѣа ианзам,
Уцашъаз иудлоит ахара.
Гѣнаѣа зымгаз иршѣатѣзам,
Аѣхыбаѣ аркареит агѣара.

Ашѣала инаскъаргом зегъы,
Аѣс ишьѣахъ ѣѣныхѣак рѣѣома.
Ѣсыншьѣахъ исзырѣѣои – акгъы.
Ускангъы бзиаѣк рызѣѣома!?

Сымѣабзын, мѣѣак сѣтынхан,
Блышьѣоуп ари адгъыл ианызгаз.
Сымѣасит ус баша – сырххан
Срахѣыцны, хъантароуп са спызтѣѣаз.

* * *

Мѳеикәшала инеиуаз ахатца,
Цъарак дгылазшәа рбон ихъыцшыз.
Изышьтымхша еидарак данатцоу,
Уи идыруан дахьцаша изыцшыз.

Инаѳуамызт ирхәоз дцахъаназ,
Ишьтаз ихъязшәатцәкьа рбон.
Ахәрашәагь ахәраз иашәаназ,
Агәәкраѳгы ашәакеипш ирхәон.

Ишиашоу ицахъада, еикәшароуп,
Уахьдәықәлоз уаауазаргь җазны.
Идәықәлоз, игылам днаскъароуп,
Узымцозаргь устцәкьа уласны.

Ианыргаз ианысыз зегь шеицу,
Алакәқәа ирфырхацәан инхоит.
Адәы-цшза иазынрыжьхьоу уи артцу,
Хъзы азтаз ашәа хаак ахәоит.

Мѳеикәшала инеиуа днаскъазаргь,
Дысцылап хәа снейуеит схынхәзом.
Артцу еипш шәа хаак сызхәозар,
Уи ашәа сахыхәхәр аузом.

* * *

Амш псаатәқәа исхыпраа ицоз,
Ртысхә еизызгон сыѿ сзыхьзоз.
Дгъыл сакаракаѿ саанхон,
Амш мѿасқәа сыртынхон.

Сышьтахь сацхьа зегь еипшын,
Амра кара жәѿан ихшьын.
Азы сашьтан сѿажәкуа – азба,
Сабадәықәлеи сцарц – иаба.

Шьац иатцәара ашәтқәа рдәы,
Са сзыцәкьалаз сара стәы,
Инеитахәо шыта мѿак схын,
Уи згахьаз интәаз ирдәын.

Исхәоз схала исахауан,
Ацша схәынцарц исзаауан.
Аха, ацшалас ласцәахеит,
Сара амшқәа сырцәынхеит.

Маза хьымзак наӀ исцәыргон,
Са исызхәашаз дара исцәырхәон.
Сызхьынхалаз махә сыцәѿон.
Амш нымтцәа цас ихәлон.

Цас сыцшаласхон саргьы,
Цас схынхәыхуан санцагьы.
Амра кьдшәа сацәынхон,
Цшеи мреи рцасгьы сыѿбахон.

Ғыцны сдәықәлон сахьцахъаз,
Сихъзон сымшқәа зыкәшәахъаз.
Ишқасзымдыр сара интәаз,
Схатә шсакәыз амш хәа ицаз.

АТЦАНГӨАРА

Цан рхәатҭа Атцангәара,
Рҕы рцәажәа, ргәышц кәалзы.
Рхәымца мырцәа, ртоурых кара.
Цан ргәара, цан рыхьзы.

Апша иамоу хәамта ҕымцәа,
Зхьышьтра зцәызхьоу амилат.
Еиқәымтәаз ахьаа нымтцәа.
Шахат-бака ахьгылоу гәат.

Иҕызкаахьоу сыцсы апара,
Сыдгьыл хьыза са скәырша,
Атцангәара Цан ргәара,
Цан рхәатҭа, Цан хьыцша.

Аамта-ныџбжь, саркьал кнаха,
Зыбыз зҕытцшәаз агәтацәы.
Ацәқәырц кьдҕа ихнымхәыз уаха,
Сыхьша, сцеипш, сара с-Уатцәы.

* * *

Сара усгы еснагъ сзатѣуп,
Схала сыказар сѣахуп.
Дгыл сазымкуа итшѣахеит.
Намѣи дагѣеи срыбжѣахеит.

Цангы сзымцеит иахьцатѣыз,
Исыртѣз сзымгеит иахьгатѣыз,
Сыцсы хьтцуан аѣацшьеипш,
Тѣартѣ смоузо аѣызшьеипш.

Ауаа рыжѣпара сацѣшѣон,
Ашѣыр кѣмла-махѣ саѣшѣон.
Аѣны сыкан суаараны,
Сааит мышкызны смаараны.

Ара сажѣлам сагъзынхом.
Ѣада кѣахьдагъ изыгѣхом.
Сааит са схала сыхѣхѣаны,
Исхѣарц истахыз хѣаны.

Сѣеипш лабжышла искѣабахьан,
Сѣачкѣым ратѣагъ аасыртхьан.
Зегъ нсыжьѣеит са санцо.
Схьтѣѣкѣа ахьызго сеилаго.

* * *

Бызшәак ықәыфуан ари адгьыл,
Ҳазшаз уаҳа имаҳара.
Фыстааи цьныши ҳапсы иадкыл,
Ҳафын гәнаҳашәк ырыҳара.

Мыц ныхакгы ҳаттахәмаруан,
Лыцха цсахуа лахь рызшо.
Зиас пандак ҳталан ҳаруан,
Ацәқәырц иааиуаз ҳамбазо.

Ашәи шытцәрак ҳашьта ихылан,
Изхәаз иацхьа иааҳахьзон.
Ҳазлагылаз баша ҳрылан,
Ҷамфа ҳмазо азы катәон.

Уи азы хәашьгы хьыршазын,
Улс узымцо узкьашьуаз,
Амц-ныха-гәнаҳа ҳатқан,
Ораца неирагь узмышьтуаз...

Аптахәашьқәа жәфан ихымтцыц,
Ицазшәа збазгы баша ужьоуп.
Агәқәа аҳәра рнуп ирнымтцыц,
Еиҳа ианшәартахаз уажәоуп.

* * *

Са саниз мазан, избанда,
Сыңсы ахыһазғы мазан.
Атх сахыццакуеит ишанда,
Исафсуаз сымышқәа пхъазан.

Сгәы саңысуан сахъазомызт,
Аамта иаңгъежырыц иағын.
Сышә цапхала иасыркзомызт,
Сыңсы-маза уа ионакын.

Сдунеи абла ашеипш схымларц,
Сымыш саркыақәа сызәзәон.
Сызламцаша мѡа санымларц,
Имѡасхъоу рышьтақәа сыңссон.

Снапсыргәытцәғ ашәт иеитаҳаз,
Агәылтра саңыччарц сағын.
Арѡаш кәашқәа ца́кыа икнаҳаз,
Цсра-мчра зныруз сырзыпшын.

Излаҳәоузеи бғы иатәоумашь,
Хара итаршә сыңс итәаху.
Үыкәбал аамта иамароумашь
Сыңс рғыха, иеитацәахру?!

* * *

Аапын апыткәырқәа
сытцлақәа ирхынхәлеит,
Амра-ххәа-рахәыцқәа
схышә-блақәа ирхыпсәлеит,
Сәыуаф-еыжәтц тагалан,
сдәы иатцәа сыцәхызкәаз,
Иатцыхәхәеит абғыи иатцә,
скәыпшра-гәы сыцәтызкәаз.
Иарбан мәоу сызнылаз
сзымцакәа схынхәрыма,
Аапын хәуа сылсыр,
сөыжәфзам сашьрыма.
Ажәтыс гәыргәәхәаша
дәықәлахьеит издыруеит,
Аицлабраф хьзы згаша
аеыфчкәынцәа уазыруеит.
Тыпцәа тәрышкәак дгәазтаз
арпысгыи дгәәтеиуеит,
Гәыргәәхәаша мтцарсраз
цша мазак леиөеиуеит.
Аапын са сыгәтыха,
сцәызқәа зегь ршьана,
Сыргәыбзыг исцәугаз
сгәыргәа-мышқәа ушама,
Ашәа абакоу ашәа,
атахызаргь хәрашәаз.
Сыцсы еиөызгоз усқан,
ахәрашәа са исашәаз.

Сатцала исызгома,
 исзымгакәа инсыжъыз,
Аапынра сзацәома,
 схъаакәа зегъ хзыжъыз.

Тцхы-цәашьны саркупаз
 ашамтаз ауп саныцәо,
Сгәы амца җымцәа акупаз
 зыла сеидру исзырцәо.
Сыбла-гәыгра-сыччацшь,
 сгәыгракәа зегъ рымта.
Аапын схы-мардуан-цшза сағалап,
 аха сзымцар...

АИҚӘАТЦӘА

Апшшәы сцәымгүп айқәатцәа,
Ацгәы сцылар цгәеикәатцәа.
Атцх хыза еимгәалашыца,
Цәашы-мца блы, цша-ламза.

Аеыѳкәынцәа рзар ашәа,
Гара ламза игарашәа.
Амѳа тацәкәа еихазгало,
Гәырѳа ѳната иѳназгало.

Ишцасцәымгү апшшәы еикәатцәа,
Атцх лашыца цгәеикәатцәа.
Апта лашыца җыжәләкәа,
Арѳаш тҕәкәа ргәыжәләкәа,

Ахра иаҗыѳуа Ахрәшәа,
Ахә дызларжьо Ахәрашәа.
Тыпцә лгәыгра иҗыцәахьоу,
Мтәыжәѳа-прыга ипцртәахьоу.

Сыпхыз шәарта исцәыҕало,
Апшшәы еикәатцәа исзыҕало,
Снапсыргәытца сыхә нацәа,
Сан лыматәа, сымш нтцәа.

* * *

Хъаак сшэыстџан цэгъала иснаалеит,
Иаргъы саргъы убас хайнаалеит,
Жэџани мреи реиџш хайцынхон,
Мра ташэамтаз са сеиқэхон.

Аимхэыџ иеиџшны сыхэда иахан,
Тынха гэакъан, зны сзатэхан.
Сыг-сџы иамхэо сџахахар,
џыза дсымамшэа сынхар,

Сгэы ашэ цаџхада иаанартуан,
Имца кэиџха сгэы итаххуан.
Уи аасхъымзар аџа џсык,
Сымш иахалом уаха џсык.

Сытџх ианаало уи захын,
Сыџхыз лакэкэа иара рхын.
Сажэа рыџхра иаман тџас,
Сашэа бжыыхаа иамхон џас,

Ааџын сџаччар, сгэаг акуан,
џшак фыртынха иџцакуан.
Аха испыртџыр цэгъала сшэон,
Затџ игэара саатахон.

Хъаак сшэыстџан цэгъала иснаалеит.

* * *

Арѡашқѡа ирышѡымтан хара,
Ирхараз цсрала иршѡахьеит.
Иахѡларшѡ амшын ацѡкѡырцара.
Рыцсы хаа шѡахны ибахьеит.

Ацнышқѡа рытцѡаабжѡ машѡырзам,
Изыхтыгѡлаз цсроуп идзырхѡо.
Ацнышқѡа азы мшын изырзом.
Ашѡацѡоуп изхырго ихѡхѡо.

Хѡаа мцоуп арѡашқѡа хзыжѡа,
Ашьхақѡа ргѡамца иаршыз.
Рыхцѡкѡашқѡа ацакѡа иазныжѡа,
Ицыххаа икацсоит иахыцѡеыз.

Среипхызуан анкѡа санқѡыпшыз,
Арѡашқѡа изқѡым аацсара.
Арѡашқѡа саѡа сыцѡцызѡеыз,
Сқѡыпшреипш ицоит ишцара.

Ашьхақѡа рычхара иахылтцыз,
Аѡѡахѡа сгѡы итыкѡаса ицо,
Сан леипш сыштѡѡуоз испыртцыз,
Хкѡалашам ахаан хѡихъзо.

* * *

Иашәамызт усқан исаҳаз, са саниз,
Адунеи ансыхь ихъааган сыхәхәеит.
Бғыц җыц хыртла истоурыхыз са сызныз,
Илагамтаз, нас уи ацхашъа сдыртцеит.

Ак аныстџон, җак анысхуан, истџагәон,
Адгьыл цшыхәын, амџа гәатан, иргахъан,
Жәџан иатџареи уархал шыацреи сыркәабон,
Урт хәытхәытла ирыбжъаз
мазажәак саҳахъан.

Хара инаџуаз аамта бжыцәгъа саршәахъан.
Рыц зыхәларшәым алу
шытхысаа иатцасуаз азы,
Ахахә зыда жәџан зымбацыз цнархаахъан.
Азы мџасуеит, амш аангылом сара сзы,

Урт ирымху, сара исылху, зегь рыхәта
Анызгалеит сыхь дунеи ду слахьынтца,
Ашәа зцысхәоз, ашәа сзызхәоз са суахта,
Акгьы нмыжъкәа исыт сааишьтит зегь антца.

Амџа иашәаз сара иныкәаз сыццакуан.
Адгьыл гәатан,
ажәџан цшыхәны саахынхәырт,
Зегь рыхәтаа, зегь рхъаа насдыркуан,
Ахахә зыфа уи азы атцан иаасырхәырт.

* * *

В. А.

Сыпсракны сыкан, стѣуан саауеит,
Аеыкѣаха зѣыкѣшаз амзагъ таауеит.
Жѣфан-благѣы иазымкыз
лабжышла скѣабоуп.
Сгѣыгра-цсаатѣ-лас
амтѣѣжѣѣақѣа птѣѣоуп.

Амѣақѣа еихысуеит, са сымѣа газам,
Сныха-саркѣалгы абз тазам.
Сшѣацъ мѣанызго март-цша тѣытѣѣуп,
Ацъныш дахыкѣсѣыз ацѣагъ тацѣѣуп.

Ахрақѣа ирхыѣны иааѣуеит ашѣак,
Ихрашѣоуп, ихѣрашѣоуп уаргылом цѣарак,
Ага санылан ацъныш тѣѣаауеит,
Ацѣкѣырпцѣа хѣааха Нырцѣѣынтѣ иаауеит.

Арашыгы кѣыркѣыруеит иақѣтѣаз дызбом,
Ахапатца итѣѣархѣаз ажѣак идырхѣом.
Зымшақѣ лашара зханы иадыркыз,
Ахѣамта афырхатца игѣашѣқѣа азыртыз

Дыстѣѣуон, игѣнызгон
кѣрахымзан дахыцаз,
Схакѣын сзыхытѣѣуоз,
са сакѣын икѣаз.
Сгазамзи, дыстѣѣуон жѣфанкѣа ицырхѣаз,
Итѣѣуатѣқѣаз шыказ,
ишгылаз ицсхѣаз.

* * *

Ацәашьы мца зхаркыда,
Ацша асуеит,
Амарцъа, шәамытәхәан
Шәаргы,
Зцәашьы мца адыркыда,
Усоуп, хамфасуеит,
Җазхъаау дабакоу –
Азәгы.
Ахәра еипызшыуа
Ашәазар,
Ажәоуп ахъаа зхәәеуа,
Ацхъарца ахыц афызшыуа
Хәрашәоума иафиги
Зырхәа.
Амцацәа имца еибакызар
Нафроуп, изқәымло
Нтәара.
Саштаф исгәйдтқан сыршыызар
Сфамтаз – инсыжъуеит сфара.

* * *

Ажәџан кыджьан изцәыцәыз,
Иагәылшәашаз сазтәауеит.
Ацтәкәа ахракәа ирыхшыыз,
Уасагәартан илбаауеит.

Мацәыскшартаҕ акацкап,
Ахра шыхьчоу иазтәазом.
Маза зтаршәу акәалап
Цацха зцәызыз дызбазом.

Алҕа архнышьна иахьыршоу,
Сымцахә сызтәз слахьынтцоуп.
Суархал иатцәа сыпсы зтоу,
Сашта дырга сгәы иантцоуп.

Саазхьымзас амш иагәылоуп,
Хәашьа змамыз ихәатәыз.
Ацрыхәцәа саргы исгәылоуп,
Уара иууаз, саргы истәыз.

Дара ириашан, сара сзыхәа
Гарта змамыз цәгьахәаран.
Сара схьаа, дара рныхәа –
Иаххақыруан аҕәараан.

МЫЦӘА-МЦА – БЫЛРА АҚӘУП

Владислав Арзынба изкуп

Атцх акәа стамзеит,
Ссаат абжыы саргылом.
Сгылт, ашаха смазеит.
Суадагь сзыфнагылом.

Тдыскгыы таха снатом,
Схышә чацшыо ичырчыруеит,
Атцыс хәычгыы саша том,
Схәаа амч снардыруеит.

Сгәы аатгылоит иалшом.
Иазышьтыхуам изтастаз:
«Сшәыкәхшоуп» уи имшын,
Дхакәыхшан дымфастаз.

Ацъбарара гәеитеит
Җагәнахақәа рышхам.
«Сшәыкәхшоуп» – иееитеит,
Җацсыкьашьқәагь ирышхан.

Иаххәымгаз азыхьқәа,
Рацхәа иара дырфыхәеит.
Дырит акгы имыхьқәа,
Ахәшәыц еицшгыы дхәхәеит.

Игәы-цыблыха хәшәызаап,
Ицырхәан ахауахь.
Җалахь уи данызаап,
Анцәа икынтә ихәуз.

Жәһан ду иаххагылаз,
Даттыргәан уи гәашьан.
Аетдә еипш дымгылар,
Җдеипшгы зынза иәашьан.

Амца зхылтцуа көицны,
Җәеҗәа мца дагәылан.
Җадгыл шазшәа дацны,
Ипсы атараз дөагылон.

Җаи, җшыбзаз җапсызаап,
Җажәһан иатцагылаз
Дгәахамтеит, даапсазаап,
Блы етдәан дөагылон.

Амра рацәа абаказ,
Жәһан иазшаз акакәын.
«Сшәыкәыхшоуп» – дышгәакуаз –
Мыцәа мца – былра ақәын.

АЗЫЦШРА

Ақәа леиуеит, ажәѡан хышәтын,
Адгьыл ґажәкызшәа ишабоит.
Ашәыртцлақәа зегь еицышәтын,
Рышәтыц кәашқәа ҳаркәабоит.

Амш иннажьыз аццышә шкәакәа,
Сыґеҳәа хыбны иеҳәацсоуп.
Аццышә шкәакәа, амш акәа
Саркьа ґеыхан итацсоуп.

Ахьѡежь-лагьан-хыгьежь амра,
Ңарда еимкьара цстхәала ихѡоуп.
Аччацшь ыршәуа тымра-тымра,
Ажәѡан-хра-цыѡ-цыѡ иаѣоуп.

Ңы-гәра-нымшәа ацша кылкьа,
Мѡасѡык ишьтеипш инаскьоит.
Тратажьакца ахәа зымкьа,
Баша хәатхан итынхоит.

Дәы сакараѣ зымца инеиуа,
Мѡас дызхьымзо, цхьа иззыцшым,
Доуха мѡазгоз рашьк гәатеиуа
Нарт-фырхатцак имѡа иацшын.

* * *

Мцамзар избахьоузеи – скәицын,
Са санизгы лабжышк сыцын.
Ашәа анысхәоз шәахәарамызт,
Ҷамғар гәыцәдаа сракарамызт.

Цәа сақәитым цәашәа аныкам,
Нхашәагь сымам гәырға ахыкам.
Сынкартә еицш сыцхызноылам,
Заракьоушәа нахәрак сылам.

Пшак насысыр сыбгыц Ҷшәамызт,
Сыбгыц Ҷеижьхан баша сәамызт.
Аеыжәлашәа стәхьан ҶыҕкаҶ,
Сажәа наҕхьан ахтыс шыҕкаҶ.

Сыбжьаратәын, цхәа сымцазаргь,
СызҶагылаз ауп – сагазаргь,
Хәаа хәымган стәы зыркараз,
Апша-мтцәыжәҕа-гара игараз,

Саазгаз Ажәоуп исмаҳази,
Цьныш-мҕала сызлацозеи,
Истәым сашьтам са стәы сымаз.
Сдунеи сахыз уа сацшәымаз.

Мцамзар избахьоузеи – скәицыз.

* * *

Аамта аҕеыхақәа срылсны сахънеиуа,
Исгәыдыҕеалоит амшын ацәқәырца.
Акъяасыбжь аафәуеит ачныш гәатеиуа,
Ацстхәақәа ишьтырхуеит абырг ихтырца.

Ахрашәа ирҕыфәуа ахрақәа арзызоит,
Пшамфаск амтәыжәфа
имтарсны иагоит.
Атоурых бҕыцқәа
срыцәшәоит сагърыхзызоит,
Ацха сызқәылаз тысуазаргь снаскьоит.

Зыблачыц зцәызыз тхымхо идунеиггы,
Агәлымха зырцәажәо агәыблақәа роуп.
Аамта аҕеыхақәа срылсны саннеиггы,
Амшынхықә зырцәажәо ихызлаз рыцсоуп.

Ихызлахъаз ағбақәа рышьтагь аагамызт,
Шәацьтас изхызгоз ачныш тәаауан.
Ацәқәырц иауантаз шытакгы анзамызт,
Ацслымз ианхалаз аныхуа иаауан.

Амреипш азә дгылон
Җазшаз идоухала,
Храмфә шьамхыла катцәарак дазцон.
Уи мшра зцыз дымфасуан хәахъала,
Жәларык ртоурыхмфә
дыхәшәыцны дынхон.

Аамта аҕеыхақәа срылсырц снаскьон...

* * *

ҒамҒак ахақәитра иағыхәаз,
Рөышыган исылсын, сашыт.
Сеидру сыздыруам исихәаз,
Моамариа агәтәтәкья схынхәит.

Ицәоу иакуазу сызгәамтәит,
Нахьхьынза цәашьымцак былуан.
МцымҒа-хабар-хәашь сөысзамтәит,
ЖәҒан махә Аиаша лбаауан.

Псыншьтахь интәоит ихәатәқәазгьы.
Мышныкәала Амрагь ташәоит,
Уахьымцаша неилатәуп цасгьы,
Агәашә иҒоутцаз арктәхоит.

Сыңсакәын иаасхәоз иахтныстқоз,
Сыңсатқкыс акырзагь иеитқан.
Сгәы ахьаа иалхын ианыстқоз,
ЖәҒан-тца-ғыхтыга мзаҒан.

ҒамҒазатқәык – шәымтак исазар,
Сзакәытқәкьоу – схы адырра сыхәтан.
ҒамҒак ахьаа – абжьы тцар
Иаблыз – сыццышәха скаҒсан.

ИЦЦАКУЕИТ ЗЕГЫ

Ицоит амшкәа цсаатәтцас иаххыпраа,
Апқақәа еишьталан имѳасуеит цъара.
Тцѳантцәы́ка ихалоит
аҳаирпланқәа шытыпраа.
Адәыґбақәа шытхысаа идәықәлоит хара,

Ххәычра-ссир-атәыла абастцәкәа изахцәызи,
Мреикәшара иамои зырхәа мазас.
Ашамтаз ажѳан аетцә занытци,
Аапынтәи ашәтқәа захзымбеи уаѳцас.

Дкәашза дзуцылои иац апшқа иѳагылаз,
Нанду хәа лызѳыртүеит, иацтәи атыпқа.
Ахәрашәа иарґама ахәра ианылаз,
Ирашьхан игылоуп аетцыс – аеырха.

Иабацо, иабацо зегь ыѳуа еишьталан,
Срышьтоуп сырхьымзо цшак насѳашәшәоит.
Ашә асмыркызаап, са сахьґы иѳналан,
Хәыцрақәак схытцәан, сықә еилдыргоит.

Зымцак сахьзар схәан, сыхәжәеит сымбазакәа,
Еихьымзо еишьтоупаз ашышьыхәа саатәеит.
Исхәаз иаракәзам, аиаша мхәазакәа,
Сышцатәеи зысхәа, ахала сартәеит.

* * *

Шака исеихаузеи сызтаһаз,
Шака ирацәоузеи сызмаһаз.

Сцапха-жъакца сышә иаҗоуп,
Ашьац зкәаҳаша сашта дтоуп.

Ашәи еицҳақәшәар, сшәоит, зегьы,
Сшәирым сныхәалап саргы.

Амза иахаршәыз амацәаз,
Җақәнаршәарц ҳахь еихаз,

Шәарта шәшьыракгы шытатцоуп,
Имғаз сгәы ахәра җыц иантцоуп.

Арцыс дтамхеит сымзырха,
Дицсахт сыуа са саға.

Амца кьата сыҗәхәатәарц,
Сҗамҗахә сзыцкьа сыцәкатәарц.

Адуinei дуззан са схәычзан,
Исзымго ацрыхара саҗзан.

Гәырҗаҗәҳәаша мшык сацшын,
Амшын гәеисра са сацшын.

Ишсылшоз сжэылон, сыцэкэырцон.
Ахықәәҕ снейуан сынкабон.

Ац сҕанаршәуан аихатә тәәхә,
– Иқәпатәуп, сахьцаша сахә –

Амшын дузза сазтцаауан,
Атак саҳаанза схынхәуан,

Снапы ианыслон ацәыкәбар,
Амшын сазтоз уа сырбар,

Сышьта ихылан ицшаауан,
Дара сцәызуан са саауан.

Шақа исеихаузеи сызтцахаз!

* * *

Шәызлацаз ала сымфасзом,
Уа са изгаша акгы збом.
Изышьтоузеишь ацша анасуа,
Иатынхаз хәа бзиа рхәом.

Амра хырфои́т апта пжәаха,
Уаха иблырхәагъ имшәазо.
Апта пжәаха, амш хәаха,
Амра амтцәыжәфакәа зтазо.

Дунеи акәа са сантысыз
Зыцхьазода шыта саахьеит,
Шыта имфадухахьеит сызнысыз,
Амфа ркара дырхахьеит.

Ахәыхә шкәакәа гәыграк сызтаз,
Адгьыл рыцкьан ипырхьеит.
Азыхтарта кәапеик тызтаз,
Сацхьа фамфак дахәахьеит.

Дзышьталазеи зхы зцәызхьоу,
Иааугаз уцыртцои́т уахьцо.
Имфахома ашыта знытцхьоу,
Нцәа дицшьароуп зышьта нхо.

СА СШӘЫШЫҚӘСА

Са сшәышықәса – ацакъ гәылцәаа,
Нарт Сасрыкъәа ихәа ткъа.
Аетдә кыдшәа амца җымцәаа.
Арџаш-ңеыха ахра-җкъа.

Са сшәышықәса Бзоу апрымџа,
Арашь амтцәыжәџа, Абырыскыыл.
Са сшәышықәса, саамта нымџа,
Зашта сталаз маҗа нкыл.

Алу хыгъежъ азы злагара,
Сңыххаа рыцтдас сызлагаз.
Сымыш кара, сыттых кара,
Еикәымшәаңыз еикәзыршәаз.

Са сныхәәҗа уаха ирзымхәаз,
Сытцла хаура шәыр зҗам.
Са сшәышықәса – шәкы ззымхаз,
Зынза гәымбыл хъаа зтам.

Дунеи зымха, жәџан лакытца,
Схаңшыа итамхаз с-Ныха рџы.
Зымџа рхәынчаз, Сиаша сгәытцак
Цшыхә идәагәта сшықәхаз жәџы.

* * *

Ус баша сгәәтеиуан,
Ус баша слеиъеиуан.
Аеыркәышра саъын –
Изымуаз.

Апқақәа еицнеиуан,
Урт сгәыграқәа иреиуан,
Хақәитран, цыртәын –
Сымпыруаз.

Са сиашоума Аиаша,
Дарбан – израша.
Изтымтцуа кәыршак
Итакуп.

Тҫхылаша зыршаша,
Аиашатцәкәа зхәаша
Псра ақәцан
Уаъ хшак

Дыпшаатәуп.

* * *

Амза сакәабейт ихышәтын,
Аетә рыцыпхь сыхдыршеит.
Аапын ашәтқәа зегь еицышәтын,
Рыффы схытәан сеикәдыршеит.

Дунеи иашәыз цапха сыртан,
Аха ижъакцан, ианартзом,
Ашәтқәа рбахчаф са исыпсыртан,
Ашәтқәа исхытәаз сыртәахзом.

Цсаатәк апрышья сзалацәажәои,
Хьтасын амца иеҳәахахьоу.
Сызлацәажәои сара исашәои –
Гәымбыл ныха ианагахьоу.

Аҳапатца арашь кьыркыруеит,
Абжыи аафуеит азынцьыр.
Амза-аеыкәаҳа иахнардыруеит,
Деиташфәрхәаз Абрыскьыл.

Саатаххит ажәйтәтәи сашта,
Нартәа рыхьташь иахьтатәаз.
Шәкы сыртысыргыи исхаштуа
Сыкам,
Нарт чкәын дзыкәдыршәаз.

Аетә ґыцәа зыпсы ннажьыз,
Ршьыцра хыцқәа надырххон.
Амза-тәымта-шәахәа ихнажьыз
Лабжыш цыран сгәи итәтәон.

* * *

Ус дымфасуамызт ак гәәтан,
Җашьта ирыцқон икъашьыз,
Уаргы ушәтан, саргы сшәтан,
Дихәон ианажь хәа дызшьыз.

Ихшыф ихъзомызт измамыз,
Гәлымф илымҳа ак аҳауам.
Чҳара ипызан, ус ихәамыз,
Хыхьтә уи баша дылбаауам.

Намф ихабла дзаламгылеит,
Дырпырхаган арахь шьоукы,
Гәыла ицәажәоз уаф диңымлеит,
Ухатцоуп рағәрақәа рґақы.

Амла ихьит, ахьта ихьит,
Амца дақәыртцеит дыблырц.
Азы хьшәашәаґ иеирыхьит,
Гәнаҳа мтґәыжәфала дыпрырц.

Амфа дықәын хәхь дацрыхо,
Аҳәыхә шкәакәа цсыс дахан,
Сеидру, сеидру ҳаизырґыхо,
Асаркәал кнырхрымашь Ахан!

* * *

Аблеикәара аңхәызба зымтә,
Быхцәпарақә мцапшума,
Амшын ацәкәырц – сгәала еикәымтә,
Ағба шкәакәеипш бацума?!

Уи амшынгәы арпыск дхылап,
Дбыхъзап сгәахәуеит бзымшәозеи?
Бығба шкәакәа цәкәырц аңылап,
Ацәкәырц-гәаа зымтәозеи.

Шьха еибаркыра жәған гәашьақәа
Цшыхәуеит рыцсың нкыланы.
Арғаш-пан-цәгъа ғашьақәа,
Ицон гәышпыла ижәыланы.

Ааңын зғаччаз ашәтыцқәа,
Маза уаха иззымтәахзо,
Быхәда ихызшьыз аймхәыцқәа,
Арпыс дхызхыз дзымхынхәзо.

Цырра иахәоз цсаатәханы,
Ғара мтәыжәған дбышьтазтаз.
Быцсы ғызхшаз затәханы,
Дычныш шкәакәан дбышьтаз.

* * *

Сыкәа итысуеит ақәа рыцқәа,
Ацсаа рашәала амш кәабоуп.
Сылабжышқәа ашәт абгъыцқәа.
Ҷышәшәан сгәатцәґ итацсоуп.

Ацхыз баапсқәа атцх нарылган,
Амш иахтныстцан саафнатәеит,
Гәаґи гәнаҳаи суада идәылган,
Сыцсы уархалтцас исыршәшәеит.

Уаҳа ашьацра сылагылом,
Иатцәа матәа сырхахьеит.
Мышхынхәыкгы уаҳа испылом,
Скарматцыс хәыцгы цырхьеит.

Цыск ацрымәа санызгалои,
Дгъыл матәала сеилахәоуп.
Ақәа рыцқәа сыкәа изталои,
Цта касышла хра тахәхәоуп.

Сара инамоыз зымцәа-зымтәа,
Шыжь-қәа-рыцқәа сыркәабон.
Амца-еиқәыла-хәаа-нымтцәа,
Азы итаґеоз танарбон.

Ақәа рыцқәа сыкәа итысны
Сыркәабон...

* * *

Амш еицэккысуеит, амш хэылккысуеит,
Ашьха ика жәфәан иахьккысуеит.
Ицаз дыхнымхәит, идәықәлаз дзымцеит.
Интәаз кәапхоит еиниар зи-мцеи.

Апша иғәнахыз ашәыр кәампоуп,
Ахахә ишьтоу ацакъ иампоуп.
Дыды-мацәыс шьха иажәабжьуп,
Акъашь-тыцқәа ррыцқәа мцапшьуп.

Лада итало имариоу цамфоуп,
Ашьха зыхьқәа рфаш ирғамфоуп,
Сыцсы инысхыз мшы мгъежьыроуп,
Сахьызрыжәу Аинар жьыроуп.

Исхәахьазаргь атра итыцуам,
Амца зтцәм ақәабггы зхыцуам.
Азбахә злеихәои шьха ақәцә изхамло,
Ажәфәан бызшәа злымха итамло.

Згәы змышьыц гәыхь издырзом,
Азы ицнамшәац цанггы дзырзом.
Ахшыф уаара мфәабжа неироуп,
Зыдгьыл ғызхыз еиҭа еицнеироуп.

* * *

Псаатә-прык гәағны шәырк сагәылнахт,
Сағешәан, сафаанза скашәеит.
Апсаатә амҗа җада илнахт.
Аха иахьцашаз имназеит.

Сара исышьтан гәағ кашәакхәа,
Иазымдырзо са сзыжәлаз.
Апсаатә гәыгуан зны избап хәа,
Тцлакгы цшыхәуа са сзығшәаз.

Ускан дгылыын сыздызкылоз,
Акәа сцалон зны сзыхшаз.
Апсаатә зымпыр аанызкылаз,
Сара мцәыжәҗада сызшаз,

Акы сазикит зегь ирзымцоз,
Дацдагь сҗеиуан агәағ еиҗәшәан.
Хәатәык сыдын зегь ирзымхәоз,
Сгәы еиҗәшәа цәыгҗеит уи сацәшәан.

Лапшык саҗсырц сыцсы хышьыт,
Шкәакәан цшшәысгы сзеилахаз.
Апшшәы шкәакәа ахзы иахысшьыт,
Уи апсаатә-пры, са сзахаз.

Уи аахысгы исыцуп сгәазто.
Сымшкәа ирхытцәо цәқәырцаны.
Ахзы-шкәакәа сыпсаатә иасто
Сгәоуп, зны иаҗытцшәаз, ирҗьаны.

* * *

Касышк каршэын сызлагылаз,
Иатцэа цшшэыла нас иршэит.
Ихьтэы саанын са сзынгылаз,
Амца аншылан исцэыцэит.

Шəахəа кнысхит икынхалаз,
Цҭа маакыран сзықəлахьаз.
Нырцə сахьыруаз сара исзалаз
Сеидру, знырцəын цша ахьынхоз.

Сара арака сгэы зызтамыз,
Ара инсыжыит изгазом.
Исзымзырфыз, са сатамыз,
Шəирагь ныхəагь сызхəазом.

Ацҭа еимаздо нырцəи аарцəи,
Амфə рыцқьоуп зегь зным.
Ацсы кьашьқəа рымфə фартцəи,
Аарцə иныжьуп ацҭагь хым.

* * *

Мшыни кәарей зеилагылом,
Амшын ацәкәырц азынкылом.
Ажәѡан хыбгы лақәцәахеит,
Ецәа кыдшәак ацәтахеит.

Хәыхә зыцсахыз чнышк пыруан,
Мшынгә инхызлан иаахынхәуан.
Амш ахтыскәа сырхәаеын,
Ацәкәырц сгаратцан сыркын.

Лакгы сеишуан сыхтакны,
Сангы ддәылтцит ашә аркны.
Аттын дахо саб дааскьон,
Цхызаа ртәылан азә дчацшьон.

Ацта кәашқәа пыжәжәахьан,
Урт ирылх атқы ззаххьан.
Кас Коукоуаа дыртыпцхан,
Шьтрала Мцасаа дагырейхан.

Изтахыдаз шыта атызшәа,
Ҷамғарк диртеит дандыршәа...
Слажә ақәытцхьеит ушьта ашра,
Сыштәаз ишазаап ишшара.

* * *

Мцафырак анхалан снапатца,
Иацхаша дсоут аазатәыс.
Дахәазом арака афырхатца,
Аибашьрагъ сымазам хыс.

Ахракәа исыртәит цәхәакгы,
Схатцәцәкьян мрагәшә анартуан.
Сгәы итымтцуа сашьтам цәахәакгы,
Жәа уаара зтәыз сишәиуан.

Цьнышбызшәа стцаргы стахымызт,
Сгарашәа ианаало бызшәам.
‘Ерацшра тацәыракгы схымызт,
Гәы изтамлаз узхәаргы иашәам.

Цкарак хазшоуп ихамбозаргъ,
Идмырцәо мцакгы быллоит.
Мцабызшәа ххәароуп итцамзаргъ,
Насыцдак ихәцәирцәаргъ калоит.

Мфакырак иангылоуп ахьырцар,
Ирмышьтуа хгароуп изгартц.
Мцафыра иханхалаз иахырбаар,
Цшақәсыртәоуп усқан – хазгац...

* * *

Иангылалац амра гылоит,
Аапын ааиуеит ианаалац
Ашаецѳа шыжь иацылоит,
Жѳанетѳаа атцх рымгаларц.

Пытѳыр-маза ашѳт апрыцѳѳа
Азаза кѳапцѳа иркѳабоит.
Ажѳан иалшѳо аецѳ рыцѳѳа,
Рыццышѳ шкѳакѳа дгьыл иахьзоит.

Ацѳѳырц зѳаѳѳо аѳба шкѳакѳа,
Апхызѳѳа рышьѳа ихызло ихуп.
Аѳба ашаха агѳра мгакѳа,
Сылацш кара амшын изхуп.

Сара сакѳымшѳа изыхгылоу,
Амшын хѳысѳѳак аанартуеит.
ѳоурых ѳатѳѳахк са сызгѳылоу,
Шѳы зѳѳам хан дук сыѳнацшуеит.

Ахан зларгылоу маза ѳѳыхоуп,
ѳсахѳык дамоуп уа еихабыс,
Ашѳ-артыга-цаѳха – ныхоуп,
Шанак саѳѳшѳеит Анцѳа иныс.

Иныкѳахьаз сара даара,
Ихѳыцу атѳылаѳ сзыхнагеит,
Сыдгьыл акѳѳѳа азѳ ицѳѳара
Сшашьѳаз сыѳшаах тѳымк игеит.

* * *

Азахкәажә са сакәын,
Зыгәтала сааиуан.
Изхыш-хытцәаз са сзакәын,
Ацәқәырц сыриааиуан.

Сатцәахуан сцәыртцуан,
Ахахә еицш сеидаран,
Ахәамтақәа срылтцуан,
Срымгарцаз сыркаран.

Цшамфаск сагәытцак
Сагаргы, сыцшажәлан,
Исахарцаз инытцак,
Ахәрашәак сынҗежәлан,

Рашьымфак цысшәап,
Сдәықәлеит ма исхәарцаз.
Арашь цырқәа рцысшьак
Сытцазхәо ирбарцаз.

Сахкәажәра шытастцап,
Азхышытрахь сымцозар.
Азахкәажә дыфназдап,
Азхықәаҕ сынхозар.

* * *

Амчыбжь агəшə иахьоуп, рхəеит,
Шəахəа-цацха шəахьоуп, рхəеит,
Мшы мчуп, цхьа мшуп, уа шəфынашəа,
Гəырҭа мшны иацзааит шəа шəынарха.

Мəахара иқəло мəамш дықəло,
Бырг иныхəа, ныхəа мшы ицло
Мца мырцəа зыгəхəа иехəытцыз
Анкьа зхьышьтра тыцқəа зцəызыз.

Имш шəахьа мшрақə рхəааит.
Жəфангəашəпхьара ишəқəа атааит.
Имаршəа зымкыз дымцуразааит,
Шьха-мəа цызшəо шьха дағазааит.

Адауапшьқəа ртəыла иахумашь,
Ирхəо хəрашəоума, зəыр дхумашь.
Цсрахарыма, ахəхəабжь аафəеит,
Ашəахьамш афаша инафəеит.

Амəышанза шьта акрыбжьоума,
Бжьымшык рышьтахь сеитажьоума.
Ишсыхəаччо аамта еижьага,
Афьц шəахьа, афьц жьага.

Сымшқəеи, сгəи, сыпси еихьзозар,
Сшəахьа амəышанза иназозар,
Сеитаихəап, нас, Хазшаз,
Шəахьа-ныхəа-сас дыстаз.

* * *

Нцәа дхашьтоуп, шытахька шәхьацши,
Дгьылгы жәѡангы иара ишеит.
Хбызшәа ныхеи хажәа хьацшыи,
Рымцахә хәарлашо хипшьеит.

Зәыр шәкалозар уи изцасуа,
Мѡа мѡахькага шәаннагалт.
Ацъныш-тәхәа цшаны изѣасуа
Цънышаа ртыѡра шәтанагалт.

Иахьа илтцуазаргь шәа шәныхәа,
Хазшаз ичха-лыпха шытоуп.
Цъныш-кәа шәтамлан ак азыхәа,
Нцәеи цъныши рымѡа еиҕәгоуп.

Шәгәәҕ иҕам жәа шәамыхәан,
Ацъныш иуаара мцуроуп.
Нцәа игәара итигаз дныхәан,
Ашәи иқәшәазом, дыхьчоуп.

* * *

Ацстазаара амыг сҕыхон,
Цъара ихтәасуан, цъара ишьон.
Абна тоура ажәырт сылхон,
Зны илагамтаз сымѡа згон.

Цъара скацданха аҕба сталон,
Ацәқәырц риааира сыгәтакны.
Ахра иамкъаз ахаҳәгы бҕалон,
Мѡалгак ннажьюан ихәраны.

* * *

Мцашта сҭалан кәицк ацәтызгеит,
Еҳәак иацәкьаҭаз мцабзк сыцшаарц.
Сгәатца иҭысуаз мцамџак ҭызгеит,
Мцаеҳәа иеҳәамтәацыз дарцхарц.

Абз хыстцәеит амцабз лџамхарц,
Ахәа иламцәарц еҳәа-кәиц.
Иҭҭхы лашьцан аџны иџнамхарц,
Имца-наџхарц ахьышьҭраз ҭыц.

* * *

Цсын, рхәеит, бзан шытахь акәзаап,
Цсыншытахь бзан хәагь калахьеит.
Ацсы атәыла пси-бзеи ақәзаап,
Егырт зегь зеицнымхо иршахьеит.

* * *

Сымцацэан, схэа кәицны,
Сеиқәылахыр ғыцны.
Дымцацэоуп шәхәарыма,
Әхәа ғыцк шәарцхарыма.
Сгыжьып сара зымгыжь,
Ицсыцқоу зегь шәсыцгыжь,
Цшқа-гара зкәашьрыда,
Цхыз-лакә иарғышыда.

Идәықәлаз шәеицнеироуп,
Моабжаз – цшанеироуп.
Баша чча – гыамам,
Сымцацэан, схэа кәицхар –
Егыамам.

* * *

Аамта сзалпазом ацыҕеипш,
Сызхынхалаз амахэ птэоуп.
Шөадымтаалан уаха ацыхаз,
Апсыкьашьқәа рымџа тгоуп.

Аеыхацәа згәыгра зцәыргаз
Дламысдаха сапхьа дтәоуп.
Апсыртәыга-хамта еизызгаз
Ипсы-атра-кьашь гәамкеипш дтоуп.

Ашәа атыцан мыткәмак ааџуеит.
Изхәо изихәо иа ихазоуп.
Аамта хьымза хтысқәак аџуеит,
Амш гәыграқәа цхьазоуп.

Аамта сзалпазом ацыг еипш.

* * *

Ицшан, рхәеит, ацша сақәтәан –
Имцазеит.
Ицан, рхәеит аца сақәшәан –
Сымбылзеит.
Ахьы мацәыс дыдын шытахь
Исыкәшәеит.
Сыцсы ацынхәрас – маға нышытых
Харакхеит.
Бжьба нахыс жәафа ркынза
Сыцхәзеит.
Ажәафатәи нахьхьи рцынтца
Игылаз, сикатәеит.
Хазшаз иааигәа изгәагьыда
Нацхара.
Шәи даламла дыззагьыда
Изымбара.
Исхәоит сара ихәа ззиҳәаз,
Блак сыхгоуп.
Ашәа рыцысхәоит изцитцаз,
Егырт зегь жьоуп.
Ацәкәырц кәашхоит зыцсы зхытцра,
Ижәбахьеит.
Сара ари адгьыл сананытцуа
Сшәыцәпырхьеит.

* * *

Дгыли-жәџани дыд рыбжьалан,
Чуани хџеи реипш еихакәашон.
Ашьха рика цәгъашәа ирнаалон,
Апта руапа нархалашон.

Жәџан иатцәара хътәы чапразны
Аетцә зкыдлаз ахьхьа рылгон.
Ахра ашәагъы Ахра ируазны,
Абжьаныџра Ахра ирцәыргон.

Ажәытә уасиат хәахьа нымтцәа,
Кацкац рыбжьы, шьха-зар ашәа
Зыртаслымыз хьыкәмч цымтцәа,
Ахьы мацәыс Аф-Рах нымшәа,

Дызмыртынчуа цбак ибамашь?
Жәџан иагәылкьаз мацәыс хәакгъы
Ашьха рика иадыптцәалоит,
Апсыкьашь изтыцмыз тәамашь,

Жәџан иафьтцшәаз етцәак талоит.
Ахьы-мацәыс – Аф-Рах дхалоит.
Жәџан-цшья-тыцаф етцәак фалоит.
Дгыли-жәџани еитеинаалоит,
Еитеинаалоит...

АДУНЕИ ИАМКЫЗ

Уаха исылшомызт ацшра,
Шэынтэ сазхэыцхьан сара аешьра.
Сзыѿнамгылеит уаха аѿны.
Сахьцоз нсыжьуан қьаадк ианны.

Схы агэаг сыман, сазтаауан,
Исцэымзыз сашьтан, сыцшаауан.
Амшын сытдаеѿон, ишын,
Гэыграк сзаанагарц сыцшын.

Ахаҳэқәа ахьырхьыр иччон,
Рбызшәа рҕыхны амшын иагон.
Аамта ацха тцэыртцэыруан,
Сықәлон, сзымцакәа схынхәуан.

Ацша сгаран сҕахәазамкәа,
Сан сынлыжыт спыртлазамкәа,
Агәыр атца скылсны сааит.
Аешьра сшашьтаз исхыцсааит.

* * *

Снапсыргэытца, сдунеи хэыч, сынхарта,
Стыс-шэахэа, схьаа-хэшэ атэарта,
Сымшын-гэыжэла-цэгъа-зхыгечеа,
Сшэахэа-хътэы-цха шыыжь анша,

Сыгехэа-мѣ-кэицкэа сзымбылуа
Суахта-гара цша иартцысуа,
Сыхца рхышьна, сдоуха ейхышь,
Схаскын иатцэа, сашта азмыжь,

Скэаскъа ахарць тыкка итасоу,
Сеыхэа-мтэыжэџа-лас ансоу,
Гэахэак соуит, – сцап спырны,
Етэак жэџан – аштца инаркны,

Сымч зкэымхо зегъ збарц,
Жэџан-гэы инатцдан сымџа згарц.
Мазак исарымхэо ак сахар,
Жэџан сзанымшэо сѣахахар,

Сымшахэ амџақэа анаркып,
Адгъыл-кыба, ахышэ акып.
Сназмарамхаз зегъ аацшып,
Сыдгъыл-џны-ссир сныџнацшып.

* * *

Ара сзыхьчода, сынзырхода,
Суазыр-уада сыѳнахейт.
Апша-кыдѳа шыта изыжъжьода,
Схышә асаркьақәа пнаехъейт.

Атцла хоура ахыцәқәа кныхны,
Абгыц ѳеижьқәа руархал каршәны,
Амца-еикәымла-матәа ашәыхны,
Сгәатца интысит гәыграк таршәны.

Уи зызхода, ма иннархода,
Сыцсы атыц хәыц итазом.
Ҷыц имжъыжъкырц хәра зырғьода,
Гәырғъей-тәуеи шыта еилазом.

Иблит ашьха, иблит ага,
Амца мыцәа агәы иацроуп.
Иихәаз ҳақәзит ауаѳ ага,
Ҷарт ҳазәу зегъ шыта имцуроуп.

Ҷәахъа намѳык схәан, изымцейт,
Жәѳан хышә заа исцәадырkit.
Еинышәашъа рмоуит зи-мцей,
Апша бжъасны еибанарkit.

Ашәи хынхәра сацәшәойт амзар,
Хара здылаз дысшәиуан,
Ажәѳан матәа ҳәынтцәра Ҷамзар,
Аптә шкәакәақәа иртәахуан.

Ажәѡан саркѡа иснарбоназ,
Адгѡыл хтысқәа сырқашѡуан.
Хара здытѡо дыснарбомаз,
Суазыр-уада сыѡнацсуан.

* * *

Иарбан инафыз, изыргада зыбжы,
Җазмырцәоз алашыбжъ еихсыгъит шыбжы.
Иарбан инафыз, лакәуп җазлоу,
Баша дахтнитцеит иҗазатцә Мазлоу.

Ахызатцә, ахысыбжъ еикәымтәеит ара,
Җазфаша, җазгаша еитаахт сасра.
«Алашә еиниҗьоит, ацыркъ дкәашоит»,
Цсымтәык иеҗиҗәоит, аоныҗа дыргоит.

Раршынкәа җадгъыл иакәкны иркуп,
Җаи җәа иҗагылаз акәада иҗашәуп.
Баша сзылхымтци сан рыцҗа, сан!
«Җасас ду», иеихсда зырхәа Җасан?

Ашхырцәагъ еизартан Адсны дгъыл картцеит,
Ала млага нықәлан, җарфатцәкьеит, җарфеит.
Инаҗуам ухәхәеит җәа, утахызар уешыы,
Рнышәнап, инаҗзеи, иургазма убжыы?

Сыцсында, сыцсында, сыцсында сара.
Хтәылаҗ җашцатәоу җаазшәа сасра.
Иарбан инафыз, имгааит убжыы.
Җацсадгъыл зҗырхыз

шәа шәзы акәын, шәа шәзы.

АМЗЕИ, АТЏИ, НАС САРЕИ

Ажәџан змыжь иатцәа изыххалан,
Амза зса-зсо жәџан изхын.
Ихәра тытцас ак анхалан,
Изакәу узеилмырго ианын.

Икнархазшәа Анцәа рқәабқәа,
Анцәа ырыхнышьна уаҕа ихшьын.
Етцәа-цыра амца ркәацқәа,
Илацәкәысуашәа амца ркын.

Бҕы-иатцәара-царда инахан,
Шәыр-тагалан аaikәацхон.
Җауаҕыхьта, атцәа сџахан
Изжәыз,
аҕыама цәҕыа исгәацхон.

Ацсабара анапы схысын,
Схыаа салтцуан хәыч-хәычы,
Адгыл дашқәа мацк сыркысын,
Рыкәа стартцон сыркәычы.

Са сышхамын,
нас сышәт гәылтцын,
Тџиаак салазџан сиуан.
Адгыл ныжьны зны сынтџытцын,
Сахьцо сзымдырзо схынхәуан.

Схыаа-цәыха сгәатца итамзас,
Мза исцәаҕыхан абла схәит.
Сара иргәашаз дгыл сыџнамзаст,
Схыаа зышхәак еипш изжәит.

* * *

Сшэарта наскъеит хэа,
Схъаакхэа цеит хэа,
Ашэымтак сгэы ртынчны,
Скэацза сымтэац.

Ускэак срыхъозар,
Гэыхъкэак сызхэозар,
Уи сара исымчны
Избеит хэа сымхэац.

Исхароу зегъ сыхьуп,
Ирытнысхызгъы гэыхьуп,
Аамтак хэа ханылеит,
Ибааит хэагоу.

Исхэаргъы исымхэаргъы,
Сафсны сцазаргъы,
Испылан, сацылеит,
Усшэа снарбоу?!

Еилыхарак салоуп,
Сызхьымзо зегъ сгэалоуп,
Избаша ирымбозар,
Са исылшаз азхом.

Дгылаз сеидароуп,
Жэфаназ сыркароуп,
Шэартак ааскъозар,
Скэацза сызтэом.

* * *

Дыцшзоуп, рхәеит, цшра змамыз,
Дгазоуп, рхәеит, ар рхы тызгоз.
Дқазоуп, рхәеит, зынза изламыз,
Гөрагоуп рхәеит ацгәы аца ацәыззоз,

Рашьуп, рхәеит, ҕадак ҕархәан,
Карматцысхеит ахьяжь кыжгы,
Ицшзахеит, рхәеит, еилархәан
Амаамынгы, лахәа жышгы.

Амшын аншлак ашәах хытцуан,
Ихзыжбуазеи хәа азә дымтцаацызт,
Ацслымз-ҕыра ианыз анытцуан,
Изларҕыз абызшәа рымтцаацызт.

Ахәыхә шкәакәа прын, избада,
Еикәатцәазааит, ацсы ахами.
Аха Ацсы шкәакәа дызпада,
Хацсы ҕызхыз Иара иами.

Азы иаанахәаз адагь дәықәлеит,
– Сара усгы сцон – ахәазаап.
Арашьқәа рдәы ҕадак нықәлеит.
Рашь цыптцәахан ахы абазаап.

Са соуп, ихәеит, аетдә зхәыцыз,
Ажәџан рыцхра азә деилаҳазаап.
Хьызрацара Нартаа ирыцыз,
Сасрыкәа итыцакны дыргазаап.

Аамта ура знахәта зхамзо,
Аччацшь ааџуан акыркырхәа.
Цьныш еизартак ашта стамзо,
Сшәон сахьгылаз Хадгьыл цсырхәа.

* * *

Баша пхэысмызт, ах дипхан,
Ажэлар цак иеипштэ́кья драхан,
Илхэаз иацын икэалаауа,
Амфа дрыцкьон дызлаауа.

Ашэткэа гэылтцуан уи дырбар,
Амра цэыртцуан знык дыччар.
Ацша лыкэнылон акармеипш,
Зегь ирхэаан Ацшза лпеипш.

Апта кэашкэа харгыны илкын.
Шэахэалых аткы-пшза лшэын.
Ахтырцар лышьтан икэалаауа,
Лымфа цыртцэон дызлаауа.

Лаб дигэытцхан, лышьта дхын,
Махэыс уаф-нагак дитахын.
Адгьыл дыкэмыркыс шыапыла,
Арашь-жэла нагакэа, ма еыла

Дларга-фаргон Ах ипха,
Лыжэлар цак иеипш данраха.
Нхытци-аахытци ахацэарцар,
Ах ипхапшза знык дырбар,

Иреигъыз далихрын иара,
Иахрагъ иитон, иур махәра.
Ах имтцәыжәџақәа ицәпытлон,
Имахә-нага пхыз дибон.

Ицҳа усқан ґа лхәахьан,
Ихьча дшьанан диртәахьан.
Ашта афнытқа ах длеиџеиуан,
Иааигәа днеирц азә дгәатәиуан,

Тцыси-хәыхәи шыта ирхәахьан,
Ахьчеи апхәызбеи наскьахьан.

* * *

Амш хьахэқэа рымца сатцхон,
Ишпастахыз иаахынхэырц.
Штак сызтытцхьаз агэашэ садхон,
Ишпастахыз иаадыртырц.

Сышыта ҕызэзэа имфасхьоу сзиас
Сашьталеит хэа сахьзазом.
Узхьынхалои уаамта аниас,
Ацша еиҕасраҕ уztэазом.

Иҕалаша зхэа назтцамоуп,
Иузынкылом, уқэ иазхэоуп,
Адунеи ду тца змазам ауп,
Дыр баагэарала икэыршоуп.

Узлакьысуа ара акгыҕкам,
Агэыр-цынтца иаҕароу.
Урт еиҕазкша ида дыҕкам,
Идыруеит харт зегь хазмароу.

Напынтцак ицэыргам хатоуп,
Иахзалху амфала ханца,
Хамдыр гхақэа рзыхэа хшатоуп,
Ианызтаз дацхьоит хлахьынтца.

* * *

Сыңшасуан, сымфасуан,
Аанфасра смаазеит.
Қәаршфы баапск сынцәылан,
Цәгәлатцәкә сбаазеит.
Амш сацрыхон, атх сырфыхон,
Схы сзымхо саауан.
Сыдгғыл са сныха, схәаа сыгәтыха
Иахәхьуаз исыхьуан,
Сгәы тыңсауан.
Цәашы мцаф са сныхәон,
Сан лакәхап, сыльныхәон,
Уи ала сыхьчан.
Схәатха рыңшыхәуан,
Сзыхь-цшы иафыхәон,
Еизыргон са счан.
Цсахфык дицоума,
Сыздыруам, днашцоума,
Атцәыршаф сашта дтахеит.
Аамта ацәызкәа,
Еилкаам аңхызкәа
Рдунеи саннагалан,
Акыр схарахеит.
Даушла уахьзымцо,

Ўаҳәак уахьзацәымцо,
Цқарак антцоуп.
Исзымго сеыркаран,
Сатцалт еидаран,
Истцарц уи ацқара
Иахьанзагь сағзоуп.

АКӘУКӘУ

Амға сықәуп, сықәуп, сықәуп...

Б. Шынкәба

Шьағаныкәа амға сықәуп,
Асаат-хыцқәа сымш роит.
Самкәтәанда уаха акәукәу,
Сымгылацқәа абжьы гоит.

Иластазгы чаға мгылеит,
Ажәынтығыла хгәы пнатәеит.
Сынтәазатцәык ацхәа сгылеит,
Сынтәа акәукәу са искәтәеит.

Амға сықәлеит ажәла сыман,
Сымға акәукәу иаанартын.
Аацын сутрағ ашәтқәа ацшәыман,
Рыччацшь нкыла са исзыцшын.

Ашьхыц дәықәын амға нкылан,
Ашәт мазажәа рыцшаауан.
Кәукәу! Акәукәу ацхәа сгылан,
Ажәла икасыцсаз аауан.

Аацын сацнатц акгы сыхуам,
Кәукәу! Акәкәу абжьы галап.
Аацын кәукәу абжьы еихсыцуам.
Ажәла икасыцсогы аалап.

Шыағаныкәа амға сықәуп,
Ааңын схыкәшан ғыц иаауеит,
Акәукәу бжы ахыго иабыкәу,
Зны ианымгогь сазтаауеит.

Кәукәу кәукәууууу....

* * *

Схатдангы са схатдамкә,
Сыпхәысрагы гәы атдамкә,
Анра аныршоз сы́камкә,
Анра зшоз дысзы́камкә,

Сашта дтысит мфасыѳтас,
Шәымта-быжы́кья рфашбыжы́тас.
Снап иану мырфашьякә,
Сааиуеит Хазшаз сиашьяпкүа.

Сахзымцаша скыдымкә,
Гәнаха шәатәык сыдымкә,
Снеиуеит сымѳа рыцгауа,
Сыпсы нхартә ирыцкьяуа.

Сымца еикәымла сатәхәазом,
Сгәашәәґ слацәгья фәсхәазом.
Сцашья sneишьоуп, шәсыламлан,
Сыбна еигәышәла шәыламлан.

Сыпсы тазар пстазароуп,
Сгәы-цкья-иаша смазароуп,
Сдунеи хыгьежь сакәәтшоуп,
Анра зуша срыкәыхшоуп.

* * *

Амш тдыххазшәә зны илашыцалон,
Аптеипш сгәыграқәә спыртцны инаскьон.
Мтцәыжәфамызт усқан сзеипцхызуаз сара,
Исықәмызт амтцәыжәфа сыман аира.

Адгьылгы тшәаран, ахышә хәыч аркын,
Стыцтыр сызтымтцуа агәафра сафын.
Амфәқәә иагәылгаз ишхаша ихахьан,
Ашьяц иатцәә мгыло шәынтә ирбылхьан.

Пшзарак, хақәитрак, шыири, мышкы,
Аеыкәаша инеиуа агәра афакы,
Иақәтәоу дзеигәыргьо аргама иубазом,
Асеипш ацәыртцра мазоуп, ирхәазом.

Сыцсы акәзар ихъзаша мазак аасырттын,
Исықәмыз амтцәыжәфа имхны спыррын.
Адгьыл ахышә хәыч цсыла сакуеит,
Акъашыцәә тамларц ахышә асыркуеит.

Имшымызт, итцхымызт, цъара сыбжьахеит.
Аеыкәаша иақәтәоу дыцкъазар стаххеит.
Гәнаха сацәигарц сара сихьыпцын,
Исзымгоз сыцсыкъашь агәашәаф ихшыын.

* * *

Цшын, цшра назлымшаз,
Акәа изытшаз инакәашәаз.
Цсы-цқба-гәәтеи хашьахауеит.
Мтәыжәә-цтәа хәыхә мәаск

Иафьтдакуп гәыргьафәхәашак.
Иахәо еитахәам, ус идьртәуп.
Шьамхы еихысрак иаанагароуп.
Лымха итамло, гәы итацәажәо

Рныә затцәыкоуп ҳа хзыхьчаша.
Аха дыкоума изахаша.
Ацсы-мцәажәа гәәкрас иамоу,
Цсы-цқба гәыкоуп изахаша.

Гәашә аартызар зегь нталоит,
Иркьашьыша тыцым, шәартоуп.
Уи иакьымсша лацшык ыкоуп,
Игәазтода,
Избода,
Изхәода!
Ицаз амшгьы хынхәуама,
Махә иафьтцшәаз шәыр гьежьюама,
Ирыцхароузеи, мшәан, шақа!

* * *

Лапштташәарак, мѡа ѡадарак,
Зхала идәықәлаз дызлацозеи.
Затцәра иацәшәо имѡа абахо.
Ус инеитәуп цшәала иауазар.

Прыга мтцәыжәѡа апша иахәом.
Уаѡ дахыыкам абжы ныѡроуп.
Еиҭахынхәуеит уи изхәаз иахь.
Зегь уцәызыр, ушәа уазныжьуп,

Затцәреи гәҕыгъреи еидынхалоит.
Ишцабзиаз зыхьк уапнызар.
Ҷамѡак ахәшәеипш уанаҕыхәа,
Уаргы иухәон, саргы исыхәон.

Шьта зынхалаз дәык сазхәыцуеит,
Ушьта илакәыз, иузеиҭамхәоз,
Ашьта анырхуан сылабжышқәа.
Хатцак ҕитуан, саб ибжы акәын.

Иареи сареи ихабжъазоузеи.
Иаргы дгәыцуан, саргы сгәыгуан.
Лапштташәарак, мѡа ѡадарак...

* * *

Сҗан, рхәеит, ара санааиз,
Сымцан, рхәеит, зылша зиааиз.
Дунеик сакәшан сызталома,
Сахьонарымто сыоналома!

* * *

Сдунеи нарха лапштцашэароуп,
Саназхэыцуа цэгъала сшэароуп.
Ицаз цароуп, иааиуа убароуп,
Сыдгбыл кароуп, сара сгароуп.

Са сгарашэа сан илхэароуп,
Сыгехэа-доухамтцае слаазароуп.
Сдунеи нарха сыпхьазароуп,
Цэгъала ишэартоуп, уи сацэшэароуп.

Иацы, ихнымхэуа сымш згазоуп,
Ажэѡан иатцэа Амра ахьтэазоуп,
Апша хэыт-хэыт маза зхэазоуп,
Ашьауардын ѡада ицазоуп,

Шарцы-етцэа зыгэра аагазоуп,
Сыдгбыл-хан-хэыч са сзыѡназоуп,
Тцыпх ззырхэогъ аамта ахьцазоуп.
Аамта иахьзода, хзашьтоу цасоуп.

Аныха мца сыдгбыл хьчагоуп,
Ацэгъа зхэыцуа амтцахь днагоуп.
Иехэа рхнышьна тцака илбаагоуп.
Амра ацпхькэа заза рбагоуп.

Тцыс хэычзакгъы шэа иазгагоуп.
Ашэа, ныхэа-гэыргъа хэагоуп.
Ашэт рыфѡы-хаа аацын цшаагоуп.
Зцыынць зхьаам цэгъа дуаѡ агоуп.

Сызхынхалоу цсы рахэщуп,
Сыцсы атэыц-хэыц сгэатца иакэицуп.
Сдоуха-мтэыжэѡа зымѣа сыцуп.
Сыдгыл акэа итызгаз рыцуп,

Арыц иагэылшэаз зынза итэыцуп,
Ашыжь ыцуп. Амш ыцуп.
Аб ргэартэ Жэеицшыаа дрыцуп.
Са сызхымзас ицшаам цэыцуп,

Саргы сыцуп, саргы сыцуп...

* * *

Изызәзәода аңта кәашкәа,
Ахра махәкәа ирхынхалоу.
Рыңсы абарго ашьха рәашкәа,
Аңсра иаңыло, зыңсра сгәалоу.

Згәы амца кыду зламбылуазеи,
Ажәәан блыха каңсазоми,
Анакә шкәакәа зымзытуазеи,
Амреи иареи зеиңаңшзоми.

Аткәа атң иалырхуазеи,
Ианшалакоуп аңсаа аңғыхо.
Ашьхың аңха зрымырхуазеи,

Еизыргеитеи ашәт иаңрыхо.
Аңәеи сареи еимаҳкызеи,
Ашаеңәа сахыңшуеитеи,
Стыс чырчыргы хыта изакызеи,
Абжы ахымго сыхыташьуеитеи.

Асаат хыңкәа атң еиңырхуеит,
Лакгы шуамеи, тынчроуп икоу,
Ақәад бғыңкәа баша ианысхуеит.
Арт ртаккәа тыхнырңә икоуп.

* * *

Инсыжъуеит санааз иказ,
Санааз иаазгаз санцо изгоит.

* * *

Ацшқа игара дылазомызт,
Изыцшыз рацәаназ дыццакуан.
Абырг дахьтәаз дызгылазомызт,
Ишьтахь ашәқәа ихадыркуан.

Ирыбжъазоузеи ацшқеи бырги,
Азә даауан егьи данцоз.
Адгьыл бжьыдеи ажәфан дыргеи,
Маза еимырдон излазоз.

Ацшацылаф зҕамчы шытызхуаз,
Гәыргьафәхәаша ицәызхәоз дшәон.
Ажәфан саркьа, етәа анызхуаз,
Амра ахьыфьырп канацсон.

Ацшқа ифаччо мшык дапылон,
Инапқәа еитцихуан итацәыз.
Амш ифьыцыз, фьыцк анылон,
Ацшқа ишәнахуан абырг ишәыз.

Аарцә дунеиуп, нырцә лацшхәаауп,
Зык рыбжьысуеит, еифнашоит.
Аарцә иччозар, Нырцәаа гәаауп,
Атцх аныхәлоу, Амш шоит.

Абырг имфасхьаз шыта дхынхәзомызт,
Азы дырхьан, Нырцә датәын.
Ацшқа идунеи далазомызт,
Амфа еихысыртаф дыцшын.

* * *

Атѣх сдәылтѣит ашә нкыдтѣан,
Алашбыжькѣа сышьта ишхыз.
Амзагъ спыртѣит харак сыдтѣан,
Тѣыхнырцә дыѣан сызѣахыз.

Етѣак сахәаччон гәаныла,
Ашәахәа-цѣа сапѣхәа изгоз.
Имѣа пазаргъ мѣак санылан
Снеиуан, аарцәынтә уахь сызгоз.

Ацѣаражәѣаѣ ажәа снитѣон,
Азхьамцш изгоз наисыркуан,
Азыхтарѣаѣ ѣыцны иѣыстон,
Ѣамѣак смоур сызбакуан.

Сыѣкы еикѣатѣа атѣх сыѣәдуун,
Сымыш – гәыгра ххәа маѣан.
Шьоук исзымышьчоз срандуун,
Сеимаа-ѣага ахәы хырѣан.

Зы злагарак абжы каѣуан,
Аамѣа хыгьежь-луѣаа зхаз.
Алашбыжькѣа аарла иааѣуан,
Сандәыѣәлашаз са сызѣаз.

АНЦӘА РАШӘА

Апоема

I

Анцәа рашәа ашьха ирхыџуа,
Анцәа идгьыл иаҳауеит.
Згәаг назгәытцак уи иазыџуа,
Иаарта ицартан даахынхәуеит.

Имца ныхоуп ишәаць еиҗазхәо,
Изқәа-дамыг-шьана игоит.
Гәынхәтыста бжьуп уртқәа сазхәо,
Анцәа рашәа зныруа ирхәоит.

Ахра рҗыба мазак тазуп,
Бзык назхымсыц уи хәахьоуп.
Шахәы мџазго Шахәшаџ дацуп,
Арыц гәылшәа икаршәу цшьоуп.

Амцабз ика хра зхагылоу,
Зыцсы ззақәу блахьча ихьчоуп.
Цсақәтца каршәуп хазлагылоу,
Амарҗа, шәымшәааит иқәтәоу шьоуп.

Хыхьуп, гәыхьуп уи иатнысхыз.
Сгәы изтымџыз са сыбжьоуп.
Ишпарацәоу баша инысхыз,
Цша уазырроуп, баша сжьоуп.

Ашьха атцараҕ сымцахә наган,
Цәашьы мкьатан иадыркхьан.
Игәырғьазны зны игәыпжәаган,
Сбирак замҕаҕ уи ззаххьан.

Акы анҕылан пхьара зушаз,
Иацхьаз иблақәа цахьан.
Азқәа хьтцуан зытра иакышаз,
Сыңсы-абғьыц хәычғьы грахьан.

Ахра рҕьыбаҕ маза ҕыхеит,
Ацсаатә ирхәыз абжы гон.
Ацсы цқьақәеи Хадгьыл ныхеи,
Ртәы-рымаа еилдыргон.

Аинар хьыҕы ихьдач леиуан,
Жәҕангәашәпхьара азә дахшон.
Зыңсы гәыҕра зылшоз дреиуан,
Иззымхашаз ирыта дцон.

Ашьха кацкац аршәаа иасит,
Гәыҕра ззымхоз ирахартә.
Аурт-кылкьеи, зымтәа бжьаси
Иааргон ашьтыбжь – Аҳаҳаи!

Аинаржыгьы иаҕа дахон,
Ацшқа ирытәа дыбжьакын.
Мцаеҳәа иатәҳәоз парда днахон.
Мратәҳәа атәҳәара даҕын.

Зееимаа хьеҕуа Арашь ахьнеиуаз,
Дахьзарц дашьтан Абрыскьыл.
Злабжыш згәыдкьаса илеиуаз.
Ахра ицылеит маҕанкыл.

Цаҕыа лыхны уи, драгэацшыны,
Мцамѡан дыкэйтцеит Ҥазшаз.
Дыблагэыгран, дагыуаѡацшыны,
Ҥашта дталаанза дызбаз.

Ибжыы рылаѡит ахыырѡар,
Уи ргэы итыѡыз хатѡ бжыын.
Ахахэ ыкэыргыла идырѡар,
Иѡыхха игарѡаз уа дыѡшын.

Ахэыхэ шкэакэа аѡсы мѡазгоз,
Зны иаѡытѡшон, нас иахъзон.
Анѡэа ихэамѡа дыр еилазгоз,
Изымгоз гэнахак иман дѡон.

Амшын дхытѡуан анкыа ихызлаз,
Аѡэкэыртѡ жэыла кэашза иѡсуан.
Ҥадгыл ақэ ауѡ зѡеиѡэа зѡэызлаѡ,
«Шэнеибаѡ» – ахракэа артѡысуан.

Шыа узынкылом здашьхэа ѡырѡко,
Имшьабарѡаз ѡсуп ихэшэу.
Ашэаргэында ар драѡгылом,
Ахгыы залкыом иѡсы ишэу.

Гэуп иѡэажэо абз аѡѡан,
Хатѡ матэам абѡыар тымкыа,
Абз иахэуа нхоит ихѡѡны,
Атэы дтэитэыххоит игэы анимкыа.

Апкыа ргэарѡа аѡхыагыла
Гэрагара аѡуп, рымѡа ѡыза,
Шэарѡак иаѡсуам ианаѡыла,
Зегъ ирылшом уи аѡыза.

Ацсы атэарта, уцсы знугаз,
Ицсадгьылхаз ибашоу нышэым.
Аиха матэа амца иеҳэугаз,
Мца апыларгьы, баша изрыжэым.

Ари пхызым, зынза илакэым,
Амца иалгоуп Анцэа иажэа,
Амца иалгоу уаҳа ихьшэашэом,
Са сзыхцэажэо уртқэа ракэым!

II

Иахэалак, иахэалак –
изхьоу абжьы.
Сгэы атцэабжь иснатом ацшыа,
Иабаго, макъана имшацтеи шьыжьы?!
Закэызеишь сзыргэамтца, сзырфыхо.

Ацсы амџа иануп ишақьо,
Иухьшагь заа иадыруеит.
Адыд зкамчыццышэ зқьо,
Хьааха сгэатца ианыруеит.

Амрагь лакэит илбааны,
Аеҳэа мкьатарц ахушэа.
Сыцсы акэзар ицаз ипырны,
Доуха мчык снапатца ианушэа.

Псыцқьак ибжьы саҳауеит,
Ицъар жэџан атцлаф икнаҳауп.
Пшауазыр нырцэынтэ иаауеит,
Гэырџатцлак саштаф еиҗаҳауп.

Ақэылаџ дгылоуп дааҳэны,
Хысыбжьык ашьҗа дхыцшылоит.

Иаауа зегъ цом ихынхэны,
Хэра баацсха адгъыл ианылоит.

Сытцла-цшза, игылоу ишэтны,
Амахэкэа кэыбан иргарцу?!
Идэыкэлаз уаангылар уоны,
Ацсымтэра дунеи ду уахэхарцу?!

Ғызтыз ибжы назазом,
Ахцызара амфа тархагоуп.
Зыцсадгъыл зыхьчо дтахазом,
Ицсы-цкэа жэфангэахь ифагоуп.

Дилароуп арака инашпам,
Адгъыл ахьаакэа зныруа.
Ацсахы иабгъы дидам.
Дыцсықэхоуп адгъыл дуазыруа.

Хадгъыл агэашэ ду иаркыз,
Хазшаз цацхак азкаиршэит.
Иныхэа мазажэагъ зныз,
Иныхэаз азэ икэа итаиршэит.

Хаи хэа игаз уи абжы,
Бжын зегъытцэкэа ирмахашаз,
Уи акэзаап сзырфыхаз шыжжы,
Жэицшыын уи амза исзашаз.

Мца мфан сизныз уи нахыс,
Гэыгра дунеикаф санхалан.
Ахракэа ирфьтцкьоз асхыс
Аштыбжь са сгэатца исыцэталан,

Шьахит-бакак сеицшны сынхон,
Фырхатца хьзык насшэа изынхалаз.

Хъызатцэык – имшэаз – стынхон,
Афырхатцара уаха исзалаз.

Сихаштхъан сызшазгъы, драцэан.
Ашьамфае жэларык изыпшыназ.
Дзатцэымзи Анцэатцэкъа, д-Нцэан,
Ихацишаз халахъ ианыназ.

Ацэкъэырц анхытц иагахъан.
Хгэыгракэа рнышь затцэ хзынтэалаз,
Апхызкэа рдунеи тцэкэкахъан,
Икыдшэаз етцэак еипш италаз.

III

Аеыхэақэа неиуан еивасны,
Аеыџкэынцэа артцэаа ихэхэон.
Атэым уаа апсуара иазцасны,
Тэым дгъылкае апсуашэа рхэон.

Сыцэангъы сфыхангъы ихамтцэ,
Апхыз дунеи саман стасны.
Аеыџкэынцэа рашэа абамцэ,
Хсаалакгъы кыдын – Апсны.

Жэоангэафэ игэастеит соапшыхын,
Ахсаала агэтатцэкъа ианын
Ари ажэа, ахымца сафыхны
Сааишьтит, жэларыкгъы сзыпшын.

Ускан са сакэын схататцэкъа,
Апхызэафэ лакэын сызлаз.
Соапшызар, ажэоан агэтатцэкъа
Апсны хэа сзаниктеит Хазшаз.

Дунеи дук иагәтан сара стәыла,
Ирхәынчарц ируан алаура.
Схәы абжа зыстаз сара сгәыла,
Дашьтан иурц измура.

Аамта иалазхъаз гбакгы,
Иақәтәаз ама ихынхәуан.
Ихышьтра дықәлон сашьбакгы,
Нартаа рахәшьазатә дгәыкуан.

Саркьалбжьны угәатца пызтәоз,
«Шәнеибац» ашьхақәа аргылт.
Хтоурых ғыц афырағ ианызтцоз,
Ибрыскьылха атцеицәа хазгылт.

Фыстаак аблымфә данылеит,
Ачағьатцәкьа хаштағ имирц.
Хныхақәа ахызатә иацылеит,
Хбирақлаша атәымуа имкырц.

Шьауардын-цшыхәны дхазхалеит
Апыза, игәазтаз ақәылаф ицба.
Дхызатцәха ахымца дағалеит,
Цсәыхфыс даишьтхьан Аца.

Ари ауаф хәамта-цшьак ицын,
Иныхәацхьыз хадгьыл иашәтцан.
Лакә фырхатцак дырғыцын,
Цсәыхфыс халахь дантцан.

IV

Амш еицәкьысуан, лағырзны
Иахәлыкәкәоз сыкәа итәтәон.

Сгәыграқәа рышьтатцәкәа сцәызны,
Сгәашаха схала саатәон.

Ахьефбжь тыфуан аҳапатцан,
Икьыркьыруан арашь иҕахәаз.
Кәиц хәычык таршәын уа сгәатцан,
Ахрашәа тыфуан – еихаз.

Ахтысқәа сышьтан сыпхарсны,
Амшқәа ашықәс иеихан.
Хатцатцас стәыуон схы сасны,
Ица затцә дтахазаап Шьахан.

Ахызатцә, абомба, аҳаирпланқәа,
Ахәхәабжь зегь реиха сызшыуаз.
Аибашьра еилазгоз ҳапланқәа,
Апцәыс бырг апцжәага иашыуаз.

Апхызқәа срылалон схьахәны,
Сгәыграқәа рымца иеҳәатәаз.
Амзаҕа илеиуаз ихьефны,
Ацъ амцан сгәақуа сантәаз.

Аурт баапс амахәқәа ҕнахуан,
Ацътцла ду шытан ижәжәаны.
Амзаҕа сышқа илбаахуан,
Ахьтәы дац атдыхәа иаркны.

Ажәфанахьтә хатцабжьык аафуан;
– Бымџақәа рыцқьоуп, бымшәан, –
Ашьац иатцәҕе амзаҕа кафуан,
Ахатцабжь: – Иббаз бымхәан.

Сгәақуа шыхамџак саҕалон,
Сеимаадан, шыантца-мџан, схәын.

Изулак шьхақәцәан сынхалон,
Сеимаакәа сцәызгаз сзыпшын.

Иҕыцын, сеимаакәа ажәзамызт.
Цлак амцан игылан даргы.
Избаз ашьацгы иатәамызт,
Иссирын, ицшзан еихагы.

Цшахаак асуан ахәхәахәа,
Инытцакны ахрашәа рхәон.
Изхәозгы прышашәа, ахәаха
Рымта, ашәа Ацсны зегь иахьзон.

V

Сыцсы акәын исыхуаз, игәастон,
Иаламзоз шьтыхны иакын.
Арџашқәа ахрагәы рҕартон,
Ахрақәа ирылтцуаз пхзын.

Мцакыдлан исныруан са сгәатцәғ,
Сыцсы амцәғ иблырц иахьағыз.
Ахы хьантә ткәацуан уа хқәатцәғ,
Ныхәаран усқан сангы дызғыз.

Хәеҳәамца алџа зыпсахыз,
Цтеикәатцәан хадгыл иатан.
Хныхақәа рымчра иҕенамхыз
Цсахџык дыцкьашәкьа дышьтан.

Дханхалейт дамығны даҳнымтцуа,
Адоухамч узапызом, ушнеиуа иухьзоит.
Агәыпхәыхшгы зны ишхамхоит, узцымтцуа
Хақны ухшара ирзынхоит.

Аеыѡқәа зегь апхьахә рызгома,
Лахьѡыра абгьыцқәа аанартуеит.
Алахәа ҕыруеит, шәа азхәома,
Амтцәыжәѡа змоу зегь цыруеит.

Зегь ҳатцоуп гәнаҳак иахзымго,
Ахрыцқьараз аамтагь аауеит.
Анцәа хәа азә дыҕоуп иузымжьо,
Зегь гәазто, хыхьынтә дыпшуеит.

VI

Нартаа хьызрацара инеиуеит,
Сасрыкәа дырхаштны инаскьоит.
Ацшамѡас гәыпжәага леиѡеиуеит,
Ашьыцра жәынтыгьла кацсоит.

Иахәалак, иахәалак ааѡуеит,
Етцәатцла етцәашқәа ҕышәшәоит.
Амш иагәылкьаз саркьалбжык каѡуеит,
Агәыграқәа ргарашәа шәымтак иеиқәтәоит.

Дгәаҕуеит Апыза, иеышькыл дангылоуп,
Жәѡанахь дыхәнигоит Ҳазшаз Атцәхәа,
Зуахтамтцан игылоу, Ажәлар драпгылоуп,
Сшәыхәоит, Ажәлар, Аныхәапхьыз шәхәа.

VII

Апсра абла итацшхьоу, Ифырхатцоу,
Апсратцәкьагь данышәоит еиқәшәар.
Шәаргәындак ахьмызг данатцоу,
Апшатцәкьа иахәоит ихәатәхар.

Ҳазшазгъы дзыпсагуаз дизгѣамтѣит,
Ажѣафатѣи икѣшѣеит атѣы.
Мцынапха усгъы деицгѣартеит,
Гѣафарас дыркызаргъ ѣазѣы.

Амца ианалцоз аѣытѣѣъа,
Ахызатѣѣъа амш андыртѣоз,
Аѣа затѣ даныржуаз аѣытѣѣъа
Анаѣа рымра анташѣоз,

Неитамхѣак Аѣсадгъыл дазгылеит,
Амыткѣмаѣ аччабжъ иахаит.
Мышьтаѣѣгъан рымѣаѣ дырѣылеит,
Иртнихыз хамтак ирхаит.

Имгъазо аамтаѣа ржымдыр,
Аѣба акаѣдан измышътуа.
Аѣѣѣырѣѣѣа иреисо ахымдыр,
Жѣларык рѣеиѣшгъы зхѣаѣуа.

Аѣсахѣы дѣыжѣлеит иѣыхѣа,
Иатнихуа наѣѣала иѣхъазо.
Иахѣалак, иахѣалак – ѣсыхѣа
Каитѣашашѣа уахъоуп дахъѣо,

Мшы лашак амра зыѣгылаз,
Ѣѣѣѣашъ даѣаршѣуп иара.
Аѣѣылаѣ хахатѣѣъа ижѣылаз,
Даѣѣыхъѣо «ихѣѣамыз» аѣсра.

VIII

Ахысбыжъѣа ажѣафан дырдагѣон,
Ахѣысѣа адардхеиѣш игъежъуан.
Артѣѣаахѣа ахѣѣѣабжъ еиѣагон,
Сахъгылаз ѣазныкгъы сыѣсуан.

Сбыргын, санимкәа сандун,
Ғыцныкәа еихызгон сшыаға.
Дунеи дуззак сшәын исыцәдуун,
Ақә иахагылан сзыхьчоз амаға.

Шьала уи ғыхын, ашәала ишьтыхын,
Доуха иашьаназ жәлар рыхзы.
Сғахә-аҳәартә-дгьыл ианыхан,
Хы-мѡас злымкьоз цсы-акәалзы.

Цьныш напыкгы уи иакьымсроуп,
Зхәа зыцгыло нап иакуп.
Гәы ццакырак хшыѡ иацымсроуп,
Уажә хамтцәыжәѡақәа ларкәуп.

IX

Ахызатцәқәа рымшқәа шцацои,
Асаат хыцқәа ашыа рыхьшуп.
Җадгьыл ныхәацхьыз абацои,
Җасабицәа Лата ишьуп.

Аетцә кыдшәа ҳаѡны иѡнаршәуп,
Шьац иатцәара хашта блуп.
Нарт-фырхатца инаршә знаршәу,
Ацсны атцеицәа амѡа ркуп.

Лакә лагашьоуп ара ахтысқәа,
Лакә нтцәашьоуп ирзыцшу.
Ацша иаанагоит ағыцқәа,
Иацтәиқәа ракәзам урт зеицшу.

Цьара икоуп гәыцрак аиуа,
Ирашь дылбаашам Ахада.
Аамта хәмаруеит, ииааиуа еитцеиуа,
Җдоурых цтцәахақәа рхата.

Анцәа итәыла, Апхьагыла,
Имәа гәейтәит Зегь зымчу.
Анцәа ихәтәеишьаз атәыла,
Анцәа ибла-хаа зхьыцшу.

Ахьхьа-хьхьахәа азиас цәажәеит,
Ашьха ргәыжәлагь ҭбахеит.
Хныха-цшыақәа еилагәжәажәеит,
Рыхәа ақәылаҭ издырхеит.

Тцыси-хәыхәи еилачырчырит,
Ргәыргьаҭхәаша рыма ибжьалт,
Бзиа шыҕаз зегьы ирдырит,
Афырхатца ашта дталт.

Ихәатҳа кнеихәит иахьыкнихыз,
Амцагь датҳеит абз ирц.
«Сас» иаҳзааиз ишьта анихырц,
Хәитаҭызхыз Хәқә дацшырц.

Х

Сеитарҭыхеит Анцәа рашәа,
Ашьха ирхыҭны исаҳауан.
Деитәыжәлан Гәымста хьшәашәа
Дырны, Хҭыхы даҳзауан.

Анцәа рашәа ашьха ирхыҭуа
Анцәа идгьыл иаҳауеит!

АМШЫНЦА

Апоема

Сымыш зныстдаз Амшынца
Абгыцқаа сыцәхахьан.
Уи ианысхыз Слахьынца
Сацхарц исырххахьан.

Рхнышьнак иакәшон Амцабз,
Имшыз, Алџа еишьылза – тцхын.
Жьахәеи рытәеи сжыра иамтдаз,
Саб иныхәеи, рышьта схын.

Цъара сталон, цъара схалон,
Цъара сақәшәон сәахәатәы,
Лахьынцдамзи, лахь ианхалон,
Саргы иснатон ахәатәы.

Иадыркуан зны сгәашә. Сахыкәшон.
Исымхәаша зны исымхәеит.
Схьаа зымтцәах абжа еиџышон,
Шака исықәыңгәәоз рымбеит.

Сыцсы рыцын сусқәа имцоз,
Исцәынцәар хәа зны сацәшәон.
Исыздыруам имцоз зымцоз,
Ицоз срышьтан са сынхон.

Ибласаркьан схышә сзыдхалаз,
Схыцшыны избоз лахьынцдан.

Схышә асаркыа хәыч ианхалаз
Анызтоз ибызшәа сыртқан.

Уи хәыдхаршәын ххыа рахәыцла,
Шьтакты ухгало уама ицон.
Нтәара зқәым ауп, уи уазхәыцла.
Уи са исқәашыын, ақәгы сшыон.

Итцаз дунеин сызлагылаз,
Имариацәамкәа сымфәа згон.
Гәыграк сыртон сапхыа игылоз,
Срафс сызцашашәагь сызбон.

Зиаск сталон цан змазамыз,
Нырцә игылан шьюук сзыцшуан.
Сгәы канажыуан ак злазамыз,
Ейхә исхәашаз стәахуан.

Ашәак тыфуан сгәатца, исзымхәоз,
Схәта исзымдырзо изхәоз.
Храшәам, хәрашәам, сеидру иззырхәоз,
Зны исыцәфашәалон иахьгоз.

Уака ицәажәон са сыздыруаз,
Арахь санааиз инаркны.
Сышьта нхозма азы сахыруаз,
Фнык сыфнаркит ашә схаркны.

Уархалк каршәны сылагылан,
Уа шыапышьтақәак анын.
Ейқәысымтцаз мцак ейқәылан,
Амца анышәара сафын.

Нырцәи аарцәи, амши атцхи,
Сара исзымдыруаз дунеик,

Атынчра бжыда мазак атци,
Узтәу гәоутарц уа уаннеи.

Ухы уазныжыны умацара,
Апшырта дықәтәан иузыпшыз.
Апшқа дгартцын уажә агара,
Дунеик уалалт итцатәыз.

Сара ныкәа, сара зымца,
Затцәра гәашәқәа зхадыркыз.
Лахъанфыла бызшәа зымтца,
Сара апхыз фны ифонакыз.

Ара идыртәын дырра зқәымыз,
Бжыда ицәажәоз зегь ртак,
Тәкәажә зымцап лаба зкымыз,
Сара изымтцысуаз шыафак.

Сахьынтәаауа, мфә санықәлаз,
Гәхаштра хамтан сафә ианын,
Мцашьас икои знык идәықәлаз,
Зымца лабак ркыгәуа искын.

Цъара снамфит, цъара снафит,
Цахәа бжык цъара исаҳаит.
Маза цәажәа, маза снаргеит,
Маза азә фитит: Аҳаҳаи!

Аиаша ихәеит – шыантцоуп, ныхоуп,
Имачзоуп иашьтоу цшаара цәгьоуп.
Аиаша ихәеит, – агәы аңеыхоуп,
Излафыхтәу иултцыз шыоуп.

Иаафәуа бжьуп, изхәаз дабакоу,
Иихәаз збозар ашьта схуп.
Ашә сзартуамеИ ара сахьыкоу,
Цацхак итцәиуа стахуп.

Арма-гъырма ацәкәа ахьахо,
Мцымахәк ашәтра иахьафү,
Зыхькәкәф ацъныш-цхъыс дахьахо,
Игәастаз сархәоит ишхәатәу.

Исфазом ара зегъ ирфо,
Ирхәо чагъасгъы исызхоит.
Исхәазом ара зегъ ирхәо,
Сыгәтацаажәа бжьыла исхәоит.

Анышә салхзар сара снышәхап,
Афахафымтраф псы схазам.
Қацтак иеицшха сыфны фныжәхап,
Сыцсы дәылтыр уаф дахзам.

Ицсхьоу тынчроуп истынхаша,
Сыказамкәоуп, сыкан шхәаз.
Сара исытаз, са сзыхьзаша,
Сеитахынхәуеит, уака ишьтаз.

Ус анысхәа икоу здырроуп,
Пшырта нхартам дыр ифноуп,
Амца еикәымла суазырроуп,
Акәиц фымцәа сгәатца итоуп.

Инаскьоит Амш агәыгра згәылшәаз,
Зутәы нзыжъыз ихәатәгъы нтәоит.
Анкъа псаатәк арыц иагәылшәаз
Адгъыл иазноуп, ифео ицоит.

Аамта цьбара ахышә сынхытцын.
Сааит исзымдырзо сзышьтоу,
Сааит сымхәааит мшык сагәылтцын,
Шәара шәоуп сызтоу, – сыжәбоу,

Ғатахьамызт саaira зхамтаз,
Сгәы сыцрыхон шәарта збоз.

Цәәхәак сыман, исылшо збартаз,
Са сзын дықан зегъ зызбоз.

Шәартан, шәартан ухы уаноужьым,
Иуцшан цсахра хәа змузоз.
Иҗы ағәра икушәа азә иҗеужьын,
Днеиуан изымдырзо дахьцоз.

Дықан усқан зегъ здыруаз,
Узтахәмаруаз, ушьтых узгоз.
Сара исзууаз, җазә изууаз.
Иуаназмыжьуаз, иузыршәоз.

Уҗны дгъылын, дгъыл уанышәон,
Иумбоз, иубоз кырза иеихан.
Усшәа унеиуеит умҗа цышәо,
Ууахта ахьыказ мҗа урбан.

Хәашьа узамто лакәк ихәыцу,
Уафырхатқан, нхашьа утцон,
Зынза ирхаштхьаз уа узы иҗыцу,
Цшацәгъак насыр, утәыла нтәон.

Дунеи тыхәахь сеитяхынхәуан,
Слагамтахарц ушьта интәамтаз,
Саамта җыхәан сыцшыхынхәуан,
Сеитарзымхашан са сцамтаз.

Хырҗ зыстоз, иатәасымбоз,
Сыдгъылтә усқәа срыдрыцхьалон.
Сызбарц иказгъы шцасымбоз,
Сгәыкы-тәыкуа рашта сҗалон,

Сара исзыказ ус сырзықан,
Бла иабаша уаҗс умцароуп,

Сыңсы злысхыз рааигәа сықан,
Егъырт зегъ ракәым, уңсы ушьароуп.

Ашәоуп рхәеит, исмаҳаңызт,
Зашәахә рхәашаз ирзырхәазаап.
Раңхәа игазоуп, уафы имхәаңызт,
Саңхәа инеиуаз еицырхәазаап.

Сгәы дыртцәыгъон сгәы лабжышқәа,
Изқәаршәшәон адгъыл згәызәанымыз.
Ршьамхы адырсит ашьха зышқәа,
Шәазызарак злахь ианымыз.

Зыхьк иафыхәон зымфә пызшәоз,
Рыхь еибырхәон инытцакны.
Сдунеи-еыт-хәыч цсын сызнышәоз,
Сахьчон бзан еипш сагәытцакны.

Рад Рарира, Рада, Мыхәа
Неиуан зиаск ихыхәхәала,
Ҳаи, срыхьзанда, уеиха, сәыхәа,
Еитасцәызуан, сынхон схала.

Схала, схала, сеитахалон,
Атқи амши са исымтцәыжәфан,
Еитабжәасуан, аңша бжәалон,
Саднакылон, ицқан сыжәфан.

Иус зламаф азә даацәыртцуеит,
Ибла ухьысуеит, уңсы нихуеит.
Цъара ианыртцахьоу акы анытцуеит,
Излакьымсша шәыркгьы фырхуеит.

Уи дамыгк еипш аамта ианхалоит.
Изшәо иакәзам уал зыдхало.
Уоны ифнамлаша дыфналоит,
Иумырбаша дахьынхалоит.

Бла иамбаша гәы иабароуп,
Мәа затцәыкоуп, Ацқьаиз икоу,
Ацсы иухало уара иутәхароуп,
Сыцсы еифызшаз са дысзыкоуп.

Рад, Рарира, Рада, Рашья,
Зыбжы тыфуа, сгәатца итымтцәо,
Ашәа нымтцәа, ацашья зцашьоу,
Игалароуп Мыхәа ицымтцәо.

Изхәо ракәзам ара иусу,
Ихәатәуп анырхәа изхәашеи,
Аби Ацъари, нас Исуси,
Адгбыл җызхуа ашья ицашеи,

Ирыбжьуп азыхәа иаафуа,
Ихамкьяшьяроуп,
Адгбыл рыцқьоуп,
Ахахаира, Рада... – икафуа,
Бипарала ацсқәа рықәтцоуп.

Измахада, иаафуа нафроуп,
Ага ахьырхәо ашьягь ыкоуп,
Ицаз цароуп, иааиуа дааироуп,
Җаиламзозаргь зегь җаицыкоуп.

АХҚӘА

«Сшәоит исцәызыр хәа исмырзша...»	7
«Амшын салашәеит сыңсызны...»	8
«Идгылтәын са схәаа, исымхәыңзеит...»	9
«Сгәы сыңкәыдкәан исцәыңеит...»	10
«Ахәеипш ажәәан салан...»	11
«Атх шьахит, ацәа хтамзеит...»	12
«Сара аиаша зәаршьхәоу кәмоуп...»	13
«Сымцахар стахын сымцамхеит...»	14
«Апыршьа сзымтцеит арака...»	15
«Саазлагылаз срылафашьеит...»	16
«Сыәнашә кьақьаза иаасыртит...»	17
«Аамта апжәахеипш тәкәажәык...»	18
Агәыгра	19
Сыңцакуеит...	20
«Алашьцара иалыпхо...»	21
«Еык хәа сақәтәоуп исыххәыцуам...»	22
«Аамта хаштәе ицәагәоит...»	23
«Ареипш сыркәыбеит сызлашәаз...»	24
«Сыңшандаган, зны смахәын...»	25
Сара исыхәода зхәаз иахь	26
«Ахышә аартуп, ацша өнасуеит...»	27
«Исымтцәа сымтцәа, исымтцәа изгоз...»	28
Нырцәи аарцәи	29
«Сшәыламзозар сшәылалом...»	30
«Ашәыр кақәа ишьхныңсылаз...»	31
«Етцәашта сынталан етцәаччаңшь саҳаит...»	32
«Сгәы арахәыңцкәа ашәак рәыәуан...»	33
Алақьала	34
Аиаша – уанңслак ашьтахь.	36
«Аамта бгъың хәычык ааныхны...»	37
«Имәадун са сызнылаз итшәахеит...»	38
Аамта иаркараз	39
«Амәа дықәын дхьыңчыңырха...»	41
«Аамта сыхьуеит, исхымгеите...»	42
«Ишеит ихәеит, имшазацыт...»	43

«Амра гəашьан, амра ргəашан иташəон...»	44
«Алабашья ашьантə иафəсуаз...»	45
«Ашьыжь амш хышə сынхытдын...»	46
«Сахьрыхəоз сырцəызын, сырхаштит...»	47
«Ацхə сыкəлан, цхəбжə сааихьейт...»	48
«Агəылагырз – ақəа леиуейт...»	49
«Амцə сфəлашейт саниз...»	50
«Ахəшə сызфыхəаз цəгья иашан...»	51
Ахəыхə шкəакəа	52
«Ашəалкьямрейцш аамтак сацын...»	53
«Агəырфьыгья – амш нымтцəа...»	54
«Ашара сапылейт сеилаххаа...»	55
Санду	56
Ашьтра	57
Абжы	59
«Ашəалкьямра ианархоузеишь...»	60
«Алахəа ижыышуа жьабаак абароуп...»	61
«Сымцахə назлоу ари адгьыл...»	62
«Сыцсы икарахаз сыннажыт...»	63
«Аамтə иагəылкья афьотцəкьяг зцом...»	64
«Арфашцəа ианбаршьо рыцсы...»	65
«Са сцəагы ыкам, сыцсы аныкам...»	66
«Амзар бгьыц хəыч ааурхəыр...»	67
«Саауан сара сахьцазынтəи...»	68
«Амш бзиан – мшыбзиа...»	69
«Смышəкəан хəыч иламзоз...»	70
«Салиаайт тəылак, тынчра ахьыкам...»	71
Марти сареи	72
Атцангəара	74
«Ацтакəа анеимкья жəфан гəашə збейт...»	75
«Саамтə ифьисхыз сышыкəсқəа...»	76
Саайт иахьанза скараха	77
Ацхə	79
Ацшьафьыра	80
«Сыршьит сара инасгəйдтцан...»	81
Атцхи амши	82
«Быцсы шья рхəан, сыцсы сшьейт...»	83

Аеаартра	84
«Соушэыжь сшэыхэоит икалозар...»	85
«Азиасгы мшыну́п са сзыхэа...»	86
«Ао́стаа дта́цалеит са сашта...»	87
«Сымцахар сабажэгарыз?...»	88
«Атцла гылоуп агэы кылжэан...»	89
«Са сымтэыжэоан сы́каз прыгас...»	90
«Аеы́рхэмарра – хэмаршы́а аны́кам...»	91
«Иалымшазаап сгэы аатгылеит...»	92
«Уда дсы́мам сызхынхало...»	93
Ицо	94
«Сыхь амтэыжэоа еитцых ихалеит...»	95
«Саб инапсыргэытца ианызэылт ахсаала...»	96
Абаагэара	97
«Сашэамхеит сашэазар стаххан...»	98
«Сырэашэоуп сыр́кылоуп, аамта сахэуп...»	99
Хэатэ змам	100
«Атцх алашбыжы́кэа ирлагоит...»	101
«Сара стэымын урт рыбжьара...»	102
«Атэ́ца цэын скатэеит са срыжэтэны...»	103
«Тцы́рка цы́бак стадыртэеит...»	104
Атцх а́цамтеи са сы́нтэамтеи	105
«Кэада зкэ́йтцаз ишэарц да́гэышы́оуп...»	106
«Атцх агэашэ санылаха...»	107
«Шы́антца цэыхан са сгэы злыхыз...»	108
«Сныгэнысуа атцх салоуп...»	109
«Еуа́о хатцак атцх цхы́ахэо...»	111
«Иа́цы нсыжы́т иа́ц а́кны...»	112
Саб итэарта	113
«Сы́оадара ладарахеит...»	114
«Мшылы́пца зауша...»	115
«Аамта цэыха сатцахан...»	116
«Ца шы́аха, мо́а нымтэ́а...»	117
«Ишэатэымы́зт са саншэ́аз...»	118
«Сахы́цаз акэ́зам сахы́пшы́з...»	119
«Сы́псы – асаан саны́гьежы́лоит...»	120
А́тара́ка баала зхэ́аз иахь	121

«Са слахытцоуп, са слакытцоуп...»	122
Сыпси сыбзеи	124
Аҕыһара	125
«Амацэыс, аптақаа иргэылкыоз...»	126
«Дунеи дук сызлыттыз...»	127
«Ачарахэа гэашэк атын...»	128
«Ахаан сзышыцылаз сдунеи акэалац...»	129
«Мышкызны санылеит ари амѡа...»	130
«Абзиабара ашэа аниуаз саниазтгы...»	131
«Аамта исцэызыз сахьтэуом...»	132
«Шэахэа лаша ацэызгон ашара...»	133
Усыпшаауан, сыпсы	134
«Амшкэа реимхэыц атца цтэазаап...»	135
«Сымтэыжэѡакэа хызблааз улацш...»	136
«Икацкапуан акацкац...»	137
«Ажэѡан хыбра сытхеит...»	138
«Уаха ари адгылаѣ сызнымхеит...»	139
«Сцоит, сабацои хэа стэазом...»	140
«Сэыхэа иатэа, саапын гэрада...»	141
«Ампыл хэсуеит-аимтакыча...»	142
«Тагалан абгыцкэа аңышэшэоз...»	143
«Амш шеит...»	144
«Дунеи дук хануп, игьежыеит...»	145
Ари адгыл	146
Ахьтэы цсыз	147
«Ацстазаара амтдан шэшыратцас...»	148
«Инымтэазо ахэыцракэа ррыцхра ...»	149
«Схышэаѣ ианычча амрахэага...»	150
«Агэы сакара сыкэахэшэа...»	151
«Сызфытцрак сназгоз аамтагы аацсазаап...»	152
«Амшын цэкэырца сналашэеит...»	153
«Ашэт апыткэыр хэыч атын, снаѣапшит...»	154
«Еидарак саталеит исзымго...»	155
Аапын шэалаз, шэыпшаала	156
Ахшеипш ихытэуеит сыпсы	157
«Ажэѡан саркыа уаныпшылон...»	158
«Адуanei ду гьежыеит...»	159

«Агәнаһақәа еизырган, исыртан...»	160
Шәғыха!	161
Апқақәа	162
Сгәы златынчу	163
Ари адунеиағ саргыы схәыцын	164
«Амаа сзыркыда сара амш...»	165
«Дунеик шьтыхны сатцалан...»	166
Қыачақь тәыла	167
«Аңша мцабзуп, ижәбахьоу?...»	168
Ахәраша	169
«Хәык сынхало, хәык сынхытцуа...»	170
«Икәкьа ицоз адәығба сталан...»	171
«Ашықәсқәа рылфатә шөеиц иөеиуан...»	172
«Дгьыл мфәхәастак саннагалан...»	173
«Азыхь хәыч, азиас, амшын...»	174
«Адгьыл агәеисыбжь сахан...»	175
«Адәы иатцәа сықәршәуп...»	176
«Амза тызфааз атцых хәмаруан...»	177
Саргыы абас сымфасны сцон	178
«Пшацәгьак амысында, анацьалбеит...»	179
Хьзыда	180
«Ашьыжь амра мгылазеит...»	181
«Амца шкәакәа абна илсит...»	182
«Аамта злагара сахәлашәеит салагарц...»	183
Сәхәәтәы	184
«Аамта ыыццышә хама инеиуеит...»	185
«Стыц сымбеит, арака сзыкоу...»	186
Абга иакәтәоу	187
Акәиц хәыч сашьтан	188
«Сгәыргьей сгәалеи дунеи жәытәкағ ...»	189
Асаркьал абжьы	190
Амхацьыр иуаз	191
«Са схәымпалын, аамта хыцын...»	192
«Сара стызго шәара шәакәзам...»	193
«Ахәрашәеи ахрашәеи еигәныөеиуеит...»	194
«Ашәакәа ирашәоуп ацсадгьыл...»	195
«Амш иафьытқьасоз лабжьышын...»	196

Сажәа нсыжъуеит.....	197
Ас хандәықәла	198
«Атҭх агәтатцәкьа еиџнашеит...»	199
«Амш аимтәз иқәасзысын, иаацхашъеит...»	200
Абака	201
«Акы исылнаркьеит сышәара атәы...»	202
«Амш амтәыжәџа...»	203
«Абри аамта салызго...»	204
Иаха Сталин цхыз дызбеит...	205
Зегъы ирымоуп аҭхәара	206
«Ичышәын уи амџа сызныз...»	207
«Раида гәышъа» шыта ихышәахеит	208
Амзаџа кыдуп схакны	209
Назаза сызнықәыз ухъз	210
«Сышъыжъ ашәа сымш иахшаз...»	211
Аҳақ	212
Сара истәыз	213
«Сыцсы тызган уи ацәақьашъ...»	214
«Жәџан дунеикаҭе илашароуп...»	215
«Ашәышықәсқәа рсаркьалбжъ еиныџеуеит...»	216
«Ақәа кыдтцәа сгәы итауан...»	217
«Разкы мџа лашара...»	218
«Ишеит...»	219
«Сыбна иатцәа...»	220
«Уцон, амш еипш...»	221
«Жәџан иазымкыз алашара...»	222
Иҭыцу адунеи	223
«Саамта абгъыцқәа...»	224
«Амҭы блын ирацәахеит...»	225
«Аҳамта шамта атҭх наскъызгоз...»	226
«Дгъыл атдыхәан ахымацәыс...»	227
«Аамта гара сгаратцан...»	228
«Саниуаз лашыцан, рхәеит...»	229
«Аамта хатан шәымтак...»	230
«Ихысуан, исхысуан...»	231
«Амза етцәа духа...»	232
Аацын	233

Алахьынтда	234
«Ихынхәуазаргы уи амш...»	235
«Ускан ааңнын сара сзыхәа...»	236
«Амра ашәахәа снапы иантәалон...»	237
«Ара сызбада, ма сзымбада...»	238
«Сажәхьейт...»	239
«Амш шкәакәа ашәах иацәхытдыз...»	241
«Сцәашы сырцәейт, нас хәицәызит...»	242
«Заңшь-икәара зыцкәа ыызтаз...»	243
«Сара сандәықәлоз ишахьан...»	244
«Сычча сцәызгаз мазала...»	245
«Атх пыткәыр еикәатцәа гәылтцын...»	246
«Ашьыжь шкәакәа анынацха...»	247
«Икәтәон хадгьыл ґыхга ашьацкәа...»	248
«Ихымкәазо илеиуан ақәа...»	249
Ажьырныхәа	250
«Амца змыцәа сакәашәан...»	251
«Атынчраґ скьалан...»	252
«Са санықәлаз ари адәы...»	253
«Изашои ацстазаара абас цьоукы рзыхәа?...»	254
«Амш сымпыткьан ианыцґеы...»	255
«Ааңын скьалан сацнаскьазаап...»	256
«Аамта сапысны сцап хәа сшаґыз...»	257
Апсра деихауп афырхатца	258
«Уара уажә, сыцсы ґызхуаз...»	259
«Амца шкәакәа...»	260
«Адгьыл иакәашәоз арыц...»	261
Анасыпда инасып	262
«Амра шыыбжьон иташәон...»	263
«Ашәткәа шкәакәан сынтәа ишәтуаз...»	264
«Амш штцәуоз игьазкит...»	265
«Аамта акәалап хәыч сынтаршәны...»	266
Абзиабара аамта	267
«Адгьыл сыґны акәын, иргылан са сзы...»	268
«Ари адгьыл санапыртца...»	269
«Асы шкәакәа, ахәаса шкәакәа...»	270
«Еинымшәоз еинымшәон...»	271

«Җажәа шықәса бзиа узбон...»	272
«Амца акәицқәа сгәы итапсеит...»	273
«Абла қаруа иатқәа-шкәакәа...»	274
«Сымшқәа рдақьа уи абғьыц хәыч...»	275
«Тыша тәулан ацстазаара збон...»	276
«Анацәалбеит!...»	277
«Апта иафьытшәар алағьырз...»	277
«Адыд иеицшыз сгәы абжьы...»	278
«Сымтцәыжәәа насшәыстцан, жәәангәыла...»	279
«Аеурақәа анахәтақәа рхаршәуп...»	280
Азыцшра	281
Рылцха ҳацуп	282
«Снеиуан сшьафәқәа цхьазо...»	283
«Җаикәымшәазо цъара акала...»	284
«Пша-цәа сыцәоуп, змыцәа...»	285
«Амшқәа аныцпрааит снапсыргәытца...»	286
«Зымш нтцәаз иоуп инзыртцәаз...»	287
«Ацәа хтаскит ианфыхатәыз...»	288
«Амра иашәнахын атқы...»	289
«Чыри-чыри, чақ-чақ...»	290
«Н-хца, Н-лыпца...»	291
«Амца сығәхәасын, акәиц хәыч згеит...»	292
«Уцсы алцха ситарц сихәон Анцәа...»	293
Цасхәа	294
«Мшы лаша лашаран...»	295
Тагалан	296
Сгәы абызшәа	297
«Амца мцамхеит сығәхәатәан...»	298
«Амахә иафәз абғьыц сеипшын...»	299
«Адуinei ду еикәшон, игъежьюан...»	300
Аччацшь	301
«Ихьыршазуп ихьыршаз ари азыхь...»	302
«Иразын цырақәан илеиуан ақәа...»	303
Зегьы ихәмоуп ҳара хтәы	304
Са сызқәитыз	305
«Гарашәан ашьыжь ацша-лас мәәасуан...»	306
Сәыза	307

«Ацсра хазшан...»	308
«Ацқа сықәсит нақ тдыхнырцәка...»	309
«Цсы гәырға аиха бза гәырға салоуп...»	310
«Бжъ-шак бжъы-цсык рызшоуп...»	311
«Амш ашәын айқәатцәара...»	312
«Амза ажәған иахынхалан...»	313
«Гәрыз-шашәазшәа амза сцәызит...»	314
«Сгәы мазажәа слымха итафын...»	315
«Амза цәышхон атцых зшәызхыз...»	316
Абырг иныхәәға	317
«Амза жәған иахынапха...».....	318
«Ари адгғыл сзыкәымтцит...»	319
«Хцойт, ҳабацой, ҳанацәалбеит...»	320
«Амғақәа еихысуан...»	321
«Схырхәан адгғыл сагәызуан...»	322
«Атцх дырны, амш дырны...»	323
Агәалашәара	324
«Абла карақәа сырхызлон...»	325
«Атцх анцысе агәы еиқәатцәан...»	326
«Сыпсеипш амшқәа шысшоз интцәеит...»	327
«Дыпшзоуп, рхәеит...»	328
Сықәуп сара адгғыл...	329
Сәыза ихәа	330
«Ацша амтқан ихәмаруан абгғыцқәа...»	331
«Ацсуара»	332
Сышцашәоз.....	333
«Сдунеи иатцәа агәашә хәыч сынтысын...»	334
«Абгғыц алшәан икашәеит...»	335
«Ихәыцын ари амш са сзыхәа...»	336
«Анкәа сахаануп, итцозеи са сиижьтәи...»	337
«Амырхәага иацәызгон тагалан...»	338
«Ашәапшь җысхит хәылбычәа...»	339
Хыла-гәыла	340
Апсцәаха	341
Ахәхәабжъ	342
«Аетцәақәа ахьхәхәа рышьтыбжъ аафәеит...»	343
«Аамтәикәшара асаба ангыла...»	344

«Саркьалк ахакнахан сдунеи...»	345
«Ажь рхэон афцарафы...»	346
«Апќаќаа хнымхэырц ицон...»	347
«Ацша халан, атцла иќэхан – аеаќьоит...»	348
Ажэынтыгъла	349
Агэарпныхэа	350
«Ашьхаќаа рылабжыш хытцны...»	351
«Дунеик снаган сыфнакын...»	352
«Иазыркыда, мшэан, афнашэ?...»	354
«Сымшќаа еидкыла изахны...»	356
«Сахьатыхьык дтэаны ихэыцит...»	357
«Дыхьырччоит ччара злымшо...»	358
«Изфэшэымтэуеи сышьха зышќаа...»	359
«Амшын сталан салазит...»	360
«Азхаха змоуз...»	361
«Ар рпыза игэы рахэыму, – еипхьыттеит...»	362
«Аетцэаќаа итцэуо...»	364
«Азы иагъамоуаз...»	365
«Иахьа ашьбыж...»	366
«Амза цацшьеи атцх нымтцэеи...»	367
«Жэфан лакытцаф амза цатхьын...»	369
«Азиас хытцын ацха хнахит...»	370
«Ашэалќьамра, амш хызтыз...»	371
«Итцэуашаз ачча рфьықэын...»	372
«Сыхшыф къаадаф аамта иафхьаз...»	373
«Лажынтцоуп, рхэеит, сыцсыр...»	374
«Напымыцќа иихьчарызеи...»	375
«Ахэазфа ыќоуп рымхэахьази...»	376
«Ашэоуп иќоу гэырғарастгы...»	377
Псы	378
«Ишэартцоуп Н-хца алакьысра...»	379
«Аѓба иман кацданк дниуан...»	380
«Згэы итасуаз игэы циеит...»	381
«Адгьыл уаргъала сантэалан...»	382
«Знык сзафыхьоу мыш сапылом...»	383
«Ашьха хоураќаа иртыцхау...»	384
«Иацы исымаз сара ныхас...»	385

«Сара лакәуп сызлагылоу...»	386
«Са сахьыкоу са исыздырзом...»	387
«Ара сааихьан анкьа зны...»	388
Ғагалан	389
«Адуinei антґамта збон...»	390
«Сыпсырныкәа сыдгыл, сгара...»	392
«Иґадароуп ма иладароуп...»	393
«Саакәыпсычхаит ауп, ак сзымхәеит...»	394
«Пшьа-шәа зхәоз аґсаатә сагәылпрааит...»	395
«Сара инсыжьюеит ацыблыха...»	396
Акарматцыс	397
«Амш акәабон ақәа...»	398
«Ақәа аазрыхуа аґта еишьылқәа...»	399
Абака	400
«Ғыґра згәылоу еилахәаран...»	401
«Аґта црышқәа сыпсы зныстаз...»	402
«Аамта аґәыкәбарқәа...»	403
«Бзиабарак ашьтақәа сырхылан ...»	404
«Зегы ирнышәон цьоук аґыцбахәа...»	405
«Сартмак ныжьны сґазаап ускан...»	406
Самырзаканаа рашәа сазызырґоуа...	407
«Иаасытцарсуа сымш аґтәаха...»	408
«Сгәы устеит сыпсы тысхит...»	409
«Азын иалаиз дыхьтан...»	410
«Ацха сықәсит зны сызқәылаз...»	411
«Атқы еиқәатәа атх иашәнахын...»	412
«Еыхәа-иатәа жәған тәула...»	413
«Чча сакуамызт сычча нтәазшәа...»	414
«Амәа нхала азә дихьзароуп...»	415
«Ажәа зызхәаз Анцәа имтоуп...»	416
«Шәахәарыцк ахькаршәыз сашьтан...»	417
«Арґаш кыдкәа сашәах рыц амкьоуп...»	418
«Алакә арпыс лакә еыок дақәтәан...»	419
«Мақәахәара макаґамхәа...»	420
«Сымцахар хайлампзап...»	421
«Илашараны илашарамкәа...»	422
«Бжы мацароуп адуinei...»	423

«Мшышлак иажэхъаз а́кынтәи саауеит...»	424
«Сыржит сара сы́цсы мца́цкәа...»	425
«Дымшуп рхәеит амш деи́цшзарц...»	426
«Ажә́фан-хы́за а́цта пжә́аха...»	427
«Сымца-ццышә-хәа-кәи́цны сы́каз...»	428
«Аду́ней сака́ра сы́кәхан...»	429
«Сеита́ргәалашәеит сы́зхаштхъаз...»	430
«Ашьа́нтца иахә́ит са сшьа́патца...»	431
«А́цша ака́лткәа аа́цдаркәакәан...»	432
«А́мра хале́ит, нас ита́леит...»	433
А́благы́гра	434
«Сты́с чырчы́р хәы́ч сгәа́тца ита́скыз...»	435
«И́ца-мра́н сы́зцә́ылаз сы́бли́т...»	436
«А́зы иа́цашуа́з амца́ аны́цәа...»	437
«Са́ныцшы́лом мә́а сы́знысхьо́у...»	438
«Мшы́к ааи́уеит, зегь́ хәи́цпы́ртцүеит...»	439
«Иаа́сырты́з уи амш́ абгьы́ц...»	440
«Е́ык хә́а са́кәтәо́уп ца́н зма́зам...»	441
«И́жәба́ц са́кә́зам уа́жәа́аны...»	442
«А́тцх ла́шьца́ра зе́ыцхъазкы́з а́цкы...»	443
«Ха́тцак днеи́уеит ии́го изы́мго...»	444
«И́ца́тәу́п рхә́ан, саа́уеит...»	445
«А́мш иа́ларсы́з а́цә́фан...»	446
«Сы́гә ла́зара сы́цсы на́рхоуп...»	447
«Сна́п а́хса́ала иа́ну сза́мыцхье́ит...»	448
«Схы́ ау́п исцә́ызы́з шы́та сы́шы́тало...»	449
«А́шьы́жь ша́ра, сы́цсы шкә́акәа...»	450
«А́жә́фан кы́лтцә́ан а́ф ирфа́зшәа...»	451
«А́гәашә́ иты́тца́а иа́мыркза́кәа...»	452
«А́цша а́мца́н сеи́таха́н сы́цна́шәар...»	453
«У́хы ухь́зар хы́ уха́гылоуп...»	454
«А́тце́ц сы́нха́ртан зны́ ста́рыжьхьа́н...»	455
«А́цшшә́ы ахы́тцхьа́н уи а́цкы...»	456
«Дгьы́л фны́кае́ са сы́фан...»	457
«А́рфа́ш а́чча́бжь шә́ах ма́цара́н...»	458
«И́цтцә́оит ара́хәы́ц а́нхала́к...»	459
«Мә́еикә́шала и́неи́уа́з а́хатца...»	460

«Амш псаатэкэа исхыпраа ицоз...»	461
Атцангэара	463
«Сара усгы еснагь сзатэуп...»	464
«Бызшэак ыкэыфуан ари адгбыл...»	465
«Са саниз мазан, избанда...»	466
«Аапын апыткэыркэа...»	467
Аикэатцэа	469
«Хьаак сшэыстцан цэгъала иснаалеит...»	470
«Арѡашкэа ирышэымтан хара...»	471
«Иашэамызт ускан исахаз, са саниз...»	472
«Сыцсракны сыкан, стэууан саауеит...»	473
«Ацэашы мца зхаркыда...»	474
«Ажэѡан кыдкыан изцэыпэыз...»	475
Мыцэа-мца – былра акэуп	476
Азыцшра	478
«Мцамзар избахэузеи – скэицын...»	479
«Аамта цэыхакэа срылсны сахънеиуа...»	480
«Ѣамѡак ахакэитра иаѣыхэаз...»	481
Иццакуеит зегы	482
«Шака исеихэузеи сызцахаз...»	483
«Шэызлацаз ала сымѡасзом...»	485
Са сшэышыкэса	486
«Ус баша сгэатеиуан...»	487
«Амза сакэабеит ихышэтын...»	488
«Ус дымѡасуамызт ак гэатан...»	489
«Аблеикэара апхэызба зымтэа...»	490
«Сыкэа итысуеит акэа рыцкэа...»	491
«Амш еицэкысуеит, амш хэылкысуеит...»	492
«Псаатэ-прык гэагыны шэырк...»	493
«Касышк каршэын сызлагылаз...»	494
«Мцаѡырак анхалан снапатца...»	496
«Иангылалац амра гылоит...»	497
«Азахкэажэ са сакэын...»	498
«Амчыбжэ агэашэ иахэуц, рхэеит...»	499
«Нцэа дхашэтоуп, шытахька шэхьацши...»	500
«Апстазаара амыг сѣыхон...»	501
«Мцашта сталан кэицк ацэтызгеит...»	502

«Псын, рхәеит, бзан шытахь акәзаап...»	503
«Сымцацәан, схәа кәицны...»	504
«Аамта сзалпазом ацыҕеипш...»	505
«Ицшан, рхәеит, апша сақәтәан...»	506
«Дгъыли-жәфани дыд рыбжьалан...»	507
Адунеи иамкыз	508
«Снапсыргәытца, сдунеи хәыч, сынхарта...»	509
«Ара сзыхьчода, сынзырхода...»	510
«Иарбан инафыз, изыргада зыбжьы...»	512
Амзеи, атқи, нас сареи	513
«Сшәарта наскъеит хәа...»	514
«Дыпшзоуп, рхәеит, цшра змамыз...»	515
«Баша пхәысмызт, ах дипқан...»	517
«Амш хьахәкәа рымца сатқон...»	519
«Сыцшасуан, сымфасуан...»	520
Акәукәу	522
«Схатқангы са схатқамкәа...»	524
«Атқ сагәытқамзат суадаҕ инсыжыт...»	525
«Амш тдыххазшәа зны илашыцалон...»	526
«Пшың, цшра назлымшаз...»	527
«Лапштцашәарак, мфә фадарак...»	528
«Сҕан, рхәеит, ара санааиз...»	529
«Сдунеи нарха лапштцашәароуп...»	530
«Изызәзәода апта кәашқәа...»	532
«Инсыжьюеит санааз икәз...»	533
«Апшқа игара дылазомызт...»	534
«Атқ сдәылтцит ашә нкыдқан...»	535
Анцәа рашәа. <i>Аноема</i>	536
Амшынтца. <i>Аноема</i>	549

Инна Никѳала-ипѳа Аѳашба

А И З Г А

II

Ажѳеинраалаѳѳа

Апоемаѳѳа

Инна Николаевна Хашба

СОБРАНИЕ

II

Стихотворения

Поѳмы

На абхазском языке

Аредактор *Н. Кѳыйѳниа*

Акорректор *Т. Аѳзба*

Асахѳаѳыхѳы *Р. Габлиа*

Компиутерла еикѳиршѳеит *А. Беренѳыи*

Аформат 84x108 1/32. Атираж 300.

Иѳатѳѳ. акѳ. бѳѳ. 17,75. Иныѳѳ. акѳ. бѳѳ. 30.

Аѳѳаѳѳѳа №